

ISSN: 2672-9490 (print)

จำนวนพิมพ์ 100 เล่ม

ISSN: 2672-9962 (online)

วัตถุประสงค์

เพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการและบทความทวิภาคีหนังสือที่เป็นภาษาไทยและมีข้อค้นพบข้อเสนอแนะที่เป็นนวัตกรรม รวมถึงความคิดริเริ่มที่มีผลกระทบต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติในวงกว้าง อีกทั้งยังมุ่งหมายที่จะเป็นเวทีในการนำเสนอผลงานทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสาขาต่าง ๆ และสนับสนุนการศึกษา การสอน โดยเน้นสาขาวิชาพระพุทธศาสนา การบริหารการศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 4 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม, ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน และฉบับที่ 4 กรกฎาคม-ธันวาคม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสารวิจัยวิชาการ

พระพรหมบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.

ราชบัณฑิต

พระราชปรีดีศักดิ์, ศาสตราจารย์ ดร.

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพพรเมธี, รองศาสตราจารย์ ดร.

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

พระสุวรณเมธาภรณ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

พระเทพปริยัติเมธี, รองศาสตราจารย์ ดร.

รองอธิการบดีวิทยาเขตนครสวรรค์

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.กาญจนา เจริญศิริ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุยะพรหม

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป

รองศาสตราจารย์ ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

บรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระศรีสมโพธิ, ดร.

รองศาสตราจารย์สยาม คำปรีดา

ดร.ภราดร แก้วบุตรดี

ดร.ประเวศน์ มหารัตนสกุล

หน่วยงานภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.วัชระ งามจิตรเจริญ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พระเมธาวิเชียร, รองศาสตราจารย์ ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ชินนทร์ วสินนท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.อ.ทัชชกร แสงทองดี

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภูมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนัญชัย บุญหนัก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลมาศ ปฐมวนิชกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ดร.จรรยาศักดิ์ สุนทรเดชา

บริษัท เอเซีย คอนเนคท์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด

ฝ่ายจัดการวารสาร

ดร.รัตติยา เหนืออำนาจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงาน

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 999 หมู่ 6 ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000 โทรศัพท์ 099-2969229

E-mail: journal.jra@gmail.com

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra/index>

จัดพิมพ์โดย

ร้านอ่าจวัน 867/9 ม.9 ต.นครสวรรค์คอก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์ 60000 โทร. 056-331150

E-mail: copy5@hotmail.com

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสารวิจัยวิชาการ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. พระเทพปริยัติเมธี, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พระราชวัชรเมธี, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. พระราชรัตน์เวที, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. พระศรีสมโพธิ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
7. พระมหาธรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. พระมหาสมปยุตน์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
9. พระครูนิววิศุศลขันธ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
10. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษฏ์ ฐิริปญโญ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
11. พระมหาไธ้ ธมฺเมธี, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
12. ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
13. ศ.ดร.กฤษ เพิ่มทันจิตต์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
14. ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
15. รศ.ดร.สุรพล สุขะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
16. รศ.ดร.สุรินทร์ นียมมางกูร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
17. รศ.ดร.ประเทือง ภูมิภัทราคม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
18. รศ.ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
19. รศ.ดร.พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
20. รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
21. รศ.ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
22. รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
23. รศ.ดร.วรกฤต เกื้อนข้าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
24. รศ.ดร.วัชรินทร์ ชาวุฒิสัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
25. รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
26. รศ.ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
27. รศ.ชุมพล ปานเกตุ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
28. ผศ.ดร.สมคิด พุ่มทุเรียน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
29. ผศ.ดร.สุกัญญาณัฐ อบสิน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
30. ผศ.ดร.ศิริโรจน์ นามเสนา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
31. ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรณัฏฐ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
32. ผศ.ดร.ปฏิธรรม สำเนียง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
33. ผศ.ดร.ผดุง วรรณทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
34. ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
35. ผศ.ดร.ชนทอง วัฒนประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
36. ผศ.ศศิภิกขุ อัจฉัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
37. ดร.สมบัติ นามบุรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
38. ดร.ประเวศน์ มหารัตน์สกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

39. ดร.ภาราดร แก้วบุตรดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 40. ดร.รัตติยา เหนืออำนาจ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. พระเมธาวิเชียรสถ. รศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. ศ.ดร.วัชรระ งามจิตรเจริญ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. ศ. (พิเศษ) ดร.กาญจนา เจริญศรี มหาวิทยาลัยนเรศวร
4. รศ.ดร.กุหลาบ รัตนสังข์ธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา
5. รศ.ดร.สุวิทย์ รักศักดิ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
6. รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
7. รศ.ดร.ธานี เกสทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
8. รศ.ดร.อุทัยวรรณ ภูเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
9. รศ.ดร.สัณญา เคณาภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
10. รศ.ดร.ชนินทร์ วสันันท์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
11. รศ.ดร.ช่วงโชติ พันธุ์เวช นักวิชาการอิสระ
12. รศ.ดร.พฤทธ์สรศักดิ์ สุทธิไชยเมธี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
13. รศ.ดร.สุรีย์พงศ์ โพธิ์ทองสุนันท์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
14. รศ.พ.ต.อ.ดร.ทักษกร แสงทองดี โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน
15. รศ.ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
16. รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
17. ผศ.ดร.ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
18. ผศ.ดร.วุฒินันท์ ก้นทะเตียน มหาวิทยาลัยมหิดล
19. ผศ.ดร.ยุวดี วิทย์พันธ์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
20. ผศ.ดร.นันทนา อุ่นเจริญ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
21. ผศ.ดร.เนติรัฐ วีระนาคินทร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
21. ผศ.ดร.อุทัย สติมันน์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
22. ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
23. ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณภุมมา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
24. ผศ.ดร.ธัญชัย บุญหนัก มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
25. ผศ.ดร.วิมลมาศ ปฐมวนิชกุล มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
26. ผศ.ดร.ภูริวัฒน์ คัมภีร์ภาพพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
27. ผศ.ดร.กิตติพงษ์ โสภณธรรมภาณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
28. ผศ.ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
29. ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
30. ผศ.ดร.ประภัสสร วรณสถิตย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
31. ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
32. ผศ.ดร.กฤษณะ ดาราเรือง มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
33. ผศ.ดร.จางุวรรณ พลอยดวงรัตน์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง
34. ผศ.ดร.พรรณอร วันทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
35. ผศ.ดร.คุณากร กรสิงห์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
36. ลีเบก ดร.เศรษฐวิสัย พรหมสิทธิ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
37. ดร.อัคนันท์ อริยศรีพงษ์ นักวิชาการอิสระ
38. ดร.จินตนาภา โสภณ ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
39. ดร.ชนิกา แสงทองดี นักวิชาการอิสระ
40. ดร.พิสิษฐ์ จอมบุญเรือง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
41. ดร.จรรยาศักดิ์ สุนทรเดชา บริษัท เอเชีย คอนเน็คท์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด

42. ดร.สมนึก หงส์อ้อม	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี
43. ดร.วรพล ชินเพชร	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
44. นางสาวอรอนงค์ สรรเสริญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
45. นางสาวไอปอล์ รังสิมันต์ชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาต่างประเทศ

1. ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.กาญจนา เจริญชัย	มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์พงศ์ โพธิ์ทองสุนันท์	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
4. รองศาสตราจารย์ชุมพล ปานเกตุ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยวิชาการ วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยฉบับนี้เป็นปีที่ 4 ฉบับที่ 1 กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์ และคุณภาพมากที่สุด เพื่อตีพิมพ์ และเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการที่มีข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะที่เป็นนวัตกรรม รวมถึงความคิดริเริ่มที่มีผลกระทบต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติ และเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ โดยฉบับนี้เน้นการนำเสนอบทความวิจัย บทความวิจัยอันประกอบด้วยบทความวิจัย 20 บท และบทความวิชาการ 5 บท ดังนี้

พระครูวิโชติลีกลีขกิจ, ศราวุธ ปลอดภัย และปริญญา นิกธกุล บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิจิตรตามแนวพระพุทธศาสนา” พบว่า 1) มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างถูกต้องตามกฎหมายโดยมีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน มีเครือข่าย สมาชิก กฎ ระเบียบ การศึกษาดูงานและผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ อยู่เสมอและการแบ่งปันกำไรในรูปแบบของหุ้นพร้อมทั้งมีการถ่ายทอดระหว่างสมาชิกในกลุ่ม 2) การบูรณาการหลักธรรมประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา แม้มีโครงสร้างการบริหารแต่ทุกคนเท่าเทียมกันเพราะมีการเคารพ กฎ กติกา บิดา มารดา ครูอาจารย์ มิตรสหาย มีเมตตาปลูกจิตสำนึกในหน้าที่ให้ซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภค และ 3) การพัฒนาตัวเองของสมาชิกในกลุ่มที่เกิดจากการศึกษาดูงานการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น การสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกลุ่มว่าสามารถแก้ปัญหาหนี้สินในครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มได้ การให้เกียรติซึ่งกันและกันโดยไม่มองว่าใครต่ำกว่าสูงกว่ากันก็ทำให้การรวมกลุ่มของสมาชิกยั่งยืนได้ และสามารถสร้างเครือข่าย “บวร” ที่เกิดจากการรวมกลุ่มเพื่อซื้อขายผลิตภัณฑ์ในกลุ่มและชุมชนภายนอกได้ โดยผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ต้องมีมาตรฐานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้น ๆ รับรองเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค

พระครูนิรมิตเวฬุวัน (ประยูร จิรสุโภ) และศิริโรจน์ นามเสนา บทความวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์อำเภอบรรพตพิสัยในการส่งเสริมการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในอำเภอบรรพตพิสัยในการส่งเสริมการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการขับเคลื่อนร่วมกันหลายภาคส่วนประกอบด้วย บ้านหรือชุมชน วัด โรงเรียนและราชการ ผ่าน 3 บทบาท ประกอบด้วย บทบาทด้าน

การให้ความรู้ บทบาทด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และบทบาทด้านการสนับสนุน ส่งเสริม ประสานงาน เพื่อสนับสนุนการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้บรรลุ เป้าประสงค์ 3 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน

พระครูสิทธิธรรมบัณฑิต, บุรินทร์ รุจจนพันธ์ และศศิวิมล แรงสิงห์ บทความวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาวัดด้วยวิถี 5ส โครงการวัด ประชา รัฐสร้างสุข ของวัดมิ่งเมืองมูล” พบว่า รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการเชิงเครือข่ายมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวทาง พระพุทธศาสนาในเขตลุ่มน้ำนครสวรรค์ ประกอบด้วย รูปแบบ 3E และรูปแบบ LINK ได้แก่ E1= Education การให้ความรู้ E2= Engineering การสร้างสรรค์และประดิษฐ์นวัตกรรม E3= Enforcement การดำเนินการตามกฎหมายระเบียบ L= Learning การเรียนรู้จากตัวอย่างที่ดี I= Information การประชาสัมพันธ์ N= Network การมีส่วนร่วม K= Knowledge เกิดองค์ความรู้ใน ท้องถิ่น และแนวทางการจัดการเชิงเครือข่ายมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาใน เขตลุ่มน้ำนครสวรรค์ ประกอบด้วย 7 ประการ คือ 1. การสร้างองค์ความรู้ 2. เครือข่ายต้องมีความเห็นพ้องต้องกันในการเห็นความสำคัญ 3. การสร้างความตระหนักในการหวงแหนมรดกทาง วัฒนธรรม 4. การสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนในการสร้างเครือข่ายจัดการมรดกทางวัฒนธรรม 5. การเผยแพร่องค์ความรู้ 6. การบังคับใช้กฎหมาย ข้อปฏิบัติ ข้อบัญญัติ และ 7. การฟื้นฟู ผลิตซ้ำ และสร้างใหม่

พระศรีสมโพธิ (วรัญญ สอนขุน) บทความวิจัยเรื่อง “ลุ่มน้ำนครสวรรค์ : การสร้าง เครือข่ายและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวพระพุทธศาสนา” พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำ ตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ (KORN Model) ประกอบด้วย 1. K - Knowledge ความรอบรู้ในทุกด้านประกอบด้วย Knowledgeableness รอบรู้ในทุกด้าน Vision มีวิสัยทัศน์ Expertise มีความเชี่ยวชาญ Creativity ความคิดริเริ่ม และDeliberateness ความรอบคอบ 2. O - Organization เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (องค์กร) ประกอบด้วย Selflessness เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวม Bravery ความกล้าหาญ Fairness ความยุติธรรม (ดำรงตนในยุติธรรม) Royalty ความ ภักดี และ Approachableness ความไม่ถือตัว 3. R - Relationship มุ่งประสานเป็นสำคัญ ประกอบด้วย Coordination มุ่งประสานเป็นสำคัญ Human relation มีมนุษยสัมพันธ์ และ 4. N - Never give up พากเพียรไม่ท้อถอยประกอบด้วย Unflinching พากเพียรไม่ท้อถอย Sufficiency ความพอใจ Diligence ความขยัน และ Determination ความตั้งใจ

วิสุทธิ บุญญะโสภิต, พระเทพปริยัติเมธี และศิริโรจน์ นามเสนา บทความวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเชิงพุทธในเขตสุขภาพที่ 3” พบว่า รูปแบบการ จัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเชิงพุทธในเขตสุขภาพที่ 3 ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการจัดการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การวางแผน มีกระบวนการวางแผนดี มีแผนสุขภาพชุมชน และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ดี 2) การจัดองค์กร มีโครงสร้างและการมอบหมายงานที่ดี กำหนดกฎระเบียบการทำงานและวางระบบการหนุนเสริมการทำงานที่ดี 3) การบุคลากร มี

กระบวนการจัดหาคนทำงานที่ดี สร้างกลไกและเจ้าหน้าที่ทำงานเพียงพอ และมีการพัฒนาศักยภาพคนทำงานที่ดี 4) การอำนวยความสะดวก มีภาวะผู้นำของประธานกรรมการกองทุน จัดกระบวนการประชุมกรรมการและสร้างความร่วมมือกับกรรมการที่ดี มีระบบการสื่อสารที่ดี และจัดหาอุปกรณ์การทำงานที่เพียงพอ และ 5) การควบคุม มีกระบวนการบริหารโครงการที่ดี มีกลไกและกระบวนการติดตามประเมินผล วางระบบการตรวจสอบภายในและมีกระบวนการถอดบทเรียนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

กรุงเทพ พูลสมบัติ, พรณรงค์ ชาญนวงศ์ และพีร์นิธิ อักษร บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาบทบาทของถนนมิตรภาพที่เปลี่ยนแปลงไปในเขตเทศบาลนครขอนแก่น” พบว่า จากข้อมูลในการวิจัยได้มีการแบ่งกลุ่ม ได้ 5 กลุ่ม ประกอบด้วย รูปแบบถนน แผนและนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ รูปแบบถนนที่เกี่ยวข้องกับการหยุดรถ ชะลอรถ และด้านสถานที่ดึงดูดผู้คน ผลของการเปลี่ยนแปลงของถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่นมีการปรับเปลี่ยนจากถนนที่ออกแบบมาเพื่อให้รถใช้ความเร็วสูงในการเดินทางมาเป็นถนนในเมืองที่เป็นถนนที่ออกแบบมาเพื่อให้รถใช้ความเร็วที่ช้าลงในการสัญจร และสนับสนุนการใช้ระบบรถสาธารณะในการเดินทาง

เนตรดาว ลีม่วงษ์ทอง และวรรณวิภา เมืองถ้ำ บทความวิจัยเรื่อง “การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” พบว่า 1) การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 2) กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถลงโทษผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ได้รับจากการกระทำความผิดมูลฐาน ทำให้สามารถขยายขอบเขตการลงโทษทางอาญาได้ดีมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำความผิดในรูปแบบองค์กรอาชญากรรม 3) ควรกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่มีมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป และที่มีลักษณะเป็นการค้าเป็นความผิดมูลฐาน และ 4) เสนอให้กำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

บุษกร วัฒนบุตร บทความวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21” พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 61.2 และเพศหญิง จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 นักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 2 จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 นักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 3 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 โดยที่ระดับ Soft Skills ของเยาวชนไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะที่เป็นปัจจัยที่ในการพัฒนาทั้งทางด้านกาย ด้านอารมณ์ ด้านปัญญาและด้านการ

บริหารจัดการ ให้อู้และเข้าใจตามความเป็นจริง เพื่อสร้างทักษะที่ติดตัวไปแม้จะเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่จะอยู่ในตัว เพื่อที่จะมั่นใจว่าสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีในสังคม และ 3) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่จะเกิดจากการถ่ายทอดและพัฒนาของคณาจารย์ เยาวชนที่จะเข้ารับการพัฒนา Soft Skills ไม่ตระหนักสนใจการสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน

สุกัลยารัตน์ เหมือนเนื้อทอง และคณะ บทควมวิจัยเรื่อง “การปรับปรุงกระบวนการทำงานและความปลอดภัยเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพด้วยกิจกรรม 5ส. และวงจรควบคุมคุณภาพ (SDCA) : สถานีดำรงจตุรคลองห้า แผนกการเงิน” พบว่า 1. ปัญหาที่พบ คือ 1) บนโต๊ะทำงานของเจ้าหน้าที่ในแผนกการเงินมีสิ่งของตั้งอยู่อย่างไม่เป็นระเบียบตามหลักการ 5 ส.ทำให้ใช้เวลาในการหาสิ่งของที่ต้องการไม่เจอในเวลาที่เราเร่งด่วนและอาจเกิดอันตรายต่อตัวเจ้าหน้าที่ได้ และ 2) มีการทำงานแบบเร่งด่วนจนเกินไปทำให้บางที่ทำงานไม่ทันตามเวลาที่ต้องการ และ 2. การแก้ไขปัญหาโดยการฝึกอบรมในการทำให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานแทนกันได้ ผลจากการแก้ไขปัญหาสามารถลดจำนวนการหาสิ่งของภายในห้องหนึ่งขึ้นจาก 4 นาทีเหลือ 1 นาที คิดเป็นร้อยละ 75 และการจัดฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่แผนกการเงินของสถานีดำรงจตุรคลองห้าสามารถทำงานได้ทุกคนในแผนกจากทำเป็นทุกอย่าง 2 คน เพิ่มเป็น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 150

วาสนา พรหมนวล และคณะ บทควมวิจัยเรื่อง “การศึกษาการจัดการขยะและถังขยะแยกตามพื้นที่ กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห” พบว่า 1. ปัญหาที่พบ คือ 1) พนักงานและประชาชนทิ้งขยะไม่เป็นที่ 2) ถังขยะไม่เพียงพอและวางไม่เป็นจุด 3) ไม่มีการตรวจสอบถังขยะว่าวางเป็นจุดหรือไม่ทำให้ต้องมีการจ้างแม่บ้านชั่วคราวมาจัดการทำความสะอาดและดูแลเรื่องขยะทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างงาน สาเหตุของปัญหา คือ จุดที่ตั้งถังขยะไม่เพียงพอและพนักงานขาดความรับผิดชอบในการรักษาความสะอาด และ 2. แนวทางการแก้ไขเพื่อปรับปรุงผลผลิตภาพขององค์การบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการใช้เครื่องมือในการปรับปรุงผลผลิตภาพสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไหเริ่มจากการจ้างแม่บ้านชั่วคราวมาจัดการทำความสะอาดและดูแลเรื่องขยะทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างงานในระยะเวลาสัปดาห์ละ 4 ครั้ง เดือนละ 16 ครั้ง ค่าใช้จ่ายครั้งละ 350 บาท รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดในระยะเวลา 1 เดือนจำนวน 5600 บาท จากการจ้างงาน และหลังจากการปรับปรุงแล้วจากเดิมมีการจ้างแม่บ้านมาเพียงสัปดาห์ละ 4 ครั้ง มีการลดลงเหลือเพียงสัปดาห์ละ 3 ครั้ง เดือนละ 12 ครั้ง ค่าใช้จ่ายครั้งละ 350 บาท รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดในระยะเวลา 1 เดือนจำนวน 4200 บาท หรือลดลงคิดเป็นอัตราร้อยละ 133.33%

อินทัช ประชานันท์และคณะ บทควมวิจัยเรื่อง “การศึกษาการจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของคลังสินค้า และการจัดเก็บสินค้า กรณีศึกษาบริษัท เอ็กซ์เดฟ จำกัด” พบว่า 1. สาเหตุของปัญหาจากการวิเคราะห์กระบวนการทำงาน คือ ไม่มีระบบการจัดการสินค้าคงคลังที่เป็นมาตรฐานเหมาะสมในการจัดเก็บ กระบวนการดูแลระบบการจัดการคลังสินค้ายังไม่เป็นระเบียบ

เกิดความผิดพลาดในด้านจำนวนสินค้าที่จัดเก็บ การเบิกจ่ายหรือการเตรียมของส่งลูกค้าเกิดความผิดพลาด เกิดการสูญเสียในเรื่องการส่งมอบชิ้นงานล่าช้าไม่ทันตามกำหนดเวลา เกิดปัญหาการดำเนินงานผลิตขาดช่วงไปในบางผลิตภัณฑ์ทำให้เกิดปัญหาความล่าช้าในการจัดเตรียมผลิตภัณฑ์ส่งลูกค้า และ 2. แนวทางการแก้ไขเพื่อการลดความสูญเสียเปล่าด้วยหลัก ECRS พบว่า E=การกำจัด (Eliminate) ในส่วนการผลิตที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ลดการเคลื่อนย้ายที่ไม่จำเป็น C=การรวมกัน (Combine) สามารถลดการทำงานที่ไม่จำเป็นโดยการรวมขั้นตอนเข้าด้วยกัน R=การจัดใหม่ (Rearrange) การจัดหาขั้นตอนใหม่เพื่อลดกระบวนการบางอย่างที่ไม่จำเป็น S=การทำให้งาน (Simplify) การปรับปรุงการทำงานให้ง่ายและสะดวกขึ้นเช่นการออกแบบส่งอำนวยความสะดวกการผลิตที่จะส่งผลในการผลิตให้ง่ายขึ้นได้ จากการแบ่งกลุ่มสินค้าคงคลังตามลำดับ ประเภท ขนาด วัสดุและความสำคัญ การกำหนดความถี่ในการตรวจนับสินค้าคงคลังทำให้ข้อมูลสินค้าคงคลังมีความแม่นยำ จากเดิม 55% เป็น 95% เพิ่มขึ้น 40% ปัญหาการดำเนินงานผลิตขาดช่วงลดลงเดิม 50% เหลือ 20% รวมถึงประสิทธิภาพในการส่งมอบลูกค้าจากเดิม 80% เป็น 100% สามารถช่วยให้คลังสินค้าสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการคลังสินค้าและเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า

ระพีพัฒน์ ขวัญเจริญ และคณะ บทความวิจัยเรื่อง “การปรับปรุงกระบวนการทำงาน และพฤติกรรมเพื่อความปลอดภัยของพนักงานเก็บขนมูลฝอย กรณีศึกษา: เทศบาลเมืองลาดสวาย” พบว่า ปัญหาที่พบ คือ พฤติกรรมที่ขาดความรู้เกี่ยวกับอันตรายจากการขนมูลฝอย มีพฤติกรรมขาดความระมัดระวังและขาดการตรวจสอบถึงพฤติกรรมในการทำงาน โดยการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ได้ทำการจัดทำการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเข้ามาช่วยในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ผลการปรับปรุงพบว่าจากการปรับปรุงความรู้ด้วยการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลตามโปรแกรม ก่อนปรับปรุงเทศบาลประสบปัญหาพนักงานมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุใน ระดับดีมาก 15 คน หลังการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเข้ามาช่วยในการพัฒนาและส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันให้กับพนักงาน ส่งผลให้พนักงานมีความรู้ในระดับดีมากเพิ่มขึ้น 8 คน ร้อยละ 53.33

ณัฐดา อยู่เย็น และคณะ บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาเพื่อปรับปรุงการตรวจสอบมาตรการการปิดวาล์วน้ำและอุปกรณ์ กรณีศึกษา บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด” พบว่า 1. ปัญหาที่พบ คือ 1) คน คือ พนักงานรักษาความสะอาดไม่ปิดวาล์วน้ำหลังเลิกงาน 2) อุปกรณ์ คือ อุปกรณ์ชิ้นส่วนชำรุด และ 3) วิธีการ คือ ไม่ได้ระบุหน้าที่ในการปิดวาล์วน้ำและไม่มีตรวจสอบอุปกรณ์ และ 2. แนวทางปรับปรุงการตรวจสอบมาตรการการปิดวาล์วน้ำและอุปกรณ์ พบว่า สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการจัดทำใบตรวจสอบการปิดวาล์วน้ำและอุปกรณ์ข้อต่อสายยางชำระ ผลการปรับปรุงพบว่า สามารถลดต้นทุนค่าเสียหายจากเดิม 95,000 บาท ลดลง 94,950 บาท สามารถคิดเป็นอัตราร้อยละ 99.95

ปาณิศา สุทธิศักดิ์ และคณะ บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาการปรับปรุงมาตรการความปลอดภัยของพนักงานด้วยวิธีการ 3E และมาตรฐาน GMP กรณีศึกษา บริษัท ชายสี่บะหมี่เกี๊ยว จำกัด” พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ พนักงานขาดความระมัดระวังในการทำงาน สวมใส่เครื่องมือในการทำงาน และไม่มีการตรวจเช็คสภาพการใช้งานของเครื่องจักรส่งผลให้เครื่องจักรเกิดขัดข้อง และหลังจากที่ได้นำหลัก 3E และมาตรฐาน GMP มาใช้เพื่อปรับปรุงมาตรการความปลอดภัยของพนักงาน พบว่า ก่อนปรับปรุงจะมีเรื่องที่ต้องปรับปรุงอยู่ 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่องของการสวมใส่เครื่องประดับ การใส่หมวกคลุมผม ความอันตรายของเครื่องจักร เรื่องสุขภาพร่างกายของพนักงาน รวมถึงเรื่องฝุ่นที่เกิดขึ้นจากแป้ง ส่วนหลังการปรับปรุงได้ พบว่า มีการพัฒนาจากพนักงานภายในบริษัทเลยไม่มีเรื่องของการสวมใส่เครื่องประดับเข้าไป มีการใส่หมวกคลุมผมขณะปฏิบัติงานตลอดเวลา มีการระมัดระวังตัวจากเครื่องจักร มีการเช็คสุขภาพตัวเองก่อนเข้าสถานที่ปฏิบัติงาน และมีการจำกัดพื้นที่ส่วนของที่เป็นแป้งได้อย่างเป็นระเบียบ ดังนั้นพนักงานทุกคนมีการร่วมมือกันปฏิบัติตามกฎที่บริษัทตั้งขึ้นไว้ พนักงานจึงทำหน้าที่ได้ดีและเข้าปฏิบัติงานอย่างสมบูรณ์แบบภายใต้การขัดเกลาของบริษัททำให้พนักงานมีประสิทธิภาพและสร้างความปลอดภัยให้กับตัวเองและเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี รวมถึงมีการจัดฝึกอบรมเรื่องความปลอดภัยเบื้องต้นให้แก่พนักงาน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ถ้าหากเกิดอุบัติเหตุขึ้น ผลที่เกิดขึ้น คือ พนักงานมีความระมัดระวังในการปฏิบัติงานภายในโรงงานมากขึ้น และยังมีการตรวจสอบตนเองและผู้อื่นก่อนเข้าภายในโรงงานเพื่อไม่ให้เกิดอันตรายระหว่างการทำงานภายในโรงงาน

ปวันรัตน์ ดีเกษม และคณะ บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาเพื่อปรับปรุงการจัดเก็บอุปกรณ์ช่าง เทคโนโลยี และการเข้า-ออกงาน กรณีศึกษา กองร้อยรถยนต์พยาบาล โรงพยาบาล อานันท์มหิตล” พบว่า 1. สาเหตุของปัญหา ประกอบด้วย การจัดเก็บอุปกรณ์ช่างไม่เรียบร้อย เนื่องจากมีพื้นที่การจัดเก็บไม่เพียงพอและจัดไม่เป็นระเบียบ การบันทึกข้อมูลรับ-ส่งเอกสารมีความล่าช้า เนื่องจากยังมีการใช้สมุดในการจดบันทึก และการใช้งานสายของบุคลากรในหน่วยงาน เนื่องจากเครื่องสแกนนิ้วมีอยู่ไกลจากหน่วยงาน และ 2. แนวทางการแก้ไขเพื่อปรับปรุงผลผลิตภาพ โดยการสำรวจและติดตามผลการปรับปรุงปัญหาที่เกิดขึ้น ผลการปรับปรุงปัญหาที่ 1 พบว่าสามารถลดเวลาในการค้นหาจากเดิม 4 นาที/ครั้ง ลดลงเหลือ 1 นาที/ครั้ง สามารถคิดเป็นอัตราร้อยละ 75 ผลการปรับปรุงปัญหาที่ 2 พบว่าสามารถลดค่าใช้จ่ายอุปกรณ์ในการจดบันทึกจากเดิม 350 บาท/เดือน ลดลงเหลือ 120 บาท/เดือน สามารถคิดเป็นอัตราร้อยละ 65.71 และผลการปรับปรุงปัญหาที่ 3 พบว่าสามารถลดจำนวนการมาสายจากเดิม 10 คน/เดือน ลดลงเหลือ 4 คน/เดือน สามารถคิดเป็นอัตราร้อยละ 60

ธนพงศ์ ทาศรีนุช บทความวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร” พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.77) และเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการ

มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 1.18) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.94) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 1.23) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.45) และ 2) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

จินกุก หลวงอภัย บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแนวทางในการป้องกันตนเองจากปัญหาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจ” พบว่า แนวทางในการป้องกันตนเองจากปัญหาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจ ประกอบด้วย 1) การฝึกอบรม การรับรู้ การเรียนรู้ และการฝึกฝน ซึ่งเป็นการให้ความรู้เรื่องยาเสพติด แนวคิดในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยใช้สถานการณ์จำลองและแสดงบทบาทสมมติให้แก่ นักเรียนนายสิบตำรวจ ได้ฝึกปฏิบัติค้นหาวิธีแก้ปัญหาร่วมกันกับเพื่อนและตัดสินใจเลือกทำอย่างมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจนั้น ๆ เพื่อให้ นักเรียนนายสิบตำรวจได้เรียนรู้ถึงพิษภัยของยาเสพติดและรู้เท่าทัน การฝึกฝนด้วยการทำกิจกรรมที่เรียนรู้มาแล้วเพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้ทั้งในเวลาที่มีการกดดันคับขัน นักเรียนนายสิบตำรวจจะเกิดทักษะในการป้องกันตนเอง รู้ถึงพฤติกรรมและทัศนคติของตนเองในการป้องกันยาเสพติด โดยไม่หลงคำชักชวน หลอกลวงหรือชักจูงของเพื่อนหรือญาติ ไม่ทดลองใช้ยาเสพติดกับตนเอง ไม่เลียนแบบเพื่อนในทางที่ไม่ถูกต้อง และปัจจัยแห่งความสำเร็จ การป้องกันตนเองจากปัญหาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจ 2) การกำกับ ดูแล ควบคุมของผู้บังคับบัญชาซึ่งนักเรียนนายสิบตำรวจ ต้องประพฤติและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของสถานฝึกอบรมและรักษาวินัยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติโดยเคร่งครัด

ทิพวรรณ โพธิ์ขำ บทความวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” พบว่า 1) องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร การบริหารจัดการ การใช้หลักธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วม การมีภาวะผู้นำ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2) รูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนการนำไปใช้ และ 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร์ และคณะ บทความวิจัยเรื่อง “การตลาดดิจิทัลและการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ขนมฝอยทอง จังหวัดเพชรบุรี” พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิง ร้อยละ 57 อายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 54 ส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีระดับ

การศึกษาระดับปริญญาตรี สื่อสังคมออนไลน์ที่เลือกใช้มากที่สุดได้แก่ Facebook ผลการเปรียบเทียบปัจจัยด้านตราผลิตภัณฑ์ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีแนวโน้มไปสู่ความพึงพอใจ ระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัลพบว่า โดยภาพรวมเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.30 S.D.=0.16 ด้านการใช้สื่อดิจิทัลผ่าน Facebook ประเภทเนื้อหาที่น่าสนใจและการมีส่วนร่วมตอบกลับ พบว่ามีการ Engage 338 ครั้ง ประเภทคอนเทนต์บน Facebook มีการ Engage 322 ครั้ง ประเภทพาดหัว มีการ Engage 235 ครั้ง ด้านสื่อดิจิทัล Instagram มีการ Engage 119 ครั้ง

แก้ป ฎูทองคำ และคณะ บทความวิจัยเรื่อง “ปรับปรุงการจัดเก็บเอกสารและอุบัติเหตุด้วยหลักการ 5ส 3E 3R 5w1h กรณีศึกษา: โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช” พบว่าการจัดเก็บเอกสารและอุบัติเหตุ ประสบปัญหาด้านการค้นหาเอกสารที่ล่าช้า เนื่องจากการจัดเก็บเอกสารที่ไม่เป็นระบบ และยังมีการเกิดอุบัติเหตุเล็กน้อยจากการศึกษาของนักเรียนนายเรือ โดยได้มีการนำการวิเคราะห์ปัญหาแบบ 5w1h มาวิเคราะห์ปัญหาว่าเกิดจากอะไร และจากนั้นก็แก้ปัญหาด้วย หลัก Kaizen หลัก 5ส หลักการป้องกันอุบัติเหตุ 3E และหลักการจัดการขยะ 3R เพื่อให้เกิดประโยชน์และความคุ้มค่าของทรัพยากร และยังลดความเสียหายจากการเกิดอุบัติเหตุ จากการนำหลักการ 5ส มาใช้ในการแก้ปัญหาและลดปัญหาได้จริง ผลปรากฏว่า ระยะเวลาค้นหาเอกสารลดลงจาก 3,780 นาที เป็น 1,620 นาที คิดเป็นปรับปรุงร้อยละ 57.14 และยังมีการลดค่าใช้จ่ายจากกระดาษที่ใช้ทำเอกสารและจากการปรับปรุงการเกิดอุบัติเหตุระยะในการสำรวจใน 1 เดือนก่อนปรับปรุง คือ 13 ครั้ง หลังทำการปรับปรุงใน 1 เดือน การเกิดอุบัติเหตุลดลงเหลือ 5 ครั้ง หรือลดลงคิดเป็นอัตราร้อยละ 61.53

ชนภา ปุณณันท์ บทความวิชาการเรื่อง “การบูรณาการพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจริตในพระพุทธศาสนากับปรัชญาคุณแจเกล้าดอกของสถาบัน พลังจิต ธรรมะ จักรวาล” พบว่า 1. การบูรณาการพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจริตในพระพุทธศาสนากับปรัชญาคุณแจเกล้าดอกของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาล สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตเจริญปัญญาอีกรูปแบบหนึ่ง เพื่อให้ปัจเจกบุคคลสามารถสำรวจตน แก้ไข และพัฒนาตนเอง เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วบุคคลสามารถมีจริตอยู่ในตัวได้มากกว่าหนึ่งจริต แต่ขึ้นอยู่กับว่าจริตใดที่จะเด่นออกมา ด้วยเหตุนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเพิ่มการสังเกตพฤติกรรมและเข้าใจจิตตนเองเพื่อเป็นฐานคิดในการวิเคราะห์ใช้ในการใช้ปรัชญา การปรับจริตต้องเริ่มจากการควบคุมโดยผู้ที่มีความรู้และต้องมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น วิทยากรที่มีความรู้ เพราะจะช่วยแนะนำแนวทางอย่างถูกต้องและผู้ฝึกจะได้ฝึกอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงและปรับพฤติกรรมภายในและควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่จะแสดงออกมามากจนทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและการดำรงชีวิตในสังคม

จิโรชน์ หมื่นเทพ บทความวิชาการเรื่อง “มุมมองใหม่เรียนรู้วิจัยอย่างมีความสุข” พบว่า การสร้างทัศนคติที่ดีในการทำวิจัย ชี้ให้เห็นภาพและหลักการของการเกิดองค์ความรู้ในเรื่อง

ของการทำวิจัยในมิติที่ไม่ซับซ้อน ทำให้เกิดกำลังใจในการทำงานวิจัย ทั้งยังส่งเสริมให้นักวิจัยตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของการเป็นนักวิจัยที่ดี ตลอดจนมองเห็นขั้นตอนของการทำวิจัยและนำการวิจัยไปปรับใช้ในการทำงานปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สุมาลี บุญเรือง และพระโณทัย กตปุณฺโญ (อุ้นเรือน) บทความวิชาการเรื่อง “รัฐศาสตร์แนวพุทธว่าด้วยการปกครองตามหลักทศพิธราชธรรม” พบว่า สังคมไทยได้รับอิทธิพลคำสอนของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการบริหารและการปกครอง โดยเฉพาะที่นำมาจากคัมภีร์ชาดก เช่น ทศพิธราชธรรม ซึ่งเป็นธรรมของพระราชา ผู้นำ ผู้ปกครองโดยตรง เมื่อมองในแง่รัฐศาสตร์ ก็คือหลักแห่งการบริหารและการปกครองกายและใจ ซึ่งเมื่อนำปฏิบัติตามแล้วจะทำให้ชีวิตดำเนินไปในแนวทางที่ถูกต้องและก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคม ทศพิธราชธรรมเป็นหลักธรรมกล่อมเกลารามณ์ หรือเป็นธรรมที่หล่อเลี้ยงอารมณ์ของคนที่เป็ผู้นำ เพื่อให้ผู้นามีความสามารถในการกำกับและควบคุมอารมณ์ของผู้นำ อีกทั้งสามารถบริหารจัดการอารมณ์ และความรู้สึกรักของตัวเองให้มีสมรรถภาพจิตดี มีสุขภาพจิตดี และคุณภาพจิตดี จะเห็นว่าทศพิธราชธรรมเป็นหลักปฏิบัติสำหรับกล่อมเกลาจิตใจเพื่อให้สามารถปรับใจให้สอดคล้องกับวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบจิตใจ ทดสอบจิตใจและสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องไม่มีอคติและมุ่งประโยชน์ส่วนรวมที่จะเกิดขึ้นแก่สังคมเป็นสำคัญ

อัญชิษฐา อักษรศรี บทความวิชาการเรื่อง “บทบาทสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560” พบว่า รัฐธรรมนูญกำหนดให้วุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญวุฒิสภาในฐานะองค์กรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติและในฐานะสภาที่สองมีหน้าที่ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ พิจารณากลับกรองร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปอย่างรอบคอบและถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมฯ ซึ่งเมื่อร่างพระราชบัญญัติมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้วกฎหมายเหล่านั้นจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญให้ฝ่ายบริหารและองค์กรผู้ใช้อำนาจรัฐที่เกี่ยวข้องได้ใช้บริหารและปกครองประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามหลักนิติธรรม วุฒิสภาเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐทางนิติบัญญัติจึงจำเป็นต้องมีที่มาจากความชอบธรรมตามหลักประชาธิปไตย แต่เดิมมาในรัฐธรรมนูญเกือบทุกฉบับบัญญัติถึงที่มาของสมาชิกวุฒิสภาไว้คล้าย ๆ กันว่ามาจากการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ อันจะยังประโยชน์ให้แก่การปกครองบ้านเมืองปกติแล้ววุฒิสภามีอำนาจเพียงคอยกลั่นกรองกฎหมายให้เกิดความรอบคอบ รัดกุม ให้กฎหมายมีผลบังคับใช้เพื่อความผาสุกของประชาชนและความมั่นคงของบ้านเมือง รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และสมาชิกวุฒิสภามีเอกสิทธิ์ ความคุ้มกัน รวมทั้งหลักประกันความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ด้านต่าง ๆ

สิงห์คำ มณีจันสุข และพระสมุห์บุญโชค กิตติสาโร บทความวิชาการเรื่อง “วิวัฒนาการของการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมไทย” พบว่า การปกครองเศรษฐกิจและสังคมของไทยตั้งแต่ในสมัยสุโขทัย อยุธยา จนถึงปัจจุบัน บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมไทย ความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบ ด้านการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมของไทยในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในลักษณะการปกครองไทย เศรษฐกิจไทย พัฒนาการทางเศรษฐกิจของไทยในทางที่ดีขึ้นมากกว่าอดีต

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

บรรณาธิการวารสารวิจัยวิชาการ

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	ก
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	ข-ง
บทบรรณาธิการ	จ-จ1

บทความวิจัย:

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิจิตรตามแนวพระพุทธศาสนา : พระครูวิโชติสิกขกิจ, ศราวุธ ปลอดภัย และปริญญา นิกรกุล	1
บทบาทพระสงฆ์อำเภอบรรพตพิสัยในการส่งเสริมการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : พระครูนิรมิตเวฬุวัน (ประยูร จิรสุภ) และศิริโรจน์ นามเสนา	13
รูปแบบการพัฒนาวัดด้วยวิถี 5ส โครงการวัด ประชา รัฐสร้างสุข ของวัดมิ่งเมืองมูล : พระครูสิริธรรมบัณฑิต, บุรินทร์ รุจจนพันธุ์ และศศิวิมล แรงสิงห์	23
ลุ่มน้ำนครสวรรค์ : การสร้างเครือข่ายและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวพระพุทธศาสนา : พระศรีสมโพธิ (วรัญญู สอนขุน)	37
รูปแบบการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเชิงพุทธในเขตสุขภาพที่ 3 : วิสุทธิ บุญญะโสภิต, พระเทพปริยัติเมธี และศิริโรจน์ นามเสนา	47
การศึกษาบทบาทของถนนมิตรภาพที่เปลี่ยนแปลงไปในเขตเทศบาลนครขอนแก่น : กรุงเทพ พูลสมบัติ, พรณรงค์ ชาญนวงศ์ และพีร์นิธิ อักษร	61
การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : เนตรดาว ลีม่วงษ์ทอง และวรรณวิภา เมืองถ้ำ	73

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 : บุษกร วัฒนบุตร	87
การปรับปรุงกระบวนการทำงานและความปลอดภัยเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพด้วย กิจกรรม 5ส. และวงจรควบคุมคุณภาพ (SDCA) : สถานีตำรวจภูธรคลองห้า แผนกการเงิน : สุกัลยารัตน์ เหมือนเนื้อทอง และคณะ	95
การศึกษาการจัดการขยะและถังขยะแยกตามพื้นที่ กรณีศึกษา: องค์การบริหาร ส่วนตำบลบึงคอไห : วาสนา พรมนวล และคณะ	105
การศึกษาการจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของคลังสินค้า และการจัดเก็บสินค้า กรณีศึกษาบริษัท เอ็กซ์เดฟ จำกัด : อินทัช ประชานันท์และคณะ	113
การปรับปรุงกระบวนการทำงานและพฤติกรรมเพื่อความปลอดภัยของพนักงาน เก็บขนมูลฝอย กรณีศึกษา: เทศบาลเมืองลาดสวาย : ระพีพัฒน์ ขวัญเจริญ และคณะ	121
การศึกษาเพื่อปรับปรุงการตรวจสอบมาตรฐานการการปิดวาล์วน้ำและอุปกรณ์ กรณีศึกษา บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด : ณิชฐรดา อยู่เย็น และคณะ	131
การศึกษาการปรับปรุงมาตรฐานความปลอดภัยของพนักงานด้วยวิธีการ 3E และมาตรฐาน GMP กรณีศึกษา บริษัท ชายสี่บะหมี่เกี๊ยว จำกัด : ปาณิศา สุทธิศักดิ์ และคณะ	139
การศึกษาเพื่อปรับปรุงการจัดเก็บอุปกรณ์ช่าง เทคโนโลยี และการเข้า-ออกงาน กรณีศึกษา กองร้อยรถยนต์พยาบาล โรงพยาบาลอานันทมหิตล : ปวันรินทร์ ดีเกษม และคณะ	149
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง เขต บางพลัด กรุงเทพมหานคร : ธนพงศ์ ทาศรีนุช	157

การพัฒนาแนวทางในการป้องกันตนเองจากปัญหาเสพติดของนักเรียนนาย สิบตำรวจ	: จินกุล หลวงอภัย	169
รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	: ทิพวรรณ โพธิ์ขำ	177
การตลาดดิจิทัลและการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ขนมฝอยทอง จังหวัด เพชรบุรี	: อนุพัทธ์ วรพงศ์พัทธ์ และคณะ	189
ปรับปรุงการจัดเก็บเอกสารและอุบัติเหตุด้วยหลักการ 5ส 3E 3R 5w1h กรณีศึกษา: โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช	: แก้วป ภู่ทองคำ และคณะ	203
บทความวิชาการ:		
การบูรณาการพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตในพระพุทธศาสนากับปรัชญา กัญแจแก้วดอกของสถาบัน พลังจิต ธรรมะ จักรวาล	: ชณภา ปุณณันท์	213
มุมมองใหม่เรียนรู้วิจัยอย่างมีความสุข	: วิโรจน์ หมั่นเทพ	223
รัฐศาสตร์แนวพุทธว่าด้วยการปกครองตามหลักทศพิธราชธรรม	: สุมาลี บุญเรือง และพระอโณทัย กตปุณโญ (อุ้นเรือน)	233
บทบาทสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2560	: อัญธิษฐา อักษรศรี	243
วิวัฒนาการของการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมไทย	: สิงห์คำ มณีจันสุข และพระสมุห์บุญโชค กิตติสาโร	255

ภาคผนวก

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิจัยวิชาการ	270
แนวปฏิบัติในการเตรียมต้นฉบับบทความเพื่อลงตีพิมพ์	271
หนังสือขอส่งบทความเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์ในวารสารวิจัยวิชาการ	287
ใบสมัครสมาชิก	288

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิจิตรตามแนว พระพุทธศาสนา

Human Resource Development of Community Enterprises in Phichit
Province According to Buddhism

พระครูวิโชติสิกขกิจ,¹ ศราวุธ พลอดภัย² และปริญญานิกรกุล³
Phrakru Wichotsikkhakit Sarawut Plodphai and Parinya Nikornkul

Received: April 30, 2020

Revised: September 7, 2020

Accepted: September 17, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.1

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการบริหาร การบูรณาการหลักพุทธธรรมและนำเสนอแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 21 คน และการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญที่เลือกแบบเจาะจง จำนวน 11 คน การตรวจแบบข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และอธิบายข้อมูลแบบพรรณนาโดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนาผลการวิจัย พบว่า 1) มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างถูกต้องตามกฎหมายโดยมีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน มีเครือข่าย สมาชิก กฎ ระเบียบ การศึกษาดูงานและผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ อยู่เสมอและการแบ่งปันกำไรในรูปแบบของหุ้นพร้อมทั้งมีการถ่ายทอดระหว่างสมาชิกในกลุ่ม 2) การบูรณาการหลักธรรมประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา แม้มีโครงสร้างการบริหารแต่ทุกคนเท่าเทียมกันเพราะมีการเคารพกฎ กติกา บิดา มารดา ครูอาจารย์ มิตรสหาย มีเมตตาปลุกจิตสำนึกในหน้าที่ให้ซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภคน และ 3) การพัฒนาตัวเองของสมาชิกในกลุ่มที่เกิดจากการศึกษาดูงานการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น การสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกลุ่มว่าสามารถแก้ปัญหาหนี้สินในครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มได้ การให้เกียรติซึ่งกันและกันโดยไม่มองว่าใครต่ำกว่าสูงกว่ากันก็ทำให้การรวมกลุ่มของสมาชิกยั่งยืนได้และสามารถสร้างเครือข่าย “บวร” ที่เกิดจาก

^{1,2,3} วิทยาลัยสงฆ์พิจิตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Phichit Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: parinya555@msn.com, Tel. 056-619711

การรวมกลุ่มเพื่อซื้อขายผลิตภัณฑ์ในกลุ่มและชุมชนภายนอกได้ โดยผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ต้องมีมาตรฐานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้น ๆ รับรองเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค

คำสำคัญ: ทรัพยากรมนุษย์, กลุ่มวิสาหกิจ, หลักพุทธธรรม

ABSTRACT

Research Article on Objective the management, integration of Buddhist principles and human resource development guidelines of community enterprises. This study was carried out by means of the qualitative research methodology and the data were collected by using in-depth interviews of 21 key informants and group dynamic of 11 experts, selected by purposive sampling. The three-sided testing of data collection method was used in content analysis and the obtained data were interpreted by descriptive explanation with emphasis on human resource development according to Buddhism. The research results were found that 1) there are legally established community enterprises with a clear management structure, networks, members, regulations, study visit and new products on the regular basis. Also, the profit is shared in the form of shares, with transfer among the group members. 2) The integration of Buddhist principles is composed of morality (sila), mindfulness (samadhi), wisdom (pañña). Although there is an administrative structure, everyone is equal because they respect the rules, regulations, parents, teachers and friends, and cultivate kindness, and duty awareness to be honest with consumers. And 3) the self-improvement of the group members by the study visit, transmission from generation to generation, creating motivation to join the group solves the household debt problem of group members. The respect one another without looking at each other as being lower or higher can make the sustainable association of members and build a "Bowon" network formed by joining together to trade products within the group or external communities. The products must have standards and certification of such community enterprise group to build confidence among consumers.

Keywords: human resources, enterprise group, Buddhist principles

บทนำ

รัฐบาลได้มีนโยบายที่ต้องการส่งเสริมและสนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มเศรษฐกิจพื้นฐานของสังคมชนบทให้สามารถเติบโตอย่างเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเอง เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ เป็นองค์กรทางธุรกิจที่พัฒนาอย่างยั่งยืน และมีศักยภาพที่จะเติบโตเป็น SMEs ต่อไปได้ในอนาคต จึงได้มีมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับวิสาหกิจชุมชน ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเฉพาะที่เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีโชตินิติบุคคล ซึ่งมีเงินได้ไม่เกินหนึ่งล้านบาทต่อปี มาตั้งแต่ปีภาษี พ.ศ. 2552 จนถึงปัจจุบัน (กรมสรรพากร, 2560) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาประชากรของประเทศ โดยมุ่งให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การพัฒนาศักยภาพของคน ที่พึงปรารถนาจะต้องทำให้ทุกคนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพอย่างเต็มที่ จึงจะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และทำให้การพัฒนาประเทศมีความสมดุลก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีเป้าหมายการพัฒนาให้ทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ การประกอบอาชีพ และมีความสามารถในการดำรงชีวิต ครอบคลุมทุกกลุ่มอายุ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

วิสาหกิจชุมชนเป็นธุรกิจชุมชนประเภทหนึ่งประกอบกิจการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการบนพื้นฐานของการใช้ความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรมและ ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน โดยรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน การจัดการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากการปรับเปลี่ยนงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มาอยู่กับผู้จัดการสายงานหลักและการบูรณาการงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เข้ากับกลยุทธ์ธุรกิจ บทบาทของฝ่ายการจัดการให้ความสำคัญกับการสร้างและกระตุ้นสภาพแวดล้อมการทำงาน การมีส่วนร่วมการพัฒนา การปรับเปลี่ยนบทบาทของผู้จัดการ การพัฒนาความสามารถในการจัดการพนักงาน และช่วยปรับปรุงคุณภาพของเทคนิคหรือสิ่งสอดแทรกของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ขวลิต ศุภศักดิ์ธำรง, 2561) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ท่ามกลางความหลากหลายของพหุมิติในสังคมยุคปัจจุบันที่นับวันจะมีความแตกต่างหลากหลายเพิ่มขึ้นซึ่งความหลากหลายที่พบเห็นบ่อยครั้ง ได้แก่ ความหลากหลายทางเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้กับหน่วยงานทุกภาคส่วนได้รับรู้ เข้าใจ ตลอดจนตระหนักและเอาใจใส่อย่างจริงจังต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานของตนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในรูปแบบเชิงบูรณาการ (Integration) เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่จะเกิดขึ้นต่อตนเอง องค์กร และส่วนร่วมในปัจจุบันและอนาคต (เสกสรร สนวน, 2561) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสามารถในการปฏิบัติงาน และทำให้กลายเป็นทุนมนุษย์ขององค์กรที่มีคุณค่ายิ่ง ผ่านรูปแบบการฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ องค์กร จัดให้กับบุคลากร ทั้งในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการซึ่งจะช่วยเสริมศักยภาพในการ

เรียนรู้ของผู้เข้ารับการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งในระหว่างการเรียนรู้ และการนำสิ่งที่เรียนรู้จากโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้มากที่สุดผ่านกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้องและการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการนำความรู้ของบุคลากรมาใช้ตามลำดับ (เอกสิทธิ์ สนามทอง, กล้าหาญ ณ น่าน, 2561) ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนนั้น เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ในชุมชนพร้อมกับการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันไม่จำเป็นต้องอาศัย วิธีการผลิตที่ซับซ้อนมุ่งหวังเพียงตลาดในชุมชนก่อนในเบื้องต้น ทั้งนี้วิสาหกิจชุมชน มีลักษณะใกล้เคียงกับธุรกิจชุมชนในประเด็นการซื้อขายสินค้าหรือบริการ และมีความ เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจชุมชน ในประเด็นอุปสงค์และอุปทานระหว่างผู้บริโภคและผู้ผลิต ทั้งภายในและภายนอกชุมชนบนฐานคิดของเศรษฐกิจพอเพียง ในขณะที่พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ยังช่วยหนุนเสริมการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน ให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ กระนั้นแนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนดังกล่าวข้างต้นจะไม่มีคุณค่าอันใดเลย หากไม่มีการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะในบริบทของการจัดการชุมชน ซึ่งคาดหวังให้คนในชุมชนได้มีโอกาสใช้วิสาหกิจชุมชนเป็นเครื่องมือในการจัดการทุนของชุมชนโดยชุมชน และเพื่อชุมชนในที่สุดก็จักนำพาชุมชนของตนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพต่อไป (อุทัย ปริญญาสุทธินันท์, 2560) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งต่อทุกๆ องค์การ กล่าวได้ว่าความสำเร็จขององค์การขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ในองค์การยิ่งองค์การในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีการแข่งขันศักยภาพของมนุษย์ในด้านความรู้ ถือว่าเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของผลผลิตส่วนบุคคลและประเทศชาติ แต่ไม่สามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้เพราะขาดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยหลักพระพุทธศาสนาเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการมุ่งเน้นทางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การให้เป็นผู้ที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสนองความจำเป็นขององค์การมีความสามารถในการประกอบสัมมาอาชีพด้วยการใช้หลักพุทธธรรม (คิตยา อายุยีน, 2559) อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการพัฒนาที่ถูกต้องเหมาะสมตามแนวทางพระพุทธศาสนาซึ่งมีเป้าหมายในการฝึกอบรมกาย จิต และปัญญาของสมาชิกตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจึงสนใจศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิจิตรตามแนวพระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิจิตร
2. เพื่อบูรณาการหลักพุทธธรรมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิจิตร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิจิตรตามแนวพระพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ต้องการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากลักษณะการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การบูรณาการหลักพุทธธรรม แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิจิตรตามแนวพระพุทธศาสนา โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 21 คน ประกอบด้วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตและขยายพันธุ์ข้าวชุมชน ตำบลจั่วลาย อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำพริกห้วยภูก ตำบลห้วยพุก อำเภอตงเจริญ จังหวัดพิจิตร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพรหมทอง ตำบลบางลาย อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร และกลุ่มโรงสีบ้านรักไท ตำบลสำนักขุนเณร อำเภอตงเจริญ จังหวัดพิจิตร

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้เชี่ยวชาญ (Experts) จำนวน 11 คน ในประเด็นความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มวิสาหกิจลักษณะการบริหารทรัพยากรมนุษย์ หลักพุทธธรรมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความสำคัญ ประโยชน์ การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จุดมุ่งหมายการพัฒนา การพัฒนาคุณภาพชีวิต ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา (ทรัพยากรมนุษย์) (กลุ่มวิสาหกิจชุมชน) แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิจิตรตามแนวพระพุทธศาสนาควรเป็น เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นสามประเด็นหลักคือลักษณะการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบูรณาการหลักพุทธธรรม แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิจิตรตามแนวพระพุทธศาสนา ผลการวิจัย พบว่า

1. ลักษณะการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยบุคคลที่จะเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจต้องมีการสมัครสมาชิกและต้องเป็นคนในหมู่บ้านเท่านั้นในการรวมกลุ่มมีการลงเวลาและรวมหุ้นในรูปแบบหุ้นกู้และมีเงินปันผลให้ มีการประชุมคณะกรรมการผู้ถือหุ้นหรือสมาชิกและมีกฎระเบียบเป็นของตนเองมีเงินหมุนเวียนในกลุ่มและการรวมกลุ่มกันนั้นต้องมีการพูดคุยและบอกกล่าวกันและในบางครั้งอาจมีการทะเลาะเบาะแว้งกันบ้าง เช่น “ทะเลาะกันบ้าง อย่าให้นาน มากุยกั๊ก มาเคลียร์กัน” โดยในกิจกรรมของกลุ่มประกอบไปด้วย ทำจุลินทรีย์หน่อกล้วย ฮอโรมนรกหมู ปุย คัดแยกข้าวตาก สบู่แชมพู การเข้าพื้นที่และขยายพันธุ์ข้าวผลิตปุ๋ยขยายข้าวทำโรงสี ผลิตข้าวพื้นเมืองกอกเตียวกลาง ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าวหอมมะลิ ทำน้ำพริกไร้สารกันบูด พริกแกง กล้วยตาก มีคนมารับซื้อไปขายต่อที่ร้าน เช่น งานบวช ซื่อเป็นของฝาก จัดอาหารให้โรงงาน การบริการส่งสินค้าที่ลูกค้าสั่งผ่าน LINE โดยทำการส่งทางรถไฟ และ Kerry ในการกระจายสินค้า เมื่อเกิดกลุ่มวิสาหกิจย่อมมีการทำบัญชีและมีสหกรณ์จังหวัดสอนทำบัญชี โดย

มีหลักธรรมที่เข้ามาเกี่ยวข้องคือ ไตรสิกขา หลักทศ 6 เป็นต้น และจะได้อธิบายเพิ่มเติมในการบูรณาการหลักพุทธธรรมดังนี้

2. การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย มีอาจารย์มิตรสหายมาช่วยสอนและให้กำลังใจในการรวมกลุ่มและต้องให้กลุ่มอยู่รอดก่อนและสร้างความเชื่อมั่นให้ความคิดเห็นตรงกันในระดับสมาชิก การรวมกลุ่มที่แรกอาจมีการพูดคุยกัน เช่น กลุ่มจะทำอะไร ดำเนินการทิศทางไปในทางไหน พูดคุยกันกำชับกัน และมีการประชุมกันอย่างน้อยปีละ 4 ครั้ง โดยมีการเรียกผลิตภัณฑ์ภายในกลุ่มที่แตกต่างกัน และมีความยุติธรรมในการรวมกลุ่มเมื่อมีการดำเนินกิจกรรมสมาชิกทำแล้วต้องได้ผลตอบแทนและในการดำเนินการรวมกลุ่มของวิสาหกิจนั้นสมาชิกและภรรยาที่เข้าเป็นสมาชิกในกลุ่มต้องมีความเข้าใจในสิ่งที่สมาชิกและภรรยากำลังจะดำเนินการในกลุ่มนั้น และเป็นกำลังใจให้เพราะครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้กลุ่มเดินไปในทิศทางที่ไปรอดได้ ในบางกลุ่มมีการรวมตัวกันมาตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. 2545 และมีสมาชิกผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นรุ่นที่ 3 โดยมีการปลูกจิตสำนึกในหน้าที่ที่จะต้องมีความรักและเสียสละเป็นอันดับแรก เงินเป็นตัวแปรสำคัญแต่การเอาเงินมาเป็นที่ตั้งนั้นทำให้กลุ่มแตกแยกและไม่ยั่งยืนได้ มีการสรุปพูดคุยกันในกลุ่มเป็นปัจจัยที่สำคัญทำให้กลุ่มอยู่รอดและการดำเนินการนั้นต้องพยายามเอาคนในชุมชนหรือคนมีอายุในชุมชนเพื่อที่จะให้เกิดรายได้กับบุคคลเหล่านั้น โดยการใช้ศีล สมาธิ ปัญญาและมองว่าคนหรือสมาชิกทุกคนเท่าเทียมกันที่จะดำเนินการในกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนนั้นต้องเป็นคน “คอเดียวกัน” หรือเคารพในกฎกติกาของสมาชิก บิดามารดาที่มีประสบการณ์ก็ช่วยถ่ายทอดในเรื่องของการค้าขายคุณธรรมการลงเวลาการให้ค่าตอบแทนหรือภาวะผู้นำ การสงเคราะห์กันเพื่อเผื่อกันมีใจรักและรวมกลุ่มกัน ประเด็นที่สำคัญนั้นก็คือการยอมรับและใช้สินค้าของกลุ่มตัวเองที่ผลิตเมื่อมีการดำเนินการแรก ๆ ต้องยอมรับการขาดทุนก่อนเพื่อซื้อใจสมาชิกในกลุ่มและคนใช้สินค้าหรือบริโภคผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม การดำเนินชีวิตให้มีความสุขเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มอยู่รอดได้และประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิจิตรนั่นเอง เช่น “เหนื่อยแล้วมีความสุขทำเลยเหนื่อยแล้วมีความสุขทุกอย่างไปทำ”

3. แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพิจิตรตามแนวพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยการฝึกคนรุ่นใหม่ ๆ ให้มาทำแทนสมาชิกคนอื่น ๆ มีการถ่ายทอดเป็นรุ่นสู่รุ่นเพื่อที่ให้คนรุ่นใหม่หรือคนที่ถ่ายทอดเข้ามาทำงานแทนและบุคคลคนนั้นต้องมีความสามารถเก่งกล้าและมีประสบการณ์มากกว่าสมาชิกคนก่อนหน้า ในการรวมกลุ่มการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มต้องสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินของครัวเรือนของสมาชิกในกลุ่มได้ แต่เงินก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้กลุ่มพังทลายหรืออยู่รอดได้ ฉะนั้นการบริหารจัดการเงินเป็นสิ่งสำคัญของกลุ่มโดยการสร้างแรงดึงดูดและพัฒนาสมาชิกของกลุ่มในการศึกษาดูงานพัฒนาเครื่องมือเครื่องต่าง ๆ และการพัฒนากิจกรรมของกลุ่มนั้น ๆ ต้องทำให้บ้านวัดโรงเรียนสถานีนามัยหรือกลุ่มอื่น ๆ ในชุมชนซึกงเข้ามาเรียนรู้และเป็นสมาชิกหรือเข้ามาเห็นการดำเนินการกิจกรรมของกลุ่ม ระบบเศรษฐกิจก็เป็นตัวแปรหรือปัญหาสำคัญที่ทำให้ราคาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจโดยการดำเนินการต้องสร้าง

ความเชื่อมั่นให้คนบริโภคสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นเห็นคุณค่าความหมายและความสำคัญของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มก่อน การให้เกียรติซึ่งกันและกันโดยไม่มองว่าสมาชิกใครต่ำกว่าสูงกว่าโดยการทำให้สมาชิกมีความสุขนั้นกลุ่มจะยั่งยืนค่อย ๆ ฝึกฝนพัฒนาฝีมือรักษาองค์ความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจนั้น โดยการสร้างให้สมาชิกให้มีความเชี่ยวชาญทำให้คนในสมาชิกนั้นมีประสบการณ์ คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลในครั้งนี้คณะผู้วิจัยเลือกใช้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนา การพัฒนาคุณภาพชีวิตจากขอบเขตด้านการศึกษา คณะผู้วิจัยขอเสนอประเด็นสำคัญที่ค้นพบมีรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและการรวมหุ้นมีโครงสร้างการบริหารและภาระหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละคนในสมาชิกกลุ่ม การจัดการกลุ่มเน้นแบบผสมผสานเพื่อทำงานแบบพี่น้องที่ไม่ประกอบกิจการแบบโรงงานอุตสาหกรรม และมีการเพิ่มพูนประสบการณ์และการถ่ายทอดของสมาชิกในกลุ่มอยู่เสมอ ในการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจนั้นศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเข้ามาช่วยในการจัดตั้งกลุ่มการบริหารจัดการสมาชิกคือคนในหมู่บ้านมาทำงานหรือว่าร่วมหุ้นเพื่อเป็นการหารายได้ให้กับคนในชุมชนและยังเป็นการบริหารบุคคลไม่ไห้คนในชุมชนไม่ว่างงานและมีรายได้เสริม สำหรับคนที่เข้ามาเป็นสมาชิกก็ไม่เกียจงานทุกคนเข้ามาก็จะรู้หน้าที่ของตนเองไม่เอาัดเอาเปรียบกันคอยช่วยเหลืองานต่างร่วมมือร่วมใจกัน การบริหารงานทำตามหน้าที่แบ่งสัดส่วนงานแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจนโดยการทำงานในรูปแบบพี่น้องโดยเลือกคนในวัยใกล้เคียงกันคัดเลือกจากการแสดงออกของแต่ละคนว่ามีศักยภาพมากน้อยแค่ไหนไม่จำเป็นต้องเรียนจบสูง กลุ่มวิสาหกิจไม่ได้ประกอบกิจการแบบโรงงานอยู่กับครอบครัวพยายามสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับทุกคนต่อการทำงานเอาหลักการจัดการแบบแผนมาผสมผสานในการจัดการทำงานทุกอย่างต้องมีการวางแผนเพราะถ้าไม่วางแผนงานก็จะทำแบบไม่มีระบบ ระเบียบ ใช้กระบวนการที่ง่ายขึ้นและลดต้นทุนในการผลิตให้มีประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องฝึกฝนคนในชุมชนให้มีประสบการณ์มีความชำนาญในภารกิจของกลุ่มและยังถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับคนรุ่นหลังอีกด้วย และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของชุติมันต์ สะสอง และบุญทวารณ วิงวอน (2559) ได้ศึกษาวิจัย “ความร่วมมือของผู้มีส่วนได้เสียและแผนธุรกิจที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนกลุ่มวิสาหกิจหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ให้มีความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน” พบว่า 1) กลุ่มวิสาหกิจจังหวัดแม่ฮ่องสอนก่อกำเนิดจากนโยบายของรัฐบาลการจัดตั้งตามความต้องการของสมาชิกในชุมชนและการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจส่วนใหญ่ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนมาแปรรูปเป็นผลผลิตด้วยการประยุกต์ใช้รูปแบบวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้สืบทอดมาจากบรรพบุรุษถ่ายทอดลงสู่ผลิตภัณฑ์ให้เกิดความโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ มีการบริหารความเสี่ยงวัตถุดิบในการผลิตและมีการดำเนินงานตาม

สถานการณ์ 2) ผู้มีส่วนได้เสียมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะของความร่วมมือในการดำเนินงานกับกลุ่มวิสาหกิจในหลายรูปแบบ อาทิ งบประมาณ วัตถุประสงค์ อุปกรณ์เครื่องมือการผลิต องค์ความรู้ การฝึกอบรม ภายใต้ความต้องการและการพัฒนาวิสาหกิจด้วยการจัดทำแผนธุรกิจให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่ส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจมีความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน โดยวัดจากกลุ่มวิสาหกิจที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ยอดขายที่เพิ่มขึ้น จำนวนลูกค้าเพิ่มขึ้น เน้นการสร้างความแตกต่างและความประณีตของสินค้าหรือบริการที่ทำให้เกิดความพึงพอใจและตอบสนองความต้องการของลูกค้า

2. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนาการรวมกลุ่มของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้นมีการรวมกลุ่มตกลงพูดคุยกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มว่าจะดำเนินกิจกรรมของกลุ่มไปในทิศทางใด มีการฝึกอบรมพร้อมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้ (ภูมิปัญญาของชุมชน) และประสบการณ์ โดยสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังนี้ ๑. ทศพิธราชธรรม ๑ ประการ 1. สัจจะ (ความซื่อสัตย์) 2. ทมะ (การฝึกตน) 3. ขันติ (การอดทน) 4. จาคะ (การบริจาค/การเสียสละ) อริยมรรคมีองค์ 8 ข้อ 5. สัมมาอาชีวะ คือ การทำมาหากินอย่างสุจริตชน ไม่คดโกง เอาเปรียบคนอื่น ๆ มากเกินไป สังคหวัตถุ 4 ทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น สาราณียธรรม 6 ข้อ 5. สีสลสามัญญตา คือ ความรักใคร่สามัคคีและการที่สำคัญ คือ ผู้นำต้องมีคุณธรรมและการรวมกลุ่มวิสาหกิจในการประกอบกิจการของกลุ่มต้องสื่อสารต่อผู้บริหารและมอบหมายการพัฒนาของกลุ่มเริ่มจากการรวมกลุ่มกันก่อนแล้วตกลงกันสิ่งหนึ่งที่จะพัฒนา กลุ่มก็คือการฝึกอบรมแล้วนำเอาความรู้มาถ่ายทอดมีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลังเพราะคนทำงานที่ก็อายุมาก หลักพุทธธรรมต้องมีความซื่อสัตย์เพราะถ้าซื่อสัตย์กับลูกค้าทุกคนก็จะเข้ามาใช้บริการและเข้ามาซื้อสินค้า ต้องมีความเสียสละความอดทนช่วยกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อผ่านพ้นไปไม่ควรทะเลาะเบาะแว้งกัน และคอยสอนผู้ที่สนใจที่จะนำความรู้ไปใช้ในชุมชน เหตุผลที่ทุกคนมาร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจก็เพราะว่าไม่ได้เสียเงิน เป็นงานบริการไม่เอาใจเอาเปรียบคนอื่น เช่น ในส่วนของเจ้าของโรงสีเป็นคนควบคุมดูแลการสีข้าวเองไม่ต้องจ่ายค่าสีข้าวแต่จะขอเป็นแครบ ข้าวปลายแทน และสีข้าวได้ข้าวที่สะอาด มีคุณภาพไม่โกงกินข้าว เป็นต้น ถ่ายทอดภูมิปัญญาจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง เพื่อสืบสานผลิตภัณท์ สูตรเด็ดของชุมชน เป็นการปลูกฝังคุณธรรม และวัฒนธรรมอันดีงามของชาวบ้านคอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันไม่คดโกงกัน หลักธรรมที่พัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทุกคนต้องมีความเสียสละ ต้องมีความสามัคคี ต้องร่วมมือร่วมใจกันจัดตั้งกลุ่มเพื่อผลประโยชน์เดียวกันโดยไม่เห็นแก่ตัวร่วมมือร่วมใจกันทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายของกลุ่ม ต้องมีความอดทนอดกลั้นสิ่งเร้าต่าง ๆ ผู้นำต้องยืนกลางไม่เอนเอียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องมีการพูดคุยให้เข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ปัญหา ร่วมกันต้องมีคุณธรรมประกอบด้วย เช่น การปลูกข้าวจะไม่ใส่ปุ๋ยเคมีการเก็บข้าวทั้งหมดไปสีเพื่อนำมารับประทานเพื่อให้ข้าวสวยและออกรวงตามกำหนดและมีขนาดตามเกณฑ์ไม่เอาใจเอาเปรียบผู้บริหารใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพในการปลูกข้าวจะทำให้ไม่อันตรายต่อผู้บริหาร และการทำน้ำพริกไม่ได้ใส่สารกันบูด เป็นต้น และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระณัฐวุฒิ วุฑฒิโก (สัพโส) และคณะ (2558) ได้ศึกษาวิจัย “การพัฒนาชุมชนตามหลักพระพุทธศาสนา: การนำเสนอแนวคิดจาก

พระสุตตันตปิฎก” พบว่า แนวคิดการพัฒนาคนุชย์ตามหลักพระพุทธศาสนา: การนำเสนอแนวคิดจากพระสุตตันตปิฎกประกอบด้วยแนวคิดการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์ 3 ระดับ คือ 1) ระดับสติปัญญาปานกลาง 2) ระดับสติปัญญาน้อย 3) ระดับที่ไม่พร้อมต่อการพัฒนา ซึ่งแต่ละระดับมีองค์ประกอบการพัฒนา คือ 1) ด้านคุณสมบัติของผู้สอนคือการเป็นครูที่ดี 7 ประการ 2) ด้านองค์ประกอบของกลุ่มเป้าหมายที่แสดงธรรมสอนประกอบด้วยจริต 6 ประการ 3) ด้านลักษณะวิธีการตอบปัญหา 4 วิธี 4) ด้านลีลาการสอนมี 4 อย่าง 5) ด้านวิธีการสอนมี 3 วิธี 6) ด้านหลักการสอนมี 7 อย่าง 7) ด้านกลวิธีและอุบายประกอบการสอน 5 วิธี 8) ด้านเนื้อหาในการพัฒนาพฤติกรรม 7 หลักธรรม 9) ด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดจากการได้ฟังพระธรรมเทศนามี 5 อย่าง

3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตเริ่มตั้งแต่สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคต่อสินค้าและบริการของกลุ่มโดยการมองปัญหาและวิธีการแก้ไขและยึดหลักหรือจุดมุ่งหมายของกลุ่มพร้อมกับการสร้างสวัสดิการให้กับสมาชิกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกลุ่มและชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจในช่วงแรกชาวบ้านไม่ค่อยยอมรับกว่าที่ทุกคนจะเชื่อมั่นในโครงการต้องใช้เวลาอย่างน้อย 3 ปี แต่ปัจจุบันมีการยอมรับเพราะมีการยึดมั่นอยู่ในแนวคิดมีกิจกรรมแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาศักยภาพต่าง ๆ ปัญหาหลัก ๆ ก็คือเรื่องคนและออเดอร์ไม่สัมพันธ์กันวิธีแก้ก็คือทำสต็อกไว้ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นก็คือการบริหารคนต้องเกิดปัญหาแต่ต้องรู้จักวิธีการแก้ไขปัญหา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะไม่มิงบประมาณหลักจึงต้องใช้วิธีการร่วมมือร่วมใจกันเพื่อที่จะช่วยกันผลักดันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ก้าวต่อไป จุดมุ่งหมายประการหนึ่งก็คือเลิกใช้สารเคมีให้ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมมีความสมดุลซึ่งจะทำให้ระบบนิเวศดีขึ้นกลับคืนสู่สภาพเดิม ผู้ที่เข้าร่วมกลุ่มในขั้นตอนแรกก็จะได้รับมอบหมายงานที่ไม่ยุ่งยากมากนักและไม่ต้องใช้ความชำนาญเท่าใดนัก สำหรับผู้ที่มาทำงานก็มีสวัสดิการการรักษาพยาบาลการรับประกันชีวิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตต้องให้ทำให้ชาวบ้านทุกคนเห็นว่าสิ่งที่วิสาหกิจชุมชนทำมีประโยชน์อย่างไร กับคนในชุมชนคนมีแนวคิดเหมือนกันอุดมการณ์เหมือนกันก็มาร่วมกันมิงงานต่อไปเรื่อย ๆ เวลาทำงานไม่ได้ทำแบบเจ้านายลูกน้องทำงานแบบพวกพ้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทุกคนที่ทำงานต้องสามารถทำทุกอย่างเป็นเพื่อคอยช่วยเหลือกัน และมีการพัฒนากระบวนการผลิตซึ่งเป็นเป็นมาตรฐานของทุกคนในการทำงาน ต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมมีการศึกษาสิ่งแปลกใหม่มารับใช้กับชุมชน แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน คอยถ่ายทอดแบ่งปันทักษะการทำงานจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อให้รุ่นต่อไปได้ปฏิบัติงานอย่างคล่องแคล่วและไม่เกิดอุปสรรคช่วยกันผลักดันและสร้างยอดขายให้เพิ่มมากขึ้นเพื่อทำให้คนในชุมชนไม่เกิดการว่างงานและมีรายได้ไปเลี้ยงครอบครัวตัวได้โดยทำให้อาชีพของชาวบ้านเป็นอาชีพที่มั่นคง เป็นต้น และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของกรกฎ สระคูพันธ์ และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ (2562) ได้ศึกษาวิจัย “การศึกษาการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปแปรงจากข้าวหอมมะลิ: กรณีศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัย พบว่า การที่จะทำให้อาชีพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปแปรงจากข้าวหอมมะลิ มีศักยภาพในการบริหารจัดการเพิ่มมากขึ้นจะต้องนำแนวคิดทางการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ (BSC) มาใช้ประเมินองค์กรทั้งระบบอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ละทิ้งด้านใด ดังนั้นด้านการบริหารจัดการภายในองค์กร

วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีการจัดโครงสร้างการทำงานให้มีความชัดเจน ไม่ละเลยด้านการประสานงาน ภายในองค์กร และควรมีการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานของรัฐ ด้านการเรียนรู้และพัฒนา วิสาหกิจชุมชนไม่รู้เทคนิคในการทำตลาด สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ไม่เป็นที่รู้จักของผู้บริโภค ควรให้ภาครัฐและเอกชนให้ความรู้ทางด้านการตลาดด้านการเงิน วิสาหกิจชุมชนต้องมีการวางแผน จัดการด้านต้นทุน และจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ด้านลูกค้า การเพิ่มช่องทางในการติดต่อกับลูกค้า ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่

การรวมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องเป็นคนในชุมชนเท่านั้นและการรวมหุ้นในรูปแบบของหุ้นกู้และมีการแบ่งปันผลกำไรในรูปแบบเงินปันผล การรวมกลุ่มของวิสาหกิจชุมชน ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญนั้นก็คือการทำบัญชีแต่ก็มีสหกรณ์จังหวัดมาช่วยสอนและบอกเทคนิคในการทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจ การดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจภายในชุมชนนั้นสามัคคีและภรรยาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกต้องมีความเข้าใจซึ่งกันและกันในการดำเนินการบางอย่างอาจส่งผลกระทบต่อครอบครัว เช่น รายรับรายจ่าย และเวลาขณะนั้นคนในครอบครัวต้องมีความเข้าใจและให้กำลังใจกัน ประเด็นหนึ่งที่สำคัญก็คือการยอมรับและใช้สินค้าของกลุ่มวิสาหกิจของตัวเองจะเป็นบทพิสูจน์และสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนในชุมชนและภายนอกได้ การสร้างความเชื่อมั่นในสินค้าและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มคนในกลุ่มหรือสมาชิกต้องยอมรับในสินค้าของตัวเองก่อนซึ่งจะเป็นข้อพิสูจน์ได้ว่าสินค้าและผลิตภัณฑ์นั้นได้การยอมรับอย่างแท้จริง การถ่ายทอดองค์ความรู้หรือประสบการณ์จากสมาชิกก็เป็นปัจจัยสำคัญการฝึกอบรมการถ่ายทอดความชำนาญในการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนนั้นก็ปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้กลุ่มวิสาหกิจยั่งยืนได้และเป็นการรักษาองค์ความรู้และภูมิปัญญาของคนในชุมชนด้วย การดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจต้องเป็นกลุ่มที่ไม่ใหญ่จนเกินไปและไม่ประกอบกิจกรรมให้เป็นลักษณะในรูปแบบของโรงงานอุตสาหกรรมจนเกินไป ความเท่าเทียมและการพึ่งพาอาศัยกันของคนในชุมชนก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้กลุ่มยั่งยืนอีกรูปแบบหนึ่งและการพูดคุยตกลงรายรับ-รายจ่ายและการดำเนินการในรูปแบบของพี่น้องและการพึ่งพาอาศัยกันฉันมิตรก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้กลุ่มอยู่รอดโดยไม่มองว่าใครต่ำกว่าหรือสูงกว่าทุกคนเท่าเทียมกันและประการสำคัญเมื่อผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ผลกำไรก็เป็นสิ่งจำเป็นแต่การดำเนินการของกลุ่มต้องตอบโจทย์และแก้ไขปัญหาของชุมชนนั้นเป็นอันดับแรกจึงจะเป็นบทพิสูจน์ได้ว่ากลุ่มวิสาหกิจในชุมชนนั้นจัดตั้งมาเพื่อแก้ปัญหาในครัวเรือนและในชุมชนอย่างจริงจัง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังภาพ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลควรส่งเสริมสินค้าในชุมชนที่เป็นการค้าอินทรีย์ที่แปรรูปแล้ว และติดต่อค้าขายกันระหว่างประเทศ
2. ในการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจรัฐบาลควรมีกลไกในการตรวจสอบ การบริหารจัดการมองลึก ๆ ไม่ควรเน้นไปในเรื่องเงิน เรื่องผลตอบแทน ที่ละเลยเรื่องสุขภาพ และความยั่งยืนของกลุ่ม
3. รัฐบาลควรมีนโยบายผลักดันเรื่องสุขภาพ กินเพื่อสุขภาพ ด้วยการส่งเสริมการตลาด โฆษณา ในกระแสที่เทรนเรื่องสุขภาพมากขึ้น โดนเน้นไปที่กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มวัยรุ่นที่รักษาสุขภาพ เพื่อการอนุรักษ์สายพันธุ์ชาวพื้นเมือง ชาวอินทรีย์ไม่ให้หายไป
4. รัฐบาลควรมีมาตรการด้านภาษี หรือมาตรการในการซื้อสินค้าทางการเกษตรสำหรับชาวบ้านที่สีข้าวเก็บไว้กินเอง ผลิตสินค้าที่เป็นปัจจัยทางการเกษตรของชุมชนเองเพราะทุกหมู่บ้านเริ่มมีลานตากข้าวแล้วจากการส่งเสริมของรัฐ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการในอนาคต
2. การดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมองความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่เพื่อลดต้นทุน และก่อให้เกิดการจ้างงานในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรกฎ สระคูพันธ์ และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ. (2562). การศึกษาการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปแป้งจากข้าวหอมมะลิ: กรณีศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 16(74), 76-82.
- กรมสรรพากร.(2560). *คู่มือภาษีสำหรับวิสาหกิจชุมชน*. เข้าถึงได้จาก <http://www.rd.go.th/publish/47243.0.html>
- ศุภมาส อายูยีน. (2559). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาองค์กรที่ยั่งยืน. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 16(2), 149-162.
- ชวลิต ศุภศักดิ์ธำรง. (2561). บทบาทของฝ่ายการจัดการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. *วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11(2), 1702-1713.
- ชุตินันต์ สะสอง และ บุญทววรรณ วิงวอน. (2559) ความร่วมมือของผู้มีส่วนได้เสียและแผนธุรกิจที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนกลุ่มวิสาหกิจหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ให้มีความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(1), 124-133
- พระณัฐวุฒิ วุฑฒิโก (สัพโส) และคณะ. (2558). การพัฒนามนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนา: การนำเสนอแนวคิดจากพระสุตตันตปิฎก. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 17(3), 60-70.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (อัดสำเนา).
- เสกสรร สนวา.(2561). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน 5 มิติ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 13(3), 503-513.
- อุทัย ปริญาสุทธินันท์. (2560), “วิสาหกิจชุมชน” ปฏิทรรศน์ในการแข่งขันทางธุรกิจ. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย*, 37(2), 131-150.
- เอกสิทธิ์ สนามทอง กล้าหาญ ณาน. (2561). บริษัทที่มีอิทธิพลต่อการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*, 15(1), 1-20.

บทบาทพระสงฆ์อำเภอบรรพตพิสัยในการส่งเสริมการดำรงชีวิตของประชาชนตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

The Role of Buddhist Monks in Banphotphisai District in Promoting the
Livelihood of People Based on the Sufficiency Economy Philosophy

พระครูนิรมิตเวฬุวัน (ประยูร จิรสุโภ)¹ และศิริโรจน์ นามเสนา²
Phrakru Niramitwaruwan (Prayoon Cirasubho) and Siriroj Namsena

Received: April 25, 2020

Revised: August 23, 2020

Accepted: August 24, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.2

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทพระสงฆ์อำเภอบรรพตพิสัยในการส่งเสริมการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษารวบรวมข้อมูลจากพระไตรปิฎก เอกสารตำรา ผลงานของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ในอำเภอบรรพตพิสัย และสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน นักวิชาการ และปราชญ์ชาวบ้าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตรวจสอบสามเส้า ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในอำเภอบรรพตพิสัยในการส่งเสริมการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการขับเคลื่อนร่วมกันหลายภาคส่วน ประกอบด้วย บ้านหรือชุมชน วัด โรงเรียนและราชการ ผ่าน 3 บทบาท ประกอบด้วย บทบาทด้านการให้ความรู้ บทบาทด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และ บทบาทด้านการสนับสนุน ส่งเสริม ประสานงาน เพื่อสนับสนุนการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้บรรลุเป้าประสงค์ 3 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน

คำสำคัญ: บทบาทพระสงฆ์, การส่งเสริมการดำรงชีวิต, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

¹ คณะสงฆ์จังหวัดนครสวรรค์; Nakhonsawan Provincial Office of Buddhism

^{2,3} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkomrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: direk_30@hotmail.co.th, Tel. 083-4883016

This research article had objectives to study the role of the Buddhist monks in Banphotphisai District in promoting the livelihood of people based on the sufficiency economy philosophy, it was a qualitative research it was collected the research information from the Tripitaka, seminar documents, 9 key informants which it was composed of the leader societies, academicians, local wisdoms and villagers, the research tools and quality testing were used the structure interviewed, and research analysis through the “Triangulation Research Method.” In this case, the research found the Buddhist monks in Banphotphisai District in promoting the livelihood of people based on the sufficiency economy philosophy, they coordinated to drive together, they were house or community, monastery, and the government officials through three of their roles, they were sharing the knowledge, financial, support and promote the way of people’s better life as according to the main 3 objectives of the sufficiency economy philosophy : sufficiency, reasonable, and build up the community’s strong.

Keywords: The Role of Buddhist Monks, Promoting the Livelihood, Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวปฏิบัติ โดยยึดหลักความพอดีกับศักยภาพของตนเอง บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง รวมทั้งมีความเอื้ออาทรต่อกันอื่น ๆ ในสังคมเป็นประการสำคัญ ถึงแม้ว่าแนวคิดนี้จะมุ่งเน้นไปสู่กลุ่มเกษตรกร หรือผู้มีที่ดินทั้งหลายแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะต้องกลับไปสู่ภาคเกษตรทั้งหมด ซึ่งเป็นไปไม่ได้ ในสภาพความเป็นจริง สำหรับคนอยู่นอกภาคเกษตรนั้น เศรษฐกิจพอเพียงก็ต้องถูกนำมา ใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตเพราะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา เป็นแนวปฏิบัติตน ไม่ว่าจะอยู่ในกิจกรรมใด อาชีพใดก็ต้องยึดวิถีชีวิตไทย อยู่แต่พอดี อย่าฟุ่มเฟือยอย่างไร้ประโยชน์ อย่ายึดวัตถุเป็นที่ตั้ง ให้ยึดเส้นทางสายกลาง อยู่กินตามฐานะโดยใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต จำเริญเติบโตอย่างค่อยเป็นค่อยไป อย่าใช้หลักการลงทุนเชิงการพนัน ซึ่งตั้งอยู่บนความเสี่ยง ต้องตั้งอยู่บนหลักของ “รู้ รัก สามัคคี” ใช้สติปัญญาปกป้องตนเองไม่ให้หลงกระแสโลกาภิวัตน์ โดยให้รู้ถึงเหตุและผลตามสภาพแวดล้อมหรือบริบทของสังคมไทย ให้รู้จักแยกแยะสิ่งดี หรือสิ่งเลว สิ่งที่เป็นประโยชน์ และไม่เป็นประโยชน์ ตามสภาพความเป็นจริงของบ้านเมืองของเราเป็นที่ตั้ง ให้มีความรัก ความเมตตาที่จะช่วยเหลือสังคมให้รอดพ้นจากภัยพิบัติและรวมพลังกันด้วยความสามัคคีเป็นหมู่เหล่าขจัดข้อขัดแย้งไปสู่ความประนีประนอม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้งเศรษฐกิจพอเพียงคือการดำรงชีวิตในความพอดี มีชีวิตใหม่ คือ หวนกลับมาสู่วิถีชีวิตไทยที่จะทำให้ชาติบ้านเมือง และตัวเราหลุดพ้นจากความทุกข์ ด้านเศรษฐกิจ

และมีความสุขในที่สุด ซึ่งหลักการพัฒนาตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวความคิดเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง และ ความยั่งยืน ของการพัฒนา

2. คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้

ความพอประมาณ: หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่นการผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล: หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว: หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ เงื่อนไขความรู้: ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ และเงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับผลจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยีตามที่พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต) (2557) เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เจ้าคณะภาค 2 และกรรมการมหาเถรสมาคม ได้กล่าวไว้ว่า “...ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตรงกับหลักการดำรงชีวิตในพระพุทธศาสนาที่เรียกว่าสัมมาอาชีวะซึ่งเน้น มัชฌิมาปฏิปทา คือทางสายกลางระหว่างการพัฒนาทางวัตถุกับการพัฒนาทางจิตใจ ตามหลักภาวานา 4 ซึ่งไม่มุ่งการสนองตัณหาที่ไม่มีวันเต็มอ้อม แต่มุ่งสร้างความรู้จักพอหรือสันโดษที่สัมพันธ์กับความทุกข์ทั้งสี่ประการ เช่น การรู้จักพอประมาณในการบริโภค โดยมีความสุขมวลรวมของประเทศ

เป็นกรณีนี้ชี้วัดการพัฒนาสังคมที่พัฒนาตามแนว ปรัชญาจะเป็นสังคมพอเพียงเพราะสามารถพึ่งตนเองได้ไม่เป็นหนี้สิน สมาชิกของสังคมนี้เป็นผู้ร่ำรวยด้วยทรัพย์ภายในหรืออริยทรัพย์จึงไม่มีการแก่งแย่งแข่งขันเบียดเบียนกัน มีแต่ความรักสมัครสมานสามัคคีจึงเป็นสังคมแห่งสันติสุข ดังพุทธภาษิตที่ว่า “สุขา สังฆสเส สามัคคี ความสามัคคีของหมู่คณะนำความสุขมาให้” ข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวัดในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วัด เป็นสถาบันทางศาสนาที่ใกล้ชิดกับประชาชนและชุมชนมาอย่างยาวนาน ดังนั้นจึงเป็นโอกาสในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาชนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหลักของปรัชญาฯ นั้นมีความสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวกันกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวัดในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเชื่อมโยงกับหลัก “บวร” กล่าวคือ 1) สนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง “ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ในทุกวัดทั่วประเทศ เพื่อให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษาในพื้นที่เข้ามาศึกษาและเรียนรู้ โดยเฉพาะในมิติของการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น หลักของทางสายกลาง การเสริมสร้างพื้นฐานทางจิตใจ สำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ ไม่ประมาท รู้จักแบ่งปัน พึ่งตนเองและเอื้อเฟื้อเมตตา กรุณาช่วยเหลือกันและกัน เป็นต้น 2) พระภิกษุ สามเณรมีบทบาทในการเทศนาสั่งสอนในโอกาสต่าง ๆ เพื่อให้ชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่พอเพียง และนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้กับการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตของแต่ละคน ถือเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับที่หนึ่ง-เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐานที่เน้นความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว 3) เชื่อมโยง บ้าน-วัด-โรงเรียน/ราชการ (บวร) ในระดับชุมชน/หมู่บ้าน ถือเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับที่สอง-เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า คือ ยกกระดับความพอเพียงเป็นระดับกลุ่ม มีการรวมตัว ทั้งความคิด ความร่วมมือ ความช่วยเหลือส่วนรวม รักษาผลประโยชน์ภายในชุมชน มีการเรียนรู้แลกเปลี่ยน การจัดการและแก้ไขปัญหาาร่วมกันของคนในชุมชน มุ่งเน้นความสามัคคีและสร้างความเข้มแข็งในชุมชน 4) เชื่อมโยง บ้าน-วัด-โรงเรียน/ราชการ (บวร) ในระดับชุมชน/หมู่บ้าน กับชุมชน/หมู่บ้านอื่น ๆ ในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ระหว่างจังหวัด เพื่อการขยายผลการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กว้างขวางออกไป ถือเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับที่สามเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวไกล ระดับสร้างเครือข่าย เน้นความร่วมมือระหว่างชุมชน กลุ่ม องค์กร ฯลฯ โดยประสานงานให้ได้รับประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่าย

ดังที่กล่าวตามที่สังคมไทยประกอบด้วยสถาบันหลักที่สำคัญ คือ สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยโดยเฉพาะ สถาบันพระพุทธศาสนาที่ถือว่าเป็นศาสนาที่มีอิทธิพลต่อวิถีการดำรงชีวิต การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ดังนั้นพระสงฆ์จึงเป็นผู้นำทางจิตใจของชาวบ้านและสังคมเป็นที่เคารพนับถือบูชา “เมื่อชาวบ้านมีความทุกข์เดือดร้อนไม่สบายใจจะมาขอคำปรึกษาจากพระสงฆ์ เมื่อมีกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ เช่น ขุดบ่อน้ำสร้างโรงเรียน ทำถนน สร้างสะพาน พระสงฆ์ก็จะมามีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนทุกครั้งดังนั้นพระสงฆ์จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและมีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นต่อชุมชน

และสังคมนอกจากนั้นพระสงฆ์ยังเป็นผู้นำเอาหลักพุทธธรรมคำสั่งสอนมาอบรมประชาชนเพื่อไปสู่ การประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและพื้นฐานของคนไทยส่วนใหญ่เกิดมาก็นับ ถือพระพุทธศาสนาโดยกำเนิด ให้ท่าน แบ่งปัน รู้จักพระสงฆ์ในฐานะเป็นบุคคลที่ต้องเคารพเชื่อฟัง ในชุมชนมีวัดเป็นศูนย์กลาง มีพระสงฆ์เป็นผู้นำทางด้านจิตใจและสติปัญญา ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ สังคมและประชาชน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2557) ในอดีตพระสงฆ์เป็นผู้มี บทบาทโดยตรงในการให้ความรู้ และแนวทางปฏิบัติอันเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ ประชาชนในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนใช้หลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิตเพื่อเป็นการพัฒนา คุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นและมีการพัฒนาต่อตนเองและผู้อื่น ให้มีความเป็นสัสดีสัมปทา (ที. ปา. (ไทย) 11/304/12) จึงทำให้มีความสุขทั้งกายและจิตใจ สามารถอยู่ร่วมกันในสังคม ชุมชนได้ อย่างสงบ มีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจ มีความเอื้ออารีต่อกันและกัน ให้ความร่วมมือและ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเสมอ หากประชาชนสามารถนำหลักธรรมคำสั่งสอน ความรู้และการปฏิบัติที่ ถูกต้องตามแนวทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต เพียบพร้อมในการคบคนดีเป็นมิตร ตลอดจนกระทั่งทำตนเป็นคนดี เพื่อเป็นมิตรแก่คนอื่น และมีความสุขชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม (อง.อภุชวก. (ไทย) 23/54/342) ก็จะสามารถนำพาชุมชนและสังคมไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่าง ยั่งยืนได้ โดยทางคณะสงฆ์อำเภอบรรพตพิสัยได้รับมอบนโยบายจากคณะสงฆ์จังหวัดนครสวรรค์ใน การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการ ดำรงชีวิต อยู่อย่างพอเพียง สามารถพึ่งพาตนเองได้ซึ่งทางคณะสงฆ์อำเภอบรรพตพิสัยเองก็ได้สนอง งานตามนโยบายของจังหวัดนครสวรรค์ โดยการสนับสนุน ส่งเสริม กิจกรรมด้านต่าง เช่น การ ประกอบสัมมาชีพของประชาชน การจัดตั้งกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน รวมถึงการส่งเสริมภูมิปัญญา ชาวบ้าน โดยการดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าวผ่านทางอำเภอบรรพตพิสัยเองได้ดำเนินการผ่าน หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลซึ่งมีทุกตำบลเป็นสื่อในการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ กล่าวมานั้น ด้วยความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมาแล้วนั้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา บทบาทของพระสงฆ์อำเภอบรรพตพิสัย ในการส่งเสริมการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสนอแนะแนวทางในอำเภอบรรพตพิสัยในการส่งเสริมการดำรงชีวิตของ ประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง อันจะก่อให้เกิดเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริม บทบาทของพระสงฆ์ในอำเภออื่นต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทบาทพระสงฆ์อำเภอบรรพตพิสัยในการส่งเสริมการดำรงชีวิตของ ประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เน้นการศึกษาวิเคราะห์ทั้งในเชิงพื้นที่และเอกสาร เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย ซึ่งได้กำหนดไว้ ๓ ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน หลักการคิด และแนวทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและระบบงานวิจัย โดยการรวบรวมข้อมูลเอกสารงานวิจัย และสภาพทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับบทบาทพระสงฆ์ การส่งเสริมการดำรงชีวิต และตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. การรวบรวมข้อมูลภาคสนามเพื่อศึกษาเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์อำเภอบรรพตพิสัย ในการส่งเสริมการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน นักวิชาการ และปราชญ์ชาวบ้าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลผ่านกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการตีความ (Interpretation)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย พบว่า

1. ด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า พระสงฆ์ในอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ได้มีการจัดอบรมเชิงวิชาการจากหน่วยงานพัฒนาสังคมหรือหน่วยพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืน ได้มีการพัฒนาเน้นที่เนื้อหาสาระธรรมให้เห็นความสำคัญ เพื่อให้บุคคลทั้งหลายนำไปปฏิบัติได้จริง อีกทั้งคณะสงฆ์จังหวัดนครสวรรค์ยังได้มีการพัฒนาพระสงฆ์ให้มีความรู้เชี่ยวชาญพร้อมที่จะจัดเนื้อหาหลักสูตรให้กระชับครบตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จัดอบรมเชิงวิชาการจากหน่วยงานพัฒนาสังคมมาหลายปี ได้มีการพัฒนาเน้นที่เนื้อหาสาระธรรม เช่น สังคหวัตถุธรรม ๔ ให้เห็นความสำคัญ เพื่อให้บุคคลทั้งหลายนำไปปฏิบัติได้จริง เป็นเหตุให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนพื้นที่ พระสงฆ์อำเภอบรรพตพิสัยจังหวัดนครสวรรค์ มีแต่ความเจริญและก้าวหน้า

2. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี พบว่า พระสงฆ์ในอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ได้จัดให้ประชาชนเข้าอบรมปฏิบัติธรรม เพื่อศึกษาหลักธรรมในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงมีการจัดให้มีคณะทำงานติดตามประเมินผลในการดำเนินชีวิตของประชาชน จัดให้มีกลุ่มอาสาเพื่อให้เป็นต้นแบบ เพื่อนำเสนอให้บุคคลอื่น ๆ ได้ศึกษาเป็นต้นแบบ พระสงฆ์ยังเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติ ปฏิบัติเพื่อเป็นการนำประชาชนในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

3. ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน พบว่า พระสงฆ์ในอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์มีความรู้ สามารถนำสื่อการสอนที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ รวมถึงสื่อการสอนมัลติมีเดียต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการเผยแพร่ ทำให้ได้รับความสนใจจากประชาชนและบุคคลทั่วไปเป็นอย่างมาก และยังเปิดโอกาสให้ประชาชนและบุคคลทั่วไปมีส่วนร่วมในการถามตอบปัญหาธรรมจุดความสนใจ ต้องการเรียนรู้ในการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

กล่าวโดยสรุปว่า บทบาทพระสงฆ์อำเภอบรรพตพิสัยจังหวัดนครสวรรค์ได้นำทั้งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่มีความรอบรู้ รอบคอบ สนับสนุนและส่งเสริมการดำรงชีวิตต่อคุณธรรมและหลักพุทธธรรมมาดำเนินงาน ภายใต้แนวคิดคุณธรรมนำความรู้ตามที่ได้นำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม ซึ่งการดำเนินการทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับภารกิจหน้าที่ต้องทำในลักษณะที่ต้องพึ่งตนเอง และไม่พึ่งปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นเจ้าของ ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด จะทำการสิ่งใดก็ต้องคำนึงถึงเหตุผลที่เหมาะสม ต้องคำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้น ทั้งแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ไว้ในอนาคต เช่น มีการสร้างความตระหนักรู้ในคุณค่าและความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ชุมชน โดยการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ ปรัชญาหรือ วิเคราะห์ ทำความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ แล้วนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเชื่อมโยงลงในประกอบอาชีพ นำลงสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

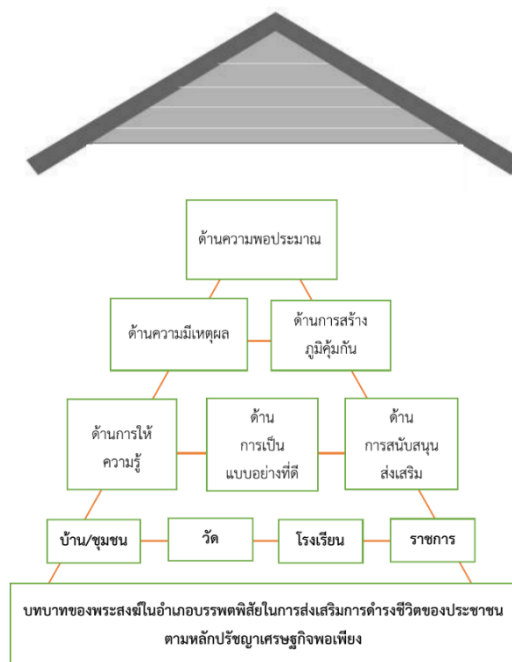
อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทพระสงฆ์อำเภอบรรพตพิสัยในการส่งเสริมการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 บทบาท คือ 1) บทบาทด้านการให้ความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูนิวาสิตขันธ์ และสมคิด พุ่มทุเรียน (2563) ได้ศึกษาวิจัย “บทบาทคณะสงฆ์กับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนผ่านเครือข่าย บวรในตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า บทบาทคณะสงฆ์ในการการสร้างความรับรู้ของชุมชนเพื่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนนั้นได้อาศัยสถานที่ของวัดเป็นแหล่งในการเรียนรู้ การประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวให้แก่คนในชุมชนตลอดจนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม ประเพณีของท้องถิ่น และอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันที่จะพัฒนาโดยการคิดนโยบาย วางแผน และรับรู้ นโยบายจากทางราชการ และในท้องถิ่นต่าง ๆ ทุกภาคส่วนได้ร่วมรู้และดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนการรักษาและเสริมสร้างศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ภายในชุมชน เน้นการถ่ายทอดและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ 2) บทบาทด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดเถรานุวัตร (สุเทพ สุเทวเมธี) (2561) ได้ศึกษาวิจัย “พระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน” พบว่า พระสงฆ์ได้กลายเป็นผู้นำคนสำคัญในสังคมที่มีบทบาทในการจัดการเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาและส่งเสริม

ศิลปวัฒนธรรมไทย พระสงฆ์ได้เป็นผู้ที่มีบทบาทในการให้การศึกษาแก่ประชาชนการอนุรักษ์และได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ พระสงฆ์ยังเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติ เพื่อการเป็นต้นแบบของการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป และ 3) บทบาทด้านการสนับสนุน ส่งเสริม ประสานงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสืบพงษ์ ธรรมชาติและพระครูอรุณสิงหธรรม (2558) ได้ศึกษาวิจัย “ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมตามแนวพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาพระครูประกาศธรรมวิธาน (มิ่ง ปภสฺสโร)” พบว่า การใช้ ส. สัตบุรุษ คือ การระดมกำลังพัฒนาคุณภาพชีวิตของสัตบุรุษ คือ ประชาชนรอบ ๆ วัดให้มีจิตใจสำนึกที่ติง่าย รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา รู้จักรับผิดชอบต่อพระพุทธศาสนาร่วมกับพระสงฆ์และสามเณร ส. สวัสดิการ คือ การจัดให้วัดระดมทุน จัดตั้งกองทุนหรือมูลนิธิสงเคราะห์พระสงฆ์ สามเณรภายในวัดให้ได้รับความสะดวกสบายตามสมควร ร่วมสนับสนุนกิจการสังคมสงเคราะห์ของภาครัฐและเอกชนด้วยความเต็มใจในทุกกรณี และ ส. สาธารณสงเคราะห์ คือ การพัฒนาการสงคมสงเคราะห์ในส่วนของพระสงฆ์และร่วมรับสนองนโยบายของรัฐบาล ด้วยการช่วยรณรงค์คุณภาพชีวิต พิชิตปัญหาความยากจน ความเจ็บใช้ความไม่รู้และให้การสงเคราะห์ประชาชนในอุปถัมภ์ วิทยาศาสตร์ และสาธาณภัยต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสังคมตามหลัก 8 ส.

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในอำเภอบรรพตพิสัยในการส่งเสริมการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย” ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

บทบาทของพระสงฆ์ในอำเภอบรรพตพิสัยในการส่งเสริมการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการขับเคลื่อนร่วมกันหลายภาคส่วน ประกอบด้วย บ้านหรือชุมชน วัด โรงเรียนและราชการ ผ่าน 3 บทบาท ประกอบด้วย บทบาทด้านการให้ความรู้ บทบาทด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และบทบาทด้านการสนับสนุน ส่งเสริม ประสานงาน เพื่อสนับสนุนการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้บรรลุเป้าประสงค์ 3 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. คณะสงฆ์ควรมีนโยบายในการส่งเสริมการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงรุกมากขึ้น
2. คณะสงฆ์ควรมีนโยบายในการส่งเสริมการให้ความรู้แก่ประชาชนในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบและชัดเจน
3. คณะสงฆ์ควรมีการสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริม และสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ในการส่งเสริมการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. คณะสงฆ์ควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง
2. คณะสงฆ์ควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ กับการส่งเสริมสนับสนุนการดำรงชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. คณะสงฆ์ควรดำรงตนเป็นแบบอย่างแก่ประชาชนในการดำรงชีวิตตามวิถีที่เรียบง่าย โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

- พระครูนิวิฐศีลขันธุ์ และสมคิด พุ่มทุเรียน. (2563). บทบาทคณะสงฆ์กับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนผ่านเครือข่าย บวรในตำบลเขาทอง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 3(1), 29-43.
- พระครูปลัดเถรานุวัตร (สุเทพ สุเทวมณี). (2561). พระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน. *วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 14(3), 127-142.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2557). *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย*. (พิมพ์ครั้งที่ 39). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สืบพงษ์ ธรรมชาติและพระครูอรุณสิงหธรรม. (2558). ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมตามแนวพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาพระครูประกาศธรรมวิธาน (มิ่ง ปภัสโร). *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*, 2(2), 89-100.

รูปแบบการพัฒนาวัดด้วยวิถี 5ส โครงการวัด ประชา รัฐสร้างสุข ของวัดมิ่งเมืองมูล

The Model of Temple Development according to 5 S. in Wat PraCha Rat Sangsook Project in Wat Mingmuangmool Temple

พระครูสิริธรรมบัณฑิต¹, บุรินทร์ รุจจนพันธุ์² และศศิวิมล แรงสิงห์³

Phrakrusirithammabandit, Burin Rujjanapan and Sasivimon Rangsing

Received: June 11, 2020

Revised: August 24, 2020

Accepted: August 30, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.3

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการพัฒนาวัดด้วยวิถี 5ส โครงการวัด ประชา รัฐสร้างสุข 2) นำเสนอรูปแบบการพัฒนาวัดมิ่งเมืองมูลด้วยวิถี 5ส ผ่านเว็บไซต์ เป็นวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีประชากร 450 คน กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 14 คน จำแนกได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มคณะศรีทธาวัดมิ่งเมืองมูล และกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือพัฒนาวัด โดยเก็บข้อมูล 4 ประเภท ประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องตามขั้นตอนโครงการ การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย และการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลภาคสนาม ในการพัฒนารูปแบบการนำเสนอผ่านเว็บไซต์ ใช้เทคนิคการทดสอบเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาวัดด้วยวิถี 5ส เพื่อสร้างสัปปายะ คือ สะสาง สะดวก สะอาด สร้างมาตรฐาน และสร้างวินัย ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนรอบวัด กลไกการสนับสนุนจากสำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้ดำเนินการตามระบบและกลไกของโครงการ จนทำให้วัดมิ่งเมืองมูลได้รับโล่รางวัล “สัปปายะ” เป็นวัดต้นแบบ และบริษัท ควอลิตี้เซรามิก จำกัด เป็นองค์กรต้นแบบประจำจังหวัดลำปาง ผลการวิจัย พบว่า ส่วนของเครือข่ายที่ร่วมพัฒนาวัด 5ส มีผลประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนคณะศรีทธาวัดมิ่งเมืองมูล มีผลประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และส่วนภาพรวม ผลประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการพัฒนารูปแบบการนำเสนอผ่านเว็บไซต์ wat3.com พบว่า การใช้สื่อมัลติมีเดียรูปภาพ และเรื่องเล่า เผยแพร่ในสื่อสังคมเป็นหลัก และใช้วิธีการฝังเนื้อหาเชื่อมโยงจากเฟซบุ๊ก

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง; Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Lampang Buddhist College

^{2,3} มหาวิทยาลัยเนชั่น; Nation University

Corresponding author, e-mail: phanu_mculp@hotmail.com, Tel. 085-6181533

ดอทคอม และแชร์เนื้อหาออกไปยังโปรไฟล์ของเจ้าอาวาส กลุ่มชุมชน และกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือพัฒนาวัด ทำให้ผู้สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมกับสื่อสังคมและเว็บไซต์เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: 5 ส, รูปแบบการพัฒนาวัด, วัด ประชา รัฐสร้างสุข

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the model of temple development according to 5 S. in Wat Pra Cha Rat Sang Sook project 2) to purpose the model of Mingmuangmul temple according to 5 S. via website. This research was mixed method research, population were 450 persons that be selected by purposive sampling with 14 persons that be classified for 2 groups as follows: both group of faith in Mingmuangmul temple and temple development coordination network. The data were collected by 4 typed as follows: Data collection, Interview from stakeholder according to project process, Satisfaction evaluation of target group and fieldwork for the model development via website that be driven by technique test. The temple development according to 5 S. for building Sàp-bpaa-yá were Clearing Up, Organizing, Cleaning, Standardizing and Training & Discipline that be supported from community around temple. The support dynamic were come from Thai Health and Thai Health Promotion Foundation (Sor Sor Sor), performed as project system and dynamic that had driven Mingmuangmul temple got Sàp-bpaa-yá awards as role model temple and Quality Ceramic Co, Ltd. as role model organization in Lampang. The results of this research found that 5 S coordination network had satisfaction evaluation in the highest of Satisfaction level and group of faith in Mingmuangmul temple had satisfaction evaluation in the highest of Satisfaction level too. The overall of satisfaction evaluation were in the highest of Satisfaction level. The results of model of presentation via website wat3.com found that application of multimedia, pictures and telling had main published in social media and embed content connected with facebook.com that be shared content to abbot profile, community and temple development coordination network that interested persons could participated with social media and moreover website.

Keywords: 5 S, Model of temple development, Wat Pra Cha Rat Sang Sook

บทนำ

ปัจจุบันวัดในสังคมไทยมีบทบาทในการเชื่อมโยงกับสถาบันทางสังคมเป็นเครือข่ายการพัฒนาเชิงบูรณาการ มีการเชื่อมบ้าน วัด โรงเรียน มีคำย่อว่า บวร. มีบทบาทในการอบรมสั่งสอน ส่งเสริมความเข้มแข็งในสถาบันครอบครัวและชุมชน ครอบคลุมวิถีชีวิตทั้งภายในและภายนอกชุมชน สร้างเสริมบทบาทที่พึ่งกระทำต่อกันในครอบครัว ชุมชน และสังคม รวมถึงการลดและแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งได้ (ยุรนนท์ ตามกาล, 2557) วัดถือว่าเป็นสถาบันทางวัฒนธรรมที่มีความละเอียดอ่อน ประกอบด้วย 2 วัฒนธรรม คือ 1) วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ ได้แก่ อาคาร สิ่งก่อสร้าง สิ่งประดิษฐ์ 2) วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ หมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิต กฎ กติกา ระเบียบ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ภาษา ศิลธรรม (ณรงค์ เส็งประชา, 2539) ซึ่งวัดกับชุมชนถูกหล่อหลอมผสมกลมกลืนทุกด้านจนกลายเป็นวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อกัน

ความเป็นมาของวัดในพุทธศาสนาดำเนินไปพร้อมชุมชน เช่นเดียวกับวัดมิ่งเมืองมูลที่มีการพัฒนาต่อเนื่องถึงยุคของพระครูอาทรพิพัฒนกิจ (หลวงปู่สุคำ สาธโร) ที่มรณภาพเมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ.2555 สิริอายุได้ 83 ปี ศรัทธาญาติโยมได้อาราธนา พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ., นักธรรมเอก, เปรียญธรรม 5 ประโยค, M.A. (ภาษาศาสตร์), ค.ม. (การบริหารการศึกษา) อาจารย์ประจำ และผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดมิ่งเมืองมูล ตั้งแต่ปี พ.ศ.2556 ถึงปัจจุบัน (กนกวรรณ อุทองทรัพย์, 2559) การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาผ่านบทบาทของวัดมิ่งเมืองมูลดำเนินสืบต่อไปกันมา ซึ่งเป็นบทบาทของวัด และสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบันการศึกษาในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม วัดจึงเริ่มพัฒนาบทบาทปรับตัวให้เข้ากับสังคม มีบทบาท 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการศึกษา ด้านสาธารณสงเคราะห์ ด้านการส่งเสริมเครื่องรางของขลัง ด้านการส่งเสริมและเผยแผ่ธรรม ด้านการส่งเสริมศิลปะ ประเพณี และพิธีกรรม และด้านการท่องเที่ยว เพื่อสะท้อนข้อมูลความเป็นจริงของวัดมิ่งเมืองมูลสู่สังคม ตามประเด็นบทบาทที่ นพรัตน์ ไชยชนะ ได้เคยศึกษาบทบาทของวัดพะโคะ (2556) พบว่า การพัฒนาวัดให้เป็นที่พึ่งของชุมชนมีหลากหลายมิติให้พัฒนา จุดเริ่มต้นของการพัฒนาคือการพัฒนาตนเอง ให้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นตัวอย่างแนวปฏิบัติที่ดี เป็นวัดที่มีสัปปายะ คือ มีประโยชน์ก่อให้เกิดความเจริญ เป็นสิ่งที่สบาย สิ่งที่เกี่ยวข้อง สิ่งที่เกี่ยวข้องการอยู่ดีและการพัฒนาชีวิต สิ่งที่เหมาะสมกัน อันเกี่ยวเนื่องในการเจริญก้าวหน้าให้ได้ผลดี ช่วยให้สมาธิตั้งมั่นไม่เสื่อมถอย ที่ประกอบด้วยหลักธรรม 7 อย่าง ได้แก่ อาวาสสัปปายะ โคจรสัปปายะ ภัตตสัปปายะ บุคคลสัปปายะ โภชนสัปปายะ อุตสัปปายะ และอิริยาบถสัปปายะ ย่อมทำให้เห็นแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมสืบเนื่องจากที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้จัดทำโครงการวัดสร้างสุข มีความเชื่อว่าการพัฒนาคน และองค์กรนั้น มีจุดเริ่มต้นจากความเข้มแข็งขององค์กร และคนในองค์กรขยายสู่ชุมชน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางผ่านกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ ด้วยเครื่องมือ 5ส เข้ามาเป็นองค์ความรู้ขับเคลื่อน ความมีวินัยในตัวตน และการปรับสภาพวัดให้เป็นที่พึ่งของประชาชนทุกคนได้ ทั้งสุขภาวะทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และ

ทางสังคม ด้วยหลักแนวคิดที่ว่า “ชุมชนเข้มแข็ง โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง” สอดรับกับการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันที่มีการเข้าถึงเว็บไซต์ (Website) และสื่อสังคม (Social Media) ซึ่งการพัฒนาเว็บไซต์ของวัดครั้งนี้ ใช้เทคนิคการทดสอบเป็นตัวขับเคลื่อน (เพ็ญประภา บุตรละ, โอบาร โรจนพรพันธุ์ และพรชัย มงคลนาม, 2558) เป็นการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยทดสอบแก้ไขและเพิ่มเติมไปที่ละองค์ประกอบ ซึ่งเป็นไปตามความพร้อมของทีมพัฒนา

แนวทางการพัฒนาวัด คือ สร้างสัปปายะสู่วัดด้วยวิถี 5ส นั้น ประกอบด้วย 1) สะสาง คือ การแยกของที่ไม่จำเป็นออกจากของที่ไม่จำเป็นและขจัดของที่ไม่จำเป็นออกไป เช่น การคัดแยกกระดาษที่ใช้แล้ว กระดาษที่ยังไม่ได้ใช้ และกระดาษที่นำกลับมาใช้ได้อีก 2) สะดวก คือ การจัดวางหรือจัดเก็บสิ่งของเอกสารต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบเพื่อความสะดวกและปลอดภัยในการทำงาน 3) สะอาด คือ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้ที่ทำงาน ให้เรียบร้อย สวยงาม ปราศจากสิ่งสกปรก ด้วยการปิด กวาด เช็ด ถู เป็นต้น 4) สร้างมาตรฐาน คือ การรักษามาตรฐานการปฏิบัติ 3 ส แรกที่ดีไว้ พร้อมทั้งยกระดับให้เป็นมาตรฐานการทำงานที่ดียิ่งขึ้น 5) สร้างวินัย คือ การปฏิบัติตามมาตรฐานกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ตั้งไว้อย่างสม่ำเสมอ จนก่อให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติโดยอัตโนมัติ ดังนั้นชุมชนไม่ได้ตั้งอยู่แต่เฉพาะในหมู่บ้านหรือชุมชนอีกต่อไป เห็นการเชื่อมโยงกับโลกไซเบอร์ที่มีเนื้อหามากมายให้เข้าถึงได้โดยง่าย บางเรื่องเข้ามาแล้วผ่านไป บางเรื่องเข้ามาและฝังอยู่กับชุมชน พัฒนาเป็นวิถีชีวิตของชุมชน มีการสื่อสารที่หลากหลายกลายเป็นสถานที่ที่ผู้คนใช้เวลาในโลกเสมือนจริงเพิ่มขึ้น การเชื่อมโยงวัด กิจกรรมการพัฒนาวัดผ่านสื่อสังคมเป็นอีกช่องทางทำให้ผู้คนทั้งในและนอกชุมชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแนวปฏิบัติของวัด พระสงฆ์และเครือข่ายรอบวัดที่ปรับกิจกรรมการพัฒนาที่ดำเนินการร่วมกันให้ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป

วัดมิ่งเมืองมุลให้ความสำคัญกับการพัฒนาวัดในหลากหลายมิติ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ผ่านความร่วมมือของเครือข่ายที่ประกอบด้วยวัด ชุมชน องค์กรภาครัฐภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา จึงร่วมกันพัฒนาวัดผ่านโครงการวัดสร้างสุข "สร้างสัปปายะสู่วัดด้วยวิถี 5ส" ใช้หลัก 5ส ประกอบด้วย สะสาง สะดวก สะอาด สร้างมาตรฐาน สร้างวินัย ซึ่งมีรูปแบบการพัฒนาวัดที่สอดคล้องกันทั้งในแบบของวัดมิ่งเมืองมุล และตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการ ให้ได้รูปแบบวัดที่สมบูรณ์แบบในอีกวิถีทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาวัดสร้างสุขด้วยวิถี 5ส ของวัดมิ่งเมืองมุล
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาวัดสร้างสุขผ่านเว็บไซต์

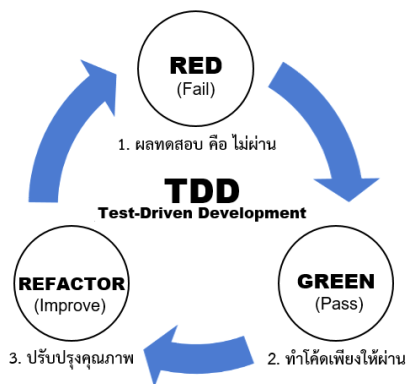
วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method Research) เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาวัดด้วยวิถี 5ส โครงการวัด ประชา รัฐสร้างสุข เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาวัดมิ่งเมืองมุลด้วยวิถี 5ส ผ่านเว็บไซต์ โดยการเก็บข้อมูล 4 ประเภท คือ 1) การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร 2) การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องตามขั้นตอนโครงการ 3) การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย และ

4) การลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลภาคสนาม จากเครือข่ายที่ร่วมพัฒนาวัด และชุมชนโดยรอบ เป็นการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในเครือข่ายโครงการวัดสร้างสุข ที่ใช้แนวคำถามแบบเจาะลึก ร่วมกับแบบประเมินความพึงพอใจ เพื่อให้ได้ข้อมูลรูปแบบ สภาพความเป็นจริง ผลกระทบ และความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับเครือข่าย ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อโครงการ โดยประชากร คือ ประชาชนในหมู่บ้านมิ่งมงคล หมู่ 17 มีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 450 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ที่เลือกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง และเข้าใจโครงการเป็นอย่างดี รวม 14 คน จำแนกได้ 2 กลุ่มหลัก คือกลุ่มคณะศรัทธาวัด และกลุ่มเครือข่าย ประกอบด้วย พระภิกษุสงฆ์ 3 รูป เณร 1 รูป ชุมชนรอบวัด 2 คน สำนักงานพระพุทธศาสนา 1 คน องค์กรภายนอก 5 คน สถาบันการศึกษา 2 คน และใช้วิธีการสังเกตการณ์ กิจกรรมในแต่ละบทบาทที่เกิดขึ้นระหว่างวัดกับเครือข่าย แล้วผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล สรุปผล และเขียนรายงานการศึกษา ศึกษารูปแบบการนำเสนอข้อมูลผ่านเว็บไซต์ และสื่อสังคม ในรูปแบบลติมีเดีย และติดตามจากการเผยแพร่

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยมีการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผ่านการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเครื่องมือวัด แล้วปรับปรุงข้อคำถามก่อนส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อมูล และมีเกณฑ์การแปลผล มากที่สุดมีคะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 มากมีคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 ปานกลางมีคะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 น้อยมีคะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 และน้อยที่สุดมีคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80

เทคนิคการทดสอบเป็นตัวขับเคลื่อน (Test-Driven Development : TDD) คือ เทคนิคการพัฒนาซอฟต์แวร์ที่เริ่มต้นพัฒนาโค้ด จากส่วนต้นให้เพียงพอกับการทำงานในส่วนนั้น มีองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ขั้นตอน คือ 1) การทดสอบล้มเหลว (Test Fails) ถูกสร้างเพื่อเริ่มต้นงาน และมีเป้าหมายชัดเจน 2) การทดสอบผ่าน (Test Passes) คือ ทำให้โค้ดทำงานได้ตามวัตถุประสงค์ 3) พัฒนาองค์ประกอบใหม่ (Refactor) แล้วปรับเปลี่ยนส่วนใหม่ แล้วกลับเข้าสู่การทดสอบรอบใหม่

ภาพที่ 1 เทคนิคการทดสอบเป็นตัวขับเคลื่อน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาวัดด้วยวิถี 5ส โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของวัดมิ่งเมืองมุล มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อนั้น ได้สรุปแยกเป็น 4 ส่วน โดย 2 ส่วนแรกตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และอีก 2 ส่วนตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ซึ่งผลการศึกษาทั้ง 4 ส่วน ประกอบด้วย 1) รูปแบบการดำเนินงานวิถี 5ส 2) รูปแบบโครงการพัฒนาวัด 7 ขั้นตอน 3) การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาวัดสร้างสุขผ่านเว็บไซต์ 4) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อวิถี 5ส และการดำเนินโครงการ

1. รูปแบบการดำเนินงานวิถี 5ส

การศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่ประกอบด้วยประวัติความเป็นมาของวัด ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ศึกษาแนวทางการดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐสร้างสุข ของวัดมิ่งเมืองมุล การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องตามขั้นตอนโครงการ การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย และการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลภาคสนาม

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง และสำรวจภาคสนามจากพระสงฆ์ คนในชุมชน และเครือข่ายที่เข้ามาร่วมพัฒนาวัด ใช้ข้อมูลจากคลิปสัมภาษณ์ที่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านเว็บไซต์ wat3m.com และเฟซบุ๊กของวัดมิ่งเมืองมุล ทำให้เห็นภาพของการทำงาน 1) ด้านสะสาง สำเร็จผ่านความร่วมมือของกลุ่มแม่บ้าน ทีม อสม. นำโดยคุณเลื่อน ปาวงค์ และคุณสุทัศน์ วรรณบุตร เข้าทำความสะอาดครั้งใหญ่ เก็บกวาดสิ่งของที่ไม่ใช้แยกจำหน่าย และเก็บสิ่งที่ต้องใช้ให้เป็นระเบียบ โดยเฉพาะโรงครัว และคลังสงฆ์ที่อยู่หลังวัด ส่งผลให้การจัดวางสิ่งของเป็นระเบียบเรียบร้อย 2) ด้านสะตวก ทีมของบริษัทควอลิตี้เซรามิกจำกัด นำโดย คุณไพรวลัย ชัยยา คุณพิชญากค์ วิจัย คุณวิทยา สายอ้าย คุณรุ่งนภา มุลศิริ ให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีคลังสงฆ์ 3) ด้านสะอาด เนื่องจากวัดมีพื้นที่กว้าง และคนในชุมชนเข้าทำกิจกรรมอยู่ประจำ จึงได้ผู้นำของชุมชน คุณชายชาญ ปาวงค์ คุณปฎิภัทร์ ปองเกียรติคุณ คุณณรินทร์ ยอดกันต๊ะ นำทีมทำความสะอาด ปิดกวาดเช็ดถู ตัดหญ้ารอบบริเวณวัด ทาสีใหม่ให้ดูสะอาดตา 4) ด้านสร้างมาตรฐาน นำโดยคุณวิภาวรรณ ลิ้มปีไพบูลย์ กำหนดแนวปฏิบัติภายในวัด การสร้างสัญลักษณ์ ตีเส้น ติดป้ายบอกทาง ป้ายห้องน้ำ และจัดทำแผนผังพื้นที่เป็นป้ายพลาสติกบอกตำแหน่งอาคาร กุฏิเจ้าอาวาส ศาลา บ่อน้ำ เป็นต้น 5) ด้านสร้างวินัย นำโดยเจ้าอาวาส และพระสงฆ์ในการกำกับการทำงาน 5ส ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามหลัก 5ส เป็นนิสัยจนกลายเป็นวินัยที่ทำอย่างสม่ำเสมอทั้งที่วัดและที่บ้าน จนเป็นกิจวัตร

ภาพที่ 2 ประชุมคณะกรรมการ ชุมชน และเครือข่าย

2. รูปแบบโครงการพัฒนาวัด 7 ขั้นตอน

2.1) จัดตั้งคณะกรรมการ 5ส (Committee) โดยการนำของพระครูสิริธรรมบัณฑิต จัดให้มีการประชุมทำความเข้าใจระหว่างแกนนำชุมชน พระสงฆ์ เครือข่ายภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และสำนักงานพระพุทธศาสนา มีการระดมสมองแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และวางกรอบการทำงานในเบื้องต้น พร้อมกันนี้ได้จัดทำประกาศเรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการ 5ส มีทั้งสิ้น 15 คน ทำหน้าที่ดำเนินดูแลรับผิดชอบโครงการที่วัดมิ่งเมืองมูล ประกาศ ณ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562

2.2) ประกาศนโยบาย 5ส (Policy) ที่ร่วมกันพิจารณาระหว่างคณะกรรมการ และชุมชน ผ่านเวทีการประชุมร่วมกันในวัด และตรวจสอบความสมบูรณ์ของนโยบายผ่านกลุ่มไลน์ เพื่อให้การดำเนินโครงการมีความชัดเจน แล้วประกาศนโยบาย 4 ข้อ คือ 1) ส่งเสริมให้มีการนำเอาแนวคิดและหลักการของระบบ 5ส มาพัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ ภายในวัด ให้เป็นสถานที่สัปปายะ 2) เปิดโอกาสให้องค์กรที่มีความสนใจเข้ามาให้การสนับสนุนดำเนินงานตามระบบ 5ส 3) ร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาวัดให้เป็นวัดตัวอย่าง โดยใช้แนวคิดและหลักการของระบบ 5ส 4) ส่งเสริมให้เกิดวินัยในชุมชนผ่านแนวคิดและหลักการของระบบ 5ส โดยทำ 5ส ทุกคน ทุกที่ และทุกเวลา

2.3) อบรมให้ความรู้ (Training) โดยพระครูสิริธรรมบัณฑิต เจ้าอาวาสวัดมิ่งเมืองมูล ร่วมกับบุคลากรจากสำนักพระพุทธศาสนาเป็นวิทยากรหลักในการสื่อสารให้ข้อมูล ความรู้ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในจังหวัดลำปาง ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องทำความเข้าใจในหลายระดับ เริ่มตั้งแต่การประชุมทำความเข้าใจในระดับคณะกรรมการ ระดับพระสงฆ์ภายในวัด ระดับชุมชนผ่านกิจกรรมทุกวันพระ หรือวันสัปดาห์ใหญ่ที่มีกิจกรรมในวัด

2.4) สำรวจพื้นที่ (Survey) มีการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ วิเคราะห์ จุดเด่น จุดปรับปรุง ด้วยการประชุมคณะกรรมการ มีการสำรวจภาคสนาม จัดทำแผนที่เบื้องต้น กำหนดเขตรับผิดชอบ และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมว่าสิ่งใดทำก่อน-หลัง สิ่งที่ได้โดดเด่นที่สามารถขยายให้สังคมรับรู้ และสิ่งใดต้องแก้ไขเป็นการด่วนผ่านการบูรณาการทำงานร่วมกัน

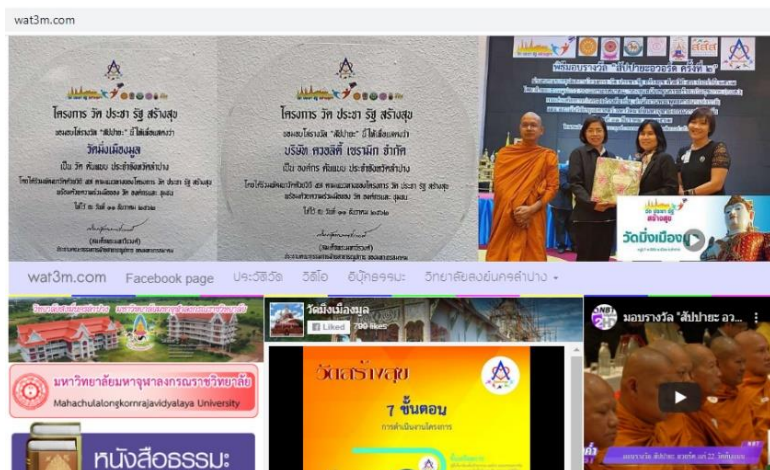
2.5) จัดทำแผนปรับปรุง (Development Plan) จากการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบตั้งแต่วันแรกที่มีการประชุมวางแผนร่วมกัน และมีการปรับแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องให้เข้ากับสถานการณ์ ประกอบด้วย การจัดทำป้ายบอกทาง ป้ายห้องน้ำ ปรับภูมิทัศน์ ตีเส้น

จรรยา ทำความสะอาด จัดการขยะ จัดระเบียบสิ่งของเครื่องใช้ โรงครัว ศาลาธรรม สนามหญ้า และที่จอดรถ

2.6) พิธีเปิด (Kick off) และการทำความสะอาดใหญ่ การเริ่มต้นที่ดีย่อมนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย วัดมิ่งเมืองมูลจัดให้มีพิธีเปิดโดยเชิญคณะกรรมการ ชุมชน และเครือข่ายมาร่วมกิจกรรมเปิดโครงการ และทำกิจกรรมทำความสะอาด จัดการทุกอย่างภายในวัด ผ่านการทำงานร่วมกันในสิ่งที่ตนถนัด เช่น จัดทำระบบจัดการขยะเปียกและหาแห่งใหม่ ระบบยืมของภายในวัด ระบบบัญชีวัสดุ กำหนดรอบการติดตามอย่างเป็นระบบ สร้างวินัยในการทำงาน กำกับดูแลร่วมกัน

2.7) ตรวจสอบประเมินพื้นที่ (Evaluation) และสรุปผลการปฏิบัติงาน (Conclusion) มีการประชุมสรุปและติดตาม ให้ความสำคัญต่อประเด็นที่ใช้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของโครงการ จัดทำรายงานและส่งรายงานโครงการในระบบออนไลน์ตามรอบเวลา ไปให้กับผู้ดูแลโครงการตามเกณฑ์ รวบรวมสรุปโดยคุณรุ่งนภา มูลศิริ ได้มีการจัดทำสื่อคลิปวิดีโอเพื่อถอดบทเรียนการทำงานของคนกรรมาการ แล้วแชร์ไปยังยูทูป โดยคุณจิราภรณ์ เครือสุวรรณ การแบ่งปันเรื่องราวผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ การเผยแพร่ในเว็บไซต์ของวัดมิ่งเมืองมูล

หลังจากดำเนินการตามระบบและกลไก ได้มีการพิจารณาผลงานตามเงื่อนไขโครงการ และมีการประกาศเชิญวัดและองค์กรที่ได้รับรางวัลวัดต้นแบบระดับประเทศ โดยฝ่ายสาธารณูปการของมหาเถรสมาคม , กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น , สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ , และ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งจังหวัดลำปางได้คัดเลือกให้วัดมิ่งเมืองมูลเป็นวัดต้นแบบ คู่กับ บริษัทควอลิตี้เฮรามิคจำกัดเป็นองค์กรต้นแบบ

ภาพที่ 3 เว็บไซต์วัดมิ่งเมืองมูล ที่ wat3m.com

3. การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาวัดสร้างสุขผ่านเว็บไซต์

ใช้โดเมนเนมชื่อ wat3m.com ทำให้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารมีความชัดเจนเชื่อมโยง การสื่อสารข้อมูลกับเครือข่ายในชุมชนและองค์กร มีการบันทึกสถิติการเข้าถึงโพสต์ (Insight) ที่แยกหมวดหมู่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของผู้สนใจต่อวัดมิ่งเมืองมูล พบว่า มีผู้สนใจเข้าชม 239 คน เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2563 ซึ่งเป็นระบบบันทึกโดย freevisitorcounters.com มีรหัสบัญชีคือ 529446 ส่วนแฟนเพจ @wat3m มีจำนวนผู้กดไลค์ 802 คน

การเชื่อมโยงระหว่างเว็บไซต์ กับแฟนเพจ ใช้เทคนิคการฝังโค้ดที่บริการสื่อสังคมโดยเฟซบุ๊กด้วยภาษาจาวาสคริปต์ ทำให้มีการแสดงผลแบบเรียลไทม์ เมื่อมีการโพสต์ข่าวสารของวัดในแฟนเพจ จะแสดงผลในเว็บไซต์ทันที พบว่า รูปแบบการนำเสนอข้อมูลผ่านเว็บไซต์และสื่อสังคม ในรูปแบบลัดมีเดีย มีทั้งภาพกิจกรรม และคลิปกิจกรรมโครงการ ที่จัดทำโดยนางสาวจิราภรณ์ เครือสุวรรณ ในหัวข้อ การพัฒนาวัดและชุมชนอย่างยั่งยืน “วัดมิ่งเมืองมูล” เผยแพร่ทั้งในแฟนเพจ และในยูทูป (เผยแพร่จาก <https://www.youtube.com/watch?v=ckD-ftzlfQU>) วัดมิ่งเมืองมูลได้รับโล่รางวัล “สัปปายะ” เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2562 ที่ถือเป็นรางวัลวัดต้นแบบ ประจำจังหวัดลำปาง ที่พัฒนาวัดด้วยวิถี 5ส ตามแนวทางของโครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข เป็นวัดที่มีเครือข่ายความร่วมมือที่หลากหลาย ตามข่าวจากช่องข่าว NBT ในวินาที 45 (เผยแพร่จาก <https://www.youtube.com/watch?v=diZzj5dxYTQ>) นโยบาย 5ส มี 4 ข้อ ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้มีการนำเอาแนวคิดและหลักการของระบบ 5ส มาพัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ ภายในวัด ให้เป็นสถานที่ สัปปายะ 2) เปิดโอกาสให้องค์กรที่มีความสนใจเข้ามาให้การสนับสนุนดำเนินการตามระบบ 5ส 3) ร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาวัดให้เป็นวัดตัวอย่าง โดยใช้แนวคิดและหลักการของระบบ 5ส 4) ส่งเสริมให้เกิดวินัยในสังคมผ่านแนวคิดและหลักการระบบ 5ส โดยทำ 5ส ทุกคน ทุกที่ และทุกเวลา

4. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อวิถี 5ส และการดำเนินโครงการ

ความคิดเห็นในภาพรวมของกลุ่มคณะศรัทธาวัดมิ่งเมืองมูล และกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า ผลประเมินความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.73, s.d. = 0.47)

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจการดำเนินงานโครงการ

วิถี 5ส (ภาพรวมทุกกลุ่ม)	ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	s.d.
1. สะสาง: การจัดการสิ่งของเครื่องใช้ภายในวัด	มากที่สุด	4.86	0.35
2. สะดวก: การจัดหมวดหมู่ สิ่งของเครื่องใช้เป็นระเบียบ	มากที่สุด	4.86	0.35
3. สะอาด: การดูแลรักษาความสะอาดสถานที่และอุปกรณ์	มากที่สุด	4.71	0.45
4. สร้างมาตรฐาน: ความมีระเบียบที่ชัดเจนและมีแนวทาง	มากที่สุด	4.57	0.62
5. สร้างวินัย: การปฏิบัติงานตามโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ	มากที่สุด	4.57	0.62
	มากที่สุด	4.71	0.51
ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการ (ภาพรวมทุกกลุ่ม)	ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	s.d.
1. การตรวจประเมินพื้นที่ และสรุปผลการปฏิบัติงาน	มากที่สุด	4.93	0.26
2. การสำรวจพื้นที่ และแบ่งหน้าที่-พื้นที่รับผิดชอบ	มากที่สุด	4.86	0.35

วิธี 5ส (ภาพรวมทุกกลุ่ม)	ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	s.d.
3. การดำเนินกิจกรรม: การทำความสะอาด	มากที่สุด	4.86	0.35
4. การจัดตั้งคณะกรรมการ 5ส	มากที่สุด	4.79	0.41
5. การประกาศนโยบายดำเนินการต่อชุมชน	มากที่สุด	4.79	0.41
6. การอบรมให้ความรู้กับผู้เข้าร่วมโครงการ	มากที่สุด	4.64	0.48
7. การจัดทำแผนพัฒนาตามโครงการ	มากที่สุด	4.50	0.50
8. การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการ	มากที่สุด	4.50	0.50
	มากที่สุด	4.73	0.44

จากตารางที่ 1 เปรียบเทียบวิธี 5ส ภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุดทุกประเด็น โดยมีคะแนนมากที่สุด 3 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) สะสาง 2) สะดวก และ 3) สะอาด และในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุดทุกประเด็น โดยมีคะแนนมากที่สุด 3 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) การตรวจประเมินพื้นที่ และสรุปผลการปฏิบัติงาน 2) การสำรวจพื้นที่ และแบ่งหน้าที่-พื้นที่รับผิดชอบ และ 3) การดำเนินกิจกรรม : การทำความสะอาด

2. ความคิดเห็นของกลุ่มคณะศรัทธาวัดมิ่งเมืองมูล พบว่า ผลประเมินความพึงพอใจการดำเนินงานโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.86, s.d.= 0.41)

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจการดำเนินงานโครงการของกลุ่มคณะศรัทธา

วิธี 5ส (กลุ่มคณะศรัทธา)	ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	s.d.
1. สะสาง: การจัดการสิ่งของเครื่องใช้ภายในวัด	มากที่สุด	5.00	0.00
2. สะดวก: การจัดหมวดหมู่ สิ่งของเครื่องใช้เป็นประจำ	มากที่สุด	5.00	0.00
3. สะอาด: การดูแลรักษาความสะอาดสถานที่และอุปกรณ์	มากที่สุด	4.86	0.35
4. สร้างมาตรฐาน: ความมีระเบียบที่ชัดเจนและมีแนวทาง	มากที่สุด	4.57	0.73
5. สร้างวินัย: การปฏิบัติงานตามโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ	มากที่สุด	4.57	0.73
	มากที่สุด	4.80	0.52
ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการ (กลุ่มคณะศรัทธา)	ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	s.d.
1. การจัดตั้งคณะกรรมการ 5ส	มากที่สุด	5.00	0.00
2. การประกาศนโยบายดำเนินการต่อชุมชน	มากที่สุด	5.00	0.00
3. การสำรวจพื้นที่ และแบ่งหน้าที่-พื้นที่รับผิดชอบ	มากที่สุด	5.00	0.00
4. การตรวจประเมินพื้นที่ และสรุปผลการปฏิบัติงาน	มากที่สุด	5.00	0.00
5. การอบรมให้ความรู้กับผู้เข้าร่วมโครงการ	มากที่สุด	4.86	0.35
6. การดำเนินกิจกรรม: การทำความสะอาด	มากที่สุด	4.86	0.35
7. การจัดทำแผนพัฒนาตามโครงการ	มากที่สุด	4.71	0.45
8. การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการ	มากที่สุด	4.71	0.45
	มากที่สุด	4.89	0.31

จากตารางที่ 2 เปรียบเทียบวิถี 5ส ภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด ทุกประเด็น โดยมีคะแนนมากที่สุด 3 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) สะสาง 2) สะดวก และ 3) สะอาด และการดำเนินโครงการในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุดทุกประเด็น โดยมีคะแนนมากที่สุด 4 ประเด็นแรกเท่ากัน ได้แก่ 1) การจัดตั้งคณะกรรมการ 5ส 2) การประกาศนโยบาย ดำเนินการต่อชุมชน และ 3) การสำรวจพื้นที่ และแบ่งหน้าที่-พื้นที่รับผิดชอบ และ 4) การตรวจประเมินพื้นที่ และสรุปผลการปฏิบัติงาน

3. ความคิดเห็นของกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือพัฒนาวัด พบว่า ผลประเมินความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.59, s.d. = 0.49)

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจการดำเนินงานโครงการของกลุ่มเครือข่าย

วิถี 5ส (กลุ่มเครือข่าย)	ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	s.d.
1. สะสาง: การจัดการสิ่งของเครื่องใช้ภายในวัด	มากที่สุด	4.71	0.45
2. สะดวก: การจัดหมวดหมู่ สิ่งของเครื่องใช้เป็นระเบียบ	มากที่สุด	4.71	0.45
3. สะอาด การดูแลรักษาความสะอาดสถานที่และอุปกรณ์	มากที่สุด	4.57	0.49
4. สร้างมาตรฐาน: ความมีระเบียบที่ชัดเจนและมีแนวทาง	มากที่สุด	4.57	0.49
5. สร้างวินัย: การปฏิบัติงานตามโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ	มากที่สุด	4.57	0.49
	มากที่สุด	4.63	0.48
ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการ (กลุ่มเครือข่าย)	ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	s.d.
1. การดำเนินกิจกรรม: การทำความสะอาด	มากที่สุด	4.86	0.35
2. การตรวจประเมินพื้นที่ และสรุปผลการปฏิบัติงาน	มากที่สุด	4.86	0.35
3. การสำรวจพื้นที่ และแบ่งหน้าที่-พื้นที่รับผิดชอบ	มากที่สุด	4.71	0.45
4. การจัดตั้งคณะกรรมการ 5ส	มากที่สุด	4.57	0.49
5. การประกาศนโยบายดำเนินการต่อชุมชน	มากที่สุด	4.57	0.49
6. การอบรมให้ความรู้กับผู้เข้าร่วมโครงการ	มากที่สุด	4.43	0.49
7. การจัดทำแผนพัฒนาตามโครงการ	มากที่สุด	4.29	0.45
8. การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการ	มากที่สุด	4.29	0.45
	มากที่สุด	4.57	0.49

จากตารางที่ 3 เปรียบเทียบวิถี 5ส ภาพรวมพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด ทุกประเด็น โดยมีคะแนนมากที่สุด 2 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) สะสาง และ 2) สะดวก และการดำเนินโครงการในภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุดทุกประเด็น โดยมีคะแนนมากที่สุด 3 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) การดำเนินกิจกรรม : การทำความสะอาด 2) การตรวจประเมินพื้นที่ และสรุปผลการปฏิบัติงาน และ 3) การสำรวจพื้นที่ และแบ่งหน้าที่-พื้นที่รับผิดชอบ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาวัดด้วยวิถี 5ส โครงการวัด ประชา รัฐสร้างสุข ทำให้ได้รูปแบบการปฏิบัติที่นำไปสู่การสร้างสัปปายะ ที่จะแสดงบทบาทของวัดเพื่อเป็นวัดต้นแบบ เป็นแบบอย่างที่ดีมีแนวปฏิบัติเป็นมาตรฐานให้กับวัด ชุมชน และเครือข่าย โดยใช้กระบวนการ 5ส ที่ต้องเริ่มต้นจากการเสาะหา โดยมีกิจกรรมที่สำคัญคือการทำความสะดวกครั้งใหญ่ แล้วทำให้ได้รับความสะดวก สะอาด และมีมาตรฐานสำหรับประพฤติปฏิบัติ เมื่อทุกส่วนให้ความใส่ใจและร่วมมือในการปฏิบัติข้างนเป็นนิสัย กลายเป็นวินัยที่มีต่อวัด ชุมชน และเครือข่าย แล้วเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ที่ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพต่อการสร้างสัปปายะ สอดคล้องกับการศึกษาของ นพรัตน์ ไชยชนะ ที่พบว่าการพัฒนาวัดอย่างจริงจังจะสามารถปรับบทบาทให้วัดเป็นต้นแบบในการพัฒนาชุมชนได้ และสอดคล้องกับการศึกษาของทะนงชัย บุรณพิสุทธิ์ (2545) และพระมหาภาณุวัฒน์ (2562) พบว่า บทบาทของวัดมี 6 ด้าน โดยด้านแรกที่สำคัญ คือ บทบาทด้านการส่งเสริมการศึกษาที่เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาวัด บ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม

เมื่อวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานทั้ง 7 ขั้นตอน พบว่า ชุมชนเห็นว่าการตั้งกรรมการประกาศนโยบาย และการตรวจประเมินจัดทำรายงานมีความสำคัญสูงสุด สอดรับกับกระบวนการที่เรียกว่า การเตรียมพร้อม (Input) ดำเนินการ (Process) ผลลัพธ์ (Output) ส่วนเครือข่ายจะให้ความสำคัญกับ Output Outcome ซึ่ง Output คือ การดำเนินงาน ส่วน Outcome คือ ผลการพิจารณา ซึ่งวัดมิ่งเมืองมุลได้รับการคัดเลือกให้เป็นวัดตัวอย่างในระดับจังหวัด ร่วมกับบริษัทควอลิตี้เซรามิคจำกัด สอดคล้องกับการศึกษาของพระมหาเสงี่ยม สุวโจ (2562) ที่มีรูปแบบการพัฒนาวัดสร้างสุขโดยให้ความสำคัญกับด้านสภาพแวดล้อมภายในวัด จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ และจัดกิจกรรมค่ายคุณธรรมภายใต้ความร่วมมือของเครือข่ายจึงจะบรรลุผล สอดคล้องกับการศึกษาของพระวีระศักดิ์ ชยธมโม (2558) ที่พบว่า การดำเนินการตามขั้นตอนจะสำเร็จนั้น ต้องมีการบริหารจัดการที่เหมาะสม ทั้งการวางแผน การควบคุมดูแล สั่งการ และกำหนดเป้าหมาย

การเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นเครื่องมือสนับสนุนการบริหารจัดการข้อมูล รับข้อมูลรายงาน ประกาศผล และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานที่ได้รับความนิยม โครงการวัด ประชา รัฐสร้างสุข จัดทำเว็บไซต์เผยแพร่ข้อมูล และรับการรายงานจากวัดที่เข้าร่วมโครงการ ผ่าน watsangsook.com ส่วนวัดมิ่งเมืองมุลใช้เว็บไซต์เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูล และการเชื่อมโยงกับสื่อสังคมทำให้เข้าถึงชุมชน และผู้สนใจได้มากกว่าสื่อดั้งเดิม

สรุปได้ว่ารูปแบบการทำกิจกรรมตามวิถี 5ส และขั้นตอนการทำโครงการวัด ประชา รัฐสร้างสุขล้วนสนับสนุนการสร้างวิถีสัปปายะที่มีประสิทธิผล เกิดการยอมรับทั้งระหว่างพระสงฆ์สมาชิกในชุมชน กลุ่มเครือข่าย และผู้กำกับติดตามสนับสนุนโครงการจนได้รับโลรางวัล “สัปปายะ” เป็นวัดต้นแบบ ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ชัดเจนในความสำเร็จของกิจกรรม สำหรับผลการวิจัยด้านความพึงพอใจ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกส่วน ทั้งส่วนของเครือข่ายที่ร่วมพัฒนาวัด 5ส และส่วนคณะศรัทธาวัดมิ่งเมืองมุล สำหรับการฝังเนื้อหา เชื่อมโยงจากเฟซบุ๊กดอทคอม เชื่อมกับเว็บไซต์ของวัดมิ่งเมืองมุล และแชร์เนื้อหาออกไปยังโปรไฟล์ของเจ้าอาวาส กลุ่มชุมชน และกลุ่มเครือข่ายความ

ร่วมมือพัฒนาวัด ทำให้มีผู้สนใจเข้ามามีส่วนร่วมกับสื่อสังคมและเว็บไซต์เพิ่มขึ้น ในส่วนของการเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ ทั้งข้อมูลกิจกรรม ภาพถ่าย และวิดีโอเชื่อมกับสื่อสังคมได้ผลตอบรับเชิงบวกจากจำนวนผู้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมเชิงพุทธที่ถูกพัฒนาขึ้นให้พร้อมรองรับกิจกรรมต่อยอดที่จะพัฒนาวัดให้ยั่งยืนเป็นที่พึ่งของพุทธศาสนิกชนสืบไป

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ คือ ได้รูปแบบการพัฒนาวัดด้วยวิถี 5ส. สู่การสร้างสปปายะในแบบของวัดมิ่งเมืองมุล ที่พร้อมเป็นต้นแบบหรือแหล่งเรียนรู้สำหรับวัดที่ต้องการได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ พร้อมแนวทางการแบ่งปันเรื่องราวและการเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งผ่านเว็บไซต์และสื่อสังคมผ่านความร่วมมือของเครือข่ายในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรส่งเสริมการใช้หลัก 5ส. เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับหน่วยงานทางพุทธศาสนา และร่วมมือเชิงบูรณาการ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

หน่วยงานทางพุทธศาสนาควรส่งเสริมการใช้สื่อสังคมเพื่อการสื่อสาร เพิ่มระยะห่างทางสังคม เชื่อมโยงสื่อสารผ่านออนไลน์ เป็นอีกช่องทางแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับรู้รับทราบข้อมูลข่าวสาร และส่งเสริมการรู้เท่าทันเทคโนโลยีที่จะประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ อุ่ทองทรัพย์. (2559). *หนังสือที่ระลึกในงาน พิธีถวายผ้ากฐินประจำปี 2559*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์แม่ทัพรัตน์ตั้ง.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2539). *พื้นฐานวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทักษ์อักษร.
- ทะนงชัย บุรณพิสุทธิ์. (2545). *บทบาทวัดกับชุมชนเมือง ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาชนบทศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นพรัตน์ ไชยชนะ. (2556). *บทบาทและความสำคัญของวัดพะโคะ (วัดราชประดิษฐฐาน) : ในบริบทสังคมกระแสปัจจุบัน*. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ*, 14(2), 104-111.
- พระมหาภาณุวัฒน์ ปฏิภาณเมธี และศศิวิมล แรงสิงห์. (2562). *บทบาทและความสำคัญของวัดมิ่งเมืองมุล : ในบริบทสังคมกระแสปัจจุบัน*. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์*, 7(3), 151-164.
- พระมหาเสงี่ยม สุวโจ (มณีวงษ์), พระครูพิพิธปริยัติกิจ, และ กมลลาศ ภูวนาธิพงศ์. (2562). *รูปแบบการพัฒนาวัดสร้างสุขด้วยสปปายะตามแนวพุทธจิตวิทยา*. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 6(6), 2821-2841.

พระวีระศักดิ์ ชยธมโม (สุวรรณวงศ์). (2558). แนวทางการจัดการวัดสันติสุขตามหลักสัปปายะ 7: กรณีศึกษาวัดธารน้ำไหล สุราษฎร์ธานี. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 3(2), 98-114.

เพ็ญประภา บุตรละ, โอฬาร โรจนพรพันธุ์ และพรชัย มงคลนาม. (2558). ทักษะที่จำเป็นสำหรับสมาชิกทีมพัฒนาในสกรีม. *วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ*, 11(2), 34-41.

ยุรนนท์ ตามกาล. (2557). บ้าน วัด โรงเรียน กับการใช้วิถีเศรษฐกิจพอเพียงในการส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัว. *วารสาร HR intelligence*, 9(1), 12-31.

ลุ่มน้ำนครสวรรค์ : การสร้างเครือข่ายและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมตามแนว พระพุทธศาสนา

Nakhonsawan River Watershed: Making Network and Cultural Heritage
Management Based on Buddhism

พระศรีสมโพธิ (วรัญญู สอนชุน)¹
Phrasrisombhot (Waranyu Sonchun)

Received: September 28, 2020

Revised: October 28, 2020

Accepted: October 28, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.4

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบและแนวทางการจัดการเชิงเครือข่ายมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาในเขตลุ่มน้ำนครสวรรค์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพภาคสนามโดยการวิจัยเชิงเอกสาร การสำรวจข้อมูลเชิงพื้นที่ การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูป/คน การสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน การประชุมสัมมนาในเชิงวิชาการกับผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 40 รูป/คน และการประชาคมเพื่อค้นหาข้อมูลกับผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 100 รูป/คน ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการเชิงเครือข่ายมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาในเขตลุ่มน้ำนครสวรรค์ ประกอบด้วย รูปแบบ 3E และรูปแบบ LINK ได้แก่ E1= Education การให้ความรู้ E2= Engineering การสร้างสรรค์และประดิษฐ์นวัตกรรม E3= Enforcement การดำเนินการตามกฎหมายระเบียบ L= Learning การเรียนรู้จากตัวอย่างที่ดี I= Information การประชาสัมพันธ์ N= Network การมีส่วนร่วม K= Knowledge เกิดองค์ความรู้ในท้องถิ่น และแนวทางการจัดการเชิงเครือข่ายมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาในเขตลุ่มน้ำนครสวรรค์ ประกอบด้วย 7 ประการ คือ 1. การสร้างองค์ความรู้ 2. เครือข่ายต้องมีความเห็นพ้องต้องกันในการเห็นความสำคัญ 3. การสร้างความตระหนักในการวางแผนมรดกทางวัฒนธรรม 4. การสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนในการสร้างเครือข่ายจัดการมรดกทางวัฒนธรรม 5.

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding author, e-mail: waranyusonchun@gmail.com, Tel. 089-0497806

การเผยแพร่องค์ความรู้ 6. การบังคับใช้กฎหมาย ข้อปฏิบัติ ข้อบัญญัติ และ 7. การฟื้นฟู ผลิตซ้ำ และสร้างใหม่

คำสำคัญ: กลุ่มน้ำนครสวรรค์, เครือข่าย, มรดกทางวัฒนธรรม

Abstract

This research paper aims to demonstrate the pattern and guideline of heritage culture network management following the Buddhism approach in Nakhonsawan river basin. The research utilized the qualitative approach and gathered the information by the tool following, survey documents and survey the area. Besides, this research collected the data by dept interview with 20 key informants, focus group discussion with 9 experts, academic seminar with 40 stakeholders and community engagement in order to return the information to 100 stakeholders. Meanwhile, this research provided a descriptive analysis to present the data. The study found that the pattern development and guideline of heritage culture network management following the Buddhism approach in Nakhonsawan river basin contain the 3E pattern and LINK pattern which can be established as E1 = Education, E2 = Engineering, E3 = Enforcement. Along with LINK pattern which demonstrates as L= Learning, I= Information, N= Network, K= Knowledge. Moreover, the guideline of heritage culture network management following the Buddhism approach in Nakhonsawan river consists of 7 main points following, 1. Building knowledge, 2. The Network must have the commons of importance seeking, 3. Raising awareness of the heritage cultural, 4. Creating sustainability with the communities in order to build the networks of the heritage culture, 5. Disseminate the knowledge, 6. enforcement of rules and regulations, and 7. restoration, reproduction and reconstruction.

Keywords: Nakhonsawan River Watershed, Network, Cultural Heritage

บทนำ

การจัดการมรดกทางวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญของการอนุรักษ์และสนับสนุนให้เกิดการจัดการความรู้ในระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมอย่างมากในสังคมปัจจุบัน การเข้ามามีอิทธิพลของเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารมีแนวโน้มที่จะสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจนนำไปสู่ละเลยการจัดการมรดกที่มีคุณค่าของท้องถิ่นได้ การจัดการความรู้จึงมีความสำคัญในฐานะเครื่องมือและกลไกที่จะสามารถช่วยบริหารจัดการข้อมูลทั้งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ข้อมูลที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม ตลอดจนข้อมูลทาง

สังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาสังคมต่อไปในอนาคต การจัดการมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น เป็นกระบวนการที่ควรเกิดขึ้นภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและสถาบันการศึกษา เพื่อให้สามารถอนุรักษ์คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ทางวัฒนธรรม ตลอดจนการบันทึกเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คนไว้กับชุมชนได้อย่างเหมาะสม (ไพศาล สรรเสริวิสุทธิ์ และคณะ, 2557)

สำหรับการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมจำเป็นต้องอาศัยการจัดการความรู้เข้ามาเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการทำงาน ซึ่งมุมมองที่มีอิทธิพลต่อการทำความเข้าใจการจัดการความรู้เพื่อการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมมีผลต่อการจัดการความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของธรรมชาติและคุณค่าของวัฒนธรรม ทั้งนี้การจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าทางวัฒนธรรมจะมุ่งเน้นความสนใจไปที่พฤติกรรมกรรมการแข่งขันและการสร้างการมีส่วนต่อการจัดการความรู้หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งวัฒนธรรมที่ผู้ศึกษาเข้าไปทำงานด้วย ก็จะส่งอิทธิพลต่อการจัดการความรู้เช่นกัน ดังนั้นการทำความเข้าใจพื้นฐานทางวัฒนธรรมจึงมีผลต่อการจัดการความรู้ในมิติที่เราเข้าไปศึกษาเช่นกัน การจัดการความรู้ในโลกสังคมปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางความรู้อย่างต่อเนื่อง หน่วยงานภาครัฐหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการมีภารกิจเกี่ยวข้องกับสาธารณชน จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนใหม่ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนวิถีถ่ายทอด เรียนรู้และดำเนินกิจกรรมภารกิจงานใหม่ เพื่อให้สังคมไทยสามารถแข่งขันได้ในสังคมโลกในการจัดการสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแห่งสังคมที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge-based Society) ซึ่งมองว่าทุนทางความรู้เป็นเครื่องมือในการสร้างคุณค่าและมูลค่า (Value) การจัดการความรู้เป็นกระบวนการใช้ทุนปัญญานำไปสร้างคุณค่าและมูลค่า ซึ่งอาจเป็นมูลค่าทางธุรกิจหรือคุณค่าทางสังคมก็ได้ นอกจากนี้การจัดการความรู้เป็นกระบวนการ (Process) ที่ต้องอาศัยการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานในองค์กรเพื่อเป้าหมายการดำเนินงานกิจกรรมดีขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งควรเข้าใจพื้นฐานที่สำคัญด้วยการจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่เป็นวงจรต่อเนื่อง เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป้าหมาย คือ การพัฒนางานและพัฒนาคน โดยมีความรู้เป็นกรอบกลไกและกระบวนการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือที่สำคัญควบคู่กัน (วิจารณ์ พานิช, 2551) การที่สังคมไทยเริ่มหันมาให้ความสนใจการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมเพื่ออนุรักษ์และสร้างเครือข่าย ตลอดจนกระบวนการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมได้นำมาสู่แนวทางการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับพื้นที่บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของตนเอง การอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งโบราณคดีชี้ให้เห็นว่าการจัดการความรู้เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งโบราณคดีท้องถิ่นมีส่วนต่อการส่งเสริมการพัฒนาคุณค่าทางความคิดให้กับเยาวชน อีกทั้งการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและกิจกรรมเชิงพระพุทธศาสนาให้กับผู้คนในท้องถิ่นได้ ส่งผลอย่างสำคัญต่อการพัฒนาสร้างให้เกิดการเข้าใจคุณค่าทางวัฒนธรรมในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

จังหวัดนครสวรรค์เป็นดินแดนที่มีความสำคัญในประวัติศาสตร์และโบราณคดีของชาติไทยมาโดยตลอด จากการขุดสำรวจ “พื้นที่ทางตอนใต้ของนครสวรรค์” ตามโครงการโบราณคดีในประเทศไทย (ภาคกลาง) ของกองโบราณคดี กรมศิลปากรเมื่อปี 2527 ทำให้ได้ข้อมูลย้อนหลังไกล

ออกไปถึงสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่ให้เห็นว่า ดินแดนแถบนี้เป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ซึ่งได้พัฒนาอารยธรรมความเจริญของตนสืบเนื่องกันมาโดยลำดับจนกระทั่งเข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์ และจากการสำรวจภาพถ่ายทางอากาศประกอบกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีทำให้ทราบว่าบริเวณจังหวัดนครสวรรค์เป็นที่ตั้งของเมืองโบราณหลายเมือง ซึ่งมีอายุอยู่ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 13-16 จัดอยู่ในสมัยทวารวดี หรือ ร่วมสมัยกับนครปฐม พงศิก ฯลฯ และนครสวรรค์เคยเป็นเมืองหน้าด่านในสมัยสุโขทัยและอยุธยาตอนต้น ปรากฏตามศิลาจารึกว่า “เมืองพระบาง” เป็นแหล่งของตำนาน นิทานพื้นบ้าน มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปกรรม วรรณกรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีโบราณสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (สุภรณ์ โอเจริญ, 2528) เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะพบได้ในพื้นที่ลุ่มน้ำ กล่าวสำหรับการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมในกลุ่มน้ำนครสวรรค์ การที่จังหวัดนครสวรรค์เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำที่มีแม่น้ำสำคัญทอดตัวไหลผ่านพื้นที่ 6 อำเภอจำนวน 4 สาย คือ แม่น้ำที่ 1 คือ แม่น้ำปิง ไหลผ่านอำเภอบรรพตพิสัย อำเภอเก้าเลี้ยว และอำเภอเมืองฯ แม่น้ำที่ 2 คือ แม่น้ำยม ทอดตัวอยู่ในพื้นที่อำเภอชุมแสงไหลไปบรรจบกับแม่น้ำที่ 3 คือ แม่น้ำน่าน ไหลผ่านอำเภอชุมแสง และอำเภอเมือง มารวมกับแม่น้ำปิงที่ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ กลายเป็นต้นแม่น้ำที่ 4 คือ แม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านอำเภอเมืองฯ อำเภอโกรกพระและอำเภอพยุหะคีรี ส่งผลให้วิถีชีวิตของผู้คนตั้งแต่ในอดีตผูกพันอยู่กับพื้นที่แหล่งน้ำ การตั้งถิ่นฐานและประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจวัฒนธรรม รวมทั้งกิจกรรมตามประเพณีความเชื่อก็จะอยู่บนพื้นฐานของกลุ่มแม่น้ำเช่นกัน การเกิดขึ้นของวัดตามคติความเชื่อของชาวบ้าน รวมทั้งการก่อสร้างอาคารและวัตถุเพื่อเป็นพุทธบูชาจึงมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งได้กลายเป็นโบราณสถานและโบราณวัตถุสืบทอดมาถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและการทำความเข้าใจคุณค่าทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมตลอดจนทางพระพุทธศาสนากลับยังไม่ได้มีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพมากนัก ดังนั้นการศึกษาเรื่อง “ลุ่มน้ำนครสวรรค์ : การสร้างเครือข่ายและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวพระพุทธศาสนา” จึงมุ่งเน้นศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการเตรียมความพร้อมในการสร้างเครือข่ายและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวพระพุทธศาสนาของวัดในเขตลุ่มน้ำนครสวรรค์ ตลอดจนการพัฒนาแนวทางการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาในเขตลุ่มน้ำนครสวรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอรูปแบบและแนวทางการจัดการเชิงเครือข่ายมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาในเขตลุ่มน้ำนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) ค้นหาข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและของวัดในเขตลุ่มน้ำนครสวรรค์ที่มีมรดกทางวัฒนธรรม ใน 6 อำเภอ จากวรรณกรรม ศิลาจารึก คำบอกเล่า เอกสาร และหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงลึก โดยการสำรวจพื้นที่ บันทึกภาพ จัดทำฐานข้อมูลร่วมกับคณะผู้วิจัย สอบทานความถูกต้อง โดยความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) พระสังฆาธิการ ผู้บริหารคณะสงฆ์/เจ้าอาวาสวัดที่มีมรดกทางวัฒนธรรมจังหวัด นครสวรรค์ 16 รูป และ 2) ชุรวาสผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างเครือข่ายและนักวิชาการท้องถิ่น 4 คน รวม 20 รูป/คน

3. การสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) เพื่อสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐ และเครือข่ายภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ความเป็นมาของท้องถิ่นตนเอง และเสริมสร้างเครือข่ายในการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นและส่วนรวม จำนวน 9 รูป/คน

4. การวิเคราะห์กระบวนการและภาพรวมของการศึกษาประวัติศาสตร์ ความเป็นมา การสำรวจมรดกทางวัฒนธรรม โบราณสถาน เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หรือศูนย์การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในกลุ่มน้ำนครสวรรค์

5. การสรุปร่วมกับเครือข่ายท้องถิ่น ในมิติต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งเครือข่ายระดับจังหวัด การจัดทำป้ายประวัติ และให้ความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับโบราณสถาน การส่งเสริมการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชน การวิเคราะห์ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ในการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน จำนวน 40 รูป/คน

6. การประชุมสัมมนาในเชิงวิชาการกับพระสังฆาธิการ และภาคีเครือข่าย จำนวน 100 รูป/คน เพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาแนวทางการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาในเขตลุ่มน้ำนครสวรรค์ และคืนข้อมูลแก่ชุมชน

พื้นที่ศึกษา ประกอบด้วย พื้นที่เขตลุ่มน้ำนครสวรรค์ ใน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบรรพตพิสัย แก้วเลี้ยว ชุมแสง เมืองนครสวรรค์ โกรกพระ และพยุหะคีรี โดยคัดเลือกวัดที่มีมรดกทางวัฒนธรรม และตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำทั้ง 4 สาย คือ แม่น้ำยม แม่น้ำน่าน แม่น้ำปิง และแม่น้ำเจ้าพระยา จำนวน 20 วัด ดังนี้

- 1) ลุ่มแม่น้ำยม 2 วัด ได้แก่ (1) วัดท่าไม้ และ (2) วัดวังใหญ่
- 2) ลุ่มแม่น้ำน่าน 2 วัด ได้แก่ (1) วัดเกยไชยเหนือ (บรมธาตุ) และ (2) วัดเกรียงไกรกลาง
- 3) ลุ่มแม่น้ำปิง 7 วัด ได้แก่ (1) วัดหูกวาง (2) วัดหัวดงเหนือ (3) วัดพระหน่อธรมินทร์ (4) วัดมหาโพธิ์ใต้ (5) วัดท่าพระเจริญพรต (6) วัดบ้านแก่ง และ (7) วัดวรนาถบรรพต
- 4) ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา 9 วัด ได้แก่ (1) วัดนครสวรรค์ (2) วัดจอมคีรีนาคพรต (3) วัดสุคตวราราม (4) วัดเขื่อนแดง (5) วัดตะเคียนเลื่อน (6) วัดเกาะหงส์ (7) วัดบางมะฝ่อ (8) วัดพระปรารค์เหลือง และ (9) วัดเขาแก้ว

สรุปผลการวิจัย

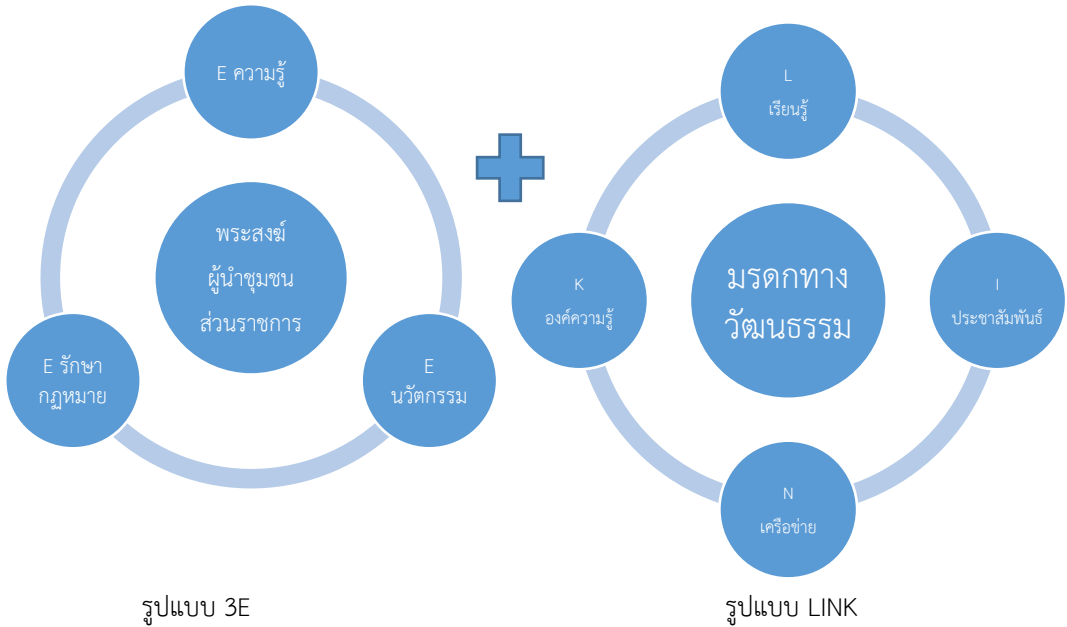
รูปแบบการสร้างเครือข่ายและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวพระพุทธศาสนาของวัดในลุ่มน้ำนครสวรรค์ ต้องเกิดจากความร่วมมือ 3 ฝ่าย คือ 1) พระสงฆ์ หรือพระสังฆาธิการ เจ้าอาวาส 2) ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ไวยาวัจกร และ 3) ส่วนราชการ ได้แก่ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด กรมศิลปากร และมหาวิทยาลัยในจังหวัด ภายใต้กรอบปฏิบัติการ 3E-model ดังกล่าวข้างต้นอาศัยหลักการและวิธีการของการพัฒนาชุมชนที่เน้นเป้าหมายของการจัดการเพื่อให้ผู้คนที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการได้พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง พึ่งตนเองได้ คิดหาหนทางแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง มีความสุขกับการจัดการทรัพยากรนั้น และสามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างรู้เท่าทัน ไม่ตกเป็นเหยื่อของกระแสหรือสถานการณ์ที่ผู้อื่นสร้างขึ้นเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน 3E-Model ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม (Actions) ที่สำคัญ 3 ส่วนด้วยกัน คือ

1. กระบวนการเรียนรู้และการให้การศึกษา (E1-Education) เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงและการจัดการศึกษาที่เน้นการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในหมู่นักวิชาการ นักจัดการ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเพื่อความเข้าใจร่วมกัน หมายความว่า การใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเป็นวิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องคุณลักษณะทางวิชาการ

2. การสร้างสรรค์และประดิษฐ์นวัตกรรมในการจัดการ (E2-Engineering) หมายถึง การคิดค้นรูปแบบวิธีวิทยา (Methodology) และเทคนิควิธีที่เหมาะสม (Appropriate Technique /Technology) ในการจัดการด้านวิชาการหรือการศึกษาวิจัย (Research) ด้านการอนุรักษ์ (Conservation) การสงวนรักษา (Preservation) และรูปแบบการพัฒนา (Development Pattern) รวมไปถึงการสร้างเงื่อนไข (Conditions) กฎเกณฑ์หรือข้อบัญญัติ (Rules) และกฎหมาย (Acts) เพื่อใช้ในการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืนแก่ชุมชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติ

3. การบังคับใช้กฎระเบียบ (E3-Enforcement) หมายถึง การนำเอาเงื่อนไข กฎเกณฑ์ ข้อบัญญัติ และกฎหมายที่ชุมชนและสังคมกำหนดขึ้นร่วมกันมาบังคับใช้เพื่อคุ้มครอง ป้องกัน และเอื้ออำนวยให้กระบวนการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมเป็นไปอย่างราบรื่นไม่สะดุดหยุดลงกลางคัน หรือไม่ถูกละเมิดให้เสื่อมค่าหรือเสื่อมสภาพไปด้วยเหตุอันไม่สมควร

การขับเคลื่อนจะต้องผสานเครือข่ายกันด้วยความรู้ การสร้างสรรค์นวัตกรรม และปฏิบัติตามกฎหมาย ในการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning) ประชาสัมพันธ์ (Information) สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม (Network) และเกิดองค์ความรู้ที่เป็นรูปธรรม (Knowledge) ซึ่งสามารถสรุปเป็นรูปแบบ 3E Model และ LINK Model ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาการจัดการเชิงเครือข่ายมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาในเขตลุ่มน้ำนครสวรรค์

แนวทางการจัดการเชิงเครือข่ายมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาในเขตลุ่มน้ำนครสวรรค์ สามารถสรุปได้โดยการใช้หลักในการพัฒนาชุมชนมาใช้ นำไปสู่ภาคการปฏิบัติการ 7 ประการ คือ

1. ต้องดำเนินการศึกษาวิจัยหรือการสร้างองค์ความรู้ (Resource Research) เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชุมชนนั้น ๆ ให้ทราบตัวตนของชุมชนของตนเอง เพื่อให้เกิดความรู้ที่แท้จริงทั้งในเชิงกายภาพและทางนามธรรม โดยเฉพาะพระสังฆาธิการผู้บริหารคณะสงฆ์และพระสังฆาธิการเจ้าอาวาสวัดที่มีมรดกทางวัฒนธรรม ต้องมีองค์ความรู้ในด้านนี้ ในระดับดี

2. เครือข่ายต้องมีความเห็นพ้องต้องกันในการเห็นความสำคัญ เห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพชนสร้างไว้ ทั้งโบราณสถานและวัฒนธรรมอันดีงาม ที่ช่วยสร้างความร่มเย็นเป็นสุขและความมั่งคั่งให้กับท้องถิ่นและส่งผลไปถึงระดับภูมิภาค หรือระดับชาติได้ โดยการประเมินคุณค่าและศักยภาพของทรัพยากรทางโบราณคดี (Resource Assessment and Evaluation) ถ้าทุกฝ่ายเห็นความสำคัญ เห็นคุณค่า ย่อมส่งผลให้เห็นคุณสมบัติของมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน อันจะส่งผลต่อการตัดสินใจที่จะลงทุน ลงแรง หรือดำเนินการขั้นต่อไป ได้อย่างเป็นระบบ

3. การสร้างความตระหนักในการวางแผนมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพชนได้รังสรรค์ไว้ ซึ่งผ่านกาลเวลาอย่างยาวนาน อันแสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ ศรัทธา ความวิริยะอุตสาหะของ ชุมชนรวมถึงความสามัคคีที่ก่อให้เกิดความสุขแก่ชุมชนและสังคม ต้องสร้างความรู้สึกรักในการ สงวนและการอนุรักษ์ (Preservation) ในมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้เป็นรูปธรรม

4. การสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนในการสร้างเครือข่ายจัดการมรดกทางวัฒนธรรม มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินกิจกรรม หรือดำเนินทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรวัฒนธรรม (Resource Based Community Business) ที่จะส่งผลประโยชน์ต่อชุมชนโดยตรง เช่น การท่องเที่ยว การดูแลนักท่องเที่ยว ตลอดจนงานบริการในชุมชน

5. การเผยแพร่องค์ความรู้ เป็นเรื่องสำคัญที่ก่อให้เกิดความยั่งยืน อันเป็นการเผยแพร่ ประสบการณ์การทำงาน รวมถึงข้อมูลข่าวสารให้แก่คนในชุมชนและคนนอกชุมชน ผ่านช่องทางต่าง ๆ เอกสารสิ่งพิมพ์ โซเชียลเน็ตเวิร์คและป้ายประวัติต่าง ๆ ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การต่อยอดในการพัฒนางานโดยการเรียนรู้จากการทำงานโดยตรง อีกทั้งจะเป็นข้อมูลสำคัญให้กับ ผู้เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลืออย่างตรงประเด็น

6. การบังคับใช้กฎหมาย ข้อปฏิบัติ ข้อบัญญัติ (Enforcement) โดยเริ่มจากการประชุม กันเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันของชุมชนและเครือข่าย ส่งเสริมให้มีความรู้ด้านกฎหมายและรู้จักวิธี ปฏิบัติที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ที่ร่วมกัน การจัดการมรดกทางวัฒนธรรมมีความ ยั่งยืน และเป็นคุณต่อทั้งชุมชนและมรดกทางวัฒนธรรมเอง

7. การฟื้นฟู ผลิตซ้ำและสร้างใหม่ (Resource Rehabilitation) คือ การสร้างความหมาย คุณค่า และกำหนดบทบาทและหน้าที่ใหม่ให้กับมรดกทางวัฒนธรรม เช่น การฟื้นฟู ประเพณีที่เคยปฏิบัติกันในสถานที่โบราณ เพื่อใช้เป็นวิธีการในการระดมพลังของชุมชนในการ พัฒนาชุมชน หรือนำเอารูปแบบโบราณสถานหรือสัญลักษณ์ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของมรดกทาง วัฒนธรรม ไปดัดแปลงเป็นตราสัญลักษณ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบและแนวทางการจัดการเชิงเครือข่ายมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวทาง พระพุทธศาสนาในเขตลุ่มน้ำนครสวรรค์ สามารถสรุปเป็นรูปแบบ 3E และรูปแบบ LINK ได้แก่ E1= Education การให้ความรู้ E2= Engineering การสร้างสรรค์และประดิษฐ์นวัตกรรม E3= Enforcement การดำเนินการตามกฎระเบียบ L= Learning การเรียนรู้จากตัวอย่างที่ดี I= Information สอดคล้องกับงานวิจัยของสาธิต กฤตลักษณ์ (2551) ได้ศึกษาวิจัย “การศึกษา รูปแบบการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและพัฒนาโบราณสถานในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ โดยการมีส่วนร่วมของ ชุมชน” พบว่า ประชาชนในชุมชนมีความต้องการเข้าร่วมทำกิจกรรมการอนุรักษ์โบราณสถานด้วย ความสมัครใจโดยมีกระบวนการเข้าร่วมกิจกรรมคือ การจัดประชุมทำความเข้าใจให้ชุมชนได้รับ ทราบถึงกิจกรรมที่จะทำ แสดงความคิดเห็นและหาแนวทางที่ชัดเจนเป็นมติที่ประชุม จัดหา คณะทำงาน หางบประมาณ ติดตามการทำงาน การเข้าร่วมทำกิจกรรมของชุมชนซึ่งมีขั้นตอน

วิธีการรวมทั้งมีที่ปรึกษา เพราะในชุมชนมีผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ เช่น ครู พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนผู้สูงอายุที่เป็นปราชญ์ชาวบ้านมาร่วมให้คำแนะนำ การมีส่วนร่วมเป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบของคนในชุมชนที่มีต่อมรดกทางวัฒนธรรม เครือข่ายที่มีส่วนทำให้การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาโบราณสถานในชุมชนประสบความสำเร็จ คือ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในชุมชน ครู นักเรียน พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานราชการในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การเอกชนที่มีความสนใจทางด้าน การอนุรักษ์โบราณสถาน กลุ่มอาชีพและนักท่องเที่ยว และแนวทางการจัดการเชิงเครือข่ายมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา ในเขตลุ่มน้ำนครสวรรค์ ประกอบด้วย 7 ประการ คือ 1. การสร้างองค์ความรู้ 2. เครือข่ายต้องมีความเห็นพ้องต้องกันในการเห็นความสำคัญ 3. การสร้างความตระหนักในการหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรม 4. การสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนในการสร้างเครือข่ายจัดการมรดกทางวัฒนธรรม 5. การเผยแพร่องค์ความรู้ 6. การบังคับใช้กฎหมาย ข้อปฏิบัติ ข้อบัญญัติ และ 7. การฟื้นฟู ผลิตซ้ำ และสร้างใหม่ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสุตวิสุทธิคุณ (2552) ได้ศึกษาวิจัย “รูปแบบการจัดการที่เหมาะสมวัดโสธรวรารามวรวิหารในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม จังหวัดฉะเชิงเทราจากความเชื่อ พิธีกรรมของประชาชนเกี่ยวกับหลวงพ่พระพุทธรูปโสธร” พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการ ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม ของวัดโสธรวรารามวรวิหาร คือ ใช้ความเชื่อหลักของประชาชนที่เดินทางมากราบไหว้หลวงพ่โสธร เป็นแนวทางหลักในการออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยความเชื่อหลักดังกล่าว คือประชาชนส่วนใหญ่เชื่อว่า หลวงพ่โสธรจะปกปักรักษาและให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ประกอบกรรมดีและมีจิตใจที่ดี เมื่อทางวัดใช้ความเชื่อที่กล่าวถึงนี้มาสอดแทรกในการชวนเชิญให้ประชาชนร่วมทำกิจกรรม จึงมีผลทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราด้วยเช่นกัน

องค์ความรู้ใหม่

หัวใจของการพัฒนาเครือข่ายการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวพระพุทธศาสนา ในเขตลุ่มน้ำนครสวรรค์ที่โดยส่วนมากมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ การสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเอง เนื่องจากการขาดแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ รวมถึงการได้รับฟังข้อมูลมาผิดๆ หรือไม่ครบกระบวนการความทั้งหมด สิ่งที่ทำให้ข้อมูลที่เป็นพระสังฆาธิการฝ่ายบริหารได้ให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การให้ความรู้แก่เจ้าอาวาสที่มีมรดกทางวัฒนธรรมในด้านโบราณสถานเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วน ควรให้ความสำคัญในการให้ความรู้ในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถานโบราณวัตถุ เรื่องแนวปฏิบัติต่อโบราณสถานโบราณวัตถุ และ พระราชบัญญัติเกี่ยวกับโบราณสถานโบราณวัตถุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเพิ่มโอกาสในการศึกษารู้งกฎหมายแก่พระสังฆาธิการ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการขยายเครือข่ายและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมตามแนวพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ชุมชนและส่วนราชการจังหวัดนครสวรรค์ ให้ครอบคลุมทุกวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำนครสวรรค์ และควรขยายไปสู่อำเภออื่น ๆ ให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด และต่อยอดไปในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่างและภาคกลางตอนบน

2. หลักสูตรการในมหาวิทยาลัยในจังหวัดนครสวรรค์ ควรนำผลการวิจัยไปศึกษาและต่อยอดในการนิเทศนิสิตให้ทำงานในด้านการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมอย่างถูกต้อง

3. ควรมีการตีพิมพ์ประวัติของวัดมรดกทางวัฒนธรรมเพิ่มเติมจากงานวิจัยเพื่อให้เป็นหลักฐานแก่ชุมชนนั้น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พระครูสุตวิสุทธิคุณ (พัต). (2552). รูปแบบการจัดการที่เหมาะสมวัดโสธรวรารามวรวิหารในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม จังหวัดฉะเชิงเทรา จากความเชื่อ พิธีกรรมของประชาชนเกี่ยวกับหลวงพ่อพระพุทธโสธร. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพศาล สรรสรวิสุทธิ และคณะ. (2557). การจัดการความรู้ด้านมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 29(2).
- วิจารณ์ พานิช. (2551). การจัดการความรู้จากงานประจำสู่งานวิจัย. *หมออนามัย*, 18(1), 25-28.
- สาธิต กฤตลักษณ์. (2551). การศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ พื้นฟูและพัฒนาโบราณสถานในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภรณ์ โอเจริญ. (2528). *นครสวรรค์: รัฐกึ่งกลาง รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูนครสวรรค์.
- Leidner, D., Alavi, M. and Kayworth, T. (2006). The Role of Culture in Knowledge Management: A Case Study of Two Global Firms. *International Journal of e-Collaboration*, 2(1), 17-40.

รูปแบบการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเชิงพุทธในเขตสุขภาพที่ 3

A Buddhist Management Model of Health Security Fund in the Health Region III

วิสุทธิ บุญญะโสภิต¹, พระเทพปริยัติเมธี² และศิริโรจน์ นามเสนา³
Wisut Boonyasopit, Phratheppariyatimethi and Sirisote Namsena

Received: June 12, 2020

Revised: August 6, 2020

Accepted: August 28, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.5

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเชิงพุทธ ในเขตสุขภาพที่ 3 เป็นการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการณ์และปัญหาการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพ โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลอบหมายในเขตสุขภาพที่ 3 ประกอบด้วย จังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร ชัยนาท พิจิตรและอุทัยธานี จำนวน 212 กองทุนจากประชากรทั้งสิ้น 452 กองทุน คำนวณกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาได้ 0.80 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ และค่า F-test วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเชิงพุทธ ในเขตสุขภาพที่ 3 ใช้การสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการเจาะจง จำนวน 11 รูปหรือคน และขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเชิงพุทธในเขตสุขภาพที่ 3 ใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 รูปหรือคน ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเชิงพุทธในเขตสุขภาพที่ 3 ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการจัดการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การวางแผน มีกระบวนการวางแผนดี มีแผนสุขภาพชุมชน และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ดี 2) การจัดองค์กร มีโครงสร้างและการมอบหมายงานที่ดี กำหนดกฎระเบียบการทำงานและวางระบบการหนุนเสริมการทำงานที่ดี 3) การบุคลากร มีกระบวนการ

¹ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเขต 3 นครสวรรค์; National Health Security Office Region III Nakornsawan

² มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding author, e-mail: bwisutt@gmail.com, Tel. 081-9097365

จัดหาคนทำงานที่ดี สร้างกลไกและเจ้าหน้าที่ทำงานเพียงพอ และมีการพัฒนาศักยภาพคนทำงานที่ดี 4) การอำนวยความสะดวก มีภาวะผู้นำของประธานกรรมการกองทุน จัดกระบวนการประชุมกรรมการ และสร้างความร่วมมือกับกรรมการที่ดี มีระบบการสื่อสารที่ดี และจัดหาอุปกรณ์การทำงานที่เพียงพอ และ 5) การควบคุม มีกระบวนการบริหารโครงการที่ดี มีกลไกและกระบวนการติดตามประเมินผล วางระบบการตรวจสอบภายในและมีกระบวนการถอดบทเรียนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การจัดการ, กองทุนหลักประกันสุขภาพ, การจัดการเชิงพุทธ

Abstract

The objective of the study was to present the Buddhist management model of Health Security Fund in the Health Region II. This study was the research and the development. The research divided into 3 steps: the 1st step was to study the state and problem of the management of Health Security Fund by using the questionnaire with 0.80 of the content validity. The sample was 212 funds from 452 funds in the Health Region III consisted of Nakhon Sawan, Kamphaeng Phet, Chainat, Phichit and Uthai thani. The sample size determination used the Krejcie and Morgan Table and the stratified random sampling. The statistics used Percentage, Frequency and F-test. The data analysis used the Statistical Package for the Social Science: SPSS. The 2nd step was to make the Buddhism management model of Health Security Fund in the Health Region III with the focus group discussion from 11 experts. The 3rd step was to check and confirm the Buddhism management model of Health Security Fund in the Health Region III with the seminar from 15 experts. The results of the research found that the Buddhist management model of Health Security Fund in the Health Region II consisted of: The management factors consisted of 5 aspects: 1) planning: having the good process of planning, having the community health plan, and making the good annual action plan, 2) organizing: having the good structure and job assignment, specifying the rule and regulations for working, and setting the system that supported the good working, 3) staffing: having the good process of providing the workers, building the mechanism and the staff enough, and having the good potential development of the staff, 4) directing: having the leadership of the chairmen of the fund, setting the process of the meeting and making the cooperation with the committee, having the good communication system, and providing the equipment for the working enough, and 5) controlling: having the good process of the project management, having the mechanism and the process of monitoring and evaluation,

setting the system of the internal audit, and having the process of lesson learned and the continuous development.

Keywords: Management, Health Security Fund, Buddhist Management

บทนำ

“กองทุนหลักประกันสุขภาพ” จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2549 ตามเจตนารมณ์ของมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ดำเนินงานและบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในระดับท้องถิ่นในรูปแบบของคณะกรรมการร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคท้องถิ่นและภาคประชาชน ซึ่งกองทุนหลักประกันสุขภาพนี้เป็นนวัตกรรมทางสังคมที่สำคัญในระบบสุขภาพของประเทศไทยที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมดูแลสุขภาพของประชาชนจากหลายภาคส่วนในสังคม โดยมี อปท. เป็นกลไกสำคัญในการประสานหน่วยงาน องค์กรและภาคีเครือข่ายในพื้นที่เข้ามาร่วมค้นหาปัญหาและความต้องการของประชาชน ร่วมวางแผนและส่งเสริมให้เกิดการร่วมดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาพ สามารถติดตามประเมินผลการดำเนินงานให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมกับประชาชน (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2557) ซึ่งในระยะเริ่มต้นมีการจัดตั้งกองทุนนำร่องทุกอำเภอ ๆ ละ 1 แห่ง รวม 888 แห่ง และมีการขยายการจัดตั้งกองทุนอย่างต่อเนื่อง จนในปีงบประมาณ 2562 มีกองทุนทั้งสิ้น 7,736 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 99.5 ของจำนวนองค์กรปกครองส่วนตำบลและเทศบาลทั้งหมดของประเทศ (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน, 2562) ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลที่ผ่านมา ได้พบปัญหาในภาพรวมที่หลากหลาย อาทิ คณะกรรมการกองทุนสุขภาพตำบลและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังขาดความชัดเจนในเป้าประสงค์ที่แท้จริงของกองทุนตำบลและมโนทัศน์ในการทำงานว่าจะมีทิศทางและพัฒนาการต่อไปอย่างไร ความครอบคลุมการมีระบบข้อมูลสุขภาพชุมชนดีขึ้นแต่ยังจำกัดอยู่ที่ข้อมูลด้านสาธารณสุข คือ ข้อมูลการป่วย การตายและกลุ่มเสี่ยงของระบบสาธารณสุข การจัดทำแผนสุขภาพชุมชนและการจัดทำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ส่วนใหญ่พบว่ายังมีได้มีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวิเคราะห์สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ แม้จะมีการใช้กระบวนการประชาคมในการให้ชุมชนเสนอปัญหาและความต้องการก็ตาม นอกจากนี้ยังพบว่านโยบายของจังหวัดและส่วนกลางมีอิทธิพลต่อวิธีการคิดของท้องถิ่นและชุมชน ขณะเดียวกันท้องถิ่นและชุมชนยังขาดทักษะในการประยุกต์ใช้แผนงานดังกล่าวในการแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างเต็มที่ การจัดกิจกรรมในชุมชนอย่างต่อเนื่องทำให้ประชาชนในชุมชนรับรู้ข้อมูลด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพของประชาชนดีขึ้น อย่างไรก็ตามการเรียนรู้แลกเปลี่ยนข้อมูลกับกองทุนสุขภาพตำบลในพื้นที่อื่นยังไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร ในการบริหารจัดการกองทุนมีกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อทำการติดตามประเมินผลโครงการ นอกจากนี้ยังมีการติดตามอย่างไม่เป็นทางการอาศัยฟังเสียงตอบรับจากประชาชนเป็นหลัก ประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่ยังเห็นภาพการเปลี่ยนแปลงไม่มากนักคือ โครงการส่วนใหญ่ยังมีฐานจากงาน

นโยบายสาธารณสุขเป็นหลัก จึงไม่มีการบูรณาการงบประมาณกับกองทุนอื่นหรือโครงการที่ได้รับ การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ (สัมฤทธิ์ ศรีธำรงสวัสดิ์ และคณะ, 2555)

นอกจากนี้ยังพบปัญหาที่เกิดจากระเบียบหลักเกณฑ์ที่เข้มงวดเกินไป ไม่ชัดเจน ปัญหาที่เกิดจากคณะกรรมการมีความรู้ไม่เพียงพอและรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองน้อย และการมี เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ รวมทั้งผู้รับผิดชอบงานขาดความรู้ความสามารถ (นพดล พรหมรักษา, 2559) ปัญหาการรับรู้และเข้าใจของประชาชนในพื้นที่ ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาด้านการ รายงาน ติดตามและประเมินผล (สุทธิพงษ์ โคตรวันทา, 2557) ซึ่งหากมองในเชิงระบบ พบว่ามี ปัญหาใน 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ การมุ่งเน้นบุคลากร การนำกองทุน ลักษณะกองทุน และระบบสนับสนุน องค์ประกอบด้านปัจจัยกระบวนการ (Process) ได้แก่ การวัดวิเคราะห์และจัดการความรู้ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การจัดกระบวนการ และการมุ่งเน้นผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และองค์ประกอบด้านปัจจัยผลผลิต (Output) ได้แก่ ความเป็นเลิศด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมและด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน (พร ทิพย์ ขุนวิเศษ, 2558) ซึ่งปัญหาดังกล่าวข้างต้นล้วนเป็นปัญหาในเชิงการจัดการทั้งสิ้น

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐาน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 67 บัญญัติให้ความสำคัญกับพระพุทธศาสนาที่เป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่ นับถือไว้ว่า “...รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่หลักธรรมของ พระพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อให้เกิดการพัฒนาจิตใจและปัญญา...และพึงส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมี ส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหรือกลไกดังกล่าวด้วย” (สถาบันพระปกเกล้า, 2561) ฉะนั้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาโดยนำแนวคิดการจัดการเชิงพุทธมาใช้กับกองทุนหลักประกันสุขภาพ โดย ผู้วิจัยได้นำหลักธรรมว่าด้วย “สัพปุริสธรรม” (พระไตรปิฎกภาษาไทย 11/331/345, 23/68/148-152) อันเป็นหลักธรรมของสัตว์บุรุษ เพื่อการบริหารงานในองค์กรต่าง ๆ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2552) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งจากการสืบค้นงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่ายังมี การวิจัยและพัฒนาที่นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาใช้ในการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลไม่มากนัก โดยเฉพาะยังไม่พบว่ามีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมว่าด้วยหลักสัพปุริส ธรรมไปจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเลย

วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเชิงพุทธ ในเขตสุขภาพที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยเครื่องมือ แบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยเลือกแบบแผนเชิงอธิบาย (Explanatory Design) (รัตนะ บัวสนธ์, 2554) แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการณ์และปัญหาการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพ โดยใช้ แบบสอบถามนี้ ได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่จันทิมา นวะมะวัฒน์และคณะ (2560)

พัฒนาขึ้นนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับแนวคิดการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลอบหมายในเขตสุขภาพที่ 3 ประกอบด้วย จังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร ชัยนาท พิจิตรและอุทัยธานี จำนวน 212 กองทุนจากประชากรทั้งสิ้น 452 กองทุน คำนวณกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน แล้วนำไปคำนวณค่า IOC ได้ค่าคะแนน 0.80 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ และค่า F-test วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

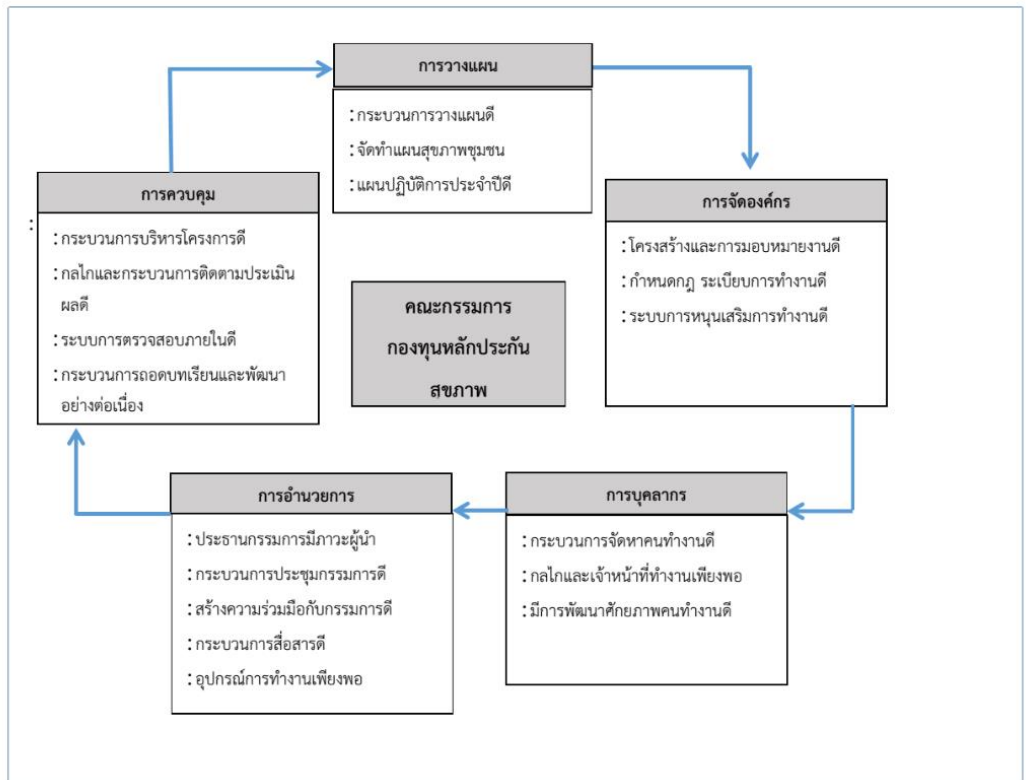
ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเชิงพุทธ ในเขตสุขภาพที่ 2 ใช้การสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการเจาะจง ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติส่วนกลางและระดับเขต ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น พระสงฆ์และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรอบรู้ด้านการจัดการเชิงพุทธ จำนวน 11 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเชิงพุทธ ในเขตสุขภาพที่ 3 ใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกับผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติส่วนกลางและระดับเขต ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น พระสงฆ์และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรอบรู้ด้านการจัดการเชิงพุทธ จำนวน 15 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มีเนื้อหาครอบคลุมใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) ด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) และด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards)

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเชิงพุทธ ในเขตสุขภาพที่ 3 ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ

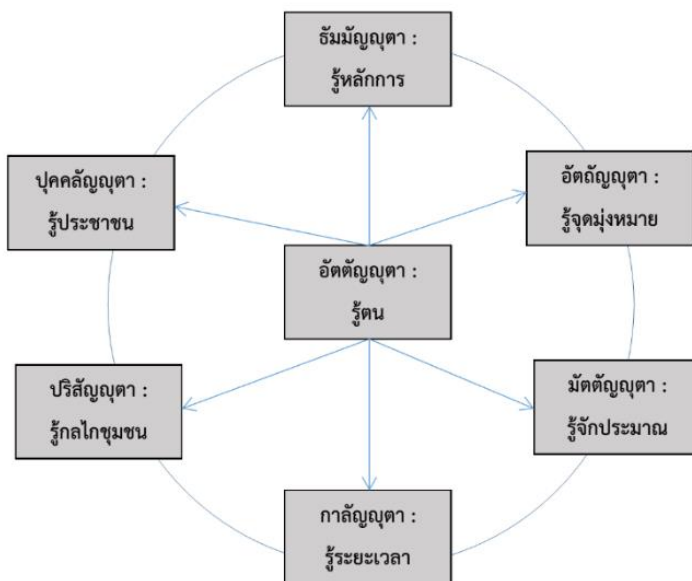
1. ปัจจัยด้านการจัดการ พบว่า องค์ประกอบของการจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การบุคลากร การอำนวยความสะดวกและการควบคุม ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ประกอบการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพที่ดี

คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพ มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพ ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การวางแผน โดยควรจัดกระบวนการวางแผนที่ดี มีการจัดทำแผนสุขภาพชุมชน และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ดี 2) การจัดองค์กร โดยมีการจัดโครงสร้างและการมอบหมายงานที่ดี กำหนดกฎระเบียบการทำงานที่ดี และวางระบบการหนุนเสริมการทำงานที่ดี 3) การบุคลากร โดยมีการจัดกระบวนการจัดหาคนทำงานที่ดี สร้างกลไกและเจ้าหน้าที่ทำงานเพียงพอ และมีการพัฒนาศักยภาพคนทำงานที่ดี 4) การอำนวยความสะดวก โดย ประธานกรรมการควรมีภาวะผู้นำ จัดกระบวนการประชุมกรรมการที่ดี สร้างความร่วมมือกับกรรมการที่ดี จัดกระบวนการสื่อสารที่ดี และจัดหาอุปกรณ์การทำงานที่เพียงพอ และ 5) การควบคุม โดยจัดกระบวนการบริหารโครงการที่ดี จัดให้มีกลไกและกระบวนการติดตามประเมินผลที่ดี วางระบบการตรวจสอบภายในที่ดี และมีกระบวนการถอดบทเรียนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. หลักสี่ปฐิรธรรมในการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเชิงพุทธ ในเขตสุขภาพที่ 3 พบว่า

ภาพที่ 2 หลักสี่ปฐิรธรรมในการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเชิงพุทธ ในเขตสุขภาพที่ 3

คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพ รวมทั้งกลไกระดับอนุกรรมการ คณะทำงาน และเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องต้องมีความรู้และเข้าใจตามองค์ประกอบของหลักสี่ปฐิรธรรม รวม 7 รู้ ได้แก่

2.1 หลักอัมมัญญตา คือ รู้หลักการ หมายถึง การรู้และเข้าใจหลักการของกองทุนหลักประกันสุขภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 หลักการ ได้แก่ (1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพประชาชนจากหลายภาคส่วนในสังคม (หลักการมีส่วนร่วม) (2) ตอบสนองความต้องการในด้านสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ (หลักกระจายอำนาจ) และ (3) สนับสนุนให้ประชาชนแสดงบทบาทในการดูแลสุขภาพตนเอง (หลักพึ่งตนเองทางสุขภาพ)

2.2 หลักอิตถัญญตา คือ รู้จุดมุ่งหมาย หมายถึง การรู้และเข้าใจจุดมุ่งหมายของกองทุนหลักประกันสุขภาพ ซึ่งจุดมุ่งหมายของกองทุนหลักประกันสุขภาพคือการเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงบริการสาธารณสุขของประชาชนเพื่อการมีสุขภาวะที่ดีของประชาชนทุกกลุ่มวัย

2.3 หลักอรรถัญญตา คือ รู้ตน หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจและมีศักยภาพของคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพ รวมทั้งกลไกภายใต้คณะกรรมการ ได้แก่ อนุกรรมการ คณะทำงาน และรวมถึงเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานกองทุนหลักประกันสุขภาพด้วย ซึ่งความรู้และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล ประกอบด้วย (1) ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ ปัจจัยกำหนดสุขภาพ และบทบาทของกองทุนหลักประกันสุขภาพ (2) ความรู้

เกี่ยวกับการจัดการทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการวางแผน การจัดองค์กร การบุคลากร การอำนวยความสะดวกและการควบคุม และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และ (3) ความรู้เกี่ยวกับทักษะและศิลปะการทำงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การสร้างการมีส่วนร่วม การทำงานแบบจิตอาสา การสร้างเครือข่าย การพัฒนานวัตกรรมการทำงาน เป็นต้น

2.4 หลักมัตตัญญูตา คือ รู้จักประมาณ หมายถึง การรู้และเข้าใจกระบวนการงบประมาณของกองทุนหลักประกันสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วย รู้วิธีการได้มาและรู้วิธีการใช้จ่ายงบประมาณที่ถูกต้องเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.5 หลักกาลัญญูตา คือ รู้ระยะเวลา หมายถึง การรู้ เข้าใจและทำงานสอดคล้องระยะเวลาหรือวงจรการทำงานของกองทุนหลักประกันสุขภาพ

2.6 หลักปริสัญญูตา คือ รู้กลไกชุมชน หมายถึง การรู้และสร้างความร่วมมือกับกลไกต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการทุกภาคส่วนในพื้นที่ที่สามารถเข้ามาใช้ประโยชน์จากกองทุนหลักประกันสุขภาพได้ ซึ่งคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ได้จำแนกกลไกในชุมชนเป็น (1) หน่วยบริการ สถานบริการหรือหน่วยงานสาธารณสุข (2) กลุ่มหรือองค์กรประชาชน (3) หน่วยงานอื่น (4) ศูนย์เด็กเล็กหรือศูนย์ชื่ออื่นที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาและดูแลเด็กเล็กในชุมชน (5) ศูนย์พัฒนาและฟื้นฟูคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการหรือศูนย์ชื่ออื่นที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาและฟื้นฟูคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ และ (6) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.7 หลักบุคคลัญญูตา คือ รู้ประชาชน หมายถึง การรู้และเข้าใจประชาชนทุกกลุ่มวัยในชุมชนอันเป็นเป้าหมายที่กองทุนหลักประกันสุขภาพต้องจัดบริการสาธารณสุขให้ครอบคลุม ซึ่งปัจจุบันจำแนกเป็น 7 กลุ่ม ประกอบด้วย (1) กลุ่มหญิงตั้งครรภ์และหญิงหลังคลอด (2) กลุ่มเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน (3) กลุ่มวัยเรียนและเยาวชน (4) กลุ่มวัยทำงาน (5) กลุ่มผู้สูงอายุและผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (6) กลุ่มคนพิการและทุพพลภาพ และ (7) กลุ่มประชาชนทั่วไปที่มีภาวะเสี่ยง

อภิปรายผลการวิจัย

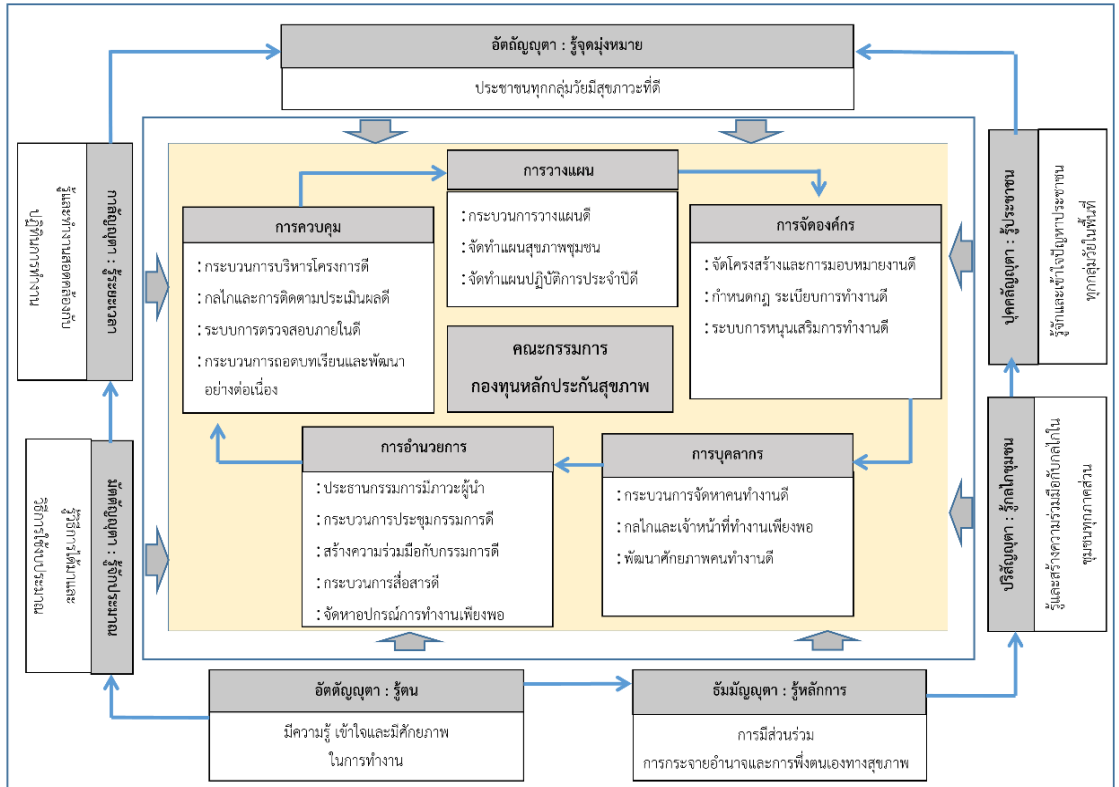
รูปแบบการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเชิงพุทธในเขตสุขภาพที่ 3 ที่ผ่านความเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นจากการบูรณาการระหว่างทฤษฎีศาสตร์สมัยใหม่กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การนำหลักสัปปุริสธรรมมาบูรณาการกับศาสตร์เรื่องการจัดการโดยใช้การจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเป็นงานในการศึกษานั้นถือเป็นการทำให้การจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพมีความสมบูรณ์อย่างรอบด้านมากยิ่งขึ้น ทำให้เห็นจุดขาดหรือปัญหาที่ศาสตร์เรื่องการจัดการทั้ง 5 ด้าน มองข้ามไป โดยหากดำเนินการครอบคลุมทุกด้านของการจัดการทั้ง 5 ด้าน ก็จะสามารถทำให้การจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพสามารถขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายสุดท้ายคือการมีสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ได้สอดคล้องกับแนวคิดสุขภาพองค์รวม หรือการมีสุขภาพได้ขยายขอบเขตไปอย่างกว้างขวาง โดยมีการกำหนดค่านิยมคำว่า “สุขภาพ” ไว้ในพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ว่าเป็นภาวะ

ของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญาและทางสังคม (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2560) แต่ขอบเขตงานกองทุนหลักประกันสุขภาพซึ่งก็มีเป้าหมายที่การมีสุขภาพที่ดีเหมือนกันกับออกแบบกิจกรรมที่แคบ มุ่งเน้นไปที่งานสาธารณสุขแบบเดิม ๆ เท่านั้น ไม่สอดคล้องกับวิถีสุขภาพของประชาชนที่มีบริบทในพื้นที่ที่ต่างกัน แต่เมื่อนำหลักอรรถัตถ์ยุดดา (รู้จักมุ่งหมาย) มาวิเคราะห์ทำให้เห็นว่า ยังสามารถที่จะออกแบบกองทุนหลักประกันสุขภาพให้กว้างกว่าเดิมได้ จากตัวอย่างข้างต้น จึงทำให้เห็นถึงคุณค่าของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีความเป็นวิทยาศาสตร์ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตในปัจจุบันได้อย่างกลมกลืน สอดคล้องกับงานวิจัยของไพศาล เครือแสง (2557) ได้ศึกษาวิจัย “รูปแบบการส่งเสริมจริยธรรมทางการบริหารตามหลักธรรมมาภิบาลของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนล่าง” พบว่า การนำหลักธรรมมาศึกษาทำให้พบสภาพปัญหามากมายที่ต้องเร่งแก้ไขให้หมดไป และจะนำมาซึ่งการบริหารที่ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ขณะเดียวกันจากการศึกษาวิจัยของณัฐนันท์ พล โปรเทียรณ์ (2558) ได้ศึกษาวิจัย “รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนสอนดนตรี กลุ่มภาคเหนือตอนล่าง” พบว่า คำนิยามของหลักสัปปุริสธรรม ทั้ง 7 ประการที่เหมาะสมกับการจัดการโรงเรียนสอนดนตรีว่า (1) อัมมัญญดา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้ความจริง รู้หลักการ รู้กฎเกณฑ์ รู้กฎแห่งกรรม รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล ที่จะทำให้เกิดผลหรือบรรลุผลสำเร็จ (2) อตถัญญดา คือ ความเป็นผู้รู้จักผล หรือความมุ่งหมาย เป้าหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่เกิดขึ้น สืบเนื่องจากการกระทำตามหลักการบริหาร (3) อตตัญญดา คือ ความเป็นผู้รู้จักตนคือรู้จักจุดด้อย จุดแข็งเป็นอย่างไร มีขีดความสามารถอย่างไร และรู้จักการปรับปรุงให้ทันต่อเหตุการณ์ การบริหารสร้างบรรยากาศ (4) มัตตัญญดา คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณ รู้จักขีดความสามารถในการบริหารมีความพอดีในการจ่าย การบริหารการเงิน ต้องพิจารณาให้รู้จักประมาณในความเพียงพอ (5) กาลัญญดา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาในการบริหารจัดการช่วงเวลา ที่เหมาะสมกับการดำเนินการบริหารจัดการ การสร้างโอกาส (6) ปริสสัญญดา คือ ความเป็นผู้รู้จักชุมชน กริยาที่จะประพฤติต่อชุมชนนั้น เข้าถึงเข้าใจชุมชน ว่าควรจะทำอย่างไร การบริหารจัดการเป็นประโยชน์ต่อชุมชน และ (7) ปุคคัลลัญญดา คือ ความเป็นผู้รู้จักเลือกบุคคล รู้จักความแตกต่างของบุคคล ใช้มอบงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถแก่ครูผู้สอน ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญรดา กรรณสูต (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี” พบว่า คำนิยามเชิงปฏิบัติที่ที่เหมาะสมสำหรับการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่า (1) อัมมัญญดา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักเหตุ (2) อตถัญญดา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักผล (3) อตตัญญดา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักตน (4) มัตตัญญดา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักประมาณ (5) กาลัญญดา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา (6) ปริสสัญญดา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักประชุมชน (7) ปุคคัลลัญญดา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักเลือกบุคคล และนำหลักธรรมนี้ไปประยุกต์ใช้กับการจัดการใน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การบุคลากร การอำนวยความสะดวก และการควบคุม

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้สรุปลองค์ความรู้จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 3 รูปแบบการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเชิงพุทธ ในเขตสุขภาพที่ 3

1) คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพ รวม 5 ด้าน โดยแต่ละด้านควรมีการจัดการดังต่อไปนี้ (1) การวางแผน ควรจัดกระบวนการวางแผนดี มีการจัดทำแผนสุขภาพชุมชน และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ดี (2) การจัดองค์กร ควรมีการจัดโครงสร้างและการมอบหมายงานที่ดี กำหนดกฎระเบียบการทำงานที่ดี และวางระบบการหนุนเสริมการทำงานที่ดี (3) การบุคลากร ควรมีการจัดกระบวนการจัดหางานที่ดี สร้างกลไกและเจ้าหน้าที่ทำงานเพียงพอ และมีการพัฒนาศักยภาพคนทำงานที่ดี (4) การอำนวยความสะดวก ประธานกรรมการควรมีภาวะผู้นำ จัดกระบวนการประชุมกรรมการที่ดี สร้างความร่วมมือกับกรรมการที่ดี จัดกระบวนการสื่อสารที่ดี และจัดหาอุปกรณ์การทำงานที่เพียงพอ และ (5) การควบคุม ควรจัดกระบวนการบริหารโครงการที่ดี จัดให้มีกลไกและกระบวนการติดตามประเมินผลที่ดี วางระบบการตรวจสอบภายในที่ดี และมีกระบวนการถอดบทเรียนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2) หลักสัปปริสธรรมสามารถนำมาใช้ในการสร้างรูปแบบการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพเชิงพุทธ ในเขตสุขภาพที่ 3 ได้ โดยคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพ รวมทั้งกลไกระดับอนุกรรมการ คณะทำงานและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องต้องมีหลักอรรถัตถ์คุณตา คือ “รู้ตน” มีหลักอรรถัตถ์คุณตา คือ “รู้จุดมุ่งหมาย” มีหลักอรรถัตถ์คุณตา คือ “รู้หลักการ” มีหลักอรรถัตถ์คุณตา คือ “รู้งบประมาณ” มีหลักอรรถัตถ์คุณตา “รู้ระยะเวลา” มีหลักอรรถัตถ์คุณตา คือ “รู้กลไกชุมชน” และมีหลักอรรถัตถ์คุณตา คือ “รู้ประชาชน” โดยหลักธรรมทั้ง 7 ประการ มีหลักอรรถัตถ์คุณตา คือ “รู้ตน” เป็นศูนย์กลางการทำงาน ทั้งนี้ หลักสัปปริสธรรมทั้ง 7 ประการ ข้างต้นล้วนมีอิทธิพลต่อการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพ ในเขตสุขภาพที่ 3 นั้นหมายความว่าในการดำเนินงานตามองค์ประกอบการจัดการทั้ง 5 องค์ประกอบ ทั้งการวางแผน การจัดองค์กร การบุคลากร การอำนวยความสะดวกและการควบคุม เป็นผลมาจากอิทธิพลของหลักสัปปริสธรรมทั้ง 7 ประการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ควรมีการทบทวนกรอบภารกิจของกองทุนหลักประกันสุขภาพให้มีขอบเขตที่กว้างกว่า “การจัดบริการสาธารณสุข” เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายคือการมีสุขภาวะที่ดี และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตรา 47 อย่างแท้จริง
2. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ควรมีการหนุนเสริมให้มีการศึกษาวิจัยในการนำหลักธรรมทางศาสนาเพื่อการพัฒนางานและปรับปรุงกระบวนการทำงาน รวมทั้งพิจารณาตัวแทนจากภาคศาสนาให้เข้ามาเป็นองค์ประกอบหนึ่งในกลไกขับเคลื่อนงานกองทุนหลักประกันสุขภาพทั้งกลไกระดับชาติ ระดับเขตและระดับพื้นที่
3. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติทั้งระดับชาติและระดับเขต ควรมีการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครื่องมือการพัฒนาระบบสุขภาพในชุมชน มีการถอดบทเรียนในพื้นที่ที่มีรูปธรรมการทำงานที่ดีและจัดทำเป็นแนวทางหรือคู่มือการทำงานให้กับคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งจัดกระบวนการพัฒนาศักยภาพกลไกการทำงานในการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนระยะยาวให้เป็นแผนที่สอดคล้องกับกระบวนการที่คนสุขภาพองค์กรรวมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สำนักงานหลักประกันสุขภาพระดับเขต ควรจัดให้มีกระบวนการศึกษาวิจัยหรือถอดบทเรียนการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพอย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการแบบเสริมพลัง เพื่อให้ได้องค์ความรู้ (Lessons Learn) จากการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ (Interactive Learning Through Action) นำมาพัฒนาการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพอย่างต่อเนื่อง
2. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติระดับเขต จัดระบบการนิเทศติดตามงานและเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกองทุนหลักประกันสุขภาพที่ยังไม่ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แบบเฉพาะเจาะจง

3. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติหรือระดับเขต หนุนเสริมให้เกิดการพัฒนาไปเป็นคู่มือการทำงานของกลไกจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับพื้นที่ทั้งในเขตสุขภาพที่ 3 และเขตสุขภาพอื่นซึ่งทำงานหนุนเสริมกองทุนหลักประกันสุขภาพที่กระจายตัวอยู่เกือบทุกตำบลทั่วประเทศ

4. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติและระดับเขต ควรทบทวนและปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรการพัฒนาศัลยแพทย์โรคไตต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหลักประกันสุขภาพให้มีความรู้และความเข้าใจในศาสตร์ต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างครอบคลุม ไม่มุ่งเน้นไปที่ศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่ง โดยเฉพาะศาสตร์ด้านการจัดการที่ให้ความสำคัญกับกฎระเบียบและข้อกฎหมายเท่านั้น รวมทั้งปรับกระบวนการเรียนรู้จากเดิมที่เน้นการบรรยายมาใช้กระบวนการตามแนวคิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการเรียนรู้แบบเสริมพลังแทน

5. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติทั้งระดับชาติและระดับเขต ควรหนุนเสริมให้มีกระบวนการพัฒนาไปสู่เครื่องมือในการประเมินผลตนเองของกองทุนหลักประกันสุขภาพเพื่อให้กองทุนหลักประกันสุขภาพแต่ละแห่งใช้ในการประเมินตนเอง และใช้เป็นจุดหรือประเด็นในการพัฒนาเพื่อการยกระดับการจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพให้เป็นกองทุนที่สามารถดำเนินการเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพเข้าถึงของประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2562). *การสาธารณสุขไทย 2559-2560*. กรุงเทพฯ: แสงจันทร์การพิมพ์.
- จันทิมา นวมะวัฒน์ และคณะ. (2561). *รายงานการประเมินกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ในเขตสุขภาพที่ 3*, นครสวรรค์: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์. (อิตสำเนา).
- ณัฐนันท์พล โปรเกียรติ์. (2561). *รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนสอนดนตรี กลุ่มภาคเหนือตอนล่าง*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นพดล พรหมรักษา. (2559). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น หรือพื้นที่ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต 1 เชียงใหม่*. *วารสารความปลอดภัยและสุขภาพ*, 9(32), 31-43.
- บุณรดา วรรณสุต. (2558). *การประยุกต์รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พรทิพย์ ชุนวิเศษ. (2558). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นในจังหวัดชัยนาท. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), (2552). ภาวะผู้นำเชิงพุทธ, กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- ไพศาล เครือแสง. (2557). รูปแบบการส่งเสริมจริยธรรมทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนล่าง. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2557). วิธีการวิจัยเชิงผสมผสานทางการศึกษา. ศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 2(2), 7-20.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2561). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สัมฤทธิ์ ศรีธำรงสวัสดิ์ และคณะ. (2555). ผลของกองทุนหลักประกันสุขภาพต่อการเสริมพลังอำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรชุมชนในการจัดการปัญหาสุขภาพชุมชน. นนทบุรี: สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพ.
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2560). ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2559. กรุงเทพฯ: บริษัท อีแอนด์ไอ ครีเอทีฟส์ จำกัด.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2557). คู่มือปฏิบัติงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557). กรุงเทพฯ: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สุทธิพงษ์ โคตรวินทา. (2557). การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ของกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งเค็ง อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ, 7(2), 284-295.

การศึกษาบทบาทของถนนมิตรภาพที่เปลี่ยนแปลงไปในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

The study of the changed role of Mittaphaphap road in Khonkaen Municipality

กรุงเทพ พูลสมบัติ¹, พรณรงค์ ชาญนวงศ์² และพีร์นิธิ อักษร³

Krungtep Pulsombut, Pornnarong Charnuwong and Preenithi Aksorn

Received: May 14, 2020

Revised: July 8, 2020

Accepted: July 12, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.6

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การศึกษารูปแบบและบทบาทหน้าที่ของถนนมิตรภาพต่อเมืองขอนแก่น โดยการศึกษาในช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ช่วงปีของการสร้างถนนมิตรภาพ คือ ปี พ.ศ.2509 จนถึงปี พ.ศ.2560 และ 2) การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทของถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น โดยใช้วิธีวิจัยเชิงพรรณนา มีการศึกษาข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพ และข้อมูลเชิงปริมาณไปพร้อมกัน และทำการวิเคราะห์โดยนำมาจัดกลุ่มตามหัวข้อที่หาได้ในแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาผลลัพธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ผลการวิจัย พบว่า ข้อมูลในการวิจัยได้มีการแบ่งกลุ่ม ได้ 5 กลุ่ม ประกอบด้วย รูปแบบถนน แพนและนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ รูปแบบถนนที่หาได้ในแบบสอบถาม เพื่อหาผลลัพธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น แล้วมาทำการวิเคราะห์โดยนำมาจัดกลุ่มตามหัวข้อเพื่อหาผลลัพธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ผลการวิจัย พบว่า จากข้อมูลในการวิจัยได้มีการแบ่งกลุ่ม ได้ 5 กลุ่ม ประกอบด้วย รูปแบบถนน แพนและนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ รูปแบบถนนที่เกี่ยวข้องกับการหยุดรถ ชะลอรถ และด้านสถานที่ดึงดูดผู้คน ผลของการเปลี่ยนแปลงของถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่นมีการปรับเปลี่ยนจากถนนที่ออกแบบมาเพื่อให้รถใช้ความเร็วสูงในการเดินทางมาเป็นถนนในเมืองที่เป็นถนนที่ออกแบบมาเพื่อให้รถใช้ความเร็วที่ช้าลงในการสัญจร และสนับสนุนการใช้ระบบรถสาธารณะในการเดินทาง

คำสำคัญ: ถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น, รูปแบบการเดินทาง, ผลของการเปลี่ยนแปลง

¹⁻³ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; Khon Kaen University

Corresponding author, e-mail: ktpulsombut@gmail.com, Tel. 064-3281999

Abstract

The study on factors affecting the changes and the results of the changes Mittraphap Road's role in Khon Kaen Municipality area. Objectives of the study were: 1) to study of the form and role of the Mittraphap Road towards Khon Kaen from 1966, the transition period from the year of building the Mittraphap Road, to 2017, and 2) to study on the factors related to the change of the role of Mittraphap Road towards Khon Kaen Municipality area by using descriptive research methodology and studying of both qualitative data and quantitative data at the same time. The findings indicated that the research data can be divided into 5 groups, consisting of Road layout, Plans and policies, Economic, Design Road related to vehicle stops and slowdowns and Node. The findings also revealed that Mittraphap Road in Khon Kaen Municipality was changed its role from Hight way to Urban road, affecting on the behavior of passers on Mittraphab Road in term of the reduction of travelling speed due to road patterns and road environment changes. The expected result of this research is to be the guideline for the development of design road, which is similar to the Mittraphap Road in Khon Kaen Municipality area, that are appropriate for the current city conditions.

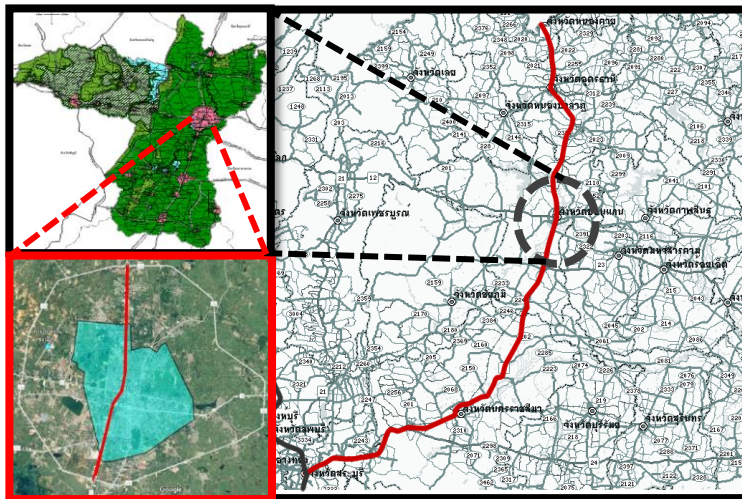
Keywords: Mittraphap Road's role in Khon Kaen Municipality area, travel, effects of changes

บทนำ

เนื่องจากการเจริญเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็วได้มีผลต่อการขยายตัวของพื้นที่เมืองแบบการพัฒนาริมถนนเป็นทางยาว (Ribbon Development) และมีการขยายตัวออกไปในทิศทางที่มีถนนเข้าถึง จึงมีกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามพื้นที่ริมถนนที่เข้าถึงพื้นที่ และด้วยการเจริญเติบโตของเมืองตามริมถนน จึงทำให้ถนนที่ใช้ในการสัญจรได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้งานไปตามความเหมาะสมกับบริบทรอบ ๆ บริเวณถนนและของเมือง เพื่อที่จะได้ตอบสนองต่อการใช้งานระบบการสัญจรและคมนาคมขนส่ง (Meyer and Miller, 2001) ในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่นเป็นเมืองที่มีจุดเด่นหลายอย่าง เช่น ทางผ่านของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการศึกษาที่มีมหาวิทยาลัยขอนแก่นมาตั้งโครงการ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ศูนย์ราชการและสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทำให้เมืองได้มีการเจริญเติบโตไปในทิศทางตามถนนมิตรภาพ และได้มีการขยายเมืองไปในทิศทางตามถนนมิตรภาพจนกลายเป็นถนนสายหลักของเมือง และอยู่ใจกลางของเมืองจึงทำให้ผู้ที่สัญจรไปมาที่จะเข้าไปจังหวัดนั้นต้องใช้เวลาในการเดินทางที่ลำบาก และมีการเปลี่ยนเส้นทางไปใช้เส้นทางอื่นใน

การสัญจรแทน จึงได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของถนนมิตรภาพในบริเวณพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่นไปในทิศทางที่เหมาะสมกับบริบทในปัจจุบัน

ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่นจึงเป็นเนื้อหาที่น่าสนใจในการศึกษากระบวนการของการการเปลี่ยนแปลง ทั้งระบบการคมนาคม การใช้ประโยชน์ที่ดิน หรือสิ่งต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง และผลของการเปลี่ยนแปลงได้ส่งผลต่อผู้สัญจรบนถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น หรือแม้กระทั่งผู้ที่อยู่บริเวณถนนมิตรภาพ

ภาพที่ 1 เส้นทางถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น

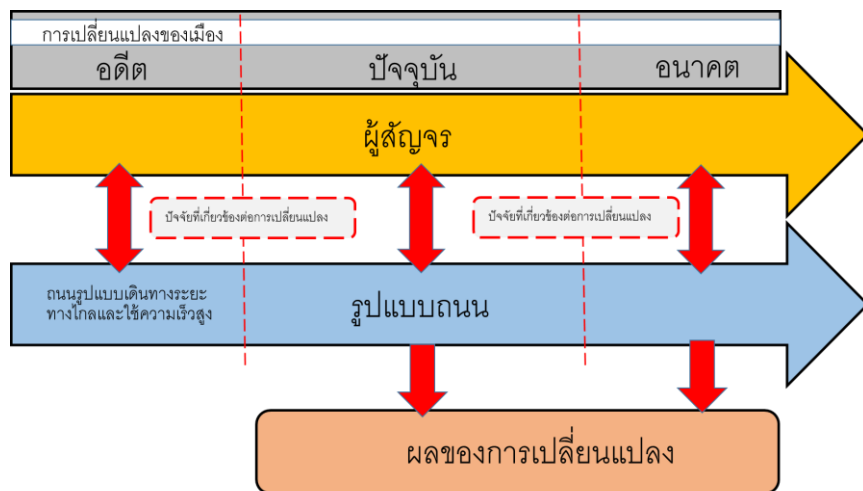
วัตถุประสงค์

1. การศึกษารูปแบบและบทบาทหน้าที่ของถนนมิตรภาพต่อเมืองขอนแก่น
2. การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทของถนนมิตรภาพในพื้นที่

เทศบาลนครขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดนี้มาอธิบายถึงความเชื่อมโยงของความสัมพันธ์เพื่อนำไปสู่การค้นหาผลของการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของถนนมิตรภาพ ในการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องรูปแบบถนนจะมีความสัมพันธ์กับบริบทที่เกี่ยวข้องกัน และด้วยการเจริญเติบโตของเมืองได้เปลี่ยนพื้นที่ต่าง ๆ หรือเป็นบริบทสภาพแวดล้อมใหม่ ถนนจึงมีการออกแบบให้มีความเหมาะสมกับบริบทที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ถนนที่ออกแบบมาก็มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเดินทางของผู้สัญจรบนถนนในพื้นที่แห่งนั้น แต่ด้วยผลของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบถนน โดยเฉพาะถนนมิตรภาพที่มีบทบาทในการใช้สัญจรที่ระยะทางไกลมาเปลี่ยนตามบริบทที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จึงนำไปสู่การเสนองานวิจัยที่ผลลัพธ์ต้องการผลของการเปลี่ยนแปลงได้มีผลกระทบต่อผู้สัญจรอย่างไรบ้าง

ภาพที่ 2 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวความคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) และวัตถุประสงค์การวิจัย มีวิธีวิจัยหลัก ๆ 2 ส่วนคือ

วัตถุประสงค์ส่วนที่ 1 การศึกษารูปแบบและบทบาทหน้าที่ของถนนมิตรภาพต่อเมืองขอนแก่น โดยการศึกษาในช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงของสภาพถนนมิตรภาพตั้งตั้งแต่ช่วงเวลาปีของการสร้างถนนมิตรภาพคือปี พ.ศ.2509 จนถึงปี พ.ศ.2560 ขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาได้ตั้งมีขั้นตอนหลักประกอบด้วย

1. ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากบทความที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการออกแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น และทำการตรวจสอบแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

2. ทำการวิเคราะห์โปรแกรมจากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

3. การสำรวจและศึกษาถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่นในช่วงปี พ.ศ. 2509 ถึงปี พ.ศ.2560

4. เมื่อได้ข้อมูลหัวข้อหัวแปรจากแบบสอบถาม และข้อมูลเกี่ยวกับถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น มาทำการวิเคราะห์โดยนำมาจัดกลุ่มตามหัวข้อที่หาได้ในแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาผลลัพธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และนำไปสู่บทสรุปของงานวิจัย

วัตถุประสงค์ส่วนที่ 2 เป็นศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทของถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น โดยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จะนำไปหาค่าตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทโดยกระบวนการ Factor analysis ของ

โปรแกรมสำเร็จรูป แบบสอบถามที่ผู้วิจัยใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่สัญจรบนถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่นจำนวน 400 คน โดยวิธีการสุ่มไปยังสถานที่แหล่งงาน สถานศึกษา ตลาด พื้นที่ที่ดึงดูดผู้คนเข้ามาในพื้นที่ที่ติดถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น ในช่วงเวลา 08.00น.-16.30น.

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงถนนมิตรภาพ

จากการสำรวจสภาพถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่นในปัจจุบันมีไฟสัญญาณจราจรจำนวน 7 แห่ง มีทางแยกถนนอยู่จำนวน 6 แห่ง มีเส้นทางคู่ขนานตั้งแต่บริเวณหน้าตลาดอู่ฟู้จนถึงหน้าแขวงทางหลวงหมวดการทางขอนแก่นที่ 1(หนองกุง) มีอุโมงค์ลอดถนนตรงบริเวณแยกสามเหลี่ยมอยู่ 1 แห่ง มีสะพานลอยจำนวน 7 แห่ง

ผลการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านรูปแบบถนน และด้านสภาพพื้นที่กิจกรรมที่เกิดขึ้นจะไปในทิศทางเจริญเติบโตของเมืองในรูปแบบความเจริญเข้ามาสู่ถนนมิตรภาพ และรูปแบบถนน ทั้งด้านการจัดการเรื่องการควบคุมความเร็วทั้งรูปแบบกล้องควบคุมความเร็ว หรือกระทั่งรูปแบบการเพิ่มสัญญาณไฟจราจร ถึงแม้ช่วงแรกจะมีการขยายช่องทางเดินรถเพื่อต้องการให้มีการใช้รถที่คล่องและสะดวกขึ้น จนถึงปี พ.ศ.2558 มีการควบคุมความเร็วของการสัญจรอย่างจริงจัง ส่วนทางด้านพื้นที่ติดถนนมิตรภาพ มีรูปแบบกิจกรรมด้านย่านค้าขายพาณิชยกรรมประเภทอาคารขนาดใหญ่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากสามารถรองรับจำนวนปริมาณรถที่มาจากถนนมิตรภาพ และจะมีที่จอดรถไว้รองรับลูกค้าที่มาใช้บริการ

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของถนนมิตรภาพ และสถานที่ที่มีผลต่อถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น

ปี พ.ศ.	การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับถนนมิตรภาพ	การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับพื้นที่ สถานที่
2509		มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2518		โรงพยาบาลศรีนครินทร์
2531	บูรณะซ่อมแซมถนนมิตรภาพ	โลตัสทางไป จ.นครราชสีมาแม่โคโร
2535		โรงพยาบาลขอนแก่นราม
2538	ขยายช่องทางเดินถนน 2-6 ช่องทางเดิน	
2539		บึงสี
2542		มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2545	ขยายช่องทางเดินถนนจาก 2-6 ช่องจราจร	
2550	ทำถนนบายพาสรอบเมืองขอนแก่น	ตลาดประตูน้ำขอนแก่น
2552		เซ็นทรัลขอนแก่น
2553	อุโมงค์ทางลอดแยกสามเหลี่ยม	
2554	ขยายช่องทางเดินถนน จาก 6-12 ช่องจราจร	
2555		ตลาดต้นตาล, โลตัสเอ็กซ์ทรีมาขอนแก่น
2556		ตลาดคูฟู่
2558	กล้องจับความเร็ว 80 km./ชม	เซนโทซ่า ถ.มะลิวรรณ
2559	เพิ่มสัญญาณไฟจราจร	
2560	ตีเส้นทึบเหลืองทแยงบริเวณหน้าโลตัสเอ็กซ์ทรีมา	

2. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

โดยการใช้แบบสอบถามในการจัดกลุ่มตัวแปรจำนวน 40 ตัวแปร ในการทำแบบสอบถามจะนำมาวิเคราะห์โปรแกรมสำเร็จรูป รูปแบบ Factor Analysis ในการวิเคราะห์ เพื่อทำการลดจำนวนตัวแปรที่ไม่จับกลุ่มของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทั้งทางบวกและทางลบในปัจจุบันเดียวกัน และทำการจับกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมาอยู่ในกลุ่มเดียวกันเพื่อสรุปเป็นหัวข้อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหัวข้อวิทยานิพนธ์

ในการตรวจสอบค่า KMO จากตารางที่ 2 ค่าที่ได้ต้องเข้าใกล้ 1 ซึ่งค่าที่ได้มีค่า 0.898 โดยทั่วไปพิจารณาการวิเคราะห์ความเหมาะสมกับข้อมูลเมื่อค่า KMO มีค่ามากกว่า 0.5

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ Factor Analysis หาค่า KMO

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.898
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	4186.559
	df	300
	Sig.	0.000

เมื่อพิจารณาตารางที่ 2 ผลสรุปการหาค่าตัวแปรด้วย Factor Analysis จากแบบสอบถาม 400 คน พบว่า ตัวแปรที่อยู่ในแบบสอบถาม จำนวน 40 ตัวแปร ได้จัดกลุ่มแบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ ทั้ง 5 หัวข้อ มีเรื่อง รูปแบบถนน แพนและนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ รูปแบบถนนที่เกี่ยวข้องกับการหยุดรถ ชะลอรถ และสถานที่รวบรวมผู้คน

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ Factor Analysis หมุนแกนหาค่า Variance

อันดับ	Total Variance Explained								
	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of			Rotation Sums of		
	Total	%	Cumulati	Total	% of	Cumula	Total	% of	Cumulati
1	8.090	32.3	32.360	8.090	32.360	32.360	4.001	16.00	16.002
2	2.278	9.11	41.473	2.278	9.113	41.473	3.047	12.18	28.189
3	1.782	7.12	48.602	1.782	7.129	48.602	2.691	10.76	38.953
4	1.370	5.48	54.082	1.370	5.481	54.082	2.431	9.723	48.676
5	1.044	4.17	58.257	1.044	4.175	58.257	2.395	9.580	58.257
6	.998	3.99	62.249						
7	.824	3.29	65.544						
8	.780	3.11	68.662						
9	.769	3.07	71.740						
10	.661	2.64	74.385						
11	.619	2.47	76.860						
12	.612	2.44	79.307						
13	.584	2.33	81.641						
14	.535	2.14	83.781						
15	.525	2.10	85.881						
16	.484	1.93	87.818						
17	.448	1.79	89.608						
18	.429	1.71	91.323						
19	.397	1.58	92.911						
20	.364	1.45	94.368						
21	.328	1.31	95.682						
22	.308	1.23	96.915						

จากข้อมูลตารางที่ 3 ได้แสดงการจัดกลุ่มตัวแปรออกเป็น 5 กลุ่มซึ่งมีค่าตัวแปรปรวนสะสมรวม (Cumulative %X รวมอยู่ที่ 58.257 ซึ่งถือว่าใช้ได้

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ Factor Analysis หมุนแกนหาค่า Rotated component matrix

Rotated Component Matrix^a

ตัวแปร	Component				
	1	2	3	4	5
รูปแบบถนน (ถนนตรง โค้ง)	.757				
รูปแบบการสัญจร	.750				
ทางคู่ขนาน ทางเบี่ยง	.706				
ป้ายจราจร,ไฟส่องสว่าง	.692				
เกาะกลางถนน	.662				
จำนวนช่องทางจราจร	.577				
จุดกลับรถ	.529				
ขนาดความกว้างของถนน	.429				
สะดวกต่อการเข้าถึง		.734			
ปริมาณและจำนวนที่จอดรถตรงจุดหมายปลายทาง		.729			
รูปแบบการจอดรถ		.727			
การสร้างอาคารหลายๆประเภทลงในพื้นที่เทศบาลนครหรือ		.566			
การสร้างที่พักอาศัยใน-นอกเขตเทศบาลนครขอนแก่น		.560			
สถานีรถโดยสารสาธารณะที่ตั้งใกล้กับที่อยู่อาศัย		.500			
กิจกรรมที่เกิดตามพื้นที่ส่งผลต่อการเดินทาง			.654		
การใช้ประโยชน์ที่ดินหลายประเภทร่วมกัน			.601		
การเจริญเติบโตของจังหวัดขอนแก่นด้านเศรษฐกิจ ประชากร			.582		
ห้างสรรพสินค้า ตลาด			.545		
ไฟสัญญาณจราจร				.732	
ทางแยก จุดตัดถนน				.656	
การจอดรถบนถนน				.644	
โรงพยาบาล					.740
พื้นที่ราชการ					.714
สถานศึกษา					.606
สถานที่ทำงาน โรงงานอุตสาหกรรม สำนักงาน					.588

Extraction

Method:

Principal

Component

Analysis.

a. Rotation converged in 9 iterations.

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น ครั้งนี้ได้แบ่งผลสรุปการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน

1. รูปแบบและบทบาทหน้าที่ของถนนมิตรภาพต่อเมืองขอนแก่น

จากการลงสำรวจและศึกษาข้อมูลในช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ช่วงปีของการสร้างถนนมิตรภาพคือ ปี พ.ศ.2509 จนถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของถนนมิตรภาพจนถึงปี พ.ศ.2560 ด้วยผลของการเปลี่ยนแปลงทั้งหลายปัจจัย ทั้งด้านการเจริญเติบโตของเมือง ทำให้มีการออกแบบถนนในปัจจุบันมีการออกแบบให้มีการใช้ถนนที่ไม่สนับสนุนให้มีการใช้ความเร็วบนถนนเหมือนสมัยเดิม

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงถนนมิตรภาพ

เมื่อพิจารณาผลสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการเดินทางของประชาชนที่สัญจรบนถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น โดยสถิติจัดกลุ่มตัวแปรด้วย Factor Analysis พบว่า ตัวแปรที่อยู่ในแบบสอบถาม จำนวน 40 ตัวแปร ได้จัดกลุ่มแบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ โดยทั้ง 5 หัวข้อได้มีการจัดกลุ่มและเปลี่ยนชื่อให้มีความเกี่ยวข้องกัน และเรียกอันดับความสำคัญจากมากไปน้อยหลัก โดยมีเรื่อง รูปแบบถนน แพนและนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ รูปแบบถนนที่เกี่ยวข้องกับการหยุดรถชะลอรถและ ด้านสถานที่รวบรวมผู้คน

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องบทบาทของถนนมิตรภาพที่เปลี่ยนแปลงไปในเขตเทศบาลนครขอนแก่น สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบและบทบาทหน้าที่ของถนนมิตรภาพต่อเมืองขอนแก่น

1.1 ด้านรูปแบบถนนส่งผลต่อการเดินทางได้สอดคล้องกับทฤษฎีของ Shah and Gupta (2016) พบว่า ขนาดของช่องถนนส่งผลต่อการใช้ประเภทของยานพาหนะและความเร็วในการเดินทาง และทฤษฎีของ Marshall and Garrick (2012) ที่พบว่ารูปแบบถนนที่ออกแบบและส่งผลต่อการสนับสนุนการใช้รถส่วนตัวในการเดินทาง

1.2 ด้านประเภทของถนนต่อเมืองได้สอดคล้องกับทฤษฎีของ Duranton and Guerra (Litman, 2003) ที่พบว่าถนนที่อยู่ในเมืองจะมีการใช้ถนนที่จำกัดความเร็ว และมีการสนับสนุนการใช้รถสาธารณะเพื่อลดการใช้รถส่วนตัวในการเดินทาง ส่วนพื้นที่ห่างจากเมืองจะมีการใช้ถนนที่ความเร็วสูง

2. การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทของถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น

2.1 ด้านถนนมิตรภาพของถนนมิตรภาพที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยเนื่องจากการเจริญเติบโตของเมือง โดยมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านพื้นที่ติดถนนให้มีการเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นแบบใหม่ส่งผลต่อถนนให้มีความสัมพันธ์ต่อกิจกรรมพื้นที่เกิดขึ้นใหม่ดัง สอดคล้องกับ

ทฤษฎี Giannopoulos (1993) ที่พบว่าเมื่อมีถนนเข้าถึงในพื้นที่จะทำให้เกิดกิจกรรมใหม่ และจะส่งผลกระทบต่อถนนที่ใกล้เคียงในพื้นที่ในการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับกิจกรรมที่เกิดขึ้น โดยมีสิ่งที่สนับสนุนในการเปลี่ยนแปลงพื้นที่และถนน มีเรื่องนวัตกรรม เศรษฐกิจ การย้ายถิ่น

2.2 ด้านการแบ่งกลุ่มปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงถนนจากถนนที่ใช้ความเร็วสูงเป็นถนนที่ใช้ความเร็วต่ำยังไม่มีทฤษฎีที่แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มในการพิจารณาว่าส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับถนน

องค์ความรู้ใหม่

เกณฑ์วิธีการดูปัจจัย,เงื่อนไขที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของถนนจากอดีตไปถึงปัจจุบันมี 5 ข้อ 1) รูปแบบถนน 2) แผนและนโยบาย 3) ด้านเศรษฐกิจ 4) รูปแบบถนนที่เกี่ยวข้องกับการหยุด/ชะลอรถ และ 5) ด้านสถานที่รวบรวมผู้คน

ภาพที่ 3 รายละเอียดปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงถนน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รูปแบบในอนาคตของถนนมิตรภาพในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น ในอนาคตของการเจริญเติบโตของเมืองถ้ายังคงอยู่ในรูปแบบปัจจุบัน บริเวณถนนมิตรภาพจะเป็นถนนทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญและจะเป็นถนนศูนย์กลางของเมือง ด้วยเหตุผลนี้รูปแบบถนนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อาจต้องมีการปรับเปลี่ยนไปในทิศทางที่เหมาะสมกับบริบทสภาพแวดล้อมทั้งพื้นที่กิจกรรมรูปแบบการสัญจรที่เหมาะสมตามนโยบายที่ได้วางไว้ โดยคำนึงถึงเรื่องความปลอดภัยของผู้สัญจรและผู้ที่อยู่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ใกล้เคียง

2. ระบบรถโดยสารสาธารณะ การที่จะให้มีการลดใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง เพื่อการลดก๊าซพิษ ลดพลังงาน ลดปัญหาจราจร แก้ปัญหาการติด โดยการออกแบบรูปแบบถนนแล้ว ด้านระบบรถโดยสารสาธารณะที่มีคุณภาพ และสามารถรองรับการขนส่งที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ และมีหลายรูปแบบเพื่อเป็นตัวเลือกในการเดินทาง

3. การให้ความรู้ประชาชน การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ประชาชนเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนนโยบายต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในปัจจุบัน โดยเฉพาะเรื่องระบบคมนาคมที่ต้องใช้ในปัจจุบัน โดยการเปลี่ยนแปลงแต่ละอย่างควรให้ความรู้ประชาชนว่าเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงเพื่อวัตถุประสงค์อะไร เพื่อให้ประชาชนที่สัญจรในพื้นที่ที่มีความเข้าใจและยอมรับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีเหตุมีผล และไม่เกิดการเคลือบแคลงเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

4. เป็นแม่แบบในการพัฒนาในเมืองต่าง ๆ ใช้เกณฑ์ปัจจัยทั้ง 5 กลุ่มในการพิจารณาเมืองที่มีลักษณะคล้ายหรือใกล้เคียงเทศบาลนครขอนแก่นบริเวณพื้นที่ที่มีความเจริญเข้ามาในบริเวณถนนที่เคยมีการออกแบบมาเพื่อใช้ในการเดินทางด้วยความเร็วในการเดิน เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ประชาชนในพื้นที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเดินทางเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อันเนื่องจากการเจริญเติบโตของเมือง โดยต้องมีความเข้าใจถึงผลการเปลี่ยนแปลง เพื่อที่จะสามารถอยู่ร่วมกัน และลดการเกิดปัญหาในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- Giannopoulos, G.A. (1993) *Transport and Communications Innovation in Europe*. London: Belhaven Press.
- Litman, T. A. (2003). Evaluating Accessibility for Transport Planning. *SAGE Journals*, 1828(1).
- Marshall, W. E., & Garrick, N. W. (2012). *Evidence on why bike-friendly cities are safer for all road users Environmental Practice*. Retrieved from <https://www.ugpti.org/resources/reports/downloads/mpc18-351.pdf>.
- Meyer, M. and Miller, E. (2001) *Urban Transportation Planning: A Decision-oriented Approach*. New York: McGraw-Hill.
- Shah, Sh. and Gupta, N. (2016). *Emery and Rimoins's Principles and Practice of Medical*. English: Academic Press.

การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคา ที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

Providing an Offence of Stockpiling Controlled Goods and Selling Over
priced Products as the Predicate Offence in Accordance with
the Anti-Money Laundering Act

เนตรดาว ลิมวงศ์ทอง¹ และวรรณวิภา เมืองถ้ำ²

Netdaw Limwongtong and Wanwipa Muangtham

Received: July 8, 2020

Revised: August 25, 2020

Accepted: August 30, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.7

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษามาตรการทางกฎหมายในการกำหนดความผิดให้เป็นความผิดมูลฐาน 2) ศึกษามาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด 3) ศึกษามาตรการทางกฎหมายในการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรง และกำหนดครอบคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้เป็นองค์ประกอบของความผิดมูลฐาน และ 4) เสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน ผลการวิจัย พบว่า 1) การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 2) กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถลงโทษผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ได้รับจากการกระทำความผิดมูลฐาน ทำให้สามารถขยายขอบเขตการลงโทษทางอาญาได้ดีมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำความผิดในรูปแบบองค์กรอาชญากรรม 3) ควรกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่มีมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป และที่มีลักษณะเป็นการค้าเป็นความผิดมูลฐาน และ 4) เสนอให้กำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

¹⁻² มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช; Sukhothai Thammathirat Open University

Corresponding author, e-mail. limwongtong@gmail.com, Tel. 088 046 2647

คำสำคัญ: กักตุนสินค้า, สินค้าควบคุม, จำหน่ายสินค้าเกินราคา, ความผิดมูลฐาน, ฟอกเงิน

Abstract

This academic objective 1) studying legal measures in order to define any offences as the predicate offence 2) studying legal measures on criminal offence proceedings of stockpiling controlled goods and selling overpriced products 3) studying legal measures not only determination an offence of stockpiling controlled goods and selling overpriced products as the serious crime and also defining the protection framework for people rights and liberties as a part of the predicate offence and 4) proposing an offence of stockpiling controlled goods and selling overpriced products as the predicate offence under the anti-money laundering act. The research findings revealed that 1) an offence of stockpiling controlled goods and selling overpriced products is according to the definition procedure of the predicate offence under the anti-money laundering act 2) the anti-money laundering law can punish people who commit an offence of the anti-money laundering from the predicate offence which lead to better expand the scope of criminal penalties, especially such as a criminal organization 3) an offence of stockpiling controlled goods and selling overpriced products in case of commercial offence with value more than 500,000 bath can be defined as the predicate offence and 4) an offence of stockpiling controlled goods and selling overpriced products can be proposed as the predicate offence accordance with the anti-money laundering act.

Keywords: Stockpiling goods, controlled goods, Selling overpriced products, Predicate, Anti-money laundering

บทนำ

ในอดีตเมื่อมีภาวะสงครามหรือมีการจลาจลภายในประเทศเกิดขึ้น มักมีผู้ฉวยกักตุนสินค้าและทำการค้าโดยหากำไรเกินสมควรในสินค้าซึ่งราษฎรจำเป็นต้องซื้อใช้สอย เป็นเหตุให้ราษฎรส่วนมากได้รับความเดือดร้อน (กมลชัย เวทีบุรณะ, 2558) รัฐจึงต้องเข้ามาแทรกแซงการกำหนดราคาสินค้าของเอกชนโดยการตราพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร พุทธศักราช 2480 และใน พ.ศ. 2490 ได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร พ.ศ. 2490 โดยยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร พุทธศักราช 2480 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2516 ประเทศไทยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้นอย่างมาก ประกอบกับราคาน้ำมันในตลาดโลกที่สูงขึ้น ทำให้ราคาสินค้ามีการปรับเพิ่มขึ้น รัฐบาลในช่วงเวลานั้นจึงได้มีการเสนอให้ตราพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2517 ต่อมากลุ่มธุรกิจชนชั้นกลางเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจการแข่งขันในตลาดและความจำเป็นที่จะต้องมีการทางกฎหมายเพื่อใช้ป้องกันการแข่งขันจึงนำไปสู่การปรับปรุง

กฎหมายดังกล่าว โดยตราเป็นพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. 2522 ขึ้นมา เพื่อควบคุมการกำหนดราคาสินค้าที่ไม่เป็นธรรมและป้องกันการผูกขาดทางเศรษฐกิจ

กระทั่งปี พ.ศ. 2542 มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 โดยการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดโดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยการกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีความไม่เหมาะสม เพราะมีสาระเป็นสองส่วน คือ การกำหนดราคาสินค้าและการป้องกันการผูกขาด ซึ่งทั้งสองส่วนมีวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้กฎหมายแตกต่างกัน แต่มีองค์กรที่ทำหน้าที่ตามกฎหมายฉบับนี้เพียงองค์กรเดียว ดังนั้น สมควรแยกบทบัญญัติและองค์กรที่ทำหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดราคาสินค้าและการป้องกันการผูกขาดออกจากกันเพื่อให้การดำเนินการตามกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับบทบัญญัติเดิมในส่วนของ การกำหนดราคาสินค้ายังไม่ชัดเจนและเหมาะสม สมควรปรับปรุงเสียใหม่ให้ชัดเจนขึ้น และได้ตราพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ขึ้น โดยแยกหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาดมาตราเป็นกฎหมายโดยเฉพาะเพื่อกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้าให้มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบันก็เป็นเวลากว่า 20 ปี ปัญหาการค้าโดยหากำไรเกินควรก็ยังไม่หมดไป โดยจะเห็นได้จากเมื่อปี พ.ศ. 2553 เกิดปัญหาน้ำมันปาล์มขาดตลาด เนื่องจากปัญหาภัยแล้งส่งผลให้ผลปาล์มออกน้อยกว่าปกติ ทำให้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทั้งความต้องการใช้เพื่อบริโภคและนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตไบโอดีเซล ผู้ประกอบธุรกิจได้ปรับราคาน้ำมันปาล์มบรรจุขวดขึ้น จากขวดละ 38 บาทต่อลิตร เป็น 47 บาทต่อลิตร ทะลุกรอบเพดานควบคุมที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดให้ขายในราคา 42 บาทต่อลิตร (ไทยรัฐออนไลน์, 2557) กระทรวงพาณิชย์ได้ทำการออกตรวจสอบสต็อกน้ำมันปาล์ม พบว่าผู้ผลิตรายใหญ่ 1 ราย กักตุนน้ำมันปาล์มขวดไว้ถึง 1 ล้านขวด โดยผลิตตั้งแต่วันที่เดือนมิถุนายน 2553 แต่ไม่ยอมนำออกมาจำหน่าย ซึ่งเข้าข่ายเป็นการกักตุนสินค้า เพราะก่อนหน้านี้ผู้ผลิตได้แจ้งว่าไม่มีสต็อกเหลืออยู่ โดยอ้างว่าน้ำมันปาล์มดิบขาดแคลน (สำนักข่าวอินโฟเควสท์ (IQ), 2554) นอกจากนี้ในปัจจุบันทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยได้ประสบปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) กระทรวงสาธารณสุขได้แนะนำให้ใส่หน้ากากอนามัยเพื่อป้องกันการติดเชื้อ และแนะนำให้ใช้ผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์ในการทำความสะอาดมือ ทำให้ประชาชนมีความต้องการซื้อหน้ากากอนามัยและผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์เป็นจำนวนมากในเวลาเดียวกัน กลุ่มผู้ประกอบการจึงถือโอกาสกักตุนหน้ากากอนามัย และผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์แล้วนำมาจำหน่ายในราคาแพงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ทำให้ประชาชนทั่วไปได้รับความเดือดร้อน โดยจะเห็นได้จากกรณีที่เกิดขึ้นจริงดังนี้

เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2563 คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการได้กำหนดให้หน้ากากอนามัยและผลิตภัณฑ์ที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบเพื่อสุขอนามัยสำหรับมือเป็นสินค้าควบคุม (คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ, 2563) และต่อมาเมื่อวันที่ 5

มีนาคม 2563 ได้กำหนดให้ผู้จำหน่ายหน้ากากอนามัยทางการแพทย์ (Surgical Mask) ที่ผลิตภายในประเทศ จำหน่ายปลีกในราคา (รวมภาษีมูลค่าเพิ่มแล้ว) ไม่สูงกว่าชั้นละ 2.50 บาท (คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ, 2563) หากจำหน่ายในราคาสูงกว่านี้ถือว่าการทำความผิด

แต่อย่างไรก็ดี แม้จะมีการกำหนดราคาของสินค้าไว้แล้ว แต่ก็พบว่ามีผู้กระทำความผิด โดยเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2563 กระทรวงพาณิชย์ได้รายงานผลการจับกุมสินค้าอุปโภคบริโภค และเวชภัณฑ์ โดยสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดจำหน่ายหน้ากากอนามัยแพนเกินจริงทั้งชายผ่านแอปพลิเคชันและร้านค้าทั่วไป รวม 276 ราย ราคาจำหน่ายหน้ากากอนามัยผ่านแอปพลิเคชันไลน์ กล่องละ 50 ชิ้น พบว่าจำหน่ายในราคาถ่วงละ 770 บาท (เฉลี่ยชิ้นละ 15.40 บาท) ซึ่งสูงกว่าราคาควบคุม 6 เท่า จึงแจ้งข้อหากระทำความผิดจำหน่ายหน้ากากอนามัยเกินราคาควบคุม และจำหน่ายแพนเกินราคาสมควร ตามมาตรา 25 และ 29 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2563) ต่อมาเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2563 สำนักข่าว INN รายงานว่าเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ (ดีเอสไอ) พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กรมการค้าภายใน และสำนักงานเขตทวีวัฒนา ได้ไปตรวจค้นบ้านเลขที่ 133 หมู่ 2 แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่พบสินค้าที่เกี่ยวข้องกับโรคภัยไข้เจ็บซึ่งเป็นสินค้าควบคุมในการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 หลายรายการ ได้แก่ หน้ากากอนามัย (แบบธรรมดา) จำนวน 565 กล่อง กล่องละ 50 ชิ้น รวมทั้งหมด 28,250 ชิ้น เจลล้างมือ แอลกอฮอล์ หลายขนาดและหลายยี่ห้อ จำนวนมาก แผ่นกรองหน้ากากอนามัย จำนวน 8,200 ห่อ ชุดป้องกันโรค หรือ ชุด PPE จำนวน 1,800 ชุด รวมมูลค่าสินค้าทั้งหมดประมาณ 5,000,000 บาท (K@POOK!, 2563)

จากกรณีที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้นจะพบว่าจากอดีตจนถึงปัจจุบันยังมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ซึ่งผู้กระทำความผิดมักได้เงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดไปจำนวนมาก และมักนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นมาเปลี่ยนสภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการปกปิดแหล่งที่มาของเงิน โดยให้ผู้อื่นเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย แล้วนำเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดครั้งต่อไป หรือนำไปขยายเครือข่ายโดยกระทำความผิดเป็นขบวนการเกิดเป็นองค์กรอาชญากรรม ทำให้เกิดปัญหาว่าไม่มีมาตรการมาตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมที่เกิดจากการแก๊งค์ใด จะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดที่ยากแก่การป้องกันและปราบปราม เนื่องจากมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ดำเนินการต่อการกระทำความผิดดังกล่าวยังคงมีข้อบกพร่องและข้อจำกัดอยู่หลายประการ จึงเป็นช่องทางที่ทำให้ผู้กระทำความผิดกล้าที่จะเสี่ยงหรือตัดสินใจกระทำความผิดโดยที่ไม่เกรงกลัวต่อการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อรัฐและประชาชนส่วนรวม และเพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเหล่านี้ให้ลดน้อยลงหรือไม่ให้เกิดผลขึ้นอีกในอนาคต ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ามีมีความจำเป็นที่จะต้องนำมาตราการทางกฎหมายอื่นที่เหมาะสมมาใช้บังคับ เพื่อทำให้การดำเนินการป้องกันและ

ปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการกำหนดลักษณะความผิดให้เป็นความผิดมูลฐาน
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด
3. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรง และกำหนดกรอบคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้เป็นองค์ประกอบของความผิดมูลฐาน
4. เพื่อหาข้อเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้ลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้ เป็นการศึกษาข้อมูลโดยการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) กล่าวคือ เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัยต่างๆ บทความคู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ตั๋วบทกฎหมาย รวมทั้งการค้นคว้าข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำมาตรการว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีเจตนารมณ์ที่มุ่งประสงค์ด้วงจรรวบรวมอาชญากรรมและทำลายแรงจูงใจในการประกอบอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนที่สูง โดยมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีทั้งมาตรการทางแพ่งที่ดำเนินคดีต่อทรัพย์สินและมาตรการทางอาญาที่ดำเนินคดีต่อบุคคล โดยมาตรการที่ดำเนินคดีต่อทรัพย์สินนั้นมีหลักการติดตามและเรียกคืนทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด โดยจะให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินและให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินอันเป็นการดำเนินการคนละส่วนกับการดำเนินการทางอาญาต่อบุคคล กล่าวคือ แม้ในคดีอาญาศาลจะพิพากษายกฟ้องจำเลย เนื่องจากยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลยก็ตาม แต่การดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินก็สามารถดำเนินการได้ โดยมีมาตรการกำหนดภาระในการพิสูจน์ให้เจ้าของทรัพย์สินมาแสดงตัวและพิสูจน์ว่าทรัพย์สินของตนมิได้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หากพิสูจน์ไม่ได้ว่าไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ทรัพย์สินดังกล่าวก็จะตกเป็นของแผ่นดิน นอกจากนี้คำว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังหมายถึง (1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการ

กระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงิน และให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงิน (2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) และ (3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2) ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (1) (2) หรือ (3) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด จะเห็นได้ว่าแม้ผู้กระทำความผิดจะนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำผิดไปจำหน่าย จ่าย โอนให้ผู้ใดก็ตาม ทรัพย์สินนั้นก็ยังเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอยู่ ซึ่งสามารถนำมาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการพอกเงินได้ โดยหากเจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ทรัพย์สินดังกล่าวก็จะตกเป็นของแผ่นดิน จะเห็นได้ว่าหากนำมาตราการป้องกันและปราบปรามการพอกเงินมาใช้บังคับจะทำให้สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากปัจจุบันผู้กระทำความผิดมักใช้เทคโนโลยีในการซ่อนเร้น ปกปิด ยักย้ายทรัพย์สิน เช่น โอนไปบัญชีธนาคารต่าง ๆ ของบุคคลอื่น โอนไปซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ โอนไปซื้อบิทคอยน์ (เงินดิจิทัล) หรือการจ่ายเงินบัตรเครดิตเกินบัญชี หรือนำเงินที่ได้จากการกระทำผิดไปซื้อทรัพย์สิน เช่น รถยนต์ บ้าน ทองรูปพรรณ อัญมณี แล้วขายต่อไปยังบุคคลอื่นซึ่งหากใช้มาตรการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 อาจไม่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้อย่างทัน่วงที อาจมีการยักย้าย จ่าย โอน ซ่อนเร้น จนไม่สามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินมาดำเนินการให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ อีกทั้งการยึดหรืออายัดก็ไม่ได้มีความหมายครอบคลุมกว้างขวางอย่างเช่นการใช้มาตรการการป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน ทั้งหากศาลพิพากษายกฟ้องก็ไม่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าวได้ แม้ผู้กระทำความผิดจะไม่สามารถพิสูจน์ว่าตนได้ทรัพย์สินมาโดยสุจริตก็ตาม

นอกจากมาตรการที่ดำเนินคดีต่อทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีมาตรการทางอาญาที่ดำเนินคดีต่อบุคคลซึ่งมีโทษที่รุนแรงกว่าการใช้กฎหมายอาญาทั่วไป กล่าวคือ การกระทำความผิดในปัจจุบันมักกระทำในรูปแบบองค์กรอาชญากรรม มีการแบ่งหน้าที่กันทำ โดยมีผู้ร่วมกระทำความผิดหลายคน การสืบสวนสอบสวนหรือจับกุมผู้กระทำความผิดทั้งขบวนการในฐานะตัวการและผู้มีหน้าที่สนับสนุนอยู่เบื้องหลังทุกคนนั้นเป็นไปได้ค่อนข้างยาก โดยผู้ที่กระทำความผิดในขณะถูกจับกุมในครั้งแรกนั้นย่อมถูกดำเนินคดีในฐานะตัวการ แต่ผู้ที่อยู่ในขบวนการที่ถูกจับกุมได้ภายหลังนั้นอาจมีสถานะเป็นผู้สนับสนุน ช่วยเหลือ ผู้สมคบ หรือเป็นแค่เพียงผู้พยายามกระทำความผิด ซึ่งกฎหมายอาญาทั่วไปจะกำหนดอัตราโทษที่จะลงเพียงกึ่งหนึ่งหรือเพียงสองในสามส่วนของโทษที่ได้กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น แต่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการพอกเงินซึ่งมีเจตนารมณ์ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดโดยมุ่งตัดวงจรอาชญากรรม โดยต้องลงโทษทั้งขบวนการจึงมีการกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดฐานพอกเงิน มาตรา 5 (ผู้ที่โอน รับโอน

หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น หรือกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด) หากเป็นบุคคลธรรมดาต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากเป็นนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 200,000 บาท ถึง 1,000,000 บาท นอกจากนี้มาตรา 6 ยังกำหนดให้ผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรด้วย มาตรา 7 ผู้ที่สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการ มาตรา 8 ผู้ที่พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ และมาตรา 9 ผู้ที่สมคบโดยตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น แต่ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น จะเห็นได้ว่ามาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีมาตรการในการดำเนินการกับทรัพย์สินและมาตรการทางอาญาที่ดำเนินการต่อตัวบุคคลที่เด็ดขาดและรุนแรงมากกว่ากฎหมายอาญาทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามการที่นำมาตราการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้กับความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด จะต้องกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงินเสียก่อน โดยการพิจารณาว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นไปตามแนวคิดของการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่ ดังนี้

ประการแรก มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดลักษณะความผิดให้เป็นความผิดมูลฐาน การกำหนดความผิดมูลฐานมีความสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว มีแนวคิดพื้นฐานมาจากความผิดมูลฐานที่กำหนดจะต้องเป็นความผิดทางอาญาที่มีเงินเป็นปัจจัยสำคัญ และต้องถูกนำมาตราการต่าง ๆ มาใช้บังคับ ในทางกลับกันถ้าหากมิใช่ความผิดมูลฐานแล้ว การดำเนินการต่อทรัพย์สินหรือต่อบุคคลก็ไม่สามารถดำเนินการได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เสียก่อน อย่างไรก็ตาม การจะกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.2542 เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้นั้น ต้องกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 4 ประการ ดังนี้ ประการแรก จะต้องเป็นความผิด

ที่มีลักษณะเป็นองค์ประกอบ ประการที่สอง จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะในการประกอบอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนสูง ประการที่สาม จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะที่มีการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม ประการที่สี่ จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดตามมาตรา 29 และมาตรา 30 ประกอบมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งที่มีลักษณะเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและมีลักษณะที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทั้ง 4 ประการตามแนวความคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ประการที่สอง มาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นสามารถลงโทษผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ได้รับทรัพย์สินจากการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้เป็นโทษในทางอาญา ทำให้สามารถขยายขอบเขตการลงโทษทางอาญาได้ดีมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดในรูปแบบของขบวนการเครือข่ายหรือเป็นรูปแบบขององค์กรอาชญากรรม ซึ่งหากเปรียบเทียบการใช้มาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ไม่สามารถเอาผิดกับบุคคลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือสมคบกันในการกระทำความผิดเนื่องจากมีรูปแบบที่ซับซ้อนและมีข้อจำกัดในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดในทางอาญา แต่หากนำมาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาใช้บังคับสำหรับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ที่ได้กระทำการต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอันเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดแล้ว จะเป็นผลให้สามารถดำเนินการได้ถึงผู้ที่อยู่เบื้องหลังแม้จะไม่ได้ร่วมการกระทำความผิดโดยตรงก็ตาม

ประการที่สาม การกำหนดความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรง และกำหนดกรอบคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้เป็นองค์ประกอบของความผิดมูลฐาน

แม้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดจะเป็นไปตามแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานก็ตาม แต่จะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวมีทั้งที่เป็นอาชญากรรมธรรมดาและอาชญากรรมร้ายแรงรวมอยู่ในความผิดด้วย ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศและมาตรฐานสากลที่กำหนดให้อาชญากรรมร้ายแรงเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงต้องกำหนดกรอบของลักษณะการกระทำความผิดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรงให้ชัดเจน เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด มีกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี ซึ่งเป็นโทษที่ไม่มีอัตราโทษขั้นต่ำ ผู้วิจัยจึงเห็นควรนำมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง

การกระทำความผิดมากำหนดเพื่อเป็นการแบ่งแยกระหว่างอาชญากรรมธรรมดาและอาชญากรรมร้ายแรง โดยเปรียบเทียบจากการกำหนดคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ใช้มูลค่าของความเสียหายหรือจำนวนผู้เสียหายในการแบ่งระหว่างคดีพิเศษและคดีปกติออกจากกัน และผู้วิจัยเห็นว่าควรกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่มีมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป เป็นความผิดมูลฐาน เพื่อให้สอดคล้องกับประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิด ตามมาตรา 58 วรรคสอง ข้อ 1 นอกจากนี้ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานไปกระทบกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ผู้วิจัยเห็นควรกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดเฉพาะที่มีลักษณะเป็นการค้าเท่านั้นที่จะเป็นความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ควบคู่ไปกับการปราบปรามอาชญากรรม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

1. มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดลักษณะความผิดให้เป็นความผิดมูลฐาน

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การจะกำหนดให้ความผิดใดเป็นความผิดมูลฐาน ความผิดนั้นจะต้องเข้าหลักเกณฑ์ 4 ประการ ตามแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงศ์ธร พิทักษ์สกุลรัตน์ (2561) ได้ศึกษาวิจัย “มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน” พบว่า การจะกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับยาปลอมตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้นั้น ต้องกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 4 ประการ ดังนี้ ประการแรก จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์รอาชญากรรม ประการที่สอง จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะในการประกอบอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนสูง ประการที่สาม จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะที่มีการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม ประการที่สี่ จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมตามมาตรา 72 (1) ประกอบมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งที่มีลักษณะเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและมีลักษณะที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทั้ง 4 ประการตามแนวความคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

2. มาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า หากมีการกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็จะทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวมากยิ่งขึ้น เพราะนอกจากผู้กระทำความผิดจะมีความผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมแล้ว ยังจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทลงโทษทางอาญาที่มีความรุนแรงด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภฤติน พงษ์ศิริ (2560) ได้ศึกษาวิจัย “การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณีวัตถุอันตรายทางการเกษตร” พบว่า มาตรการลงโทษทางอาญาต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิด จะทำให้สามารถลงโทษบุคคลที่โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร โดยมีเจตนาเพื่อชุกซ่อน ปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือปกปิด อำนวยความสะดวกที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว หรือบุคคลที่ได้มา ครอบครองหรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรได้ เนื่องจากถือว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน รวมทั้งกรณีที่อยู่ประกอบการค้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ผิดกฎหมายใช้บริษัทในการประกอบอาชญากรรม หรือปกปิดซ่อนเร้นกิจการที่แท้จริงและแหล่งที่มาของทรัพย์สิน ก็จะถือว่าเป็นการที่นิติบุคคลได้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน มีผลให้หากการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น บุคคลดังกล่าวจะต้องถูกลงโทษเช่นเดียวกับกรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตลอดจนจะทำให้สามารถปราบปรามเครือข่ายผู้กระทำความผิด อีกทั้งจะมีผลเป็นการเพิ่มโอกาสในการจับกุม ด้วยเหตุที่นอกจากอาชญากรรมมีโอกาสถูกจับกุมและลงโทษในความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรแล้วยังมีโอกาสถูกจับกุมและลงโทษในความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินจากความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรอีกด้วย

3. การกำหนดความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรง และกำหนดครอบคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้เป็นองค์ประกอบของความผิดมูลฐาน

ผู้วิจัยเห็นควรกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่มีมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป เป็นความผิดมูลฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลศักดิ์ หมั่นภักดี (2552) ได้ศึกษาวิจัย “การกำหนดให้ความผิดอาญาร้ายแรง ตามอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมาย

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” พบว่า ควรเพิ่ม “ความผิดอาญาร้ายแรง” เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และเห็นควรกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดเฉพาะที่มีลักษณะเป็นการค้าเท่านั้นที่จะเป็นความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และเพื่อสอดคล้องกับความผิดมูลฐานอื่น ๆ ที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติน พงษ์ศิริ (2560) ได้ศึกษาวิจัย “การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณีวัตถุอันตรายทางการเกษตร” พบว่า การกำหนดองค์ประกอบส่วนที่ว่า “อันมีลักษณะเป็นการค้า” คือ การกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายนั้นเป็นการแสวงหากำไรเป็นปกติธุระ ไม่ใช่การกระทำเพียงครั้งหนึ่งคราวเดียว ซึ่งอาจจะประกอบการด้วยตนเอง เป็นหุ้นส่วน หรือช่วยทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์ธร พิทักษ์สกุลรัตน์ (2561) ได้ศึกษาวิจัย “มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน” พบว่า การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมตามมาตรา 72 (1) ประกอบมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้แก่ การผลิตยาปลอม ควรจำกัดภายในขอบเขตของการกระทำอันมีลักษณะเป็นการค้าเท่านั้น การผลิตยาปลอมเพื่อทดลองใช้เอง ผู้ผลิตยาปลอมย่อมไม่ได้รับผลประโยชน์ทางการเงินหรือทรัพย์สินโดยตรงจากการผลิตยาปลอมแต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดลักษณะความผิดให้เป็นความผิดมูลฐาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้
มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ “ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า
(22) ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ อันมีลักษณะเป็นการค้า ที่มีมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป
2. มาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด
เห็นควรนำทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory) และทฤษฎีการสมคบ (Conspiracy Theory) มาใช้บังคับในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดด้วย โดยควรบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดมักกระทำเป็นขบวนการเครือข่าย และมีการแบ่งหน้าที่กันทำอย่างเป็นสัดส่วน ซึ่งตัวการจะเป็นผู้วางแผนการในการกระทำความผิด โดยให้ผู้ร่วมขบวนการ

เป็นผู้ลงมือกระทำความผิด ซึ่งทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน และทฤษฎีการสมคบกันกระทำความผิดนี้สามารถนำมาใช้ในการดำเนินคดีและพิสูจน์ความผิดกับตัวการผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้ จึงนับว่าเป็นประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดไม่ว่าจะเป็นในด้านการยับยั้งหรือสกัดกั้นการกระทำความผิดและการขยายเครือข่ายขบวนการของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดด้วย

นอกจากนี้เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม สำหรับอัตราโทษที่ควรแก้ไขอัตราโทษให้สูงขึ้น กล่าวคือ จากเดิมบัญญัติว่า “มาตรา 41 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 29 มาตรา 30 หรือมาตรา 31 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 140,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” โดยแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “มาตรา 41 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 29 มาตรา 30 หรือมาตรา 31 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 7 ปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาท ไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

วรรคสอง “กรณีเป็นนิติบุคคลกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทบาทถึงหนึ่งล้านบาท เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น”

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ตามข้อเสนอแนะข้างต้น
2. แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ตามข้อเสนอแนะข้างต้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลชัย เวทีบูรณะ. (2558). *ขอบเขตการใช้บังคับพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). คณะนิติศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กมลศักดิ์ หมิ่นภักดี. (2552). *การกำหนดให้ความผิดอาญาร้ายแรง ตามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). คณะนิติศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2563). *พาณิชย์เผยจับชายหน้ากากอนามัยแพงเกินจริง ทั่วประเทศ 276 ราย*. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/875277>
- กฤติน พงษ์ศิริ. (2560). *การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากรณีวัตถุอันตรายทางการเกษตร*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). คณะนิติศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ไทยรัฐออนไลน์. (2557). *ย้อนรอยวิกฤติน้ำมันปาล์มขาดตลาด*. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/content/404997>
- ประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2563 เรื่อง การกำหนดสินค้าควบคุมเพิ่มเติม. (2563, 4 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 137 ตอนพิเศษ 28 ง, หน้า 55.
- ประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2563 เรื่อง การกำหนดราคาจำหน่ายและการแจ้งข้อมูลหน้ากากอนามัย. (2563, 6 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 137 ตอนพิเศษ 53 ง, หน้า 8-10.
- พงศ์ธร พิทักษ์สกุลรัตน์. (2561). มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน. (การศึกษาอิสระนิติศาสตรมหาบัณฑิต). คณะนิติศาสตร์: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักข่าวอินโฟเควสท์ (IQ). (2554). *พณ.ตรวจพบผู้ผลิตตุนน้ำมันปาล์ม 1 ล้านขวด จี้นำออกจำหน่ายก่อนเจอไม้แข็ง*. เข้าถึงได้จาก <https://www.ryt9.com/s/iq03/1054835>
- K@POOK!. (2563). *หลายคลังกักตุนสินค้าหนีภาษี จนท. ตะลึง พบ หน้ากากอนามัย - ชุด PPE มูลค่าร่วม 5 ล้าน*. เข้าถึงได้จาก <https://covid-19.kapook.com/view225336.html>

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21

Factors Affecting that Impact on Soft Skills Development of Thai Youth in
21st Century

บุษกร วัฒนบุตร¹

Busakorn Watthanabut

Received: June 9, 2020

Revised: August 25, 2020

Accepted: August 30, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.8

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับ Soft Skills ของเยาวชนไทย 2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 และ 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้การสำรวจจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาในจังหวัดปทุมธานีจำนวน 358 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเพื่อการวิจัยผ่านการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน เพื่อสำหรับการหาลักษณะร่วม และข้อสรุปร่วมผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับ Soft Skills ของเยาวชนไทย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชายจำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 61.2 และเพศหญิง จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1 จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 นักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 2 จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 นักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 3 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 โดยที่ระดับ Soft Skills ของเยาวชนไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะที่เป็นปัจจัยที่ในการพัฒนาทั้งทางด้านกาย ด้านอารมณ์ ด้านปัญญา และด้านการบริหารจัดการ ให้รู้และเข้าใจตามความเป็นจริง เพื่อสร้างทักษะที่ติดตัวไปแม้จะเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่จะต้องอยู่ในตัว เพื่อที่จะมั่นใจว่าสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีในสังคม และ 3) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่จะเกิด

¹ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ; Liberal Arts Faculty North Bangkok University
Corresponding author, e-mail: busakorn.wa@northbkk.ac.th, Tel. 081-8462288

จากการถ่ายทอดและพัฒนาของคณาจารย์ เยาวชนที่จะเข้ารับการพัฒนา Soft Skills ไม่
ตระหนักสนใจ การสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน

คำสำคัญ: การพัฒนา, เยาวชนไทย, ศตวรรษที่ 21, Soft Skills

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of Thai youths soft Skills. 2) to study the causal factors Influencing for soft Skills development of Thai Youth in 21st Century and 3) to study problems and obstacles for soft Skills development of Thai Youth in 21st Century. The research was mixed methods research both of quantitative research that used questionnaire to survey 358 samplings with data analysis from statistical package for the social science for Windows and qualitative research was used in-depth interview technique with semi -structured from 9 key informants. The results of this research were as following; 1) The level of Thai youth's soft Skills found that the samplings were male 219 persons that as 61.2% and female 139 persons that as 38.8%, Education level of samplings were 341 Freshman as 67.3 % , 77 Sophomore as 21.5 % and 40 Junior as 11.2 % . The level of Thai youth's soft Skills in overall had average in high levels when considered as aspect found that critical thinking had the most average in high levels next creative skill had average in high levels and communication / living with others had the less average in high levels. 2) The causal factors Influencing for soft Skills development of Thai Youth in 21st Century found that four factors as physical, emotion, wisdom and mind management should be understanding in the truth for build all Skills that made them to practice art of living with others. And 3) Problems and obstacles for soft Skills development of Thai Youth in 21st Century found that knowledge transferred / developed of instructors and youth did not give value of soft Skills development then they would lacked for improve all soft Skills.

Keywords: Development; Thai Youth; Soft Skills; 21st Century

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้เป็นสังคมคุณภาพตามยุทธศาสตร์ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งแบ่งยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาออกเป็น 6 ด้าน คือ 1. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง 2. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้าง

ศักยภาพคน 4. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม 5. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6. ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยรวมต้องการให้สังคมเป็นสังคมแห่งโอกาส เกิดพลังทางสังคม รวมทั้งสังคมเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้วยการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม ตลอดจนการดึงดูด พัฒนา รักษากลุ่มผู้มีความสามารถสูง ในขณะที่การทำงานร่วมกันของคนในสังคม จำเป็นต้องใช้ทักษะอยู่ 2 อย่างหลัก ๆ กล่าวคือคือ Hard Skills และ Soft Skills ซึ่ง Hard Skills เป็นทักษะที่บุคคลใช้ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามความมุ่งหมายขององค์กร (สาคร สุขศรีวงศ์, 2553) และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องผ่านการเรียนในห้องเรียนหรือการเรียนด้วยตัวเอง (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552) ในขณะที่ Soft Skills เป็นทักษะทางด้านอารมณ์และการสังคมสังคมเป็นส่วนใหญ่ อาทิเช่น การสื่อสารกับบุคคลอื่น การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ การแก้ปัญหาแบบคิดวิเคราะห์ ดังนั้นการที่เราจะมี Soft Skills ได้จะต้องอาศัยประสบการณ์การลงมือ ซึ่งต้องอาศัยการเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นหลัก การปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ พัฒนาเด็กวัยเรียนให้มีทักษะคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ ทักษะทำงาน มีการใช้ชีวิตพร้อมเข้าสู่ตลาดงานในทักษะในศตวรรษที่ 21 หรือที่เรียกว่า 21st Century Skills ซึ่งเป็นคำที่รวบรวมทักษะทั้งหมดที่เกิดในโลกยุคใหม่ 21st Century Skills แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ Communication ทักษะในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมไปถึงทักษะด้าน Public Speaking Collaboration ทักษะในการทำงานกับผู้อื่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับเป็น Leadership คือ ทักษะในการเป็นผู้นำ เรียนรู้ถึงการปรับตัวตามสถานการณ์ และ Teamwork ทักษะในการทำงานเป็นทีมกับผู้อื่น Critical thinking ทักษะในการคิดวิเคราะห์และทักษะในการแก้ปัญหา Problem Solving Creativity ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะเอามาใช้ในการทำงานและการคิดแก้ปัญหา 4 กลุ่มทักษะนี้คือ 4C ที่คนรุ่นใหม่ทุกคนควรมีเพื่อเติมเต็มในการปฏิบัติงานและร่วมกันเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศไทย

จากการประมวลผลข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาในประเด็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 เพื่อสร้างแนวทางอันเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 ประยุกต์กัน รวมทั้งเป็นการสร้างและพัฒนาทุนมนุษย์ช่วงวัยที่เป็นเยาวชนทั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมสร้างแนวทางต้นแบบของทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพโดยใช้นวัตกรรมการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 โดยผู้วิจัยมีความเห็นว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการชี้ให้เห็นถึงแนวความคิดและวิธีการในการพัฒนาเยาวชน และเป็นแนวทางให้นักวิชาการ คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้เป็นต้นแบบ (Role Model) ในการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศไทย เพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่เปี่ยมล้นไปด้วยศักยภาพของเยาวชนไทยต่อการเรียนรู้สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 มีการดำเนินชีวิตที่มีอยู่อย่างสมบูรณ์ มีความสุขทั้งกายและใจ อันจะนำไปสู่การสร้างเป็นนโยบายพัฒนาประเทศให้เกิดความมั่นคงอย่างยั่งยืน รวมทั้งการพัฒนาจิตใจของตนเองและการก่อให้เกิดสังคมที่เป็นรูปธรรมของ

สังคมที่มีลักษณะของสังคมบนพื้นฐานความรู้คู่คุณธรรม โดยสามารถสรุปเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญในการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับ Soft Skills ของเยาวชนไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบผสมผสานวิธี โดยส่วนแรกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Empirical Analysis) โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยประชากรเป็นนักศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ดังนี้ 1) มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 2) มหาวิทยาลัยราชชมงคลธัญบุรี และ 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 3,415 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา จำนวน 358 คน และส่วนที่สองเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 คน ที่ได้จากทำ Snow ball ผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิชาการ การศึกษาในมหาวิทยาลัยของประเทศไทย โดยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วนำมาประมวลผลเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 61.2 และเพศหญิง จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1 จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 นักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 2 จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 นักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 3 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 โดยที่ระดับ Soft Skills ของเยาวชนไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.167$, S.D = 0.6256) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ด้านทักษะในการคิดวิเคราะห์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.273$, S.D = 0.6336) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.156$, S.D = 0.6211) อยู่ในระดับมาก และด้านทักษะในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.116$, S.D = 0.5995) อยู่ในระดับมาก

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบของจุดแข็งและจุดอ่อนตามสภาพตามปัจจัยภายในและโอกาสและอุปสรรคจากภายนอกองค์กรที่มีต่อการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทย ควรพัฒนาทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ 1) ด้านทักษะในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Communication) รวมไปถึง Public Speaking 2) ด้านทักษะในการทำงานกับผู้อื่น (Collaboration) รวมไปถึง Leadership

คือทักษะในการเป็นผู้นำ 3) ด้านทักษะในการคิดวิเคราะห์และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical thinking) 4) ด้านทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เพื่อก่อให้เกิดความสามารถในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเติมเต็มศักยภาพของเยาวชนอย่างยั่งยืนและมั่นคง

สำหรับคุณลักษณะที่เป็นปัจจัยในการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยเพื่อก่อให้เกิดคุณสมบัติที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะที่เป็นปัจจัยที่ในการพัฒนาทั้งทางด้านกาย หมายถึงการดูแลเอาใจใส่ตนเองทั้งสุขภาพ กาย และจิตใจ การรับประทานอาหาร การใช้ชีวิตที่ถูกต้อง ตามกฎกติกาแห่งสังคม ด้านสังคมเป็นสังคมยุคเทคโนโลยี ก็ต้องเรียนรู้และพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลาและแสวงหาความรู้กับสิ่งใหม่ ๆ ด้านอารมณ์ รู้และเข้าใจถึง อารมณ์ที่มากกระทบสุขภาพ และการเผชิญต่อสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างทอ้งแท้ ด้านปัญญาที่จะต้องพัฒนา ไปตามกระบวนการของแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และด้านการบริหารจัดการให้รู้และเข้าใจตามความเป็นจริง ดังนั้น Soft Skill เป็นทักษะที่ติดตัวไปแม้จะเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่อยู่ในตัว เพื่อที่จะมั่นใจว่าสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีในสังคม

3. ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ จะเกิดจากการถ่ายทอดและพัฒนาของคณาจารย์ เยาวชนที่จะเข้ารับการพัฒนา Soft Skills ไม่ตระหนักสนใจ การสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน อาจไม่เห็นความสำคัญไม่ส่งเสริมเยาวชนเกิดการ พัฒนา Soft Skill ช่องทางการเรียนรู้เพื่อพัฒนา Soft Skill ยังถูกปิดกั้นหรือเข้าถึงยาก รวมถึง การศึกษางบประมาณรายจ่ายภาครัฐเพื่อการพัฒนาเยาวชนในประเทศไทย ยังมีไม่เพียงพอ ปัญหา สังคมต่าง ๆ เช่น การหย่าร้างของผู้ปกครอง การติดเพื่อน การลอกเลียนแบบที่ผิด ๆ เป็นต้น ปัญหา เหล่านี้จะทำให้กระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนถูกต้อง รวมถึงการพัฒนาองค์ความรู้และขับเคลื่อน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชน ไม่ได้รับการสนใจอย่างที่ควร เวทีการแสดงความคิดเห็นมี น้อย เยาวชนไม่สนใจและไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาตัวเอง

อภิปรายผลการวิจัย

องค์ประกอบของจุดแข็งและจุดอ่อนตามสภาพตามปัจจัยภายในและโอกาสและ อุปสรรคจากภายนอกองค์กรที่มีต่อการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทย ควรพัฒนาทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ 1. ด้านทักษะในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Communication) รวมไปถึง Public Speaking 2. ด้านทักษะในการทำงานกับผู้อื่น (Collaboration) รวมไปถึง Leadership คือทักษะ ในการเป็นผู้นำ 3. ด้านทักษะในการคิดวิเคราะห์และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical thinking) 4. ด้านทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เพื่อก่อให้เกิดความสามารถในการทำงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และเติมเต็มศักยภาพของเยาวชนอย่างยั่งยืนและมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของกฤษณะ อุ่นทะโคตร (2562) ได้ศึกษาวิจัย “ปัจจัยแห่งความสำเร็จและสุนทรียทักษะผู้นำต่อ การประเมินโครงการของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดกาฬสินธุ์” พบว่า ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จ ระดับสุนทรียทักษะ ระดับการประเมินโครงการของผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.79 (S.D.=0.48)

3.96 (S.D.=0.44) และ 3.81 (S.D.=0.52) ตามลำดับ ภาพรวมปัจจัยแห่งความสำเร็จและสุนทรีย์ ทักษะผู้นำมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับการประเมินโครงการของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบล จังหวัดกาฬสินธุ์ ($r=0.753$, $p\text{-value}<0.001$ และ $r=0.717$, $p\text{-value}<0.001$ ตามลำดับ) และพบว่า ทักษะในการสอนงาน การจัดวางระบบการควบคุม เวลาค่าใช้จ่ายและ คุณภาพ การอำนวยความสะดวกในการถ่ายโอนโครงการ ทักษะในการสื่อสารและทักษะ ความสามารถในการนำ สามารถร่วมกันพยากรณ์การประเมินโครงการของผู้อำนวยการโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ร้อยละ 67.2 ($R^2=0.672$)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทย และคุณลักษณะที่เป็น ปัจจัยในการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทย เพื่อก่อให้เกิดคุณสมบัติที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะที่เป็นปัจจัยที่ในการพัฒนาทั้งทางด้านกาย หมายถึงการดูแลเอาใจใส่ ตนเอง ทั้ง สุขภาพ กาย และจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรัชญาพร ทองประสิทธิ์และคณะ (2020) ได้ ศึกษาวิจัย “รูปแบบการพัฒนาทักษะด้านอารมณ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับผู้ปฏิบัติงาน ส่วนหน้าในธุรกิจบริการ” พบว่า องค์ประกอบของทักษะด้านอารมณ์ที่จำเป็นต่อผู้ปฏิบัติส่วนหน้า ในธุรกิจบริการ มีทั้งหมด 10 ทักษะ ได้แก่ 1) ด้านการสื่อสาร 2) ด้านการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา 3) ด้านความคิดสร้างสรรค์และปฏิภาณไหวพริบ 4) ด้านการทำงานเป็นทีม 5) ด้านการเจรจา ต่อรอง 6) ด้านการจัดการกับเวลาและการทำงานภายใต้แรงกดดัน 7) ด้านการเรียนรู้และการ จัดการกับข้อมูล 8) ด้านความเป็นผู้นำ 9) ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ 10) ด้านทัศนคติเชิงบวกใน การทำงาน และองค์ประกอบของการเรียนรู้ทักษะด้านอารมณ์ด้วยตนเอง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) วิเคราะห์ความต้องการหรือความจำเป็น 2) กำหนดเป้าหมาย 3) หา วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง 4) ประเมินผลการเรียนรู้

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยเกิดจากกระบวนการ เรียนรู้ของเยาวชนถูกต้อง รวมถึงการพัฒนาองค์ความรู้และขับเคลื่อนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ เยาวชน ไม่ได้ได้รับการสนใจอย่างที่ควร เวทีการแสดงความคิดเห็นมีน้อย เยาวชนไม่สนใจและไม่ให้ ความสำคัญต่อการพัฒนาตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชโลธร โชติเกียรติเวช (2560) ได้ ศึกษาวิจัย “ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะ Soft Skills เพื่อการจัดการเรียนรู้ของครู ใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25” พบว่า ลำดับความสำคัญของ ความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และ แก้ปัญหา 2) ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการจัดการข้อมูล และ 3) ด้านทักษะในการสื่อสาร ผล การศึกษา แนวทางในการพัฒนา พบว่า 1) ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ผู้บริหารควร ส่งเสริมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนออนไลน์ การทำวิจัยในชั้นเรียน และการนำระบบวงจร คุณภาพ PDCA สู่อุปกรณ์ปฏิบัติจริง จัดการความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม และเผยแพร่วิธีสอนที่ทีเลิศของ ครู 2) ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการจัดการข้อมูล ผู้บริหารควรให้ครูจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (Individual Development Plan : ID PLAN) พัฒนาระบบการนิเทศภายใน ใช้เทคโนโลยีที่

ทันสมัย สร้างขวัญกำลังใจครู และสนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 3) ด้านทักษะในการสื่อสาร

องค์ความรู้ใหม่

กลไกในการการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทย ให้ได้มาตรฐานอุดมศึกษาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ (1)ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน (2)ด้านการวิจัยและนวัตกรรม (3) ด้านการบริการวิชาการ (4) ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย (5) ด้านการบริหารจัดการ เป็นรูปแบบใดจึงจะสามารถขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติรุ่งเรืองและมั่นคง ซึ่งจากการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา Soft Skills ของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรกำหนดระบบการเรียนการสอนที่พัฒนา Soft Skills เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชน
2. ควรกำหนดศูนย์รวมในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นแนวทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ระบบการศึกษาไทยควรพิจารณาควรจัดระบบการเรียนการสอนให้ความสำคัญกับทักษะทางด้านอารมณ์หรือ Soft Skills ซึ่งส่งผลให้ทั้งระบบการศึกษาจะต้องปรับรูปแบบการสอน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเยาวชน องค์กร และประเทศชาติโดยให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลกปัจจุบัน
2. ระบบการศึกษาไทยควรสร้างจุดศูนย์กลางอยู่ที่ผู้เรียน ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการกำหนด โรงเรียนหรือสถานศึกษาควรมีระบบบริหารโรงเรียนที่ดี เพื่อพัฒนาควบคู่ไปกับการเรียนการสอนภายในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณะ อุ่นทะโคตร. (2562). ปัจจัยแห่งความสำเร็จและสุนทรียทักษะผู้นำต่อการประเมินโครงการของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(2), 7-18.
- ชโลทร โชติเกียรติเวช. (2560). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะ Soft Skills เพื่อการจัดการเรียนรู้ของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. *วารสารวิจัย มช. (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(1), 44-52.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: บริษัท แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตสปอร์ตออนไลน์.
- ปรัชญาพร ทองประสิทธิ์ และคณะ. (2563). รูปแบบการพัฒนาทักษะด้านอารมณ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับผู้ปฏิบัติงานส่วนหน้าในธุรกิจบริการ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 14(2), 97-108.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2553). *การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: บริษัท จี.พี. ไชเบอร์พริ้นท์ จำกัด.

การปรับปรุงกระบวนการทำงานและความปลอดภัยเพื่อเพิ่มผลผลิตด้วยกิจกรรม 5 ส. และวงจรควบคุมคุณภาพ (SDCA) : สถานีตำรวจภูธรคลองห้า แผนกการเงิน

Work process and safety improvements to increase productivity by 5S and Quality Control Circuit (SDCA): Khlong Ha Police Station, Finance

สุกัญรัตน์ เหมือนเนื้อทอง¹, เพ็ญพิชชา ประกอบทรัพย์², อภิชนา รุจิพัฒน์พงศ์³
หฤทัย เบื้องบน⁴, นิตยา อินคล้าม⁵ และสุภาวดี ฝอยทับทิม⁶

Sukanyarat Mueannueathong, Phenphitcha Prakopsap, Apichaya Rujipattanapong,
Haruethai Bueangbon, Nitaya Inkhlam and Suphawadee Foutabtim

Received: March 16, 2020

Revised: April 20, 2020

Accepted: April 21, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.9

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาสาเหตุและนำเสนอแนวทางปรับปรุงกระบวนการทำงานและความปลอดภัยเพื่อเพิ่มผลผลิตด้วยกิจกรรม 5 ส. และวงจรควบคุมคุณภาพ (SDCA) ของเจ้าหน้าที่ตำรวจแผนกการเงิน สถานีตำรวจภูธรคลองห้า โดยทำการศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในแผนกการเงินด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง การวิเคราะห์ด้วยการใช้ กิจกรรม 5 ส. และ SDCA กับเจ้าหน้าที่แผนกการเงิน สถานีตำรวจภูธรคลองห้า จำนวน 7 คน ผลการวิจัย พบว่า 1. ปัญหาที่พบ คือ 1) บนโต๊ะทำงานของเจ้าหน้าที่ในแผนกการเงินมีสิ่งของตั้งอยู่อย่างไม่เป็นระเบียบตามหลักการ 5 ส. ทำให้ใช้เวลาในการหาสิ่งของที่ต้องการไม่เจอในเวลาที่เราเร่งด่วนและอาจเกิดอันตรายต่อตัวเจ้าหน้าที่ได้ และ 2) มีการทำงานแบบเร่งด่วนจนเกินไปทำให้บางที่ทำงานไม่ทันตามเวลาที่ต้องการ และ 2. การแก้ไขปัญหาโดยการฝึกอบรมในการทำให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานแทนกันได้ ผลจากการแก้ไขปัญหาสามารถลดจำนวนการหาสิ่งของภายในห้องหนึ่งขึ้นจาก 4 นาทีเหลือ 1 นาที คิดเป็นร้อยละ 75 และการจัดฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่แผนกการเงินของสถานีตำรวจภูธรคลองห้าสามารถทำงานได้ทุกคนในแผนกจากทำเป็นทุกอย่าง 2 คน เพิ่มเป็น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 150

¹⁻⁶ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Corresponding author, e-mail: Joynitaya12@gmail.com, Tel. 092-6979181

คำสำคัญ: กระบวนการทำงานและความปลอดภัย, กิจกรรม 5ส, วงจรควบคุมคุณภาพ (SDCA), สถานีตำรวจภูธรคลองห้า แผนกการเงิน

Abstract

The objective of this action research paper is to study the causes and propose ways to improve work processes and safety in order to increase productivity with 5S activities and quality control circuits (SDCA) of the financial department police officers. Khlong Ha Police Station by studying and analyzing the working environment of the finance department staff with no observation and unstructured interviews. Analysis by using 5S activities and SDCA with finance department staff Khlong Ha Police Station, amount 6 people The results of the research showed that; 1. The problems encountered are 1) the staff in the financial department's desk is in an orderly manner according to the 5S principles, so it can take time to find the desired item at an urgent time and may cause danger to and 2) have too urgent work causing sometimes to not work on time as needed And 2. Problem solving through training in which officers can work on their behalf the result of the problem solving can reduce the number of finding items in one room from 4 minutes to 1 minute, accounting for 75 percent. And training for the financial department officers of Khlong Ha Police Station can work everyone in the department from Everything 2 people increased to 5 people, representing 150 percent.

Keywords: Work process and safety, 5S activities, Quality control process (SDCA), Khlong Ha Police Station, Finance

บทนำ

แต่เดิมการจัดทำบัญชีของกรมตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน้าที่โดยตรงของกองการเงิน (แผนกบัญชี) ซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายบัญชีกรมต่อมามีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างหลายครั้งทำให้ภาระหน้าที่การบัญชีส่วนนี้ขาดตอนไปอยู่หลายแผนกไม่มีบัญชีภาพรวมของส่วนราชการจนได้แบ่งส่วนราชการเป็นฝ่ายการเงิน 1 สังกัดกองการเงินเมื่อปีพ.ศ. 2548 มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำฐานข้อมูลบัญชีภาพรวม ฐานข้อมูลการเบิกจ่ายเงินเดือน ค่าจ้างของข้าราชการตำรวจ พนักงานราชการและลูกจ้าง ฐานข้อมูลการเบิกจ่ายบำเหน็จบำนาญ ประมวลผลทางบัญชี จัดทำรายงานทางการเงินของสำนักงานตำรวจแห่งชาติครั้งหลังสุดได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2552 โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 7 กันยายน 2552 ให้แบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่วนสำนักงานผู้

บัญชีการตำรวจแห่งชาติเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเทียบเท่ากองบัญชาการ ได้แก่ สำนักงานงบประมาณและการเงิน ประกอบด้วย กองการเงิน กองงบประมาณ กองบัญชี ฝ่ายการเงิน 1 จึงถูกตัดโอนจากกองการเงินมาเป็นกองบัญชีเป็นกองบังคับการที่ตั้งขึ้นใหม่ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและต้นทุนผลผลิต การจัดทำบัญชีสินทรัพย์ในภาพรวมของกองบัญชาการ และของสำนักงานตำรวจแห่งชาติการติดตามสถานะการเงินและงบประมาณในระบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMS) เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินที่เน้นการจัดระบบการบริหารราชการให้มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ และตรวจสอบได้ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โครงสร้างของกองบัญชีประกอบด้วยฝ่ายต่าง ๆ (เทียบเท่าระดับกองกำกับการ) รวม 4 ฝ่ายดังนี้ ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายบัญชี 1 ฝ่ายบัญชี 2 และฝ่ายบัญชี 3 แต่ละฝ่ายทำหน้าที่ตามราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการพ.ศ. 2552 (กองบัญชี สำนักงานงบประมาณและการเงิน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2563) ในแผนการเงินของสำนักงานตำรวจยุทธศาสตร์กลางที่มีจำนวนเจ้าหน้าที่น้อยหากจะขอเจ้าหน้าที่เพิ่มเติมต้องทำหลายขั้นตอนแต่ละขั้นมีความยากลำบากต้องใช้เวลา หากขอเพิ่มต้นทุนในการทำงานสูงขึ้นจึงทำให้เกิดการสิ้นเปลืองการที่ระจาะขอกำลังคนเพิ่มไป ถ้าไม่สมควรก็จะไม่ได้คนเพิ่มแถมต้องเสียเวลาทำให้งานไม่คืบหน้าและเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ถ้าหากเจ้าหน้าที่ในแผนการเงินมีความรู้ความสามารถในการที่จะทำงานแทนกันได้ ผลผลิตก็เพิ่มขึ้น ต้นทุนต่ำลง ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นได้มากต่อสำนักงานตำรวจยุทธศาสตร์กลาง แล้วยังได้เจ้าหน้าที่ที่มีศักยภาพในการทำงานสูงขึ้นงานที่ได้เพิ่มมากขึ้นค่าใช้จ่ายลดลงทำงานได้ตามกำหนดเวลาหรืองานเสร็จก่อนเวลาที่ได้รับมอบหมายไว้

จากการสัมภาษณ์ร้อยตำรวจเอกหญิง ทิพวรรณ ยังเหล็ก (2563, 17 ธันวาคม) รองสารวัตรธุรการ สถานีตำรวจภูธรธัญบุรี หัวหน้าแผนกการเงินสำนักงานตำรวจภูธรคลองห้า แผนกการเงิน มีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานทั้งหมด 6 คนการทำงานต่าง ๆ ของแผนกการเงินจะถูกแบ่งให้เจ้าหน้าที่แต่ละคนรับผิดชอบซึ่งแต่ละคนจะทำงานหนึ่งอย่างซึ่งบางครั้งก็เกิดการล่าช้าสำหรับการทำงานบางอย่างที่เร่งรีบเข้ามาหรือมีกรณีที่เจ้าหน้าที่ลางานแล้วมีงานเร่งด่วนเข้ามาทำให้นั้นหยุดชะงักทำให้ไม่สามารถดำเนินงานต่อไปได้และอีกหนึ่งสิ่งที่สามารถเห็นได้ชัดเจน คือ ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยภายในห้องและโต๊ะของเจ้าหน้าที่เนื่องจากงานที่เยอะและเร่งรีบทำให้ของและเอกสารต่าง ๆ ถูกกองไว้บนโต๊ะอย่างไม่เป็นระเบียบ ดังนั้นผู้จัดทำจึงได้ทำการทดลองปรับปรุงผลผลิตภาพกระบวนการผลิตการเพิ่มผลผลิตการลดการสูญเสียของอุปกรณ์และเอกสารต่าง ๆ ที่ทางแผนกการเงินใช้และการคัดแยกขยะและจัดระเบียบสิ่งของให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการทำงานของพนักงานและบุคลากร จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาหาสาเหตุและนำเสนอแนวทางปรับปรุงกระบวนการทำงานและความปลอดภัยเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพด้วยกิจกรรม 5ส. และวงจรควบคุมคุณภาพ (SDCA) ของเจ้าหน้าที่ตำรวจแผนกการเงิน สถานีตำรวจภูธรคลองห้า

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษากการปรับปรุงกระบวนการทำงานและความปลอดภัยเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพด้วยกิจกรรม 5ส.และวงจรควบคุมคุณภาพ (SDCA) กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรคลองห้าแผนกการเงินที่ส่งผลต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ การศึกษาสภาพแวดล้อมการทำงานโดยรวมที่จะสร้างกระบวนการทำงานให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คณะผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้หลักการ 5ส และวงจรควบคุมคุณภาพ (SDCA) ในกิจกรรมและกระบวนการทำงาน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไข และป้องกัน (กิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ, 2562) คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของระเบียบวิธีวิจัยดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินการศึกษา โดยสรุปดังต่อไปนี้

1. ประชากรใช้ศึกษา คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจแผนกการเงิน สถานีตำรวจภูธรคลองห้า จำนวน 7 คน

2. การรวบรวมข้อมูล

การนำกิจกรรม 5 ส. มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการทำงานเพื่อสร้างความปลอดภัยเป็นกระบวนการหนึ่งที่เป็นระบบมีแนวปฏิบัติที่เหมาะสม สามารถนำมาใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขงานและรักษาสีงแวดล้อมในสถานที่ทำงานให้ดีขึ้นซึ่งนำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร (สินชัย ศรีจันทร์อินทร์, 2563)

2.1 สะสาง คือ การแยกระหว่างของที่จำเป็นต้องใช้กับของที่ไม่จำเป็นต้องใช้จัดของที่ไม่จำเป็นต้องใช้ทิ้งไป รวมถึงสิ่งของที่ไม่เกี่ยวข้องกับงาน (การทำให้เป็นระเบียบ)

(1) การจัดเอกสาร อุปกรณ์ที่เสียหายหรือไม่ได้ใช้งานออกไปจากงาน

(2) แยกอุปกรณ์เครื่องเขียนที่ใช้ประจำออกจากงานเอกสาร

2.2 สะดวก คือ การจัดวางของที่จำเป็นต้องใช้ให้เป็นระเบียบสามารถหยิบใช้งานได้ทันทีไม่เสียเวลาในการหา (วางของในที่ที่ควรอยู่)

(1) จัดวางอุปกรณ์เครื่องเขียนหรือตัวปั้มต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบมองเห็นได้และหาง่าย-จัดหากล่องใส่อุปกรณ์ขนาดเล็กเพื่อป้องกันการหายหาไม่พบ

2.3 สะอาด คือการปิดกวาดเช็ดถูโต๊ะทำงาน พื้นที่ได้โดยรอบสิ่งของอุปกรณ์ให้สะอาดอยู่เสมอเพื่อกำจัดขยะและฝุ่นละอองที่สกปรกต่อการทำงาน (ทำความสะอาด)

(1) ทำความสะอาดพื้นที่โดยรอบการทำงานของตนเองก่อนเลิกงานทุกครั้ง

(2) เช็ด ทำความสะอาดอุปกรณ์บนโต๊ะและเอกสารก่อนการจัดเก็บเข้าไว้ใน

ครั้ง

ตู้

2.4 สุขลักษณะ คือ การรักษาและปฏิบัติ 3 ส. ได้แก่ สะสาง สะดวก และสะอาด ให้ดีตลอดไปเพื่อสุขภาพอนามัยและสร้างความปลอดภัย (รักษาความสะอาด)

(1) การแต่งกายที่สะอาดเป็นระเบียบรัดกุมปกปิดร่างกาย

(2) ทำความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้สม่ำเสมอตรวจเช็คเอกสารก่อนเก็บทุกครั้ง เพื่อลดการเกิดข้อผิดพลาด

2.5 สร้างนิสัย คือ การรักษาและปฏิบัติ 4 ส. หรือสิ่งที่กำหนดไว้แล้วอย่างถูกต้อง จนติดเป็นนิสัยการทำให้เป็นมาตรฐานต่อเนืองกัน (ฝึกให้เป็นนิสัย)

(1) ฝึกให้ทำการจัดเก็บอุปกรณ์และเอกสารเป็นประจำทุก ๆ วัน

(2) สร้างมาตรฐานตรวจสอบพื้นที่การทำงานและภายในตู้เก็บเอกสารเพื่อความคุมให้เป็นไปอย่างมีระเบียบ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลโดยใช้สูตร

$$\text{สูตร Productivity Growth} = \frac{\text{หลังการปรับปรุงผลผลิตภาพ} - \text{ก่อนการปรับปรุงผลผลิตภาพ}}{\text{ก่อนการปรับปรุงผลผลิตภาพ}} \times 100$$

ผลการคำนวณ

หลังจากการปรับปรุงทำกิจกรรม SDCA ภายในแผนกส่งผลให้เจ้าหน้าที่ทุกคนในแผนกทำงานแทนบุคคลอื่นในได้ในเวลาเร่งด่วนเจ้าหน้าที่แต่ละคนสามารถช่วยกันทำงานได้การปรับปรุงตลอดระยะเวลา 1 เดือน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบการปรับปรุงผลผลิตภาพด้านความปลอดภัย

จำนวนพนักงานที่สามารถปฏิบัติงานได้ทุกอย่างของแผนกก่อนปรับปรุง (6 คน / เดือน)	จำนวนพนักงานที่สามารถปฏิบัติงานได้ทุกอย่างของแผนกหลังปรับปรุง (6 คน / เดือน)	การเปรียบเทียบหลังการปรับปรุง
2	5	$\frac{5 - 2}{2} \times 100 = 150\%$

หลังจากการปรับปรุงทำกิจกรรม 5ส. ภายในแผนกส่งผลให้การใช้อุปกรณ์เอกสารต่าง ๆ เป็นไปอย่างเรียบร้อยพนักงานในแผนกกระตือรือร้นและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดการปรับปรุงตลอดระยะเวลา 1 เดือน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการปรับปรุงผลิตภาพด้านความปลอดภัย

เวลาในการหาของแต่ละชั้นภายใน แผนกก่อนปรับปรุง	เวลาในการหาของแต่ละชั้นภายใน แผนกหลังปรับปรุง	การเปรียบเทียบหลังการปรับปรุง
4	1	$\frac{1-4}{4} \times 100 = -75\%$

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากการวิจัยโดยผู้จัดทำวิจัยได้ลงพื้นที่ไปเก็บข้อมูลและทำการปรับปรุงให้กับสำนักงาน โดยนำกิจกรรม 5ส. และSDCA เข้ามาใช้ในการปรับปรุง การลงพื้นที่ปรับปรุงทำให้เราทราบถึงประเด็นที่เป็นปัญหาต่าง ๆ และได้เสนอกิจกรรม 2 กิจกรรมนี้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหา เช่น การวางของไม่เป็นระเบียบ การจัดเอกสารที่ปะปนกัน และการทำงานที่เยอะมากขึ้นในแต่ละวัน ทางผู้จัดทำวิจัยได้นำเครื่องมือเหล่านี้ด้วยการสื่อสารบอกถึงปัญหาการให้ความรู้ในเรื่องความปลอดภัยต่าง ๆ ในสำนักงานมาใช้ปรับปรุงในครั้งนี้ การปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหา โดยใช้หลักการ SDCA มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานเรา (S) = ในหนึ่งแผนกนั้นต้องมีการจัดการฝึกอบรมให้พนักงานแผนกนั้นมีความรู้และความเข้าใจถึงการทำงานในแต่ละหน้าที่

4.2 มาตรฐานงาน (S) = ตั้งมาตรฐานในการทำงานโดยการให้เจ้าหน้าที่ทุกคนสามารถทำงานแทนกันได้

4.3 จุดควบคุมและตัวชี้วัด (S) = ควบคุมให้เจ้าหน้าที่ทุกท่านในแผนกนั้นทำงานให้เป็นในทุก ๆ ด้านของในแผนก

4.4 ลงมือทำ (D) = ให้เจ้าหน้าที่ทุกท่านลงมือทำงานที่ได้รับมอบหมายมา

4.5 ตรวจสอบโดยใช้ระบบควบคุมการมองเห็น (Visual control) (C) = ตรวจสอบว่าที่ทำมาข้างต้นว่าจัดการเอกสารได้เร็วขึ้นไม่มีค้าง

4.6 เมื่อเกิดสิ่งผิดปกติให้ดำเนินการแก้ไขหรือเรียกว่า Corrective Action (มุ่งเน้นที่การแก้ไขไปได้โดยปกติอย่างรวดเร็ว) (A) = หากในกระบวนการทำงานเกิดการมีปัญหาให้หาปัญหานั้นและแก้ไขปัญหาให้เร็วที่สุดเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อพนักงานนั้น

4.7 หากสิ่งผิดปกตินั้นมีการแก้ไขมากกว่าที่มาตรฐานงานกำหนดไว้ ให้ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานงานใหม่ หรือเรียกว่า Preventive Action (มุ่งเน้นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเกิดขึ้น) (A) = หากปรับปรุงแล้วยังมีปัญหาในการจัดการด้านเอกสารอยู่ให้ให้ศึกษารายละเอียดใหม่ทำความเข้าใจและนำมาปรับทำใหม่

5. วิธีการเพิ่มประสิทธิภาพตำรวจนครหลวงท่า

5.1 จากสถานะของปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานการวางของไม่เป็นระเบียบการค้นหาเอกสารต่าง ๆ ใช้เวลานานจึงได้มีการนำเสนอการใช้ 5ส. เข้ามาปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพขององค์กรโดยรวม โดยเริ่มจาก

5.1.1 ศึกษาพฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่ว่ามีการใช้อุปกรณ์และเอกสารอย่างไร กำหนดวิธีการทำตามหลัก 5ส.

5.1.2 ทำการสังเกต และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อดูและวัดผลการเปลี่ยนแปลง

5.1.3 ทำการสรุปผล เสนอแนะให้องค์กรเพื่อเป็นตัวเลือกให้องค์กรนำเครื่องมือเหล่านี้ไปประยุกต์ปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่องต่อไปในอนาคต

5.2 จากสถานะของปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการในเรื่องเอกสารของเจ้าหน้าที่ จึงมีการนำเสนอแนวคิดหลักการกิจกรรม SDCA เข้ามาปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพขององค์กรโดยรวม โดยเริ่มจาก

5.2.1 การศึกษากระบวนการทำงานของทุกคนในแผนกตั้งแต่ต้นจนจบ กำหนดวิธีการทำตามหลัก SDCA

5.2.2 ทำการสังเกตการณ์ทำงาน ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อดูและวัดผลการเปลี่ยนแปลง

5.2.3 ทำการสรุปผล เสนอแนะให้องค์กรเป็นตัวเลือกให้องค์กรนำเครื่องมือเหล่านี้ไปประยุกต์ปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่องต่อไปในอนาคต

5.3 การวัดผลก่อนปรับปรุงและหลังปรับปรุง

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาที่พบ คือ 1) บนโต๊ะทำงานของเจ้าหน้าที่ในแผนกการเงินมีสิ่งของตั้งอยู่อย่างไม่เป็นระเบียบตามหลักการ 5 ส.ทำให้ใช้เวลาในการหาสิ่งของที่ต้องการไม่เจอในเวลาที่เราเร่งด่วนและอาจเกิดอันตรายต่อตัวเจ้าหน้าที่ได้ และ 2) มีการทำงานแบบเร่งด่วนจนเกินไปทำให้บางที่ทำงานไม่ทันตามเวลาที่ต้องการ

2. การแก้ไขปัญหาโดยการฝึกอบรมในการทำให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานแทนกันได้ ผลจากการแก้ไขปัญหาสามารถลดจำนวนการหาสิ่งของภายในห้องหนึ่งขึ้นจาก 4 นาทีเหลือ 1 นาที คิดเป็นร้อยละ 75 และการจัดฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่แผนกการเงินของสถานีตำรวจนครหลวงท่าสามารถทำงานได้ทุกคนในแผนกจากทำเป็นทุกอย่าง 2 คน เพิ่มเป็น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 150

กล่าวโดยสรุปได้ว่า จากการปรับปรุงผลผลิตภาพกิจกรรม 5ส. การรักษาความสะอาดภายในแผนกจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ภายในแผนกทำให้เกิดความสะอาด เรียบร้อย เอกสารและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้งานถูกจัดไว้อย่างเป็นระเบียบและเหมาะสมกับการใช้งานสามารถค้นหาได้สะดวกและรวดเร็ววก่อนการปรับปรุงการทำงานต่าง ๆ เติบโตด้วยความสะดวกต่อการใช้อเอกสาร

และอุปกรณ์ต่าง ๆ ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีมากในการปฏิบัติงานทุกคนในแผนก และยังช่วยลดปัญหา การหายของเอกสารและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้งาน และหลังจากการปรับปรุงผลิตภาพกิจกรรม SDCA เจ้าหน้าที่ตำรวจในแผนกมีความสามารถในการทำงานเรื่องการจัดทำเอกสารของทุกคนทำให้เวลา มีเอกสารเร่งด่วนเจ้าหน้าที่ในแผนกสามารถทำแทนกันได้โดยเอกสารมีความถูกต้องเป็นไปตาม ขั้นตอนโดยไม่ต้องรอบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อให้การปฏิบัติงานมีความรวดเร็วสามารถทำงานเสร็จ ก่อนเวลาที่กำหนดเพื่อไม่เห็นมีความเร่งรีบในภายหลังและลดความเสี่ยงด้านการทำงานเอกสาร ผิดพลาดและอีกทั้งยังลดต้นทุนในการจ้างเจ้าหน้าที่เพิ่ม

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการปรับปรุงกระบวนการทำงานและความปลอดภัยเพื่อเพิ่มผลิตภาพ ด้วยกิจกรรม 5ส.และวงจรควบคุมคุณภาพ (SDCA): สถานีตำรวจภูธรคลองห้า แผนกการเงิน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้คือ การวิเคราะห์ห้องคดีด้วยกิจกรรม 5ส. เมื่อทำการปรับปรุงแล้วทำให้เกิดประสิทธิภาพภายในองค์กรและสร้างความมีระเบียบวินัยต่อการจัดเก็บเอกสารและอุปกรณ์ ต่าง ๆ และทำให้เกิดความสะดวกต่อการใช้ในภายในแผนกโดยการทำให้ออกเอกสารและอุปกรณ์ มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้นรายงานวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับวิจัยการปรับปรุงกระบวนการทำงานและ ความปลอดภัยเพื่อเพิ่มผลิตภาพด้วยหลักการ 3E. และกิจกรรม 5ส. สอดคล้องกับงานวิจัยของกนก พร เจริญสุขและคณะ (2562) ได้ศึกษาวิจัย “กรณีศึกษา: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็นแอนด์ ดี การช่าง” พบว่า กิจกรรม 5ส. เป็นกระบวนการหนึ่งที่เป็นระบบมีแนวปฏิบัติให้เหมาะสมสามารถนำมาใช้เพื่อ ปรับปรุงแก้งานและรักษาสิ่งแวดล้อมในสถานที่ทำงานให้ดีขึ้น ซึ่งจะช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีในที่ ทำงานให้เกิดบรรยากาศที่นำทำงานเกิดความสะอาดเรียบร้อยในสำนักงานถูกสุขลักษณะทำให้ เจ้าหน้าที่สามารถใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่และการวิเคราะห์กิจกรรม SDCA หลังจาก การปรับปรุงคุณภาพแล้วทำให้เจ้าหน้าที่ทุกคนได้มีศักยภาพของตนเองเพิ่มขึ้นและสามารถทำงาน ตามระบบแบบแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ก่อนเวลาหรือ สามารถทำได้ทันเวลาพอดีตามหลักแนวของไคเซนเป็นแนวคิดที่นำมาใช้ในการบริหารการจัดการ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นที่การมีส่วนร่วมของพนักงานทุกคนร่วมกันแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ในการทำงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอโดยไคเซนจะอยู่ภายใต้กระบวนการ PDCA แล้วทำการตรวจสอบเพื่อ ดูว่าปัญหาที่ได้รับการแก้ไขไปนั้นเป็นไปตามที่ต้องการหรือไม่ถ้าหากไม่เป็นไปตามที่ต้องการให้ นำไปสู่กระบวนการต่อไปคือการวิเคราะห์ SDCA เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป (อนุชา เฟ็ง สุวรรณ, 2547)

องค์ความรู้ใหม่

การเพิ่มผลผลิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับผลการวิจัยครั้งนี้ไม่เพียงแต่ จะได้ประโยชน์กับเจ้าหน้าที่ในแผนกแต่จะส่งส่งผลถึงงานที่มีคุณภาพและความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น ทั้งทางผลโดยตรงและผลทางอ้อมและยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการคำนวณความสามารถใน

การจัดทำงานต่าง ๆ เพื่อให้ใช้เวลาได้น้อยที่สุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุดและยังเป็นการช่วยให้องค์กรได้มีความทันสมัยอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายต่อกิจกรรม 5ส. และ กิจกรรม SDCA ดังนี้

1. กิจกรรม 5ส. จากการปรับปรุงควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ทุกคนต้องสามารถช่วยกันได้เพื่อให้งานสำเร็จไปได้อย่างรวดเร็ว

2. กิจกรรม SDCA จากการปรับปรุงควรมีการแบ่งสรรงานและเอกสารอย่างชัดเจนเพื่อการทำงานจะได้ไม่ปะปนกันและเอกสารจะได้ถูกเก็บอย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การศึกษาค้นคว้างานวิจัยเรื่องนี้สามารถนำไปประยุกต์และปรับเปลี่ยนเป็นแบบอย่างเพื่อใช้กับ องค์กรอื่นที่มีปัญหาลักษณะคล้ายกันนี้รวมถึงยังเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถให้ข้อมูลอื่น ๆ ที่มีประโยชน์ในการนำไปอ้างอิงและใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหามีต่อองค์กรต่อไปจากความคิดเห็นของผู้ศึกษาวิจัยได้พบ ข้อเสนอแนะ 2 ข้อ ดังนี้

1. จากการปรับปรุงตามหลักกิจกรรม 5ส.พบว่าสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงสามารถนำมาสร้างความปลอดภัยในพื้นที่ภายในองค์กรปรับปรุงพื้นที่การทำงานให้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเพิ่มความสะดวกในการทำงานต่าง ๆ ป้องกันการสูญหายของเอกสารและค้นหาหรือใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในแผนก

2. จากการปรับปรุงจากกิจกรรม SDCA พบว่าสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงการประเมินการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ สามารถทำได้อย่างรวดเร็วและเมื่อเกิดปัญหาซ้ำ ๆ สามารถแก้ไขได้โดยการอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทุกคนรู้ทุกหน้าที่และสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร เจริญสุขและคณะ. (2562). *การปรับปรุงกระบวนการทำงานและความปลอดภัยเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพด้วยหลักการ 3E และกิจกรรม 5ส. กรณีศึกษา : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็นแอนด์ ดี การช่าง*. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- กองบัญชาการ สำนักงานงบประมาณและการเงิน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2563). *แผนกการเงิน*. เข้าถึงได้จาก <https://www.accountancy-police.go.th/content>
- กิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ.(2562). *การควบคุมคุณภาพ*. เข้าถึงได้จาก <https://bananatraining.com/>
- ทิพวรรณ ยังเหล็ก. (2563, 17 ธันวาคม). *ปัญหาภายในแผนก*. (นางสาวนิตยา อินค้ำม, ผู้สัมภาษณ์).

สินชัย ศรีจันทร์อินทร์. (2563). การปรับปรุงการเพิ่มผลิตผล. เข้าถึงได้จาก <https://www.jobpub.com>

อนุชา เพ็งสุวรรณ. (2547). การศึกษาความต้องการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการสำหรับการรองรับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ : กรณีศึกษาข้าราชการพลเรือนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

การศึกษาการจัดการขยะและถังขยะแยกตามพื้นที่ กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วน ตำบลบึงคอกไห

Waste management and trash separation Case Study: Bueng Kho
Subdistrict Administration Organization

วาสนา พรมนวล¹, วรวุฒินี เมืองชม², ธันยารัตน์ สว่างทศ³, วาสนา คงศิลา⁴, ภาณุพงศ์ คุ่มแก้ว⁵
และกฤษฎา จินปรีชา⁶

Wasana Promnuan, Worawut Mueangchom, Thanyarat Sawangthod
Wasana Konhsila, Panupong Kumkaew and Kitsada Jeanpreecha

Received: March 16, 2020

Revised: April 20, 2020

Accepted: April 23, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.10

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ไขเพื่อปรับปรุงผลผลิตภาพขององค์การ โดยใช้แนวคิดและแผนภูมิแสดงเหตุและผลในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในการเข้ามาปรับปรุงแก้ไขสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานองค์การส่วนตำบลบึงคอกไห เข้าศึกษาและเก็บข้อมูลในสถานที่จริง สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน พร้อมทั้งสังเกตการณ์ทำงานโดยรวมขององค์การที่เกิดขึ้นจริง ผลการวิจัย พบว่า 1. ปัญหาที่พบ คือ 1) พนักงานและประชาชนทิ้งขยะไม่เป็นที่ 2) ถังขยะไม่เพียงพอและวางไม่เป็นจุด 3) ไม่มีการตรวจสอบถังขยะว่าวางเป็นจุดหรือไม่ทำให้ต้องมีการจ้างแม่บ้านชั่วคราวมาจัดการทำความสะอาดและดูแลเรื่องขยะทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างงาน สาเหตุของปัญหา คือ จุดที่ตั้งถังขยะไม่เพียงพอและพนักงานขาดความรับผิดชอบในการรักษาความสะอาด และ 2. แนวทางการแก้ไขเพื่อปรับปรุงผลผลิตภาพขององค์การให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการใช้เครื่องมือในการปรับปรุงผลผลิตภาพสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานองค์การส่วนตำบลบึงคอกไหเริ่มจากการจ้างแม่บ้านชั่วคราวมาจัดการทำความสะอาดและดูแลเรื่องขยะทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างงานในระยะเวลาสัปดาห์ละ 4 ครั้ง เดือนละ 16 ครั้ง ค่าใช้จ่ายครั้งละ 350 บาท รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดในระยะเวลา 1 เดือนจำนวน 5600 บาท จากการจ้างงาน และหลังจากการปรับปรุงแล้วจากเดิมมีการจ้างแม่บ้านมาเพียงสัปดาห์

¹⁻⁶ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Corresponding author, e-mail: 1160105030317.wasana.prom@gmail.com, Tel. 097-9470734

ละ 4 ครั้ง มีการลดลงเหลือเพียงสัปดาห์ละ 3 ครั้ง เดือนละ 12 ครั้ง ค่าใช้จ่ายครั้งละ 350 บาท รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดในระยะเวลา 1 เดือนจำนวน 4200 บาท หรือลดลงคิดเป็นอัตราร้อยละ 133.33%

คำสำคัญ: วงจรการบริหารงานคุณภาพ, แผนภูมิแสดงเหตุและผล, การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา

Abstract

The objective of this action research paper is to study the causes of problems and solutions to improve the productivity of the organization. By using concepts and charts showing causes and results to analyze the cause of the problem. Use the Quality Management Cycle (PDCA) to improve and apply in the administration of Bueng Kho Sub-district Administration Organization. To study and collect data in the real location In-depth interviews with 20 key informants as well as observing the overall work of the actual organization. The results of the research showed that; 1. The problems encountered are 1) the staff and the public do not throw the trash into the place. 2) the trash is not enough and the place is not placed in the spot. 3) there is no inspection of the trash that is placed as a point or not causing the temporary hiring of a housekeeper to handle. Cleaning and looking after the garbage causes cost of employment. The cause of the problem is the insufficient trash location and the staff is not responsible for maintaining cleanliness. And 2. The solution to improve the productivity of the service organization of the local administrative organization by using the tools to improve the productivity can be applied to the administration of Bueng Kho Sub-district Administration Organization, starting from hiring a temporary maid to manage Cleaning and looking after the garbage, resulting in the cost of employment 4 times a week, 16 times a month. 350 baht, including all expenses in a 1 month period of 5600 baht from employment. And after the improvement, the housekeepers were hired only 4 times a week and reduced to only 3 times a week, 12 times a month. 350 baht, including the total expenses in 1 month of 4200 baht or a decrease of 133.33%

Keywords: Quality Management Cycle, Cause and effect chart, Analysis of the cause of the problem

การปกครองท้องถิ่นถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งเป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจและให้อิสระแก่ท้องถิ่นในการปกครองตนเอง โดยรัฐจะมอบหมายให้ท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง หรือหลายท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินการในการบริหารงานตามภารกิจต่าง ๆ เพื่อแก้ไขและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการในท้องถิ่นตลอดจนการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า ท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายจะจัดตั้งขึ้นเป็นองค์กรโดยผลแห่งกฎหมายและนโยบายของรัฐ มีฐานะเป็นนิติบุคคลและรับผิดชอบในขอบเขตพื้นที่ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน มีความเป็นอิสระในการบริหารงบประมาณและการบริหารงานในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้ว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางให้แก่ท้องถิ่น เพื่อให้สามารถสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการในท้องถิ่นได้อย่างตรงเป้าหมาย และเพื่อส่งเสริมให้ผู้รับบริการในท้องถิ่นได้เรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ (ธงชัย ทองทวี, 2553)

อำเภอบึงคอกไห จังหวัดปทุมธานี สมัยก่อนเป็นที่ราบลุ่มเต็มไปด้วยป่าพงป่าอ้อเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าทั่วไป สภาพของพื้นที่เป็นที่รกร้างกว้างใหญ่ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ประมาณปี พ.ศ. 2433 พระองค์ทรงเห็นว่าทุ่งหลวงกว้างใหญ่ไพศาลมาก ควรให้ประชาชนเข้ามาอยู่เป็นที่พักอาศัยทำมาหากิน ประกอบกับมีพระราชดำริว่ากรุงสยามคลองเป็นสำคัญ สมควรต้องขุดทุกปีจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บริษัทขุดคลองแลคูนาสยาม ดำเนินการขุดคลองหกวา เริ่มจากคลองซอยที่ 2 ไปจนถึงอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นระยะทาง 900 เส้นเศษ และขุดคลองซอยที่เป็นระยะห่างกัน 60 เส้น จำนวน 16 คลอง ผลจากการขุดคลองนี้ทำให้ประชาชนที่อยู่ในถิ่นกันดารต่างอพยพหลั่งไหลเข้ามาอาศัยอยู่และทำการปลูกมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัญหาเรื่องการจัดการขยะ และการรักษาความสะอาดภายในองค์การ ความสำคัญของปัญหา คือ การที่พนักงานขาดความรับผิดชอบทั้งขยะกันไม่เป็นที่เป็นทางและผู้มาใช้บริการไม่ช่วยกันรักษาความสะอาดทำให้ขาดความสะอาดในที่ทำงานทำให้สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์การดูไม่สะอาดต่อผู้ที่มาใช้บริการ การทำวิจัยการจัดการขยะและถังขยะแยกตามพื้นที่ขึ้นมาเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกให้ดูสะอาดตลอดเวลา

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในด้านขยะเพื่อนำมาปรับปรุงผลผลิตภาพในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอกไห จังหวัดปทุมธานี

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาเรื่องการศึกษาเพื่อปรับปรุงการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอกไห ที่เกิดปัญหาพนักงานทิ้งขยะบริเวณภายนอกองค์การเนื่องจากถังขยะมีไม่เพียงพอ ทำให้ต้องจ้างแม่บ้านชั่วคราวมาทำความสะอาด คณะผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้แนวคิดและแผนภูมิแสดงเหตุและผลใน การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา วงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในการเข้ามาปรับปรุงแก้ไข โดยสรุปดังต่อไปนี้ (ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ และศิวพันธ์์ ชูอินทร์, 2560)

1. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปของตำบลบึงคอไห การจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห โดยระดมความคิด วางแผนในการเข้าไปเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการขอเข้าเยี่ยมชมองค์การและเข้าไปสังเกตการณ์ในสถานที่จริง ประสานจัดทำเอกสารในการขออนุญาตเข้าเยี่ยมชมองค์การและสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน ถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งสังเกตการณ์ทำงานโดยรวมขององค์การที่เกิดขึ้นจริง เพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์ปัญหาสรุปผลข้อมูลและสรุปผลของปัญหาที่เกิดขึ้นที่ได้จากการเข้าไปศึกษาสถานที่จริง และนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาให้แก่องค์กร รวมถึงเสนอวิธีการปรับปรุงโดยให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่องค์กร

2. สังเกตปัญหาที่เกิดขึ้น

ในการศึกษาดูงานได้ พบว่า พนักงานและประชาชนทิ้งขยะไม่เป็นที่เนื่องจากถังขยะไม่เพียงพอ ได้พบปัญหาที่เกิดในองค์กร พบว่ามีปัญหาดังนี้

- 2.1 ไม่มีการตรวจสอบถังขยะว่าเพียงพอต่อการใช้งานหรือไม่
- 2.2 พนักงานขาดความรับผิดชอบในการตรวจสอบดูแล
- 2.3 ถังขยะไม่เพียงพอตามจุดต่าง ๆ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์งานวิจัยจากการตั้งคำถามทำให้ได้ข้อมูลที่ได้มาจากผู้เกี่ยวข้องจะช่วยให้เกิดการนำไปแก้ไข วิเคราะห์ถึงสิ่งที่จะต้องทำนำมาบันทึกข้อเท็จจริงที่เกิดในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้เห็นว่าพนักงานไม่มีความรับผิดชอบต่อการทิ้งขยะ ช่วยให้องค์การมีระเบียบและสะอาดได้ง่ายยิ่งขึ้นสรุปได้ว่าจากปัญหาการทิ้งขยะไม่เป็นที่เกิดจาก

- 3.1 คน คือ พนักงานและประชาชนทิ้งขยะไม่เป็นที่
- 3.2 อุปกรณ์ คือ ถังขยะไม่เพียงพอและวางไม่เป็นจุด
- 3.3 วิธีการ คือ ไม่มีการตรวจสอบถังขยะว่าวางเป็นจุดหรือไม่

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อปรับปรุงปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้กระบวนการวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

P = Plan มอบหมายให้พนักงานรักษาความสะอาดตามบริเวณนอกตัวอาคารด้วย และมีการจ้างแม่บ้านชั่วคราวที่เข้ามาทำความสะอาด อาทิตย์ละ 4 ครั้ง

D = Do จัดทำเวรของพนักงานให้ช่วยดูแลความสะอาดของบริเวณภายนอกองค์การ

C = Check ให้พนักงานตรวจสอบบริเวณภายนอกอาคารหลังเลิกงานประจำวัน

วัน

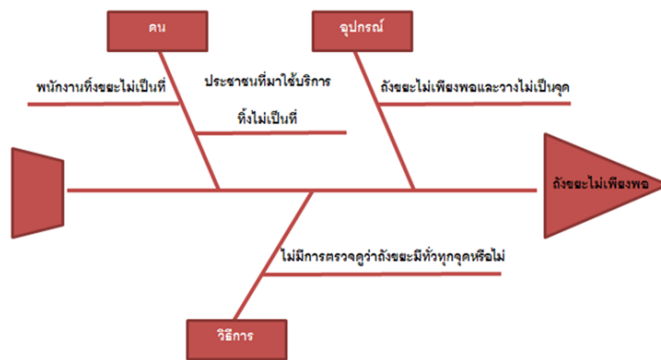
A = Action ปรับปรุงสถานที่ต่าง ๆ เพื่อเป็นจุดวางถังขยะให้มากขึ้นและเข้าถึง

ง่าย

5. การติดตามผล

จากการดำเนินวิจัยเรื่องการศึกษาการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห พบว่า

5.1 ปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดจากพนักงานขาดความรับผิดชอบและไม่มีการตรวจสอบได้ผลจากการดำเนินการวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปรับปรุงและการนำวงจรการบริหารคุณภาพ (PDCA) เข้ามาช่วยการปรับปรุงสรุปผลการดำเนินการตามแนวทางแก้ไขปรับปรุงดังนี้ (ประภาพร แก้วสุกใส, 2549)

ภาพที่ 1 แผนภูมิสาเหตุของการจัดการขยะและถังขยะ

ปัญหาที่ 1 ถังขยะไม่เพียงพอสาเหตุเกิดจากการจัดงบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อถังขยะเพื่อมาใช้ในองค์การเลยทำให้พนักงานและประชาชนที่มาใช้บริการทิ้งขยะไม่เป็นที่ พนักงานไม่มีความรับผิดชอบ มีความมั่งง่าย และถังขยะไม่เป็นที่เป็นทาง

ปัญหาที่ 2 ทำให้ต้องมีการจ้างแม่บ้านชั่วคราวมาจัดการทำความสะอาดและดูแลเรื่องขยะทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างงานในระยะเวลาอาทิตย์ละ 4 ครั้ง เดือนละ 16 ครั้ง ค่าใช้จ่ายครั้งละ 350 บาท รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมด 5600 บาท

5.2 กระบวนการการทำงานขององค์การ

ในเวลาเข้าทำงานขององค์การ คือ 08.00-17.00 น. จากการสำรวจและสอบถามพบว่าพนักงานและประชาชนที่มาใช้บริการองค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห ขาดความรับผิดชอบ ไม่รักษาความสะอาด ไม่ทิ้งขยะใส่ภาชนะที่รองรับที่จัดเตรียมไว้ทำให้องค์การต้องมีการจ้างแม่บ้านชั่วคราวมาทำความสะอาดในองค์การ

ต้นทุนค่าเสียหายก่อนปรับปรุง ต้นทุนค่าเสียหายหลังปรับปรุง การเปรียบเทียบหลังการปรับปรุง

5600

5600 - 4200 = 1400

$\frac{5600}{4200} \times 100$

= 133.33%

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาที่พบ คือ 1) พนักงานและประชาชนทิ้งขยะไม่เป็นที่ 2) ถังขยะไม่เพียงพอและวางไม่เป็นจุด 3) ไม่มีการตรวจสอบถังขยะว่าวางเป็นจุดหรือไม่ทำให้ต้องมีการจ้างแม่บ้านชั่วคราวมาจัดการทำความสะอาดและดูแลเรื่องขยะทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างงาน สาเหตุของปัญหา คือ จุดที่ตั้งถังขยะไม่เพียงพอและพนักงานขาดความรับผิดชอบในการรักษาความสะอาด

2. แนวทางการแก้ไขเพื่อปรับปรุงผลผลิตภาพขององค์การให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการใช้เครื่องมือในการปรับปรุงผลผลิตภาพ เช่น แนวคิด Kaizen วงจรการบริหารคุณภาพ (PDCA) สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานองค์การส่วนตำบลบึงคอไหเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพได้ดีขึ้น เริ่มจากการจ้างแม่บ้านชั่วคราวมาจัดการทำความสะอาดและดูแลเรื่องขยะทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างงานในระยะเวลาสัปดาห์ละ 4 ครั้ง เดือนละ 16 ครั้ง ค่าใช้จ่ายครั้งละ 350 บาท รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดในระยะเวลา 1 เดือนจำนวน 5600 บาท จากการจ้างงาน และหลังจากการปรับปรุงแล้วจากเดิมมีการจ้างแม่บ้านมาเพียงสัปดาห์ละ 4 ครั้ง มีการลดลงเหลือเพียงสัปดาห์ละ 3 ครั้ง เดือนละ 12 ครั้ง ค่าใช้จ่ายครั้งละ 350 บาท รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดในระยะเวลา 1 เดือนจำนวน 4200 บาท หรือลดลงคิดเป็นอัตราร้อยละ 133.33%

อภิปรายผลการวิจัย

บทความวิจัยนี้ได้ใช้เครื่องมือที่ประยุกต์จากแนวคิด Kaizen วงจรการบริหารคุณภาพ (PDCA) มาใช้ในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาเพื่อนำมาศึกษาปัญหา และประยุกต์ใช้ในการทำงาน และปัญหาอื่น ๆ มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อช่วยให้กำหนดแนวทางในการปรับปรุงให้ดีขึ้น ช่วยเรียงความชัดเจนในแต่ละเรื่องที่กำลังวิเคราะห์ทำให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ เพราะสามารถระบุที่มาของปัญหาได้อย่างชัดเจน ช่วยปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงาน ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรักษ์ สวนชุมพล (2560) ได้ศึกษาวิจัย “การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคกลาง” พบว่า การประเมินด้านประสิทธิผลเกี่ยวกับการไม่มีขยะตกค้างในแต่ละวันบริเวณจุดทิ้งขยะตามอาคารและพื้นที่ภายในมหาวิทยาลัยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 88 และบริเวณจุดทิ้งขยะรวมของมหาวิทยาลัยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 80 ส่วนการประเมินด้านประสิทธิภาพเกี่ยวกับการประหยัดค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเพื่อไม่ให้มีขยะตกค้างในแต่ละวัน เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 13 ซึ่งองค์ประกอบของกระบวนการดำเนินงานด้านการกำจัดขยะจะประกอบด้วยแม่บ้าน ผู้ประกอบการร้านอาหาร พนักงานเก็บขยะ และเทศบาล โดยขยะแต่ละประเภทจะมีกระบวนการจัดการที่แตกต่างกันไป แสดงให้เห็นว่า หากมีการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพก็จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขององค์กรได้ ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอุไรรัตน์ เพชรยัง (2554) ได้ศึกษาวิจัย “การจัดการของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานผลิตยาแผนปัจจุบันกรณี ศึกษา บริษัท ไบโอแอล จำกัด” พบว่า การจัดการของเสียของบริษัท ไบโอแอล จำกัด มีการจัดระบบการคัดแยกของเสียแต่ละประเภทออกจากกันอย่างชัดเจนโดยยึดแนวทางตามแนวทางข้อกำหนดของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) และเน้นการจัดการของเสียที่แหล่งกำเนิด โดยการสร้างแรงจูงใจให้พนักงานทำการปรับปรุงที่ดีขึ้น (Kaizen)

โดยให้ปรับปรุงการทำงานในส่วนที่รับผิดชอบ ทำให้กระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพ ลดการเกิดของเสียจากขั้นตอนการผลิต

การปรับปรุงคุณภาพด้วยวงจร PDCA ในระดับการจัดการงานประจำวัน การจัดการงานประจำวันเป็นการแก้ไขปัญหาคุณภาพ เพื่อควบคุมคุณภาพของงานในกระบวนการที่แต่ละแผนกรับผิดชอบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการบริหารโดยนโยบายดังกล่าวข้างต้น โดยการจัดการงานประจำวันมีลักษณะเฉพาะในรูปแบบที่สอดคล้องกับควิซีสตอรีแบบแก้ไขปัญหา (PS-QC Story) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการควบคุมคุณภาพและกระบวนการปรับปรุงคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความร่วมมือกันในการจัดการขยะแบบครบวงจรตั้งแต่การลดขยะ การคัดแยกขยะ และใช้ประโยชน์เพื่อวิธีการกำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการโดยมุ่งเน้นรูปแบบการจัดการขยะและสนับสนุนให้มีกฎระเบียบ และกฎเกณฑ์การจัดการขยะที่เหมาะสมเพื่อการลดขยะ และใช้ประโยชน์จากขยะจนถึงการกำจัดเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติและสนับสนุนให้องค์กรเอกชนและประชาชนและผู้มาใช้บริการ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การศึกษาค้นคว้างานวิจัยเรื่องนี้สามารถนำไปประยุกต์และปรับเปลี่ยนเป็นแบบอย่างเพื่อใช้กับองค์กรอื่นที่มีปัญหาลักษณะคล้ายกัน รวมถึงยังเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถให้ข้อมูลอื่น ๆ ที่มีประโยชน์ในการนำไปอ้างอิงและใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหา

องค์ความรู้ใหม่

การปรับปรุงบริเวณที่ตั้งถังขยะและการลดค่าใช้จ่ายในส่วน of แม่บ้านชั่วคราวในองค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไหมีความสำคัญเป็นอย่างมาก การวางจุดของถังขยะให้เพียงพอต่อการใช้งานหรืออยู่ในตำแหน่งที่เอื้อต่อการใช้งาน เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไหมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมภายในองค์การมากขึ้นและการจ้างแม่บ้านชั่วคราวมาทำสะอาดได้น้อยครั้งหลังจากปรับปรุงจึงทำให้ลดค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่เพียงแต่จะได้ประโยชน์กับบุคลากรในองค์การเท่านั้น ประชาชนก็มีส่วนได้รับผลประโยชน์ในการใช้พื้นที่ในบริเวณนั้นอีกด้วย

หนังสืออ้างอิง

ธงชัย ทองทวี. (2553). *สภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภोजักราช จังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมโยธา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

- ประภาพร แก้วสุกใส. (2549). การศึกษาเพื่อหาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรักษ์. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพบูลย์ แจ่มพงษ์และศิวพันธุ์ ชูอินทร์. (2560). การจัดการขยะมูลฝอย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรรักษ์ สวนชุมพล. (2560). การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคกลาง. วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 12(3), 11-21.
- อุไรรัตน์ เพชรยัง. (2554). การจัดการของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานผลิตยาแผนปัจจุบันกรณีศึกษา บริษัท ไบโอแลป จำกัด. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม). คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

การศึกษาการจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของคลังสินค้า และการจัดเก็บสินค้า กรณีศึกษาบริษัท เอ็กซ์เดฟ จำกัด

Management study to increase warehouse efficiency and storage
Case study Of XDev.co., ltd.

อินทช ประชานันท์¹, จันทรจิรา สอนดา², วิภาวรรณ แสงสาคร³, กนกนิภา เก่งกานา⁴
นราตรีกุล สอนคง⁵ และอัจฉรา สุทธิประภา⁶
Intuch Prahanun, Janjira Sonda, Wipawan Sangsakon, Kanoknipa kengkana
Naratrikul Sonkong and Autchara Suttiprapa

Received: March 25, 2020

Revised: April 20, 2020

Accepted: April 23, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.11

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการสินค้าคงคลังขาดประสิทธิภาพ และนำเสนอแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสินค้าคงคลังโดยการศึกษาข้อมูลจากสภาพแวดล้อมจริง จัดเก็บข้อมูลสินค้าคงคลัง การสัมภาษณ์พนักงานผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสินค้าคงคลัง จากนั้นทำการวิเคราะห์หาปัญหา นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ให้เข้าใจถึงความหมาย และนำสิ่งที่ผิดพลาดมาแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผลการวิจัยพบว่า 1. สาเหตุของปัญหาจากการวิเคราะห์กระบวนการทำงาน คือ ไม่มีระบบการจัดการสินค้าคงคลังที่เป็นมาตรฐานเหมาะสมในการจัดเก็บ กระบวนการดูแลระบบการจัดการคลังสินค้ายังไม่เป็นระเบียบ เกิดความผิดพลาดในด้านจำนวนสินค้าที่จัดเก็บ การเบิกจ่ายหรือการเตรียมของส่งลูกค้าเกิดความผิดพลาด เกิดการสูญเสียในเรื่องการส่งมอบชิ้นงานล่าช้าไม่ทันตามกำหนดเวลา เกิดปัญหาการดำเนินงานผลิตขาดช่วงไปในบางผลิตภัณฑ์ทำให้เกิดปัญหาความล่าช้าในการจัดเตรียมผลิตภัณฑ์ส่งลูกค้า และ 2. แนวทางการแก้ไขเพื่อลดความสูญเสียเปล่าด้วยหลัก ECRS พบว่า E= การกำจัด (Eliminate) ในส่วนการผลิตที่มากเกินไปจนความจำเป็น ลดการเคลื่อนย้ายที่ไม่จำเป็น C= การรวมกัน (Combine) สามารถลดการทำงานที่ไม่จำเป็นโดยการรวมขั้นตอนเข้าด้วยกัน R= การจัดใหม่ (Rearrange) การจัดหาขั้นตอนใหม่เพื่อลดกระบวนการบางอย่างที่ไม่จำเป็น S= การทำให้งาน (Simplify) การปรับปรุงการทำงานให้ง่ายและสะดวกขึ้นเช่นการออกแบบส่งอำนวยการผลิตที่จะ

¹⁻⁶ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Corresponding author, e-mail: Kanoknipa.kengkana@gmail.com, Tel. 080-0940704

ส่งผลในการผลิตให้ง่ายขึ้นได้ จากการแบ่งกลุ่มสินค้าคงคลังตามลำดับ ประเภท ขนาด วัสดุและ ความสำคัญ การกำหนดความถี่ในการตรวจนับสินค้าคงคลังทำให้ข้อมูลสินค้าคงคลังมีความแม่นยำ จากเดิม 55% เป็น 95% เพิ่มขึ้น 40% ปัญหาการดำเนินงานผลิตขาดช่วงลดลงเดิม 50% เหลือ 20% รวมถึงประสิทธิภาพในการส่งมอบลูกค้าจากเดิม 80% เป็น 100% สามารถช่วยให้คลังสินค้า สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการคลังสินค้าและเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า

คำสำคัญ: การจัดการสินค้าคงคลัง, Stock location Methodology, ECRS, 5W1H

Abstract

The objective of this research is to analyze problems arising from inefficient inventory and find ways to increase inventory management efficiency. In this research, study data from real environment, store inventory data and Interviews with workers involved in inventory management. Then analyze the problem, analyze the results to understand the meaning and bring the mistakes to correct for the highest efficiency of the warehouse. The results of the research showed that; 1. Problems from work process analysis is there's no standardized inventory management system suitable for storage. The warehouse management system administration process is not yet orderly. There was an error in the amount of products stored. The issue of disbursements or the preparation of the customer delivery was made in error. There is a loss in the delivery of the work late in time. There is a production break in some products, causing delays in product preparation to the customer. And Proposing solutions for reducing waste by using ECRS principles E = Eliminate in excess of production Reduce unnecessary movement C = Combine can reduce unnecessary work by combining the steps together. R = Rearrange: Providing new steps to reduce some unnecessary processes. S = Making work (Simplify) to improve the work to be easier and more convenient, such as design, production, which will result in production easier. From segmentation of inventory according to type, size, material and importance. Determining the frequency of physical inventory makes inventory data accurate from 55% to 95%, up 40%, production outages reduced by 50% to 20%, including customer delivery efficiency. From 80% to 100% can help the warehouse improve warehouse management efficiency and increase customer satisfaction.

Keywords: inventory management, Stock location Methodology, ECRS, 5W1H

บทนำ

การเพิ่มผลผลิตมีความสำคัญต่อองค์กรในการช่วยลดต้นทุนการผลิต ทำให้สินค้าที่ผลิตได้ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดการสูญเสียต่าง ๆ ในกระบวนการผลิต อีกทั้งช่วยให้คนงานมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน เป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจในการทำงาน เพราะคนงานได้มีส่วนร่วมในการทำงาน มีการเรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เป็นการเพิ่มทักษะในการทำงาน และยังเป็นการพัฒนาให้คนงานมีความรู้ความสามารถความชำนาญในหน้าที่ของเขา ซึ่งผลดีก็จะตกอยู่กับองค์กร (ประยูร สุรินทร์และคณะ, 2551) Just in time หมายถึง การปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเวลาที่ลูกค้าต้องการสินค้า ซึ่งก็คือ การทำงานให้ได้ตาม Takt Time ของลูกค้านั่นเอง (คำนาย อภิปรัชญาสกุล, 2553) การผลิตแบบลีน (Lean Manufacturing) เป็นชุดเครื่องมือหรือเทคนิคที่ใช้กำจัดความสูญเปล่าของกระบวนการผลิต โดยเน้นไปที่การวิเคราะห์ความต้องการของลูกค้า การลดความสูญเสียบของกระบวนการผลิตและเพิ่มคุณค่าในกระบวนการผลิต เพื่อให้ได้สินค้าที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ต้นทุนการผลิตต่ำและใช้เวลาในการผลิตสั้นที่สุด ส่งมอบสินค้าที่ลูกค้าต้องการอย่างมีคุณภาพและทันเวลา (สุภาพรณ์ ดาวสุก, 2558)

เนื่องจากบริษัท เอ็กซ์เดฟ จำกัด (xDev.co.,Ltd) เป็นบริษัทที่ให้บริการด้านซอฟต์แวร์ไฟฟ้าและอโตเมชันรวมถึงงานแมคคาณิกต่าง ๆ ในระบบโรงงานอุตสาหกรรมและด้านต่าง ๆ โดยทีมงานวิศวกรในด้านการควบคุมระบบดิจิทัลซอฟต์แวร์สำหรับเครื่องจักรในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2558 โดยปัจจุบันมรการขยายตัวธุรกิจไปอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจจากลูกค้า จึงทำให้ต้องมีชิ้นส่วนอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน และในฐานะที่เป็นบริษัทที่ให้บริการเกี่ยวกับด้านซอฟต์แวร์ไฟฟ้าและอโตเมชันระบบการจัดการคลังสินค้ามีความสำคัญอย่างมากในการปฏิบัติงาน ซึ่งคลังสินค้า เป็นสิ่งที่สำคัญ ที่ควรเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ปัญหาที่เกิดขึ้นในการตรวจนับ ความไม่แม่นยำของสต็อก ส่งผลกระทบต่อการผลิต สินค้าคงคลังจริงไม่ตรงกับระบบ ทำให้สินค้าขาดมือ (Stock Out) หรือต่ำกว่า Minimum Stock ที่กำหนดไว้และสินค้าเกินระบบ ทำให้เกิน Maximum Stock ที่กำหนดไว้ทำให้พื้นที่ไม่เพียงพอต่อการจัดเก็บ สินค้าและวัตถุดิบ และเป็น สาเหตุหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจการที่ธุรกิจมีสินค้าไม่เพียงพอที่จะขายให้แก่ลูกค้าย่อมส่งผลที่ไม่ดีต่อธุรกิจ หรือสินค้าเกินความต้องการของลูกค้าทำให้ บริษัทต้องแบกรับต้นทุนของสินค้า คงคลังที่มากขึ้น ทำให้ลูกค้าขาดความมั่นใจอันเป็นสาเหตุให้ไม่สามารถดำเนินธุรกิจกับลูกค้าได้

ดังนั้นการจัดการระบบคลังสินค้า จึงมีบทบาทสำคัญในการทำให้ลูกค้าพึงพอใจ โดยเฉพาะการจัดการคลังสินค้า ซึ่งเป็นกิจกรรมสนับสนุนที่ทำให้การรับสินค้า การจัดจ่ายสินค้า และการจัดส่งสินค้ามีประสิทธิภาพ เพราะการจัดการคลังสินค้าที่ดี จะทำให้ประหยัดเวลาและ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน จึงเป็นที่มาของโครงการเรื่อง การจัดการระบบสินค้าและชิ้นส่วนอะไหล่ของบริษัท เอ็กซ์เดฟ จำกัด

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการสินค้าคงคลังขาดประสิทธิภาพ และนำเสนอแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสินค้าคงคลัง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการศึกษาเพื่อปรับปรุงการจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของคลังสินค้า และการจัดเก็บสินค้าด้วยการฝึกอบรม กรณีศึกษา บริษัท เอ็กซ์เดฟ จำกัด ที่เกิดปัญหา เกิดการหาสินค้าคงคลังที่ต้องการใช้ไม่พบหรือการสูญหายของสินค้าคงคลังภายในบริษัท พนักงานไม่มีการบันทึกข้อมูลการจัดเก็บของสินค้าคงคลังในขณะปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อบริษัท ทำให้งานเกิดความล่าช้า ไม่สามารถส่งของทัน อาจทำให้การทำงานหยุดชะงักลง ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการทำงาน อาจทำให้มีต้นทุนเพิ่มขึ้นเพราะมีการสั่งสินค้าคงคลังใหม่ และอาจทำให้ส่งของไม่ทันตามความต้องการของลูกค้า คณะผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎี Stock location Methodology มีการจัดแบ่งรูปแบบในการจัดเก็บสินค้าออกเป็น 6 แนวคิด ECRS และ 5W1H ในการปรับปรุงแก้ไข และป้องกันการเกิดปัญหา คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตวิธีการวิจัยดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินการศึกษา โดยสรุป ดังต่อไปนี้

1. วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้ศึกษาได้แบ่งลักษณะของการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1.1. การเก็บข้อมูลระดับปฐมภูมิ ทำการศึกษาภาคสนาม (Field Study)

1.2. การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ ผู้ศึกษาดำเนินการศึกษาค้นคว้าและศึกษาเอกสาร

ตลอดจนผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ พนักงานฝ่ายคลังสินค้า และการจัดเก็บสินค้า จำนวน 7 คน

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1. ติดต่อกลุ่มประชากรเป้าหมายเพื่อขออนุญาตดำเนินการสัมภาษณ์

3.2. ติดต่อคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

3.3. ดำเนินการสัมภาษณ์

3.4. รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประเด็นที่กำหนดไว้

3.5. นำข้อมูลทั้งหมด (ปฐมภูมิและทุติยภูมิ) มาวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุและผลตาม

วัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้

4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 Warehouse management system ระบบการจัดการคลังสินค้า

4.2 ECRS

Eliminate (E) คือ กำจัดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นออกไป

Combine (C) คือ รวมขั้นตอนบางขั้นตอนเข้าด้วยกัน

Rearrange (R) คือ สลับหรือจัดลำดับขั้นตอนในการทำงานใหม่

Simplify (S) คือ ปรับปรุงขั้นตอนการทำงานให้ง่ายขึ้น

4.3 5W1H

4.4 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

$$\text{ผลิตภาพ} = \frac{\text{จำนวนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในเดือนที่เก็บข้อมูล} \times 100}{\text{จำนวนคำสั่งซื้อในเดือนที่เก็บข้อมูล}}$$

$$\text{การเปรียบเทียบผลิตภาพ} = \frac{\text{ผลิตภาพใหม่} - \text{ผลิตภาพเก่า} \times 100}{\text{ผลิตภาพเก่า}}$$

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย ซึ่งผู้ศึกษาได้นำมาประยุกต์ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ประกอบด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) โดยมีการจัดเก็บข้อมูลในระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิ ทั้งนี้เพื่อเก็บรวบรวมระดับปฐมภูมิ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสัมภาษณ์กับคุณวาชัญญ์ แสนธิ ตำแหน่ง Manager ของบริษัท เอ็กซ์เดฟ จำกัด

แผนการดำเนินการวิจัย

- 1) การศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนปรับปรุง
- 2) การศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังปรับปรุง
- 3) วิเคราะห์ข้อมูลวัดผลเปรียบเทียบก่อนและหลังปรับปรุงจากการลดเวลาลดต้นทุน และการเพิ่มประสิทธิภาพ
- 4) สรุปผลการดำเนินงาน

สรุปผลการวิจัย

1. สาเหตุของปัญหาจากการวิเคราะห์กระบวนการทำงาน คือ ไม่มีระบบการจัดการสินค้าคงคลังที่เป็นมาตรฐานเหมาะสมในการจัดเก็บ กระบวนการดูแลระบบการจัดการคลังสินค้ายังไม่เป็นระเบียบ เกิดความผิดพลาดในด้านจำนวนสินค้าที่จัดเก็บ การเบิกจ่ายหรือการเตรียมของส่งลูกค้าเกิดความผิดพลาด เกิดการสูญเสียในเรื่องการส่งมอบชิ้นงานล่าช้าไม่ทันตามกำหนดเวลา เกิดปัญหาการดำเนินงานผลิตขาดช่วงไปในบางผลิตภัณฑ์ทำให้เกิดปัญหาความล่าช้าในการจัดเตรียมผลิตภัณฑ์ส่งลูกค้า

2. การนำเสนอแนวทางการแก้ไขเพื่อลดความสูญเสียเปล่าด้วยหลัก ECRS พบว่า

E=การกำจัด (Eliminate) ในส่วนการผลิตที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ลดการเคลื่อนย้ายที่ไม่จำเป็น

C=การรวมกัน (Combine) สามารถลดการทำงานที่ไม่จำเป็นโดยการรวมขั้นตอนเข้าด้วยกัน

R=การจัดใหม่ (Rearrange) การจัดหาชิ้นตอนใหม่เพื่อลดกระบวนการบางอย่างที่ไม่จำเป็น

S=การทำให้งาน (Simplify) การปรับปรุงการทำงานให้ง่ายและสะดวกขึ้นเช่นการออกแบบส่งอำนวยการผลิตที่จะส่งผลในการผลิตให้ง่ายขึ้นได้

โดยการใช้หลัก 5 ส และระบบการจัดการคลังสินค้า มาปรับใช้เพื่อจัดสินค้าที่จะจัดส่งให้อยู่ในพื้นที่ที่มีการจัดแบ่งกันอย่างมีระเบียบ มีการจัดสินค้าให้อยู่ในตำแหน่ง รหัสสินค้าตรงตามที่ตั้งไว้ ผลของการแก้ปัญหาคือ ทีมงานสามารถหาสินค้าได้ง่ายขึ้น ไม่เสียเวลาในการหานานสามารถนำไปใช้ ปัญหาการรอสินค้าใหม่นานแก้ปัญหาโดยการใช้หลัก Just in Time และ Lean เพื่อที่จะคำนวณระยะเวลาส่งสินค้าใหม่ได้ เป็นลดความสูญเสียดังกล่าว และลดปริมาณสินค้าคงคลัง ซึ่งจากเดิมที่มีปัญหาจากการจัดสินค้าผิดขึ้นไม่เป็นระเบียบ จึงทำให้เกิดการเสียเวลาในการหาสินค้าและต้องทำการสั่งซื้อใหม่โดยมีระยะเวลาในการรอสินค้านาน โดยส่งผลให้เกิดปัญหาการทำงานที่ล่าช้า และส่งมอบงานไม่ทันกำหนด จากการแบ่งกลุ่มสินค้าคงคลังตามลำดับ ประเภท ขนาด วัสดุและความสำคัญ การกำหนดความถี่ในการตรวจนับสินค้าคงคลังทำให้ข้อมูลสินค้าคงคลังมีความแม่นยำจากเดิม 55% เป็น 95% เพิ่มขึ้น 40% ปัญหาการดำเนินงานผลิตขาดช่วงลดลงเดิม 50% เหลือ 20% รวมถึงประสิทธิภาพในการส่งมอบลูกค้าจากเดิม 80% เป็น 100% สามารถช่วยให้คลังสินค้าสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการคลังสินค้าและเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยบริษัท เอ็กซ์เดฟ จำกัด ได้นำหลักแนวคิดทฤษฎีการผลิตแบบลีน (Lean) ระบบการผลิตทันเวลาพอดี ก็กิจกรรม 5ส. 5W1H และการลดความสูญเปล่า ECRS มาปรับและประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นการจัดความสูญเปล่า ทำให้มีประสิทธิภาพในกระบวนการจัดเตรียมสินค้าเพื่อลดความสูญเสียบรรยากาศ จัดส่งสินค้าได้ตามเวลานัดหมาย ส่งผลให้บริษัทรักษาความน่าเชื่อถือให้กับลูกค้าในมาตรฐานการขนส่งที่รวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างดีทั้งปัจจุบันและในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดาวลัย นันทจินดา (2559) ได้ศึกษาวิจัย “การประยุกต์ ECRS กับบริษัท ขนส่งระบบ Milk run กรณีศึกษาบริษัท ABC Transport จำกัด” พบว่า การทำงานเดิมบางขั้นตอนใช้เวลานาน และมีระยะทางสูญเปล่าเกิดขึ้น ผลจากการประยุกต์ ECRS แสดงให้เห็นถึงการปรับปรุงการจัดทำเอกสาร Truck Control Sheet และลักษณะการวิ่งรับภาชนะเปล่า ทำให้สามารถประหยัดเวลากระบวนการทำงานในส่วนนี้ได้ร้อยละ 50 คือ จากเดิมที่ใช้ระยะเวลา 120 นาที ลดลงเหลือ 60 นาที และรถบรรทุกสามารถรับ-ส่งสินค้าได้ตามกำหนดเวลาในแต่ละรอบเวลาของ Milk run และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภยา ศรีโยม (2560) ได้ศึกษาวิจัย “การลดความสูญเปล่าในกระบวนการผลิตดอกไม้จันทน์ กรณีศึกษากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านแหลมเคียน” พบว่า จากการศึกษาระบบการผลิตดอกไม้จันทน์พร้อมวิเคราะห์สาเหตุของความสูญเสียดังกล่าวโดยใช้แผนผังก้างปลา จากนั้นประยุกต์ใช้หลักการ ECSR เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในกระบวนการผลิต และลดจำนวนงานระหว่างกระบวนการผลิต

พบว่า หลังจากปรับปรุงกระบวนการแล้วสามารถลดเวลาลงได้ 3 นาที คิดเป็น 10.34 เปอร์เซ็นต์ ส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

การคิดวิเคราะห์ปัญหาเป็นสิ่งที่จำเป็นในการทำวิจัย เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา ข้อมูลที่ได้มาจากบุคลากรในหน่วยงาน ทำให้มีการนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาและวิเคราะห์หาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน โดยศึกษาสาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ไขเพื่อปรับปรุงผลผลิตภาพ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎี Stock location Methodology มีการจัดแบ่งรูปแบบในการจัดเก็บสินค้าออกเป็น 6 แนวคิด ECRS และ 5W1H เพื่อจะช่วยให้หน่วยงานปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เข้ามาช่วยในการปรับปรุงการทำงาน สามารถสรุปผลนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้จริง และนำเสนอแก่หน่วยงาน เพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในบริษัท เป็นการศึกษาที่พิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการสินค้าคงคลัง ใช้แนวคิดและทฤษฎี Stock location Methodology มีการจัดแบ่งรูปแบบในการจัดเก็บสินค้าออกเป็น 6 แนวคิด ECRS และ 5W1H และการประเมินความเสี่ยงในการปรับปรุงให้ของเสียลดลงและประสิทธิภาพการผลิตสูงขึ้น การดำเนินการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในบริษัท

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาพอสรุปข้อเสนอแนะการดำเนินงานดังนี้

1. บริษัทควรกำหนดนโยบายในการฝึกอบรมถ่ายทอดเครื่องมือคุณภาพต่าง ๆ ให้แก่พนักงาน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
2. บริษัทควรจัดศูนย์ความเป็นเลิศเพื่อมีหน้าที่ดูแลการจัดเก็บสินค้าโดยเฉพาะ และศึกษาเชิงปฏิบัติการโดยการใช้หลักการอื่น ๆ ในการปรับปรุงผลผลิตภาพสินค้าคงคลัง
3. บริษัทควรกำหนดการพัฒนาระบบการควบคุมสต็อกสินค้าโดยใช้ระบบเข้าก่อนออกก่อน และใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เข้ามามีส่วนในการจัดระบบบันทึก การรับ การจัดเก็บ เบิกจ่าย จากคลังสินค้าเพื่อความแม่นยำในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยครั้งนี้ได้นำทฤษฎี Stock location Methodology มีการจัดแบ่งรูปแบบในการจัดเก็บสินค้าออกเป็น 6 แนวคิด ECRS และ 5W1H มาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงในการเกิดปัญหาการจัดการสินค้าคงคลังและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มากขึ้น จากผลการวิจัยดังกล่าวเห็นควรว่าการนำหลักทฤษฎี Stock location Methodology มีการจัดแบ่งรูปแบบในการจัดเก็บสินค้าออกเป็น 6 แนวคิด ECRS และ 5W1H มาใช้เผยแพร่ เพื่ออบรมและปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานจะทำให้การเกิดความสูญเสียของสินค้าคงคลังลดลง

เอกสารอ้างอิง

- คำนาย อภิปรัชญาสกุล. (2553). *คลังสินค้า และศูนย์กระจายสินค้า*. กรุงเทพฯ: บริษัท โฟกัสมีเดีย แอนด์พับลิชซิ่ง จำกัด
- ศุภยา ศรีโยม. (2560). การลดความสูญเสียเปล่าในกระบวนการผลิตดอกไม้จันทน์ กรณีศึกษา กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านแหลมเคียน. ใน *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9* (น.1387-1395). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ประยูร สุรินทร์และคณะ. (2551). การเพิ่มผลผลิตโดยการปรับปรุงวิธีการทำงาน กรณีศึกษา: บริษัทเซมิคอนดักเตอร์ จำกัด. ใน *การประชุมวิชาการช่วยงานวิศวกรรมอุตสาหกรรม* (น. 133). สงขลา: คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ลัดดาวลัย นันทจินดา. (2559). *การประยุกต์ ECRS กับบริษัท ขนส่งระบบ Milk run กรณีศึกษา บริษัท ABC Transport จำกัด*. (ภาคนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน). คณะโลจิสติกส์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาภรณ์ ดาวสุก, (2558). การประยุกต์ใช้แนวคิดลีนเพื่อเพิ่มผลิตภาพ. เข้าถึงได้จาก <http://www.vu.ac.th/apheitvu/journal/v4n2/.pdf>

การปรับปรุงกระบวนการทำงานและพฤติกรรมเพื่อความปลอดภัยของพนักงาน เก็บขนมูลฝอย กรณีศึกษา: เทศบาลเมืองลาดสวาย

Improving Work Processes and Behavior for the Safety of Garbage
Collection Personnel: A Case Study of Lat Sawai Municipality

ระพีพัฒน์ ขวัญเจริญ¹, ชาลินี ชีวะกุล², บุญยวีร์ แทนเดช³, สุพนิดา นุ่มหมอก⁴
เปรมยุดา จินาทิตย์⁵, สิริยากร ฟังแพง⁶ และกานต์ชนิต ลาขุณี⁷
Rapeepat Khwancharoen¹, Chailnee Cheevakul², Boonyawaree Tandej³
Suphanida Nummork⁴, Premyuda Jinathit⁵, Siriyakron Fakfang⁶ and
Kanchanit Lakhunee⁷

Received: March 31, 2020

Revised: April 22, 2020

Accepted: April 23, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.12

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและนำเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมการทำงานเพื่อประสิทธิภาพการทำงานให้มีความปลอดภัยของพนักงานขนมูลฝอย ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพ และการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล โดยได้ทำแบบสอบถามพฤติกรรมและความรู้ความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานขนมูลฝอย จำนวน 45 คน การใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และการวิเคราะห์แผนภูมิแสดงเหตุและผล ผลการวิจัย พบว่าปัญหาที่พบ คือ พฤติกรรมที่ขาดความรู้เกี่ยวกับอันตรายจากการขนมูลฝอย มีพฤติกรรมขาดความระมัดระวังและขาดการตรวจสอบถึงพฤติกรรมในการทำงาน โดยการแก้ไขปัญหานั้นได้ดำเนินการจัดทำการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเข้ามาช่วยในการแก้ปัญหานั้น ผลการปรับปรุงพบว่าจากการปรับปรุงความรู้ด้วยการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลตามโปรแกรม ก่อนปรับปรุงเทศบาลประสบปัญหาพนักงานมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุใน ระดับดีมาก 15 คน หลังจากการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเข้ามาช่วยในการพัฒนา

¹⁻⁷ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Corresponding author, email: rapeepat.khw@gmail.com, Tel. 089-8125492

และส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันให้กับพนักงาน ส่งผลให้พนักงานมีความรู้ในระดับดีมาก เพิ่มขึ้น 8 คน ร้อยละ 53.33

คำสำคัญ: การปรับปรุงกระบวนการทำงาน, พฤติกรรม, พนักงานเก็บขยะมูลฝอย

Abstract

The objective of this research paper is to study problem and find ways to prevent and fix working behaviors for efficient work to ensure the safety of the staff carrying waste by using the quality management cycle and the use of behavioral promotion programs using personal protective equipment. Can be applied in the work process of the municipality From the research team going to inspect the location By conducting a questionnaire on behavior and knowledge of work safety of 45 solid waste workers, studying secondary data of knowledge Work behavior And analysis of the chart showing cause and effect. The results showed that the problems are behavior lacking knowledge about the dangers of solid waste transportation, employees have careless behavior and lack of checking of working behavior by resolving the problem that occurred has made use of behavioral promotion programs using personal protective equipment to help solve problems that occur. The results of the study showed that the improvement of knowledge by using the program to promote the behavior of personal protective equipment using the program before improvement, the municipality encountered problems. The employees had very good knowledge of accident prevention, 15 people, after using the behavioral promotion program using personal protective equipment to help develop and promote knowledge about prevention to the staff Resulting in an increase of 8.33% of staff having better knowledge 53.33

Keywords: Improving Work Processes, Behavior, Garbage Collection Personnel

บทนำ

นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้นำแนวคิดมาเป็นกรอบในการกำหนดนโยบายและแผนฯ ได้แก่ 1) การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการวางแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล มุ่งเน้นการวางรากฐานของสังคมให้พึ่งตนเองได้และเกิดความมั่นคง สามารถต่อยอดสู่การพัฒนาเศรษฐกิจที่สร้างความเจริญเติบโตให้กับประเทศอย่างมั่นคง 2) การปรับกระบวนการทัศน์ใหม่

เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 3) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนฐานการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย มุ่งเน้นให้เกิดการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมั่นคงและยั่งยืนซึ่งมี 4 นโยบายหลัก คือ นโยบายที่ 1 จัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติ อย่างมั่นคงเพื่อความสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน นโยบายที่ 2 สร้างการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อความมั่งคั่งและยั่งยืน นโยบายที่ 3 ยกระดับมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนโยบายที่ 4 สร้างความเป็นหุ้นส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งภายใต้ 4 นโยบายหลักประกอบด้วย 12 นโยบายย่อย 38 ตัวชี้วัด และ 116 แนวนโยบาย (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561)

เทศบาลเมืองลาดสวายมีหน้าที่ในการจัดการขยะในพื้นที่ทั้งหมด 3 เขต เขตที่ 1 ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านคลองห้า หมู่ที่ 2 บ้านคลองห้า หมู่ที่ 3 บ้านคลองห้า หมู่ที่ 6 บ้านคลองสี่ หมู่ที่ 10 บ้านคลองสาม หมู่ที่ 11 บ้านคลองหกวา เขตที่ 2 ประกอบด้วย หมู่ที่ 5 บ้านคลองสี่ หมู่ที่ 8 บ้านคลองสาม หมู่ที่ 9 บ้านคลองสาม และเขตที่ 3 ประกอบด้วย หมู่ที่ 4 บ้านคลองสี่ หมู่ที่ 7 บ้านคลองสี่ ซึ่งดำเนินการโดยมีรถจัดเก็บขนมูลฝอยจำนวน 18 คัน และพนักงานเก็บขยะ จำนวน 45 คน ในการเก็บขยะจากชุมชนที่ปริมาณประมาณ 80-90 ตัน/วัน ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดเก็บและกำจัดขนมูลฝอย ได้แก่ ค่ากำจัดขนมูลฝอย (โดยจ่ายให้บริษัทเอกชน ภายนอก) ค่าซ่อมบำรุงยานพาหนะ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลและค่าจ้างพนักงานจัดเก็บและกำจัดขยะ โดยเฉลี่ยประมาณ 5,400,000 บาท/ปี แต่กระบวนการทำงานในการจัดเก็บขยะยังคงมีการใช้แรงงานคนเป็นหลักในกระบวนการทำงานเกี่ยวกับการจัดการขยะ ซึ่งพฤติกรรมการทำงานของพนักงานเป็นสาเหตุที่อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุในการทำงานได้ ในแต่ละปี อัตราการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานเพิ่มขึ้น ทั่วโลกมีผู้ใช้แรงงานประสบอันตรายจากการทำงานปีละ 250 ล้านคน เสียชีวิต 325,000 คน ในขณะที่ในประเทศไทย มีรายงานจากสำนักงานประกันสังคม สำนักงานกองทุนเงินทดแทน พบว่า มีผู้ประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานประมาณปีละ 1.5-2.0 แสนคน (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2553)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนในการป้องกันการเกิดโรคและการบาดเจ็บจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ ความรู้เป็นพื้นฐานที่สำคัญซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจที่ถูกต้องจนกระทั่งสามารถนำหลักการ กฎเกณฑ์และวิธีการดำเนินการไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ได้ (Adams E. Nancy, 2015) การที่บุคคลจะมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมตามแบบจำลองความเชื่อด้านสุขภาพ ระบุว่า การรับรู้ของบุคคล สิ่งชักนำหรือจูงใจมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล (Marshall H. Becker, 1974)

คณะผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและนำเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมการทำงานเพื่อประสิทธิภาพการทำงานให้มีความปลอดภัยของพนักงานคน

มูลฝอย เทศบาลเมืองลาดสวายเพื่อเพิ่มความพร้อมในการเข้าสู่การดำเนินงานนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติปรับปรุงพฤติกรรมของพนักงานขนมูลฝอยและปรับปรุงนโยบายในการดูแลกำกับด้านความปลอดภัยในการทำงาน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัญหาและนำเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมการทำงานเพื่อประสิทธิภาพการทำงานให้มีความปลอดภัยของพนักงานขนมูลฝอย เทศบาลเมืองลาดสวาย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องของการปรับปรุงกระบวนการทำงานและพฤติกรรมเพื่อความปลอดภัยของพนักงานเก็บขนมูลฝอย เทศบาลเมืองลาดสวาย เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพ และการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล โดยได้ทำแบบสอบถามเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา ตอบโจทย์การทำงานวัตถุประสงค์ที่ต้องการแก้ไข ในส่วนของวิธีการดำเนินการวิจัยจะมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานขนมูลฝอย เทศบาลเมืองลาดสวาย จำนวนรวมทั้งสิ้น 45 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยโดยการทำแบบสอบถามโดยกลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานขนมูลฝอย การทำแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างเจาะประเด็นถึงพฤติกรรมการทำงาน ความรู้เกี่ยวกับอันตรายการจัดการขนมูลฝอย และการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและลึกซึ้งเพื่อนำมาพิจารณาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล นำมาสรุปประเด็นการปรับปรุงของปัญหาที่เกิด ทางผู้วิจัยได้นำเครื่องมือมาใช้ในการแก้ปัญหาเหล่านี้ด้วยแบบสอบถามพฤติกรรมและความรู้ความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานขนมูลฝอยของ (นพรัตน์ เทียงคำดี, 2556) การใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของ (สุปรีย์ เตชะ และสมคิด ปราบภัย, 2561) และวงจรการบริหารงานคุณภาพ โดยแต่ละเครื่องมือวิธีการใช้ การแก้ปัญหาแตกต่างกันออกไป ดังนี้

1. แบบสอบถามพฤติกรรมและความรู้ความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานขนมูลฝอย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ปัจจัยด้านบุคคล เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ และจำนวนชั่วโมงการทำงานแต่ละวัน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน

เป็นลักษณะข้อคำถามแบบให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ถูกหรือผิด จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน

เป็นลักษณะข้อคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ โดยมีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ตัวเลือกให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลปัจจัยเอื้อ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการได้รับการอบรมจากหน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 3 ข้อ โดยมีลักษณะข้อคำถามแบบให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล จำนวน 3 ข้อ โดยมีลักษณะข้อคำถามแบบให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน

เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานขนมูลฝอย โดยมีลักษณะข้อคำถามเชิงบวกและคำถามเชิงลบ จำนวน 5 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ตัวเลือกให้เลือกตอบ คือ 4 3 2 1 โดยครอบคลุมเนื้อหา 3 ด้าน ได้แก่ วิธีการปฏิบัติงาน การใช้ อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และการดูแลตนเองเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ

2. วงจรการบริหารคุณภาพ โดยใช้หลักการ PDCA ดังนี้

P = Plan จัดวางตารางอบรมทุก ๆ 12 เดือน ในการอบรมพนักงานขนมูลฝอย โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล โดยมีเป้าหมายให้พนักงานขนมูลฝอยมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ในระดับดีมากให้ได้มากกว่าร้อยละ 70 ของพนักงานขนมูลฝอยทั้งหมด

D = Do นำพนักงานขนมูลฝอยเข้ารับอบรมโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ตามโปรแกรมหลักสูตรที่ได้วางไว้

C = Check ตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจของพนักงานที่เข้ารับการอบรม โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล โดยทำการทดสอบแบบสอบถามชุดเดิมเพื่อวัดผลความรู้หลังการอบรม

A = Action ปรับปรุงหลักสูตรการอบรมในบางเรื่องที่มีความยากในการทำความเข้าใจเกินไป ปรับเปลี่ยนแก้ไขเนื้อหาให้มีความทันสมัยกับปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง

3. การใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล

โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในพนักงานขนมูลฝอย คณะผู้วิจัยได้ทำการดัดแปลงมาจาก วิจัยเรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในพนักงานขนมูลฝอยของ (สุปรีย์ เดชา และ สมคิด ปราบภัย, 2561) เป็นโปรแกรมฝึกอบรมในการเสริมสร้างความรู้ นวัตกรรมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และติดตามกระตุ้นเตือน โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการ ดังนี้

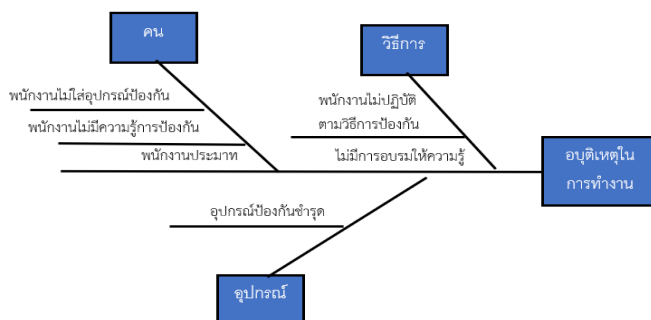
ตารางที่ 1 แผนการดำเนินโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล

ชื่อกิจกรรม	วิธีดำเนินการกิจกรรม
เสริมสร้างความรู้	จัดอบรมบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับอันตรายการจัดการขนมูลฝอย และการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล โดยใช้เอกสารประกอบการบรรยายแบบ อธิบายแบบในที่ประชุม อธิบายให้พนักงานทำความเข้าใจ ตามคู่มืออาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานสำหรับพนักงานจัดการขนมูลฝอย โดยแบ่งหัวข้อเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ ความอันตรายจากขนมูลฝอย และการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล หัวข้อละ 1.30 ชั่วโมง
นวัตกรรมอุปกรณ์ป้องกัน	แนะนำวิธีการใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล อย่างถูกวิธีเพื่อให้พนักงานขนมูลฝอยสวมใส่ขณะปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง พร้อมทั้งแนะนำวิธีการใช้งาน การเก็บรักษา
ติดตามกระตุ้นเตือน	แต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มพนักงานขนมูลฝอย ทำหน้าที่ตักเตือนควบคุมพฤติกรรมพนักงานขนมูลฝอยให้มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอย่างเหมาะสม และรายงานพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลต่อหัวหน้าฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข โดยทำการบันทึกข้อมูลในแบบรายงานพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย ซึ่งมีสื่อประกาศข้อตกลงในการปฏิบัติงานของพนักงานขนมูลฝอย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามพฤติกรรมและความรู้ความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานขนมูลฝอย จำนวน 45 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบสอบถามความรู้การป้องกันอุบัติเหตุพฤติกรรมการทำงานของพนักงานเก็บขนมูลฝอย และได้นำไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป ดังนี้

1. วิเคราะห์ความรู้ของพนักงานเก็บขยะเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน ได้แก่ จำนวน และร้อยละ
2. โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลหาปัญหา และสาเหตุ ตามแนวคิดและทฤษฎีแผนผังก้างปลา ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลแผนผังก้างปลา

จากการวิเคราะห์หาสาเหตุโดยใช้แผนภูมิแสดงเหตุและผล สรุปได้ว่าจากปัญหาอุบัติเหตุจากการทำงานขนมูลฝอยเกิดจาก 1) คน คือ พนักงานไม่ใส่อุปกรณ์ป้องกัน พนักงาน

ประมาณ พนักงานไม่มีความรู้การป้องกัน 2) อุปกรณ์ คือ อุปกรณ์ป้องกันชำรุดเสียหาย และ 3) วิธีการ คือ พนักงานไม่ปฏิบัติตามวิธีป้องกัน ไม่มีการอบรมให้ความรู้

3. ทำการสรุปผล เสนอแนะให้เทศบาลเพื่อเป็นตัวเลือกในการนำเครื่องมือเหล่านี้ไปประยุกต์ปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่องต่อไปในอนาคต โดยใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) และการวัดผลก่อนปรับปรุงและหลังปรับปรุง

ผลการแก้ไข

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การปรับปรุงกระบวนการทำงานและพฤติกรรมเพื่อความปลอดภัยของพนักงานเก็บขนมูลฝอย เทศบาลเมืองลาดสวาย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. ผลวิเคราะห์ความรู้ของพนักงานเก็บขยะเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้ของพนักงานเก็บขยะเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความรู้ดีมาก (คะแนนมากกว่าร้อยละ 81)	15	33.33
ระดับความรู้ปานกลาง (คะแนนร้อยละ 61-80)	9	20
ระดับความรู้ต่ำ (คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60)	21	46.67

พบว่า พนักงานขนมูลฝอยมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 46.67 รองลงมาคือมีความรู้อยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 33.33

2. ผลของการปรับปรุงความรู้

ตารางที่ 3 ผลของการผลิตภาพ

ความรู้ก่อนปรับปรุง	ความรู้หลังปรับปรุง	การเปรียบเทียบหลังการปรับปรุง
ระดับความรู้ดีมาก		
15 คน	23 - 15 = 8 คน	$\frac{8}{15} \times 100 = 53.33\%$

พบว่าจากการปรับปรุงความรู้ด้วยการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลตามโปรแกรม ก่อนปรับปรุงเทศบาลประสบปัญหาพนักงานมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในระดับดีมาก 15 คน หลังจากการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรม การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเข้ามาช่วยในการพัฒนาและส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันให้กับพนักงาน ส่งผลให้พนักงานมีความรู้ในระดับดีมากเพิ่มขึ้น 8 คน ร้อยละ 53.33

สรุปผลการวิจัย

1. ศึกษาระดับความรู้และพฤติกรรมการทำงานของพนักงานขนมูลฝอย

แบบสอบถามพฤติกรรมและความรู้ความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานขนมูลฝอยได้สรุปผลระดับความรู้การป้องกันอันตราย และพฤติกรรมการทำงานของพนักงานเก็บขนมูลฝอยได้ โดยสามารถศึกษาความรู้ต่าง ๆ ของพนักงานขนมูลฝอย จำนวน 45 คน ได้ผลสรุปพนักงานขนมูลฝอยมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 46.67 รองลงมาคือมีความรู้ที่อยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 33.33

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน

การวิเคราะห์หาสาเหตุโดยใช้แผนภูมิแสดงเหตุและผล สรุปได้ว่าจากปัญหาอุบัติเหตุจากการทำงานขนมูลฝอยเกิดจาก 1) คน คือ พนักงานไม่ใส่อุปกรณ์ป้องกัน พนักงานประมาท พนักงานไม่มีความรู้การป้องกัน 2) อุปกรณ์ คือ อุปกรณ์ป้องกันชำรุดเสียหาย และ 3) วิธีการ คือ พนักงานไม่ปฏิบัติตามวิธีป้องกัน ไม่มีการอบรมให้ความรู้

3. แนวทางป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมการทำงาน

โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในพนักงานเก็บขนขยะมูลฝอย สามารถส่งเสริมให้พนักงานเก็บขนขยะมูลฝอยมีความรู้ในการป้องกันอันตราย และมีพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายมากขึ้นและส่งผลให้สามารถลดภาวะการเจ็บป่วยและบาดเจ็บจากการทำงานเก็บขนขยะมูลฝอยได้ โดยเฉพาะการใช้อุปกรณ์หมวกคลุมศีรษะปิดบังใบหน้า พร้อมหน้ากากอนามัยป้องกันฝุ่นละออง และถุงมือป้องกันของมีคมบาดและป้องกันน้ำ ที่จัดทำขึ้นและมีราคาถูก เหมาะสมกับสภาพการทำงานของพนักงาน ทำให้พนักงานมีการนำมาใช้เป็นประจำทุกวันมากขึ้น ทั้งนี้ยังคงต้องปรับเปลี่ยนการอบรมให้มีความรัดกุม ให้มีความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง โดยพนักงานที่มีความรู้ระดับดีมากหลังจากการอบรมยังคงมี จำนวน 23 คน ต่ำกว่าแผนวงจรการบริหารคุณภาพ (PDCA) ที่ต้องการให้มีมากกว่า ร้อยละ 70 ของพนักงานขนมูลฝอยทั้งหมด

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การนำโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และวงจรการบริหารคุณภาพ (PDCA) มาประยุกต์ใช้นั้น สามารถนำไปใช้ได้จริงสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงพฤติกรรมการทำงาน ความรู้การป้องกันอุบัติเหตุ ที่เกิดขึ้นให้เทศบาลได้อย่างดีและช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงานให้เกิดบรรยากาศน่าทำงานมากขึ้น โดยสามารถเพิ่มความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ทำการวิจัยด้วยรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง แบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนหลัง ทำการทดลองกับพนักงานเก็บขนขยะมูลฝอย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุปรีย์ เตชะ และสมคิด ปราบภัย (2561) ได้ศึกษาวิจัย “การศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในพนักงานเก็บขนขยะมูลฝอย” พบว่า หลังการทดลองใช้โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในพนักงานเก็บขนขยะมูลฝอย พนักงานทั้งหมด

มีพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายเป็นประจำ ได้แก่ การสวมเสื้อแขนยาว สวมกางเกงขา ยาว สวมถุงมือ สวมรองเท้าบูท และสวมหน้ากากอนามัย ร้อยละ 98.0 หรือมีพฤติกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.0, 12.4, 23.5, 96.1 และ 92.2 ตามลำดับ และส่งผลให้มีการลดลงของภาวะการเจ็บป่วย ด้วยโรคระบบทางเดินหายใจและโรคผิวหนัง และการบาดเจ็บจากของมีคมในขณะปฏิบัติงานของ พนักงานเก็บขนขยะมูลฝอยได้

2. การศึกษาวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพเกี่ยวกับการดำเนินงาน โดยการนำหลักการ แนวคิดและทฤษฎีทางปลา มิงงานวิจัยอื่น ๆ นิยมนำไปใช้อย่างมาก เพราะสามารถระบุที่มาของ ปัญหาที่ได้อย่างชัดเจน ช่วยปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของลลิตา ชมโฉม (2559) การศึกษาปัญหาและวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านเอกสาร ประกอบการเดินทางพิธีการ กรมศุลกากร ผู้ศึกษาวิจัยจึงมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาถึงปัญหาใน กระบวนการให้บริการลูกค้าและกระบวนการทำเอกสารการส่งออกสินค้า 2) เพื่อหาแนวทางในการ ปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดทำเอกสารส่งออก 3) เพื่อนำเสนอแนวทางในการปรับปรุง ประสิทธิภาพในการจัดทำเอกสารส่งออก ดังนั้น ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บข้อมูลขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยเครื่องมือที่ช่วยในงานวิจัย คือ ผังก้างปลา หลังการปรับปรุงทำงานทำให้ความผิดพลาดลดลงไปได้ การวิเคราะห์หาสาเหตุของ ปัญหาทำให้งานวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์แก่องค์กร

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการเปรียบเทียบก่อนและหลังปรับปรุงประสิทธิภาพความรู้ พนักงานเก็บขนมูลฝอย ของ เทศบาลเมืองลาดสวาย พบว่า ความรู้เกี่ยวกับอันตรายขยะมูลฝอย นั้นเป็นความรู้ที่สำคัญในการป้องกันจากอันตรายที่จะก่อให้เกิดการบาดเจ็บหรือป่วยได้ หลังจากที่ได้ไปทำการปรับปรุงประสิทธิภาพความรู้ของพนักงานเก็บขนมูลฝอย ของ เทศบาลเมืองลาดสวาย นั้น ก่อนปรับปรุงจะมีเรื่องที่ต้องปรับปรุงอยู่ 4 เรื่อง ความรู้อันตรายจากขนมูลฝอย ความรู้การ ป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ความรู้การสวมใส่อุปกรณ์ป้องกัน ส่วนบุคคลอย่างถูกวิธี ความรู้ในการกระตุ้นเตือนติดตามพฤติกรรมของพนักงานเก็บขนมูลฝอย ส่วน หลังการปรับปรุงได้พบว่ามีการพัฒนาจากพนักงานภายในและระดับหัวหน้า มีการตระหนักถึง ความสำคัญของความรู้ในการทำงานทำให้พนักงานมีความรู้ในการทำงานส่วนใหญ่ในระดับ พัฒนา ปรับปรุงให้พนักงานส่วนใหญ่มีความรู้ระดับสูงเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นพนักงานทุกคนมีการร่วมมือกันในการรับฟังในการอบรมตาม โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในพนักงานขนมูลฝอยเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ออกมาตรการปลูกฝังจิตสำนึกระดับปฏิบัติ ในเชิงการเรียนรู้ และป้องกัน อันตรายจากการทำงาน

2. หัวหน้าฝ่ายควรมีมาตรการควบคุมพฤติกรรมพนักงานระดับปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. เทศบาลต้องมีการพัฒนาหลักสูตรโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในพนักงานขนมูลฝอยให้มีความทันสมัยอย่างเสมอ เพื่อให้พนักงานระดับปฏิบัติการได้เรียนรู้เท่าทันถึงอันตรายจากสารเคมี หรือเชื้อโรค หรือไวรัสชนิดใหม่ ๆ เป็นต้น

2. โปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในพนักงานขนมูลฝอยจะมีประสิทธิภาพอย่างที่สุดได้ควรจะต้องมีการได้รับสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีประสิทธิผลในเชิงปฏิบัติงาน

เอกสารอ้างอิง

- นพรัตน์ เทียงคำดี. (2556). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเก็บขยะ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี*. เข้าถึงได้จาก <http://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi3z6Xv>
- ลลิตดา ชมโณม. (2559). *ศึกษาปัญหาและวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านเอกสารประกอบการเดินพิธีการ กรมศุลกากร*. เข้าถึงได้จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/56920268.pdf
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2553). *สุขภาพคนไทย 2553: วิถุทุนนิยมสังคมมีโอกาส*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ พรินตติ้งเอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). *นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. เข้าถึงได้จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/E/054/29.PDF>
- สุปรีย์ เดชา และสมคิด ปราบภัย. (2561). ประสิทธิผลโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้ อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในพนักงานเก็บขนขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารควบคุมโรค*, 44(1).
- Becker, M.H., Drachman, R.H. and Kirscht, J.P.A New Approach to Explaining sick role Behavior in Low-income Populations. *American journal of Public Health*, 64(3).
- Nancy, E.Adams. MLIS. Bloom's taxonomy of cognitive learning objectives. *J Med Lib Assoc*, 103(3).

การศึกษาเพื่อปรับปรุงการตรวจสอบมาตรการการปิดวาล์วน้ำและอุปกรณ์ กรณีศึกษา บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด

Study to improve the inspection of water valve and Equipment closing
measures: A Case study Thai Petroleum Pipeline CO., LTD.

ณัฐรดา อยู่เย็น¹, สลิลทิพย์ จำรูญ², สุธาทิพย์ ร่มเย็น³, ศุภทัช ไชยคำ⁴, กษิดิ์เดช ชูชาติ⁵,
และอธิป ชัยรัตนศิลป์⁶

Natrada Yuyen, Salintip Jumroon, Suthathip Romyen, Supatat Chaiyakham,
Kasidet Chuchat and Athip Chairattanasin

Received: March 23, 2020

Revised: April 23, 2020

Accepted: April 23, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.13

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ไขเพื่อปรับปรุงการตรวจสอบมาตรการการปิดวาล์วน้ำและอุปกรณ์ กรณีศึกษา บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด โดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การเก็บข้อมูลและตรวจสอบสถานที่ประกอบที่เกิดปัญหา การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความสะอาดและฝ่ายซ่อมบำรุง จำนวน 7 คน และนำแนวคิดและแผนภูมิแสดงเหตุและผล วงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) และการลดความสูญเปล่าด้วยหลักการ ECRS เป็นกระบวนการในการปรับปรุงการตรวจสอบมาตรการการปิดวาล์วน้ำและอุปกรณ์ ผลการวิจัย พบว่า 1. ปัญหาที่พบ คือ 1) คน คือ พนักงานรักษาความสะอาดไม่ปิดวาล์วน้ำหลังเลิกงาน 2) อุปกรณ์ คือ อุปกรณ์ชิ้นส่วนชำรุด และ 3) วิธีการ คือ ไม่ได้ระบุหน้าที่ในการปิดวาล์วน้ำและไม่มีการตรวจสอบอุปกรณ์ และ 2. แนวทางปรับปรุงการตรวจสอบมาตรการการปิดวาล์วน้ำและอุปกรณ์ พบว่า สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการจัดทำใบตรวจสอบการปิดวาล์วน้ำและอุปกรณ์ข้อต่อสายยางชำระ ผลการปรับปรุงพบว่า สามารถลดต้นทุนค่าเสียหายจากเดิม 95,000 บาท ลดลง 94,950 บาท สามารถคิดเป็นอัตราร้อยละ 99.95

¹ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Corresponding author, e-mail: Auniccee@gmail.com, Tel. 098-2812275

คำสำคัญ: แผนภูมิแสดงเหตุและผล, วงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA), หลักการ ECRS, การปรับปรุงผลิตภาพ

Abstract

The objective of the action research paper is to study the causes of problems and solutions to improve the inspection of water valve and equipment closing measures. The case study of Thai Petroleum Pipeline Company Limited using participatory observation. The data collection and inspection of establishments with problems. In-depth interviews with key informants who were the cleaning and maintenance staff consisting of 7 people and the concepts and charts showing the reasons. The quality management cycle (PDCA) and waste reduction using ECRS principles are processes to improve. The inspection of water valve and equipment closing measures. The results of the research showed that; 1. The problems encountered are 1) the person who is the cleaning staff does not close the water valve after work. 2) the device are damaged and 3) the method didn't specify the duty to close the water valve and there is no equipment inspection. And 2. Guidelines for improving the inspection of water valve and equipment closing measures found to be able to solve the problems by creating a check sheet to close the water valve and fittings hose connectors. The improvement results showed that can reduce the cost of damages from the original 95,000 baht reduced to 94,950 baht. It can be calculated as 99.95 percent.

Keywords: Chart of cause and effect, Quality management cycle (PDCA), ECRS principles, Productivity improvement

บทนำ

การบริหารจัดการหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพที่ดี ซึ่งหน่วยงานรักษาความปลอดภัยเป็นส่วนสำคัญขององค์กรที่ช่วยในการรักษาผลประโยชน์และต้นทุนค่าเสียหาย ที่อาจเกิดจากอุบัติเหตุหรือพนักงาน (จินตนิย ไพรสณธ์, 2549) ดังนั้นการปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน การลดต้นทุนการดำเนินงานและการส่งมอบให้ตรงตามเวลาที่กำหนด จึงเป็นหัวใจสำคัญต่อการเจริญเติบโตของธุรกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้และการได้มาซึ่งผลกำไรสูงสุด (ปิยฉัตร บุระวัฒน์, 2559)

บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด เป็นบริษัทขนส่งน้ำมันผ่านท่อที่ก่อตั้งขึ้นตามมติของคณะรัฐมนตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบการขนส่งน้ำมัน และลดปัญหา

การจรรยาที่ เกิดจากการขนส่งน้ำมัน (บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด, 2555) ซึ่งมีผู้ร่วมทุน Shareholders คือ ปตท. เอสโซ่ และเชลล์ เป็นต้น (บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด, 2562) ซึ่งล้วนแต่เป็นลูกค้าของบริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด การดำเนินงานจึงต้องทำให้ลูกค้าเกิดความพอใจและเชื่อถือในตัวบริษัท ดังนั้นการวางแผนการปฏิบัติหน้าที่ในการทำงาน ผลิตภาพ คุณภาพ ความปลอดภัย ขวัญกำลังใจในการทำงาน สิ่งแวดล้อม จริยธรรมส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการทำงานต่อพนักงาน และความเป็นระเบียบ ทางบริษัทได้ประสบปัญหาในเรื่องข้อต่อสายยางชำระหลุด จึงทำให้น้ำท่วมอาคารที่ 2 เกิดจากอุปกรณ์ชิ้นส่วนชำรุดและไม่มีการปิดวาล์วน้ำ ทางคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะเข้าไปปรับปรุงเพื่อเพิ่มมาตรการในการตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผ่านการดำเนินการวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อการปรับปรุงอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ไขเพื่อปรับปรุงการตรวจสอบมาตรการการปิดวาล์วน้ำและอุปกรณ์ กรณีศึกษา บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การเก็บข้อมูลและตรวจสอบสถานที่ประกอบการที่เกิดปัญหา การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความสะอาดและฝ่ายซ่อมบำรุง จำนวน 7 คน และนำแนวคิดและแผนภูมิแสดงเหตุและผล วงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) และการลดความสูญเสียไปด้วยหลักการ ECRS เป็นกระบวนการในการปรับปรุงการตรวจสอบมาตรการการปิดวาล์วน้ำและอุปกรณ์ ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความสะอาดและฝ่ายซ่อมบำรุง จำนวน 7 คน

2. การรวบรวมข้อมูล

2.1 ทำการศึกษาข้อมูลทั่วไปของบริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด

2.2 ทำการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบมาตรการของอุปกรณ์ และค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3 คณะผู้วิจัยระดมความคิดในการกำหนดข้อสอบถามในการสัมภาษณ์ กำหนดการดำเนินการเพื่อขอเข้าเยี่ยมชมองค์กรและเข้าไปสังเกตการณ์ในสถานที่จริง

2.4 ประสานจัดทำเอกสารในการขออนุญาตเข้าเยี่ยมชมองค์กรและสอบสัมภาษณ์

2.5 คณะผู้วิจัยดำเนินการเข้าเยี่ยมชมสถานประกอบการจริง สอบถามถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งสังเกตการณ์ทำงานโดยรวมขององค์กรที่เกิดขึ้นจริง เพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์ปัญหา

2.6 คณะผู้วิจัยสรุปผลข้อมูลและสรุปผลของปัญหาที่เกิดขึ้น ที่ได้จากการเข้าไปศึกษาสถานประกอบการ

2.7 เสนอแนวทางการแก้ปัญหาให้แก่องค์กร รวมถึงเสนอวิธีการปรับปรุงโดยให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่องค์กร

2.8 คณะผู้วิจัยเสนอแนวทางการแก้ปัญหาให้แก่องค์กร รวมไปถึงเสนอวิธีการปรับปรุงโดยให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่องค์กร

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์งานวิจัยจากการตั้งคำถาม ทำให้ได้ข้อมูลที่ได้อมาจากผู้เกี่ยวข้องจะช่วยให้เกิดการนำไปแก้ไข วิเคราะห์ถึงสิ่งที่ต้องทำ นำมาบันทึกข้อเท็จจริงที่เกิดในกระบวนการทำงาน ออกแบบผลจากการวิเคราะห์การทำงานโดยรวม ซึ่งจะช่วยให้เห็นขั้นตอนการปฏิบัติงานได้ชัดเจนขึ้น ช่วยให้การปรับปรุงวิธีการทำงานทำได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วย จากการนำเครื่องมือที่คณะผู้วิจัยเสนอเข้ามาช่วยในการปรับปรุงการทำงานจนนำไปสู่การสรุปผลการนำไปปฏิบัติได้จริง และนำเสนอแก่องค์กรเพื่อเลือกนำไปใช้แก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการหาสาเหตุของปัญหาคือ แผนภูมิแสดงเหตุและผล โดยตั้งคำถามว่าทำไมถึงเกิดปัญหา เพื่อนำไปสู่การแก้ไขและป้องกันการเกิดซ้ำต่อไป

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อปรับปรุงปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้กระบวนการวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย P = Plan (ขั้นตอนการวางแผน) D = Do (ขั้นตอนการปฏิบัติ) C = Check (ขั้นตอนการตรวจสอบ) และ A = Action (ขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสม)

4.2 การปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่และการตรวจสอบอุปกรณ์โดยการลดความสูญเปล่า โดยใช้หลักการ ECRS ประกอบด้วย E = Eliminate (การกำจัด) C = Combine (การรวมกัน) R = Rearrange (การจัดใหม่) และ S = Simplify (การทำให้ง่าย)

4.3 การวัดผลก่อนปรับปรุงและหลังปรับปรุง

$$\text{สูตร Productivity Growth} = \frac{\text{ต้นทุนหลังปรับปรุง}}{\text{ต้นทุนก่อนปรับปรุง}} \times 100 = \text{ต้นทุนที่ลดลง}$$

ตารางที่ 1 ผลของการปรับปรุงผลิตภาพ

ต้นทุนค่าเสียหายก่อนปรับปรุง	ต้นทุนค่าเสียหายหลังปรับปรุง	การเปรียบเทียบหลังการปรับปรุง
95,000	95,000 - 50 = 94,950	$\frac{94,950}{95,000} \times 100 = 99.95\%$

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยซึ่งจะเป็นการปรับปรุงวิเคราะห์ถึงปัญหาเรื่องอุบัติเหตุภายในบริษัท พบว่า

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น คือ เวลาเข้าทำงานขององค์กร คือ 08.00-17.00 น. จากการสำรวจและการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 คน พบว่า พนักงานไม่มีการตรวจสอบอุปกรณ์ภายในอาคารให้เรียบร้อย จึงทำให้เกิดความเสียหาย ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อองค์กรที่จะทำให้เกิดต้นทุนในการดำเนินงานโดยไม่จำเป็น ปัญหาเกิดจากความประมาทของตัวพนักงานเอง การวิเคราะห์กระบวนการการเพิ่มผลิตภาพด้านความปลอดภัยด้วยการนำหลักการแผนภูมิแสดงเหตุและผล มาใช้ในการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงในการเกิดปัญหา ดังนี้ 1) คน คือ พนักงานรักษาความสะอาดไม่ปิดวาล์วน้ำหลังเลิกงาน 2) อุปกรณ์ คือ อุปกรณ์ชิ้นส่วนชำรุด และ 3) วิธีการ คือ ไม่ได้ระบุหน้าที่ในการปิดวาล์วน้ำและไม่มีการตรวจสอบอุปกรณ์

2. แนวทางปรับปรุงการตรวจสอบมาตรการการปิดวาล์วน้ำและอุปกรณ์ พบว่า หลังจากวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาเรียบร้อยแล้ว จึงทำการสังเกตโดยนำหลักการวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) และหลักการ ECRS ต่อเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มมากขึ้นดังต่อไปนี้

2.1 หลักการวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

P = Plan มอบหมายให้พนักงานรักษาความสะอาดปิดวาล์วน้ำหลังเลิกงาน ให้พนักงานฝ่ายซ่อมบำรุงตรวจสอบอุปกรณ์เดือนละ 2 ครั้ง ทุกวันที่ 1 และวันที่ 15

D = Do จัดทำใบตรวจสอบการปิดวาล์วน้ำและตรวจสอบอุปกรณ์หลังเลิกงาน

C = Check ให้พนักงานรักษาความสะอาด และพนักงานซ่อมบำรุงตรวจสอบทุกวันที่ 1 และวันที่ 15

A = Action ปรับปรุงขนาดใบตรวจสอบให้เล็กลงและจัดเก็บในแฟ้ม เพื่อสะดวกในการใช้งาน

2.2 หลักการ ECRS

C = Combine (การรวม) = จัดทำใบตรวจสอบการปิดวาล์วน้ำและตรวจสอบอุปกรณ์ โดยการรวมให้หนึ่งใบมีทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายรักษาความสะอาดและฝ่ายซ่อมบำรุง

S = Simplify (การทำให้ง่ายขึ้น) = จากเดิมบริษัทไม่มีใบตรวจสอบการปิดวาล์วน้ำและอุปกรณ์ คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำใบตรวจสอบการปิดวาล์วน้ำและตรวจสอบอุปกรณ์ให้กับบริษัท เพื่อทำให้เกิดการตรวจสอบที่สะดวกมากขึ้น และเกิดการสื่อสารถึงปัญหาข้อผิดพลาดระหว่างสองฝ่ายได้ง่ายขึ้น

สรุปผลการวิจัย จากการปรับปรุงผลิตภาพด้านการตรวจสอบการปิดวาล์วน้ำและอุปกรณ์ใน 1 เดือน ก่อนปรับปรุงบริษัทประสบปัญหาข้อต่อสายยางชำรุดหลุด ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมอาคาร 2 บริเวณชั้น 1 และชั้น 2 ทำให้เกิดความเสียหาย 95,000 บาท มีต้นทุนในการจัดทำใบตรวจสอบปิดวาล์วน้ำและตรวจสอบอุปกรณ์จำนวนชุดละ 5 บาท เป็นจำนวน 10 ชุด เท่ากับ 50

บาท หลังจากปรับปรุงแล้ว ทำให้ไม่เกิดอุบัติเหตุ ลดต้นทุนค่าเสียหาย 94,950 บาท หรือลดลงคิดเป็นอัตราร้อยละ 99.95

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเพื่อปรับปรุงการตรวจสอบมาตรการการปิดวาล์วน้ำและอุปกรณ์ คณะผู้วิจัยได้นำแนวความคิดและแผนภูมิแสดงเหตุและผล ทฤษฎีวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) และหลักการ ECRS มาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการหาสาเหตุของปัญหาที่วาล์วน้ำแตกกรณีศึกษา : บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด พบว่า ปัญหาที่พบ คือ 1) คน คือ พนักงานรักษาความสะอาดไม่ปิดวาล์วน้ำหลังเลิกงาน 2) อุปกรณ์ คือ อุปกรณ์ชิ้นส่วนชำรุด และ 3) วิธีการ คือ ไม่ได้ระบุหน้าที่ในการปิดวาล์วน้ำและไม่มีการตรวจสอบอุปกรณ์ แนวทางปรับปรุงการตรวจสอบมาตรการการปิดวาล์วน้ำและอุปกรณ์ พบว่า สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น โดยการจัดทำใบตรวจสอบการปิดวาล์วน้ำและอุปกรณ์ ข้อต่อสายยางชำระ ผลการปรับปรุงพบว่า สามารถลดต้นทุนค่าเสียหายจากเดิม 95,000 บาท ลดลง 94,950 บาท สามารถคิดเป็นอัตราร้อยละ 99.95 สอดคล้องกับงานวิจัยของสรณ์ศิริ เรื่องโลก (2560) ได้ศึกษาวิจัย “การปรับปรุงประสิทธิภาพของสายการผลิตสมอลล์เอิร์ทลีสเบรกเกอร์” พบว่า เกิดความไม่สมดุลที่สายการผลิตทำให้ประสิทธิภาพของสายการผลิตมีค่าต่ำกว่าจากนั้นได้ทำการปรับปรุงสายการผลิตโดยใช้หลักการ ECRS แล้วทำการจัดสมดุลการผลิตใหม่ ภายหลังจากปรับปรุงพบว่าสามารถลดจำนวนพนักงานจาก 13 คน เหลือ 12 คน และประสิทธิภาพของสายการผลิตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 64.14 เป็นร้อยละ 87.80 ในการลดของเสียในกระบวนการผลิตก่อนการปรับปรุงพบว่ามูลค่าของของเสียในกระบวนการผลิตเกินเป้าหมายที่บริษัทกำหนดไว้ที่ต่ำกว่า 500 บาทต่อเดือน จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เกิดของเสียด้วยแผนภูมิแก๊งปลา หลังจากนั้นได้ทำการปรับปรุงเพื่อลดของเสีย ภายหลังจากปรับปรุงพบว่าสามารถลดมูลค่าของเสียจาก 1,387 บาทต่อเดือน เหลือ 487 บาทต่อเดือนได้ ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมงคล กิตติญาณขจร (2562) ได้ศึกษาวิจัย “การประยุกต์ใช้เครื่องมือทางวิศวกรรมอุตสาหการเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการผลิต: กรณีศึกษา กระบวนการผลิตก้อนเชื้อเห็ด” พบว่า ผลจากการปรับปรุงด้วยการเปลี่ยนงานในมาเป็นเป็นนอกตามเทคนิค SMED และการจัดเรียงงานใหม่ กำจัดงานที่จำเป็นออกและทำให้งานที่มีทำได้ง่ายขึ้นโดยใช้หลักการ ECRS สามารถทำให้เวลาสูญเสียไปในขั้นตอนการทำก้อนลดลง 8.53 วินาที/ก้อน หรือคิดเห็น 15.68% จากเวลาเดิมก่อนการปรับปรุงโดยสามารถเพิ่มกำลังการผลิตได้ 120 ก้อน/วัน และลดต้นทุนการผลิตจากการจ้างแรงงานภายนอกช่วยผลิต 3,600 บาท/เดือน

องค์ความรู้ใหม่

การตระหนักถึงปัญหาแม้เล็กน้อยในบริษัทเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะอาจก่อให้เกิดความเสียหายที่มีมูลค่าสูงโดยไม่คาดคิด ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นตัวอย่างได้ดีว่าปัญหาเล็กน้อยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยส่งผลต่อต้นทุนและกำไรของบริษัท ซึ่งเป็นประโยชน์กับการป้องกันปัญหาที่ขาดการเอาใจใส่ และถูกมองข้ามจากบริษัท ผลทางอ้อมสามารถ

นำมาประยุกต์ใช้กับงานอื่น ๆ ที่ต้องอาศัยการประสานงานการระหว่างสองแผนกโดยทำในรูปแบบเอกสารที่รวมงานของสองแผนกไว้ในเอกสารเดียวเหมือนใบตรวจเช็คจากงานวิจัยนี้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าพนักงาน บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย มีความประมาทที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุและสูญเสียต้นทุนโดยไม่จำเป็น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่า การป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในครั้งนี้ เกิดจากพนักงานไม่ปิดวาล์วน้ำหลังเลิกงานและไม่ตรวจสอบอุปกรณ์ให้เรียบร้อย อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้พนักงานรักษาความสะอาด และพนักงานซ่อมบำรุงตรวจสอบอุปกรณ์ โดยจัดทำใบตรวจเช็คและมีการควบคุมให้ปฏิบัติให้เป็นไปอย่างเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยครั้งนี้ได้นำแผนภูมิแสดงเหตุและผล หลักการวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) และหลักการ ECRS มาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงในการเกิดปัญหาของอุบัติเหตุและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มากขึ้น จากผลการวิจัยดังกล่าวเห็นควรว่าการนำแผนภูมิแสดงเหตุและผล หลักการวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) และหลักการ ECRS มาใช้เผยแพร่ เพื่ออบรมและปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานจะทำให้การเกิดอุบัติเหตุลดลงและลดต้นทุนในการดำเนินงานได้

เอกสารอ้างอิง

- จินตณีย์ ไพรสมนต์. (2549). *การจัดการการผลิตและการปฏิบัติการ*. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น.
- บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด. (2555). *รู้จัก บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด*. เข้าถึงได้จาก <http://www.pttgroup.com/th/Company/Pages/thapline.aspx>
- บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด. (2562). *สัดส่วนการถือหุ้น บริษัท ท่อส่งปิโตรเลียมไทย จำกัด*. เข้าถึงได้จาก https://www.thapline.co.th/Company_Profile /Index /4/TH
- ปิยฉัตร บุระวัฒน์. (2559). *การปรับปรุงผลิตภาพและคุณภาพและการวัดผล*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- มงคล กิตติญาณขจร. (2562). การประยุกต์ใช้เครื่องมือทางวิศวกรรมอุตสาหกรรมเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการผลิต: กรณีศึกษา กระบวนการผลิตก้อนเชื้อเห็ด. *วิศวกรรมสารเกษมบัณฑิต*, 9(2), 71-89.
- ศุภชัย นาทะพันธ์. (2551). *การควบคุมคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- ศุภชัย อาชีวะระงับโรค. (2546). *Practical PDCA: แก้ปัญหาและปรับปรุงงานเพื่อความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซีโน ดีไซน์.

สรณ์ศิริ เรื่องโลก. (2560). การปรับปรุงประสิทธิภาพของสายการผลิตสมอลล์เอิร์ทสี่เบรกเกอร์.
(วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนางานอุตสาหกรรม). คณะ
วิศวกรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การศึกษาการปรับปรุงมาตรการความปลอดภัยของพนักงานด้วยวิธีการ 3E และ มาตรฐาน GMP กรณีศึกษา บริษัท ชายี่ะหมีเกี้ยว จำกัด

Study to Improve of Employees Safety Measures Using the 3E Method and
the GMP Standard Case Study of Chaixi Noodle co., LTD

ปานิสสา สุทธิศักดิ์¹, สุภัทรา โสภณ², ธัญชา ห่านทอง³, ณัฐชานนท์ ฤกษ์ศรีประภา⁴
ณัฐพร วงศ์เกษม⁵ และรัชรพี บ่อโพธิ์⁶

Panisa Suttisak, Supattra Sophon, Thanicha Hantong, Nattachanon Roeksriprapa
Nataporn Wongkasem and Rachrapee Bopho

Received: March 25, 2020

Revised: April 23, 2020

Accepted: April 23, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.14

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุและการปรับปรุงประสิทธิภาพและ
ความปลอดภัยของพนักงานบริษัท ชายี่ะหมีเกี้ยว จำกัด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพภาคสนามจาก
การสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง จำนวน 7 คน ประกอบด้วย
ผู้จัดการ หัวหน้างานและพนักงานโครงการการผลิต ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ
พนักงานขาดความระมัดระวังในการทำงาน สวมใส่เครื่องมือในการทำงาน และไม่มีการตรวจเช็ค
สภาพการใช้งานของเครื่องจักรส่งผลให้เครื่องจักรเกิดขัดข้อง และหลังจากที่ได้นำหลัก 3E และ
มาตรฐาน GMP มาใช้เพื่อปรับปรุงมาตรการความปลอดภัยของพนักงาน พบว่า ก่อนปรับปรุงจะมี
เรื่องที่ต้องปรับปรุงอยู่ 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่องของการสวมใส่เครื่องประดับ การใส่หมวกคลุมผม ความ
อันตรายของเครื่องจักร เรื่องสุขภาพร่างกายของพนักงาน รวมถึงเรื่องฝุ่นที่เกิดขึ้นจากแป้ง ส่วนหลัง
การปรับปรุงได้ พบว่า มีการพัฒนาจากพนักงานภายในบริษัทเลยไม่มีเรื่องการสวมใส่เครื่องประดับ
เข้าไป มีการใส่หมวกคลุมผมขณะปฏิบัติงานตลอดเวลา มีการระมัดระวังตัวจากเครื่องจักร มีการเช็ค
สุขภาพตัวเองก่อนเข้าสถานที่ปฏิบัติงาน และมีการจำกัดพื้นที่ส่วนของที่เป็นแป้งได้อย่างเป็น
ระเบียบ ดังนั้นพนักงานทุกคนมีการร่วมมือกันปฏิบัติตามกฎที่บริษัทตั้งขึ้นไว้ พนักงานจึงทำหน้าที่
ได้ดีและเข้าปฏิบัติงานอย่างสมบูรณ์แบบภายใต้การขัดเกลาของบริษัททำให้พนักงานมีประสิทธิภาพ

¹⁻⁶ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Corresponding author, e-mail: supattrasophon888@gmail.com, Tel. 098-2812275

และสร้างความปลอดภัยให้กับตัวเองและเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี รวมถึงมีการจัดฝึกอบรมเรื่องความปลอดภัยเบื้องต้นให้แก่พนักงาน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ ถ้าหากเกิดอุบัติเหตุขึ้น ผลที่เกิดขึ้น คือ พนักงานมีความระมัดระวังในการปฏิบัติงานภายในโรงงานมากขึ้น และยังมี การตรวจสอบตนเองและผู้อื่นก่อนเข้าภายในโรงงานเพื่อไม่ให้เกิดอันตรายระหว่างการ ทำงานภายในโรงงาน

คำสำคัญ: การปรับปรุงมาตรการความปลอดภัย, วิธีการ 3E, มาตรฐาน GMP, บริษัท ชายสี่หะหมี่
เกี้ยว จำกัด

ABSTRACT

The research paper aims to analyze the causes and improvement of efficiency and safety of the employees of Chaixi Bameekiao Co., Ltd. This is a qualitative study with observation and in-depth interviews with 7 key respondents consisting of managerial, supervisory, and operation staff. The findings show that the causes of problems are from employees' lack of safety consciousness and wearing tools at work, and no check of the condition of the machines in which resulting in machinery failure. Prior to applying the 3E principle and GMP standard to improve employee safety measures, it was found that there were 5 issues to be improved: wearing accessories, wearing factory caps, machine hazards, employee's health condition, and dust from powder. After the improvement, it was found that there was improvement of employee engagement. Consequently, there was no more issue regarding wearing accessories. The employees wore factory caps while working. There were consciousness of production workers on the machines and health check prior to entering work. There was also limited area for powder section. Therefore, all employees obeyed the rules and regulations set up by the company. The employees did their jobs perfectly with corporate training to be efficient staff and create safety for themselves and their colleagues. The company also offered basic safety training courses to the employees so that they could apply knowledge of safety in daily life and be able to solve immediate problems arising from accidents at work. The consequences are that the employees are more conscious at work and that they do self-check, as well as checking others, prior to entering work to avoid potential safety hazards in factory.

Keywords: Improvement of safety measures, 3E method, GMP standard, Chaixi Bameekiao Co., Ltd.

บทนำ

บริษัท ชายสี่บะหมี่เกี๊ยว จำกัด เป็นทำธุรกิจเกี่ยวกับอาหารและทำวัตถุดิบขึ้นเอง ปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีเครื่องมือและเครื่องจักรเข้ามาช่วยในการผลิตวัตถุดิบ ทำให้มีความจำเป็นที่พนักงานจะต้องใช้เครื่องมือ เครื่องจักรเหล่านี้ได้อย่างถูกต้อง ทางบริษัทได้ประสบปัญหาเรื่องอุบัติเหตุการทำงานของพนักงานในการใช้เครื่องมือ เครื่องจักร โดยมีการนำหลัก 3E เพื่อการป้องกันอุบัติเหตุ หลักการ 3E ประกอบด้วย Engineering (วิศวกรรมศาสตร์) จะช่วยลดอุบัติเหตุที่เกิดจากเครื่องจักรในการทำงานและสภาพแวดล้อมโดยรวม ให้มีความปลอดภัย Education (การศึกษา) จะทำให้พนักงานทราบถึงการเกิดอุบัติเหตุที่ไม่คาดฝัน และเตรียมพร้อมในการรับมืออย่างถูกต้อง พนักงานจะเรียนรู้การจัดการตนเอง ระมัดระวังการทำงานไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ และ Enforcement (การออกกฎข้อบังคับ) ทำให้พนักงานตระหนักถึงการปฏิบัติตามบทข้อบังคับเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ ก่อให้เกิดมาตรฐานในองค์กรที่สามารถปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันเพื่อลดอุบัติเหตุ และนำมามาตรฐาน GMP ในการควบคุมกระบวนการผลิตที่ดีมีความปลอดภัยและมีคุณภาพได้มาตรฐาน ทางคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะเข้าไปปรับปรุงเพื่อเพิ่มมาตรการความปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยหลักการของ GMP จะครอบคลุมตั้งแต่สถานที่ประกอบการ โครงสร้างอาคาร กระบวนการผลิตที่ดีมีความปลอดภัย และมีคุณภาพได้มาตรฐานทุกขั้นตอน นับตั้งแต่ขั้นตอน เริ่มต้นวางแผนการผลิต ระบบควบคุมตั้งแต่วัตถุดิบระหว่างการผลิต ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป การจัดเก็บ การควบคุมคุณภาพ และการขนส่งจนถึงผู้บริโภค มีระบบบันทึกข้อมูล ตรวจสอบและติดตามผลคุณภาพผลิตภัณฑ์ รวมถึงระบบการจัดการที่ดีในเรื่องสุขอนามัย เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายมีความปลอดภัยได้คุณภาพเป็นที่มั่นใจเมื่อถึงมือผู้บริโภค ดังนั้น เพื่อการปรับปรุงอย่างมีประสิทธิภาพ คณะผู้วิจัยจึงต้องวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบริษัทเป็นอย่างมาก

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุและการปรับปรุงประสิทธิภาพและความปลอดภัยของพนักงานบริษัท ชายสี่บะหมี่เกี๊ยว จำกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา เรื่องการปรับปรุงประสิทธิภาพและความปลอดภัยของพนักงาน ด้วยวิธีการ 3E และมาตรฐาน GMP กรณีศึกษา บริษัท ชายสี่บะหมี่เกี๊ยว จำกัด ได้มีการนำเทคโนโลยีเครื่องมือและเครื่องจักรมาช่วยในกระบวนการการผลิตวัตถุดิบ พนักงานจึงจำเป็นต้องรู้วิธีการใช้เครื่องมือ เครื่องจักรและป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในการใช้เครื่องจักร จึงได้นำหลักการ 3E มาป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และได้นำมามาตรฐาน GMP มาพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบให้มีคุณภาพและความปลอดภัย และได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของ การ

ศึกษาวิจัยในประเด็นเรื่อง “การปรับปรุงประสิทธิภาพและความปลอดภัยของพนักงาน” โดยสรุปดังต่อไปนี้

1. วิธีการศึกษา

บทความวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้ศึกษาได้แบ่งลักษณะของการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 การเก็บข้อมูลระดับปฐมภูมิ ทำการศึกษาภาคสนาม (Field Study) เพื่อให้ได้รับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตลาดจนเพิ่มโอกาสในการสัมผัสกับสภาพความเป็นจริงของกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ให้มากที่สุด โดยผู้ศึกษายืดการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และผู้ศึกษาได้ยืดการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เนื่องจากผู้ศึกษาเล็งเห็นว่าวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบดังกล่าวสามารถเอื้ออำนวยให้ผู้ศึกษาดำเนินการสัมภาษณ์

1.2 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ ผู้ศึกษาดำเนินการศึกษาค้นคว้าและศึกษาเอกสารตลอดจนผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ตั้งแต่เริ่มมีการตระหนักถึงความสำคัญของประเด็นปัญหา ยกตัวอย่าง หนังสือ วารสาร เอกสาร สรุปการประชุม บันทึกการปฏิบัติงาน ตลาดจนรายงานการศึกษาวิจัยต่าง ๆ ของแต่ละองค์กรที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สำหรับการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยโดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้จัดการ หัวหน้างานและพนักงานโครงการการผลิต เพื่อให้ทราบถึงนัยและความคิดด้านกระบวนการหรือกลไกเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานของ บริษัท ชายสี่บะหมี่เกี๊ยว จำกัด

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (Interview) จะได้ข้อมูลเฉพาะเจาะจงตามที่ต้องการ สามารถลงรายละเอียดประเด็นสำคัญ ข้อมูลที่สัมภาษณ์จะช่วยให้การอธิบายสิ่งที่พบเห็นหรือสังเกตเห็นแต่ยังไม่เข้าใจทำให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยมีเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเตรียมประเด็นที่จะสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลไว้ในใจ แต่ไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับที่จะสัมภาษณ์ เริ่มต้นประเด็นใดก่อนหลังก็ได้ตามสถานการณ์ในขณะนั้นจะอำนวย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แบบสังเกต (Observation) มีทั้งแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เกี่ยวกับการปรับปรุงประสิทธิภาพและความปลอดภัยของพนักงาน

4.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพและบทบาท ของบริษัท ชายสี่บะหมี่เกี๊ยวมีทั้งแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างและไม่โครงสร้าง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้ว ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดในบทต่อไป ข้อมูลที่รับมานั้นจะมีจำนวนมาก และปะปนกันอยู่อย่างไม่มีระเบียบ ทำให้เข้าใจได้ยาก ดังนั้น ผู้วิจัยจะต้องจัดลำดับข้อมูลใหม่ให้อยู่ในรูปแบบที่เข้าใจได้ง่ายตามความต้องการ ผู้วิจัยจะต้องกล่าวถึงวิธีการนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์อย่างละเอียด พร้อมทั้งให้เหตุผลการใช้ค่าทางสถิติ ต้องอธิบายอย่างละเอียดว่า ใช้สถิติอะไรด้วย มีการเปรียบเทียบอะไร อย่างไร มีการใช้ตารางรูปภาพ ตัวอย่างอย่างไร เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นจริง และคล้อยตามเหตุผลที่น่าเชื่อถือได้ ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องอ้างอิงแหล่งวิชาการ ที่ผู้อ่านช่วยให้ นักวิชาการเหล่านั้นมาใช้ในการวิจัยด้วย

6. วิธีการเพิ่มประสิทธิภาพ

จากสถานะของปัญหาที่เกิดขึ้นในการเกิดอุบัติเหตุการทำงานของพนักงานในการใช้เครื่องมือ เครื่องจักรและเพื่อการสร้างความปลอดภัยในที่ทำงาน จึงได้นำการเสนอแนวคิด หลักการกิจกรรม คือ การนำหลักการ 3E และมาตรฐาน GMP เข้ามาปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตขององค์กรโดยรวม โดยเริ่มจาก

6.1 จากปัญหาที่เกิดขึ้นในการเกิดอุบัติเหตุภายในโรงงาน จึงได้มีการนำเสนอแนวคิด หลักการกิจกรรม คือ หลักการ 3E และมาตรฐาน GMP เข้ามาปรับปรุงเพื่อความปลอดภัยและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร โดยเริ่มจาก

6.1.1 การศึกษากระบวนการทำงานตั้งแต่เริ่มเข้าไปศึกษาดูงานจนจบการศึกษาดูงาน

6.1.2 ทำการสังเกตการณ์การทำงาน ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อดูและวัดผลการเปลี่ยนแปลง

6.1.3 ทำการสรุปผล เสนอแนะ เพื่อเป็นตัวเลือกในการนำเครื่องมือเหล่านี้ไปประยุกต์ปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่องต่อไป

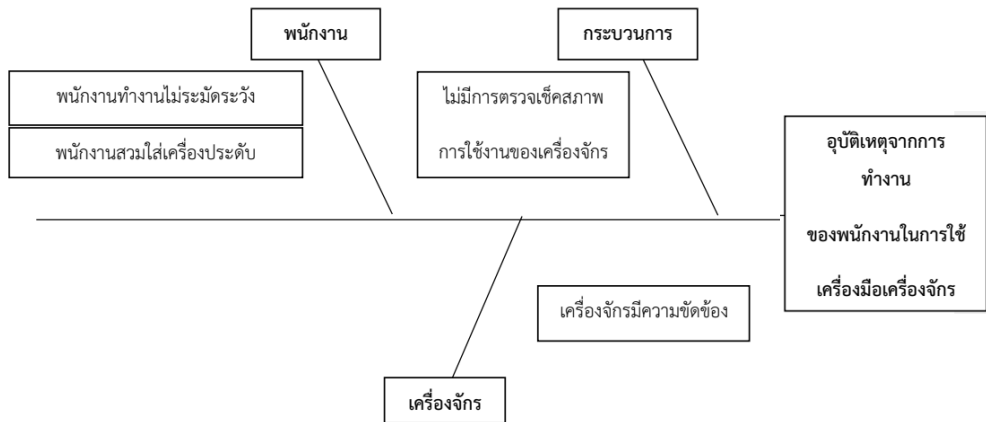
6.2 การวัดผลก่อนปรับปรุงและหลังปรับปรุง

$$\text{สูตร} = \frac{(\text{หลังการปรับปรุง} - \text{ก่อนการปรับปรุง}) \times 100}{\text{หลังการปรับปรุง}}$$

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นและดำเนินการแก้ไขปัญหามาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการปรับปรุงผลผลิตให้กับบริษัท ชายสี่ห่มี่เกี้ยว จำกัด

1. การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาโดยใช้แผนภูมิแสดงเหตุและผล

อุบัติเหตุและอันตรายจากการทำงานในโรงงานเป็นสิ่งที่ยากต่อการระบุ ซึ่งโดยเฉพาะสถานประกอบการที่มีกิจกรรมหรือพนักงานในโรงงานเป็นจำนวนมาก แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง เช่น พนักงานขาดความระมัดระวังในการทำงาน สวมใส่เครื่องมือในการทำงาน และไม่มีการตรวจเช็คสภาพการใช้งานของเครื่องจักรส่งผลให้เครื่องจักรเกิดขัดข้อง

2. การปรับปรุงมาตรการความปลอดภัยของพนักงานด้วยวิธีการ 3E และมาตรฐาน GMP

หลักการ 3E ประกอบด้วย Engineering (วิศวกรรมศาสตร์), Education (การศึกษา) และ Enforcement (การออกกฎข้อบังคับ) เป็นการป้องกันอุบัติเหตุ และการเสริมสร้างความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ (พิสุทธิ์ รัตนแสนวงษ์และคณะ, 2555) จะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายให้แก่โรงงานได้เป็นอย่างมาก เนื่องมาจากการทำงานอย่างปลอดภัย ทำให้ไม่เกิดอุบัติเหตุเกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นน้อยครั้ง การเกิดอุบัติเหตุทุกครั้ง จะไม่มีแม้แต่ผู้บาดเจ็บ ล้มตาย หรือไม่ทำให้ทรัพย์สินเสียหาย อุบัติเหตุก็ทำให้เกิดผลกระทบ ทำให้ทำงานได้อย่างล่าช้าหรือหยุดชะงักได้ ซึ่งมีผลต่อต้นทุน และหากเป็นกรณีที่เกิดอุบัติเหตุที่ได้รับการบาดเจ็บ พิการ หรือทรัพย์สินเสียหาย ต้องมีการเสียค่ารักษาพยาบาล ค่าซ่อมแซมเครื่องจักร และอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด มาตรฐาน GMP เป็นกระบวนการผลิตที่มีความปลอดภัยและมีคุณภาพที่ได้มาตรฐานทุกขั้นตอน (วชิรญา เหลียวตระกูลและคณะ, 2560) นับตั้งแต่ขั้นตอน เริ่มต้นวางแผนการผลิต ระบบควบคุมตั้งแต่วัตถุดิบระหว่างการผลิต ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป การจัดเก็บ การควบคุมคุณภาพ และการขนส่งจนถึงผู้บริโภค มีระบบบันทึกข้อมูล ตรวจสอบและติดตามผลคุณภาพผลิตภัณฑ์ รวมถึงระบบการจัดการที่ดีในเรื่องสุขอนามัย เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายมีความปลอดภัยได้คุณภาพเป็นที่มั่นใจเมื่อถึงมือผู้บริโภค โดยมาตรการที่ใช้ คือ ตรวจสอบพนักงานไม่ให้สวมใส่เครื่องประดับ เช่น นาฬิกา แหวน ตุ้มหู สร้อยคอ น้ายาทาเล็บ ฯลฯ และมีการจัดฝึกอบรมเรื่องความปลอดภัยเบื้องต้นให้แก่พนักงาน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ถ้าหากเกิดอุบัติเหตุขึ้น ผลที่เกิดขึ้น คือ

พนักงานมีความระมัดระวังในการปฏิบัติงานภายในโรงงานมากขึ้น และยังมีการตรวจสอบตนเอง และผู้อื่นก่อนเข้าภายในโรงงานเพื่อไม่ให้เกิดอันตรายระหว่างการปฏิบัติงานภายในโรงงาน

ผลการเปรียบเทียบก่อนและหลังปรับปรุงประสิทธิภาพและความปลอดภัยของพนักงาน ของ บริษัท ชายสี่บะหมี่เกี๊ยว จำกัด พบว่า โดยส่วนใหญ่พนักงานได้มีการส่งเสริมด้านความปลอดภัยอยู่มากพอและความรู้เรื่องการระมัดระวังตัวเองจากเครื่องจักรที่ใช้ปฏิบัติงาน พนักงานในบริษัทจึงมีการปรับปรุงกฎระเบียบที่ตั้งไว้อย่างเคร่งครัดตามที่บริษัทได้ระบุ ไว้วันว่าเป็นการที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี หลังจากที่ได้ไปทำการปรับปรุงประสิทธิภาพและความปลอดภัยของพนักงาน ของ บริษัท ชายสี่บะหมี่เกี๊ยว จำกัด นั้น ก่อนปรับปรุงจะมีเรื่องที่ต้องปรับปรุงอยู่ 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่องของการสวมใส่เครื่องประดับ การใส่หมวกคลุมผม ความอันตรายของเครื่องจักร เรื่องสุขภาพร่างกายของพนักงาน รวมถึงเรื่องฝุ่นที่เกิดขึ้นจากแป้ง ส่วนหลังการปรับปรุงได้พบว่ามีการพัฒนาจากพนักงานภายในบริษัทเลยไม่มีเรื่องการสวมใส่เครื่องประดับเข้าไป มีการใส่หมวกคลุมผมขณะปฏิบัติงานตลอดเวลา มีการระมัดระวังตัวจากเครื่องจักร มีการเช็กสุขภาพตัวเองก่อนเข้าสถานที่ปฏิบัติงาน และมีการจำกัดพื้นที่ส่วนของที่เป็นแป้งได้อย่างเป็นระเบียบ ดังนั้นพนักงานทุกคนมีการร่วมมือกันปฏิบัติตามกฎที่บริษัทตั้งขึ้นไว้ พนักงานจึงทำหน้าที่ได้ดีและเข้าปฏิบัติงานอย่างสมบูรณ์แบบภายใต้การขัดเกลาของบริษัททำให้พนักงานมีประสิทธิภาพและสร้างความปลอดภัยให้กับตัวเองและเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี

คณะผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าการนำหลักการ 3E และ มาตรฐาน GMP มาประยุกต์ใช้นั้นสามารถนำไปใช้ได้จริง สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงความปลอดภัยให้แก่โรงงาน ได้เป็นอย่างดี และช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงานให้เกิดบรรยากาศที่น่านำทำงานมากขึ้น โดยสามารถลดการเกิดอุบัติเหตุของพนักงานในโรงงานลง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นและดำเนินการแก้ไขปัญหาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการปรับปรุงผลิตภาพให้กับบริษัท ชายสี่บะหมี่เกี๊ยว จำกัด พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ พนักงานขาดความระมัดระวังในการทำงาน สวมใส่เครื่องมือในการทำงาน และไม่มี การตรวจเช็คสภาพการใช้งานของเครื่องจักรส่งผลให้เครื่องจักรเกิดขัดข้อง และหลังจากที่ได้นำหลัก 3E และมาตรฐาน GMP มาใช้เพื่อปรับปรุงมาตรการความปลอดภัยของพนักงาน พบว่า ก่อนปรับปรุงจะมีเรื่องที่ต้องปรับปรุงอยู่ 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่องของการสวมใส่เครื่องประดับ การใส่หมวกคลุมผม ความอันตรายของเครื่องจักร เรื่องสุขภาพร่างกายของพนักงาน รวมถึงเรื่องฝุ่นที่เกิดขึ้นจากแป้ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิชา อยู่สุข (2555) กล่าวว่า สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานนั้น มาจาก 2 สาเหตุหลัก คือ เกิดจากสภาพของงานที่ไม่ปลอดภัยและการกระทำของพนักงานที่ไม่ปลอดภัย ส่วนหลังการปรับปรุงได้ พบว่า มีการพัฒนาจากพนักงานภายในบริษัทเลยไม่มีเรื่องการสวมใส่เครื่องประดับเข้าไป มีการใส่หมวกคลุมผมขณะปฏิบัติงานตลอดเวลา มีการระมัดระวังตัวจากเครื่องจักร มีการเช็กสุขภาพตัวเองก่อนเข้าสถานที่ปฏิบัติงาน และมีการจำกัดพื้นที่

ส่วนของที่เป็นแบ่งได้อย่างเป็นระเบียบ ดังนั้นพนักงานทุกคนมีการร่วมมือกันปฏิบัติตามกฎที่บริษัทตั้งขึ้นไว้ พนักงานจึงทำหน้าที่ได้ดีและเข้าปฏิบัติงานอย่างสมบูรณ์แบบภายใต้การขัดเกลาของบริษัท ทำให้พนักงานมีประสิทธิภาพและสร้างความปลอดภัยให้กับตัวเองและเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี รวมถึงมีการจัดฝึกอบรมเรื่องความปลอดภัยเบื้องต้นให้แก่พนักงาน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ถ้าหากเกิดอุบัติเหตุขึ้น ผลที่เกิดขึ้น คือ พนักงานมีความระมัดระวังในการปฏิบัติงานภายในโรงงานมากขึ้น และยังมีการตรวจสอบตนเองและผู้อื่นก่อนเข้าภายในโรงงาน เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายระหว่างการทำงานภายในโรงงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิทิต กมลรัตน์ (2552) ได้ศึกษาวิจัย “ศึกษาพฤติกรรมการความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายปฏิบัติการ: บริษัท อิติตยา เบอร์ลา เคมีคัลส์ (ประเทศไทย) จำกัด (ฟอสเฟต ดีวีชั่น)” พบว่า แนวทางในการดำเนินกิจกรรมเพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุในโรงงานที่เกิดจากพฤติกรรมการทำงานที่ไม่ปลอดภัยของพนักงาน คือ กิจกรรมของฝ่ายการบริหาร กิจกรรมด้านการส่งเสริมและกิจกรรมด้านการฝึกอบรม ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุริวัลย์ ไจกล้ำ (2557) ได้ศึกษาวิจัย “พฤติกรรมการความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน บริษัท เอสอีไอ อินเทอร์เน็ตคอนเนคส์ โปรตักส์ (ประเทศไทย) จำกัด” พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมการความปลอดภัยและส่งเสริมกิจกรรมในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการความปลอดภัยกับพนักงานทุกระดับในบริษัท ๆ เพื่อให้พนักงานมีระดับทัศนคติที่ดี ซึ่งจะส่งผลถึงการแสดงออกถึงพฤติกรรมการความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน

องค์ความรู้ใหม่

หลัก 3E และมาตรฐาน GMP สามารถกำหนดเป็นมาตรการปรับปรุงความปลอดภัยของพนักงานได้โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่แท้จริงโดยใช้แผนภูมิแกงปลา และนำปัญหานั้นมาวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อกำหนดมาตรการที่รัดกุม เช่น หากปัญหาเกิดจากบุคคล ก็ควรกำหนดมาตรการในการแต่งกาย การกำหนดแนวปฏิบัติในการเข้าสถานที่ทำงาน การติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินผล รวมถึงการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้แก่พนักงานให้มีความเข้าใจถึงข้อดี ข้อเสียที่อาจจะเกิดขึ้นจากการขาดความระมัดระวัง และประมาทในการทำงาน ทั้งนี้จากประยุกต์ใช้หลัก 3E และมาตรฐาน GMP ส่งผลให้พนักงานมีความระมัดระวังในการปฏิบัติงานภายในโรงงานมากขึ้น และยังมีการตรวจสอบตนเองและผู้อื่นก่อนเข้าภายในโรงงานเพื่อไม่ให้เกิดอันตรายระหว่างการทำงานภายในโรงงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาเรื่องการศึกษาการปรับปรุงมาตรการความปลอดภัยของพนักงานด้วยวิธีการ 3E และมาตรฐาน GMP กรณีศึกษา บริษัท ชายส์บะหมี่เกี๊ยว จำกัด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

1. บริษัทควรสร้างกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่พนักงานเพื่อสร้างความปลอดภัยให้แก่ตนเองในระหว่างการทำงาน
2. บริษัทควรกำหนดแนวปฏิบัติในการตรวจพนักงานตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดในทุกครั้งที่เข้าปฏิบัติงาน
3. บริษัทควรจัดการฝึกอบรมเรื่องความปลอดภัยให้แก่พนักงาน หรือบุคลากรทุกคนในบริษัท

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการศึกษาเรื่องการศึกษาการปรับปรุงมาตรการความปลอดภัยของพนักงานด้วยวิธีการ 3E และมาตรฐาน GMP กรณีศึกษา บริษัท ชายส์บะหมี่เกี๊ยว จำกัด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. บริษัทควรมีการจัดกิจกรรมการค้นหาและประเมินอันตรายไม่ให้เกิดอุบัติเหตุเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดผลดีต่อพฤติกรรมความปลอดภัยให้เกิดแก่แผนกอื่น ๆ หรือโรงงานอื่น ๆ
2. บริษัทควรนำแนวทางที่ได้เพื่อการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุในการทำงานและแนวทางในการป้องกันแก้ไขที่เป็นไปได้และเหมาะสมกับบริบทของบริษัทฯ
3. บริษัทควรให้ความสำคัญในการให้คำแนะนำ หรือ จัดให้มีผู้เชี่ยวชาญให้นำแนะนำกับพนักงานให้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการออกแบบ การจัดการทางด้านวิศวกรรมที่ถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

- พิสุทธิ์ รัตนแสนวงษ์และคณะ. (2555). การลดอุบัติเหตุในโรงงาน กรณีศึกษา. ใน*การประชุมวิชาการช่างงานวิศวกรรมอุตสาหกรรม ประจำปี พ.ศ. 2555* (น. 580-585). เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วชิรญา เหลียวตระกูลและคณะ. (2560). *การยกระดับผลิตภัณธ์แปรรูปเห็ดดัดเบ้เต่าเชิงการค้าสู่มาตรฐานผลิตภัณธ์ชุมชนโดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม*. (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- วิทยา อยู่สุข. (2555). *ความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ*. กรุงเทพฯ : เบสท์ กราฟฟิค เพรส

- วิฑิต กมลรัตน์. (2552). *ศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายปฏิบัติการ: บริษัท อิติตยา เบอร์ล่า เคมีคัลส์ (ประเทศไทย) จำกัด (ฟอสเฟต ดีวีชั่น).* (สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม). คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุรวิทย์ ใจกล้า. (2557). *พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานบริษัท เอสอีไอ อินเตอร์คอนเนคส์ โพรดักส์ (ประเทศไทย) จำกัด.* (งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา.

การศึกษาเพื่อปรับปรุงการจัดเก็บอุปกรณ์ช่าง เทคโนโลยี และการเข้า-ออกงาน กรณีศึกษา กองร้อยรถยนต์พยาบาล โรงพยาบาลอานันทมหิดล

Study to improve storage of equipment, technology and time to work:
a case study of Ananda Mahidol hospital

ปวันรัตน์ ดีเกษม¹, ชฎาการ จันทร์ท่ามาลา², เพ็ญญา คชชายนต์³, สุทธิพงษ์ นาคปทุมสวัสดิ์⁴
อาทิตยา ทองนพรัตน์⁵ และสุภาวดี ไทยสา⁶

Pawanrut Deekasem, Chadakarn Junmala, Pennapa Khodchayon
Suttipong Nakpathumsawat, Arthitaya thongnoppharat and Supawadee thaisa

Received: March 16, 2020

Revised: April 19, 2020

Accepted: April 21, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.15

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ไขเพื่อปรับปรุงผลผลิตภาพ โดยใช้แนวคิด และแผนภูมิแสดงเหตุและผล หลักกิจกรรม 5ส. เทคโนโลยี และแอปพลิเคชัน Timemint การตรวจสอบสถานที่ที่เกิดปัญหาในหน่วยงาน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญกองร้อยรถยนต์พยาบาล โรงพยาบาลอานันทมหิดล จำนวน 7 คน ศึกษาข้อมูลหตุยภูมิของการจัดเก็บอุปกรณ์ช่าง การบันทึกเอกสารการรับ-ส่ง และการเข้า-ออกงานของบุคลากรในหน่วยงาน ผลการวิจัย พบว่า 1. สาเหตุของปัญหา ประกอบด้วย การจัดเก็บอุปกรณ์ช่างไม่เรียบร้อยเนื่องจากมีพื้นที่การจัดเก็บไม่เพียงพอและจัดไม่เป็นระเบียบ การบันทึกข้อมูลรับ-ส่งเอกสารมีความล่าช้า เนื่องจากยังมีการใช้สมุดในการจดบันทึก และการเข้างานสายของบุคลากรในหน่วยงาน เนื่องจากเครื่องสแกนนิ้วมืออยู่ไกลจากหน่วยงาน และ 2. แนวทางการแก้ไขเพื่อปรับปรุงผลผลิตภาพ โดยการสำรวจและติดตามผลการปรับปรุงปัญหาที่เกิดขึ้น ผลการปรับปรุงปัญหาที่ 1 พบว่าสามารถลดเวลาในการค้นหาจากเดิม 4 นาที/ครั้ง ลดลงเหลือ 1 นาที/ครั้ง สามารถคิดเป็นอัตราร้อยละ 75 ผลการปรับปรุงปัญหาที่ 2 พบว่าสามารถลดค่าใช้จ่ายอุปกรณ์ในการจดบันทึกจากเดิม 350 บาท/เดือน ลดลงเหลือ 120 บาท/เดือน สามารถคิดเป็นอัตราร้อยละ 65.71 และผลการปรับปรุงปัญหาที่ 3 พบว่าสามารถลดจำนวนการมาสายจากเดิม 10 คน/เดือน ลดลงเหลือ 4 คน/เดือน สามารถคิดเป็นอัตราร้อยละ 60

¹⁻⁶ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Corresponding author, e-mail: Inlovepai@hotmail.com, Tel. 083-2556312

คำสำคัญ: กิจกรรม 5ส, เทคโนโลยี, แอปพลิเคชันไทม์มินท์

ABSTRACT

This research aims to investigate the causes of problems and solutions to improve the productivity using concepts and charts and the results of the activity 5S The Timemint technology and applications can be applied to the process of the fleet of vehicles. Samitivej Mahidol Hospital The term of the study is February to March 2020, from the researchers to check the place where the problem occurred in the agency by interviews. Study the secondary information of the device storage, technician, recording, sending and receiving documents. The research showed 1) the device store was not satisfied because there is not enough storage space and no mess 2). Recording and sending of documents is outdated because the book is still being used. To take note 3) to access the staff of the personnel in the agency, because the fingerprint scanner is far from the agency by solving the problem by exploring and following the updated results. Cumulative Update 1 issue has found that it can reduce search time from the original 4 minutes/time down for 1 minute/time can be thought to 75 percent result. Update 2 results found that the device costs to take note the original 350 baht/month reduced to 120 baht/month, can be thought to be 65.71 percent and the result of update 3 is found to reduce the number of calls from the existing 10 people/month to 4 per month, the rate of 60.

Keywords: 5S, Technology, Timemint App

บทนำ

โรงพยาบาลอานันทมหิดลก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2480 พันเอกหลวงพิบูลสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม มีดำริที่จะย้ายหน่วยทหารบางส่วนจากกรุงเทพมหานครมาตั้งที่จังหวัดลพบุรี และได้คิดวางแผนที่จะสร้างโรงพยาบาลในจังหวัดลพบุรี จึงได้มีหนังสือกราบทูลไปยังคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ฯ เพื่อขอรับการสนับสนุน โรงพยาบาลอานันทมหิดลจึงได้เริ่มก่อสร้างขึ้นในปี พ.ศ.2480 และได้รับพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จฯ มากระทำพิธีเปิดเป็นปฐมฤกษ์ เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2481 ซึ่งเป็นวันเดียวกันกับวันเปิดค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พ.ศ. 2482 พลตรี หลวงพิบูลสงคราม ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและผู้บัญชาการทหารบกในขณะนั้น ก็ได้มองเห็นว่าประเทศไทยยังขาดบุคลากรด้านการแพทย์อีกมากมาย จึงได้วางแผนผลิตแพทย์ขึ้นหนึ่งภายใต้

โครงการร่วมกันระหว่างกระทรวงกลาโหมและกระทรวงมหาดไทย ให้กรมแพทย์ทหารบกจัดตั้งโรงเรียนเสนาธิการเพื่อผลิตนายแพทย์ทหารไว้ใช้ในการสงคราม พ.ศ. 2514 ได้รับความเห็นชอบสนับสนุนจากพลเอกสุรภิจ มัยลาภ จัดสรรงบประมาณและกรุณามาเป็นประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2514 ใช้เวลาในการก่อสร้าง 5 ปีเศษ ใช้งบประมาณ 50 กว่าล้านบาท เมื่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วนับว่าเป็นโรงพยาบาลระดับโรงพยาบาลทั่วไปที่ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย (Wikipedia, 2563) เพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานของคุณคลากรให้ดียิ่งขึ้นจึงได้มีการศึกษาวิจัยการทำงานของกองร้อยรถยนต์พยาบาล

การปรับปรุงกระบวนการทำงานโดยการปรับปรุงการจัดเก็บอุปกรณ์ช่าง เทคโนโลยีและการเข้า-ออกงานของพนักงานจะส่งผลให้หน่วยงานบรรลุเป้าประสงค์ขององค์กรและสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น จึงเป็นที่มาของการวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์

ศึกษาสาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ไขเพื่อปรับปรุงผลิตภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องของการปรับปรุงการจัดเก็บอุปกรณ์ การบันทึกจัดเก็บข้อมูล และการเข้าทำงานเพื่อเพิ่มผลิตภาพ: กองร้อยรถยนต์พยาบาล โรงพยาบาลอานันทมหิดล ที่ส่งผลต่อการทำงาน การศึกษาสภาพแวดล้อมโดยรวมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในที่ทำงาน วิเคราะห์ตรวจสอบผลิตภาพ โดยการวิจัยโดยใช้แอปพลิเคชัน เข้ามาประยุกต์ร่วมกับการทำงาน ใช้หลักการ 5 ส. และเทคโนโลยี ในกิจกรรมการเข้างานและกระบวนการทำงานต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาในการทำงานตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการแก้ไข ในส่วนของวิธีการดำเนินการวิจัยจะมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วิธีการวิจัย การเตรียมความพร้อมของคณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัย กลุ่มเป้าหมาย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ ดังจะเสนอ ลำดับดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรกองร้อยรถยนต์พยาบาล ฝ่ายเวชนิทรรศการสารสนเทศและฝ่ายบังคับการกองร้อย จำนวน 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้ใช้การสำรวจพื้นที่ทั้งภายในและภายนอกอาคาร การสอบถามข้อมูลจากบุคลากรในหน่วยงาน ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายนำมาพิจารณาใช้ในการประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาสรุปประเด็นการแก้ไขปรับปรุงของปัญหาที่เกิดขึ้น ทางผู้วิจัยได้นำเครื่องมือมาใช้ในการแก้ปัญหาเหล่านี้ด้วยการใช้แอปพลิเคชัน Timemint (2560) หลักการ 5 ส. และเทคโนโลยี โดยแต่ละเครื่องมือมีวิธีในการแก้ปัญหาคือแตกต่างกันออกไป ดังนี้

2.1 การปรับปรุงด้วยกิจกรรม 5 ส.

2.2 การปรับปรุงด้วยเทคโนโลยี

2.3 การปรับปรุงด้วย Timemint App

3. การรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกองร้อยรถยนต์พยาบาล โรงพยาบาลอานันทมหิดล

3.2 ทำการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงานของหน่วยงาน และค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3 คณะผู้วิจัยประชุมระดมความคิดเห็นในการกำหนดข้อสอบถาม การสัมภาษณ์ กำหนดการ ดำเนินการเพื่อขอเข้าพบทางหน่วยงานและเข้าไปสังเกตการทำงานในสถานที่จริง

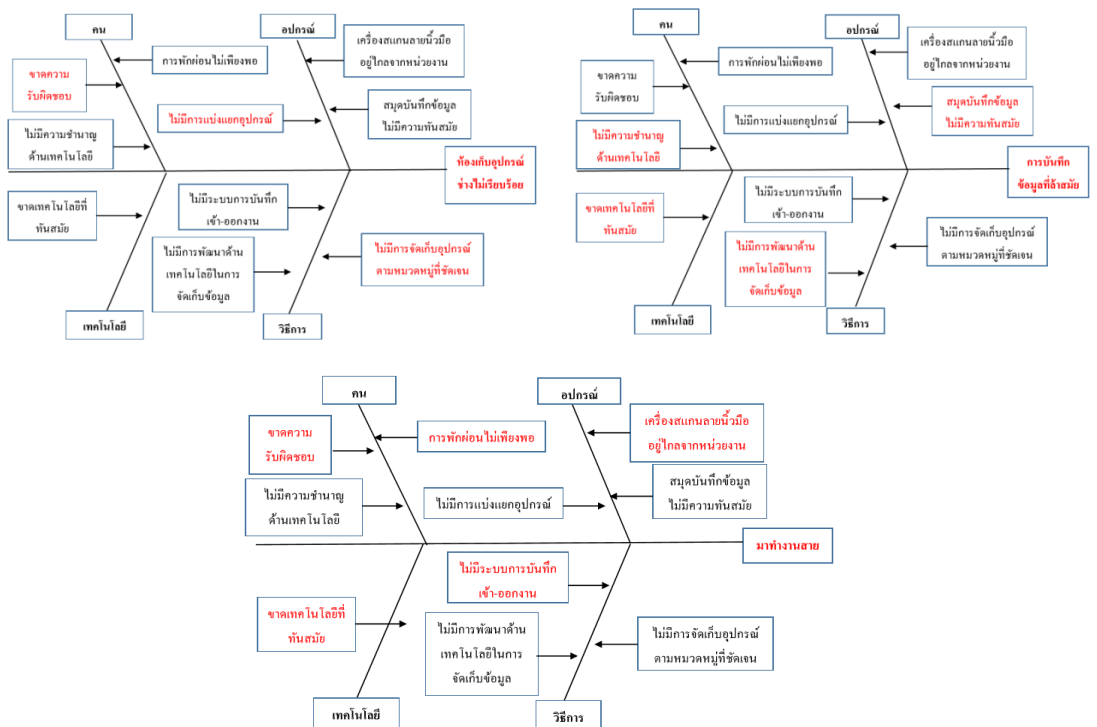
3.4 ประสานงานจัดทำเอกสารในการขออนุญาตเข้าพบ เยี่ยมชมหน่วยงานและสอบถามสัมภาษณ์

3.5 คณะผู้วิจัยดำเนินการเข้าเยี่ยมชมสถานประกอบการจริง สอบถามการทำงาน โดยรวม สอบถามถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งสังเกตการณ์ทำงานโดยรวมของหน่วยงานที่เกิดขึ้นจริงเพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์ถึงปัญหา

3.6 คณะผู้วิจัยสรุปผลการเข้าไปศึกษาเยี่ยมชมสถานประกอบการจริง

3.7 สรุปผลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจริง

3.8 เสนอแนวทางการแก้ปัญหาให้แก่หน่วยงาน เสนอวิธีการปรับปรุงโดยให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่หน่วยงาน แสดงข้อดีถ้าเกิดการปรับปรุง

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา โดยใช้แผนผังก้างปลา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อเท็จจริงของปัญหาเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทราบ การวิเคราะห์งานวิจัยในการตั้งคำถาม ข้อมูลที่ได้มาจากหน่วยงานจะช่วยให้เกิดการนำไปแก้ไขวิเคราะห์ถึงสิ่งที่จะต้องนำมาบันทึก ข้อเท็จจริงที่เกิดในกระบวนการทำงาน ออกแบบผลจากการวิเคราะห์การทำงานโดยรวมซึ่งจะช่วยให้เห็นขั้นตอนการปฏิบัติงานได้ชัดเจนขึ้น ช่วยให้การปรับปรุงวิธีการทำงานทำได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วย จากการนำเครื่องมือที่คณะผู้วิจัยเสนอเข้ามาช่วยในการปรับการทำงานจนนำไปสู่การสรุปผลการนำไปปฏิบัติได้จริง นำเสนอแก่องค์กรเพื่อเลือกนำไปใช้แก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ (ปิยฉัตร บุระวัฒน์ , 2559)

5. วิธีการเพิ่มประสิทธิภาพ

5.1 จากสถานะของปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดเก็บอุปกรณ์ช่าง จึงได้มีการนำเสนอแนวคิดหลักการกิจกรรม คือ การนำหลักการกิจกรรม 5 ส. เข้ามาปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพ ขององค์กรโดยรวม โดยเริ่มจาก

5.1.1 การเข้าไปสำรวจพื้นที่ในห้องเก็บอุปกรณ์ช่าง มีการกำหนดวิธีการทำตามหลัก ดำเนินการทำการกิจกรรม 5ส.

5.1.2 ทำการสังเกตการณ์การจัดเก็บอุปกรณ์หลักจากการใช้งาน ติดตามผลการจัดเก็บอุปกรณ์ช่างอย่างต่อเนื่องเพื่อดูและวัดผลการเปลี่ยนแปลง

5.1.3 ทำการสรุปผลเสนอแนะให้หน่วยงานเพื่อเป็นตัวเลือกในการนำเครื่องมือเหล่านี้ไปประยุกต์ปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่องต่อไปในอนาคต

5.2 จากสถานะของปัญหาที่เกิดขึ้นในการบันทึกจัดเก็บข้อมูลที่ล่าสมัยในหน่วยงาน จึงได้มีการนำเสนอแนวคิดหลักการใช้ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เข้ามาปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพ ของหน่วยงาน โดยเริ่มจาก

5.2.1 การศึกษากระบวนการบันทึกข้อมูลตั้งแต่ต้นจนจบ กำหนดวิธีการและดำเนินงานตามหลักการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

5.2.2 ทำการสังเกตการณ์ทำงาน ติดตามผลอย่างต่อเนื่องเพื่อดูและวัดผลการเปลี่ยนแปลงในการบันทึกข้อมูล

5.2.3 ทำการสรุปผลเสนอแนะให้หน่วยงานเพื่อเป็นตัวเลือกในการนำเครื่องมือเหล่านี้ไปประยุกต์ปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่องต่อไปในอนาคต

5.3 จากสถานะของปัญหาที่เกิดขึ้นในการเข้าทำงานสายของบุคลากรในหน่วยงาน จึงได้มีการนำเสนอการ นำโปรแกรมอำนวยความสะดวกมาใช้ คือ การนำ Timemint App มาลงเวลาเข้า-ออกงานแบบออนไลน์ เข้ามาปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพของหน่วยงานโดยรวม โดยเริ่มจาก

5.3.1 ศึกษาขั้นตอนการทำงานของระบบแอปพลิเคชันที่จะนำมาใช้ในหน่วยงาน

5.3.2 ทำการสังเกตการณ์เข้างานติดตามผลอย่างต่อเนื่องเพื่อดูและวัดผล การเปลี่ยนแปลง

5.3.3 ทำการสรุปผลเสนอแนะให้หน่วยงานเพื่อเป็นตัวเลือกในการนำ เครื่องมือเหล่านี้ไปประยุกต์ปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง

5.4 การวัดผลก่อนปรับปรุงและหลังปรับปรุง

$$\text{สูตร Productivity Growth} = \frac{\text{หลังการปรับปรุงผลผลิตภาพ} - \text{ก่อนการปรับปรุงผลผลิต}}{\text{ก่อนการปรับปรุงผลผลิตภาพ}} \times 100$$

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นและดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา พบว่า การจัดเก็บอุปกรณ์ช่างไม่เรียบร้อย เนื่องจากมีพื้นที่การจัดเก็บไม่เพียงพอและจัดไม่เป็นระเบียบ, การบันทึกข้อมูลรับ-ส่งเอกสารมีความ ล้าสมัย เนื่องจากยังมีการใช้สมุดในการจดบันทึก และการเข้างานสายของบุคลากรในหน่วยงาน เนื่องจากเครื่องสแกนนิ้วมือนำอยู่ไกลจากหน่วยงาน

2. การนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหานั้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยการใช้เครื่องมือ ทั้ง 3 ประเภท ประกอบด้วย

2.1 กิจกรรรม 5ส.

กิจกรรม 5ส. เป็นปัจจัยพื้นฐานการบริหารคุณภาพที่จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อม ให้เกิดบรรยากาศที่นำทำงาน มีความสะอาดเรียบร้อยในหน่วยงาน ถูกสุขลักษณะ ทำให้บุคลากรใน หน่วยงานสามารถใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ จะเห็นได้ว่าหลักการ 5ส. เป็น การลงมือทำความสะอาดที่ช่วยสร้างความสะอาดให้กับหน่วยงานและช่วยสร้างอุปนิสัยที่ดีให้กับ บุคลากร ทั้งยังมีความสะดวก รวดเร็วในการปฏิบัติงานา ประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายอีกด้วย

2.2 เทคโนโลยี

การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในหน่วยงาน เป็นการรวมองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันในการจัดเก็บ และประมวลผล ข้อมูลให้เป็นสารสนเทศที่สามารถเรียกมาใช้ช่วย สนับสนุนการตัดสินใจในการประสานงานการดำเนินงานการควบคุมการวิเคราะห์และการวาง รูปแบบของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย เครื่องมือหรืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ใช้ สำหรับป้อนข้อมูล การประมวลผล และการนำเสนอข้อมูล ปัจจุบันเทคโนโลยีและการสื่อสารได้ เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้สามารถนำไปใช้ได้จริงและทำให้ผลของ การปรับปรุงแก้ปัญหานั้นช่วยลดค่าใช้จ่ายอุปกรณ์ในการจดบันทึก

2.3 แอปพลิเคชัน Timemint

แอปพลิเคชันออกแบบมาเพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานลงเวลาได้ง่ายที่สุด เพื่อให้เจ้าของระบบจะได้ข้อมูลจากบุคลากรในหน่วยงานอย่างครบถ้วน ป้องกันการทุจริตของบุคลากรในหน่วยงานด้วยระบบตรวจสอบเลขประจำเครื่อง ทั้งนี้ การเข้าออกงานจะอ้างอิงพิกัดหรือความใกล้เคียงเพื่อตรวจสอบว่าอยู่ใกล้หรือถึงสถานที่เป้าหมายจริงแล้วถึงจะบันทึกข้อมูลการเข้าออกได้

กล่าวโดยสรุปว่าจากการวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุและการแก้ไขปัญหามาโดยการนำเครื่องมือ ประกอบด้วย กิจกรรม 5ส., เทคโนโลยี และแอปพลิเคชัน Timemint มาใช้ พบว่า จุดขายสำคัญของ 3 องค์ประกอบหลักของระบบดังกล่าว ได้แก่ 1. สะดวก รวดเร็ว ผู้ใช้งาน 2. ความไว้วางใจ ปลอดภัย และ 3. การมีเทคโนโลยีที่แม่นยำสำหรับผู้ใช้งาน

อภิปรายผลการวิจัย

การนำหลักแนวคิดและแผนภูมิแสดงเหตุและผลมาใช้ในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาในการศึกษาปัญหากระบวนการทำงานโดยรวมของหน่วยงาน กรณีศึกษา: กองร้อยรถยนต์พยาบาล โรงพยาบาลอานันทมหิดล การนำแนวคิดและแผนภูมิแสดงเหตุและผลมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยดูจากแผนผัง เพื่อช่วยให้กำหนดแนวทางในการปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้น คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแล้วนำแนวคิดและแผนภูมิแสดงเหตุและผลมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัย เพื่อช่วยเรียงความชัดเจนในแต่ละเรื่องที่กำลังวิเคราะห์ ทำให้การค้นหาค่าสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการจัดเก็บอุปกรณ์ช่างไม่เรียบร้อย การบันทึกข้อมูลรับ-ส่งเอกสารมีความล่าช้า และการเข้างานสายโดยการทำแผนผังก้างปลา (ศุภชัย นาทะพันธ์, 2551)

การนำหลักแนวคิดและทฤษฎีก้างปลาในงานวิจัยอื่น ๆ นิยมนำไปใช้อย่างมาก เพราะสามารถระบุที่มาของปัญหาที่ได้อย่างชัดเจน ช่วยปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลลิตดา ชมโฉม (2559) ได้ศึกษาวิจัย “การศึกษาปัญหาและการหาวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านเอกสารประกอบการเดินพิธีการกรมศุลกากร (ใบขนขาออก) กรณีศึกษา บริษัทตัวแทนส่งออกสินค้าทางอากาศแห่งหนึ่ง” พบว่า การใช้แผนภูมิแสดงเหตุและผล หลังการปรับปรุงทำงานทำให้ความผิดพลาดลดลงไปได้ การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาทำให้งานวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน

องค์ความรู้ใหม่

การคิดวิเคราะห์ปัญหาเป็นสิ่งที่จำเป็นในการทำวิจัย เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา ข้อมูลที่ได้มาจากบุคลากรในหน่วยงาน ทำให้มีการนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาและวิเคราะห์หาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน เพื่อจะช่วยให้หน่วยงานปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการนำเสนอหลักกิจกรรม 5ส การใช้เทคโนโลยี และแอปพลิเคชันใหม่มีน့်ต์ เข้ามาช่วยในการปรับปรุงการทำงาน สามารถสรุปผลนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้จริง และนำเสนอแก่หน่วยงานเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรกำหนดนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อฝึกอบรมและเตรียมความพร้อมทั้งกับบุคลากร เครื่องมือเครื่องใช้และระบบปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการนำกิจกรรม 5ส. เทคโนโลยี และแอปพลิเคชัน Timemint มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการทำวิจัย มีผลการปฏิบัติงานที่สามารถนำมาใช้ได้จริง จึงควรมีการนำผลวิจัยดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาเผยแพร่ความรู้หลักการและวิธีการแก่ผู้ที่ต้องการนำไปใช้ประโยชน์หรือนำไปศึกษาต่อ

เอกสารอ้างอิง

- ปิยฉัตร บุระวัฒน์. (2559). *การปรับปรุงผลผลิตภาพและคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: ทริบเพิ้ล เอ็นดูเคชั่น.
- ลลิตดา ชมโฉม. (2559). *การศึกษาปัญหาและการหาวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านเอกสารประกอบการเดินพิธีการกรมศุลกากร (ใบขนขาออก) กรณีศึกษา บริษัทตัวแทนส่งออกสินค้าทางอากาศแห่งหนึ่ง*. (วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน). คณะโลจิสติกส์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศุภชัย นาทะพันธ์. (2551). *การควบคุมคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ด ยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- Timemint. (2560). *แอปต่อกับเครื่องมือถือ*. เข้าถึงได้จาก <https://www.timemint.com/>
- Wikipedia. (2563). *โรงพยาบาลอานันทมหิดล*. เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org>

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

Public Participation in Stray Dog Management of Wat Pleng Community,
Bang Phlat, Bangkok

ธนพงศ์ ทาศรีนุช¹

Tanapong Tasrinut

Received: December 19, 2019

Revised: May 16, 2020

Accepted: May 27, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.16

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง และ 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนวัดเพลงจำนวน 210 คน โดยมาจากจำนวนประชากรที่มีอยู่ในชุมชนวัดเพลง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกรณี 2 ตัวอย่าง (t-test Independent) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.77) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 1.18) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.94) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 1.23) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.45) และ 2) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมี

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; Suan Sunandha Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: Tanapong_aom@hotmail.com, Tel. 083-9690720

ส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, สุนัขจรจัด, ชุมชน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the participation of the people in managing stray dogs in Wat Phleng community and 2) to compare the participation of the people in managing the stray dogs of Wat Phleng community. Sample groups include there were 210 people living in the Wat Phleng community area, which comes from the existing population of Wat Phleng community. The instrument used in the research was a questionnaire consisting of 4 aspects which were participation in decision making. Participation in operations Regarding participation in receiving benefits And participation in evaluation of data analysis by finding frequency, percentage, mean, standard deviation T-test independent comparison, one-way ANOVA, data analysis using social science software packages The study indicated that; 1) Public participation in stray dog management at Wat Phleng community, Bangplad district, Bangkok The overall picture was in the high level (\bar{x} = 4.00, S.D. = 0.77) and when considering each aspect found that The aspect with the highest average value was the participation in decision making (\bar{x} = 4.20, S.D. = 1.18), followed by participation in receiving benefits. Was at a high level (\bar{x} = 4.20, S.D. = 0.94) regarding the participation in the operation was at the high level (\bar{x} = 4.18, S.D. = 1.23) and the least mean was the participation in evaluation. Moderate level (\bar{x} = 3.40, S.D. = 0.45). And 2) The comparison of personal factors and public participation in stray dog management of Wat Phleng community, Bangplad district, Bangkok classified by gender, age, education level, occupation, average monthly income and the duration of living in the community found that the overall picture was not different.

Keywords: Participation, stray dogs, community

บทนำ

ปัญหาสุนัขจรจัด เกิดจากการที่มีการเพิ่มของจำนวนประชากรสุนัข (Overpopulation) ซึ่งสาเหตุใหญ่ ๆ มาจากการขาดความรับผิดชอบของเจ้าของสัตว์ การขาดความรับผิดชอบของผู้เพาะพันธุ์สัตว์ การขาดความรับผิดชอบของผู้เพาะพันธุ์และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับพันธุ์สัตว์ การขาดความรับผิดชอบของสัตวแพทย์ การขาดความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐ ข้อความข้างต้น มีปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้สุนัขจรจัดมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น วิธีที่จะควบคุมจำนวนสุนัขให้ได้ผล ควรพิจารณา คือ เข้มงวดในการเคลื่อนย้ายสัตว์ควบคุมการผสมพันธุ์ควบคุมแหล่งที่อาศัย โดยมี 3 องค์การสำคัญที่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา คือ ภาครัฐ สัตว์แพทย์ ประชาชน และควรแก้ปัญหาที่รากเหง้าของสาเหตุ คือ การเพิ่มของจำนวนประชากรมากเกินไป (Overpopulation) การขาดความรับผิดชอบของเจ้าของ โดยมีมาตรการสำคัญ 4 ประการ (The Key Principle of Stray Control) การออกกฎหมายในระดับประเทศหรือท้องถิ่นการจดทะเบียนสุนัขเพื่อควบคุมสุนัขมีเจ้าของ การฉีดวัคซีนการทำหมันการให้ความรู้เพื่อให้เจ้าของสุนัขเกิดความรับผิดชอบต่อสุนัขและให้ประชาชนช่วยกันดูแลสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเห็นถึงประโยชน์ของการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2560)

ปัจจุบันประเทศไทยมีสุนัขจรจัดโดยประมาณ 5 แสนตัว จากการวิจัยพบว่า ถ้าจำนวนสุนัขจรจัดยังเพิ่มขึ้นในอัตรานี้ ในปี 2580 จะมีสุนัขจรจัดเพิ่มขึ้น 5 ล้านตัว ซึ่งตามหลักต้องทำหมันสุนัขเพื่อลดการขยายพันธุ์ให้ได้ 70% ของสุนัขทั้งหมด ถึงจะไม่ทำให้จำนวนเพิ่มขึ้นได้ หากมีการจัดระเบียบสัตว์เลี้ยงได้ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสุนัขจรจัด ปัญหาที่ตามมา จะลดลงมาก เพราะรัฐสามารถเข้าไปช่วยเหลือได้ ตัวประชาชนเองมีการเลี้ยงสัตว์แบบรับผิดชอบต่อหลาย ๆ ส่วนช่วยกันควบคุมจำนวน และตัดวงจร การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปัญหาสุนัขจรจัด ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการลดปัญหาที่เกิดจากสุนัขจรจัด เช่น ไม่เกิดโรคระบาด หรือบางท้องถิ่นอาจกำหนดให้ขึ้นทะเบียนแล้วทำหมันฟรี ฉีดวัคซีนฟรี เป็นต้น จากข้อความข้างต้นที่กล่าวรายละเอียดส่วนนี้ยังไม่ถูกกำหนดออกมา จึงควรจะมีเกณฑ์หรือหลักการร่วมของแต่ละองค์กร เพื่อที่จะจัดระเบียบ ไม่อย่างนั้นต่างคนก็ต่างทำ เกวลี กล่าวว่า ในส่วนของคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาฯ มีนโยบายและกิจกรรมที่จะช่วยหน่วยงานราชการและผู้รักสัตว์เลี้ยงเป็นประจำ โดยคณะฯ มีการออกหน่วยสัตวแพทย์เคลื่อนที่ออกไปตามแหล่งชุมชน เช่น วัด พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อบริการตรวจสุขภาพและทำหมันสัตว์ฟรี หรือที่โรงพยาบาลสัตว์ของคณะฯ ก็มีนโยบายทำหมันในราคาต้นทุน และมีบริการทำหมันฟรีเป็นระยะ ตามโอกาสพิเศษต่าง ๆ นอกจากนี้ คณะฯ ยังมีการรณรงค์เรื่องการทำหมันสัตว์อายุน้อยก่อนวัยเจริญพันธุ์ โดยมีบริการทั้งฉีดวัคซีนฟรี ทำหมันฟรี ผังไมโครชิปฟรี มากกว่า 10 ปีแล้ว จนถึงปัจจุบัน โดยสามารถรับบริการได้ที่สำนักอนามัยในแต่ละเขตพื้นที่ แต่บุคคลบางส่วนก็ยังไม่ไปขึ้นทะเบียนกันเพราะกลัวมีภาระต้องรับผิดชอบในฐานะเจ้าของมากขึ้น ซึ่งมีการขึ้นทะเบียนสัตว์เลี้ยงมานานแล้ว และเป็นความประสงค์ของเจ้าของเอง ที่จะปกป้องสัตว์เลี้ยงของตนเองและสามารถตามหาได้เมื่อหายไป ตรงนี้ต้องเป็นความประสงค์ของประชาชนเองด้วย ที่อยากจะมีสัตว์ เลี้ยงและ เลี้ยงอย่างมีความรับผิดชอบต่อทั้งตัวสัตว์เองและสังคม (กรมการปกครอง,

2555) ผู้วิจัยเห็นว่ามีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง และควรได้รับการดูแลช่วยเหลือปัญหาสุนัขจรจัดในชุมชน เพราะมีการแพร่ขยายของสุนัขเพิ่มขึ้นมีจำนวนสุนัขจรจัดเป็นจำนวนมาก ยังไม่ได้รับการดูแลทั่วถึง ดังนั้น จึงเป็นที่มาของวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดชุมชนวัดเพลง เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยคาดว่าผลการศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างเสริมความความเข้มแข็งของประชาชนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดเพิ่มมากขึ้นเพื่อเป็นการดูแลความเรียบร้อยในชุมชน และจัดการกับปัญหาให้ไปในทางที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร” การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง จำนวน 210 คน โดยมาจากจำนวนประชากรที่มีอยู่ในชุมชนวัดเพลง ได้มาจากตารางของเครซี & มอร์แกน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random) สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การทดสอบค่า (t-test) ทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยสุด (Least Significant Difference: LSD) ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ ตัวแปรต้น (Independent Variables) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ตัวแปรตาม (Dependent Variables) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร จากการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยนำข้อมูลมาสรุปผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.2 จำนวน 118 คน มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.0 จำนวน 86 คน มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา / ปวช. คิดเป็นร้อยละ 41.0 จำนวน 86 คน มีอาชีพค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 34.3 จำนวน 72 คน มีรายได้ 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 53.8 จำนวน 113 คน และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.0 จำนวน 86 คน

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลงด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.20

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลงด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.20

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลงด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.18

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลงด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.40

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง	\bar{x}	S.D	ระดับ
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.20	1.18	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.20	1.23	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.18	0.94	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.40	0.45	ปานกลาง
รวม	4.00	0.77	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 1.18) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.94) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 1.23) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง พบว่า

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง ที่มีเพศต่างกัน

เพศ	N	\bar{X}	S.D	t	Sig
ชาย	92	3.92	0.82	-1.284	0.201
หญิง	118	4.06	0.73		

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศกับการมีส่วนร่วมพบว่า ประชากรในชุมชนวัดเพลง ที่มีเพศต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งรวมความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.185	3	1.395	2.376	0.071
ภายในกลุ่ม	120.934	206	0.587		
รวม	125.119	209			

จากตารางที่ 3 ผลการตรวจสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง ที่มีอายุต่างกัน พบว่า ความแปรปรวนของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งรวมความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.975	3	0.325	0.539	0.656
ภายในกลุ่ม	124.144	206	0.603		
รวม	125.119	209			

จากตารางที่ 4 ผลจากการตรวจสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลงที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ความแปรปรวนของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง ที่มีอาชีพต่างกัน

แหล่งรวมความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.453	6	0.742	1.248	0.283
ภายในกลุ่ม	120.666	203	0.594		
รวม	125.119	209			

จากตารางที่ 6 ผลการตรวจสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลงที่มีอาชีพต่างกัน พบว่า ความแปรปรวนของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน

แหล่งรวมความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.663	4	0.666	1.114	0.351
ภายในกลุ่ม	122.456	205	0.597		
รวม	125.119	209			

จากตารางที่ 7 ผลการตรวจสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัชรจัดของชุมชนวัดเพลงที่มีรายได้อันแตกต่างกัน พบว่า ความแปรปรวนของประชาชนในการจัดการสุนัชรจัดของชุมชนวัดเพลง ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัชรจัดของชุมชนวัดเพลง ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน

แหล่งรวมความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.185	3	1.395	2.376	0.071
ภายในกลุ่ม	120.934	206	0.587		
รวม	125.119	209			

จากตารางที่ 8 ผลการตรวจสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัชรจัดของชุมชนวัดเพลงที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน พบว่า ความแปรปรวนของประชาชนในการจัดการสุนัชรจัดของชุมชนวัดเพลง ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบของการวิจัย มีประเด็นที่สำคัญสามารถมาอภิปรายผลเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัชรจัดของชุมชนวัดเพลงเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) ได้ศึกษาวิจัย “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบล คลองใหญ่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด” พบว่า ประชากรในชุมชนวัดเพลง มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิษณุ หยกจินดา (2557) ได้ศึกษาวิจัย “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี” ประชากรในชุมชนวัดเพลง มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภิตา ศรีนุ่น (2558) ได้ศึกษาวิจัย “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา” พบว่า ประชากรในชุมชนวัดเพลงมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลงเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชากรในชุมชนวัดเพลง ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) พบว่า ประชากรชาย และประชากรหญิง มีส่วนร่วมโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลงเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชากรในชุมชนวัดเพลง ที่มีอายุและอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภิตา ศรีนุ่น (2558) พบว่า ประชากรที่มีอายุและอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลงเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชากรในชุมชนวัดเพลงที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของคมลักษณ์ สงทิพย์ (2557) ได้ศึกษาวิจัย “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” พบว่า ประชากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลงเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชากรในชุมชนวัดเพลง ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน จะมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนงเยาว์ ทองสุข (2558) ได้ศึกษาวิจัย “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอสี่เกา จังหวัดตรัง” พบว่า ประชากรที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลงเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชากรในชุมชนวัดเพลง ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน จะมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐพล ศรีธรรมมา และเกวลิน ศิลพิพัฒน์ (2560) ได้ศึกษาวิจัย “การมีส่วนร่วมของประชาชนและประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี” พบว่า ประชากรที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมโดยรวมไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุนัขจรจัดของชุมชนวัดเพลง เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อันเนื่องมาจากประชาชนให้ความสำคัญกับปัญหาในเรื่องของสุนัขจรจัด จึงทำให้ภาพรวมของการมีส่วนร่วมออกมาอยู่ในระดับมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านความร่วมมือในการตัดสินใจแก้ปัญหา ด้านความร่วมมือในการดำเนินการกับปัญหา ด้านความร่วมมือในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการจัดการกับปัญหา และด้านความร่วมมือในการประเมินผลกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนในเรื่องของการจัดการกับสุนัขจรจัด นับว่าเป็นแนวทางใน

การดำเนินด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้เป็นอย่างดีสามารถนำไปเป็นแนวปฏิบัติที่ดีได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ส่งเสริมด้านการประเมินผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐมากขึ้น
2. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และยอมรับการประเมินผลของประชาชน
3. จัดหน่วยงานที่เป็นกลาง หรือมีความยุติธรรมเพื่อให้ประชาชนไม่ถูกภาครัฐเอาเปรียบ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในชุมชนวัดเพลงในด้านอื่น ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงและนำไปใช้ประโยชน์แก่ชุมชน
2. ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการมีส่วนร่วมในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อเป็นประโยชน์แก่ชุมชนวัดเพลง

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2555). *สถิติรายงานจำนวนประชากรและบ้านจังหวัดจันทบุรี*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.
- คมลักษณ์ สงทิพย์. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว). คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นงเยาว์ ทองสุข. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอสีเกา จังหวัดตรัง*. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 1(3), 9-15.
- ปภาวรินทร์ นาจำปา. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบล คลองใหญ่อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน). วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัฐพล ศรีธรรมมา และเกวลิน ศิลพิพัฒน์. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนและประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี*. (รายงานวิจัย). วิทยาเขตบางเขน: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- วิษณุ หยกจินดา. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน). วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2560). *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม: เทคนิควิธีและการนำไปสู่การปฏิบัติ*. เข้าถึงได้จาก <https://www.opdc.go.th/content/Mjc4Nw>
- โสภิตา ศรีนุ่น. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). คณะรัฐศาสตร์: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

การพัฒนาแนวทางในการป้องกันตนเองจากปัญหายาเสพติดของนักเรียน นายสิบตำรวจ

Developing guidelines for protecting oneself from drug addiction problems
among police constable students.

จินุกุล หลวงอภัย¹

Chinukool Luangapai

Received: August 3, 2019

Revised: August 25, 2020

Accepted: August 30, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.17

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางในการป้องกันตนเองจากปัญหายาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการป้องกันตนเองจากปัญหายาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจ ประกอบด้วย 1) การฝึกอบรม การรับรู้ การเรียนรู้ และการฝึกฝน ซึ่งเป็นการให้ความรู้เรื่องยาเสพติด แนวคิดในการดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดโดยใช้สถานการณ์จำลองและแสดงบทบาทสมมติให้แก่แก่นักเรียนนายสิบตำรวจ ได้ฝึกปฏิบัติค้นหาวิธีแก้ปัญหาาร่วมกันกับเพื่อนและตัดสินใจเลือกทำอย่างมีความรับผิดชอบ ในการตัดสินใจนั้น ๆ เพื่อให้แก่นักเรียนนายสิบตำรวจได้เรียนรู้ถึงพิษภัยของยาเสพติดและรู้เท่าทัน การฝึกฝนด้วยการทำกิจกรรมที่เรียนรู้มาแล้วเพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้ทั้งในเวลาที่มีการกดดันคืบขัน นักเรียนนายสิบตำรวจจะเกิดทักษะในการป้องกันตนเอง รู้ถึงพฤติกรรมและทัศนคติของตนเองในการป้องกันยาเสพติด โดยไม่หลงคำชักชวน หลอกลวงหรือชักจูงของเพื่อนหรือญาติ ไม่ทดลองใช้ยาเสพติดกับตนเอง ไม่เลียนแบบเพื่อนในทางที่ไม่ถูกต้อง และปัจจัยแห่งความสำเร็จการป้องกันตนเองจากปัญหายาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจ 2) การกำกับ ดูแล ควบคุมของผู้บังคับบัญชาซึ่งนักเรียนนายสิบตำรวจ ต้องประพฤติและ

¹ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 6 จังหวัดนครสวรรค์; Training Center Of Provincial Police Region 6, Nakhonsawan Province

Corresponding author, e-mail: chinukool_59@gmail.com, Tel.081-9726845

ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของสถานฝึกอบรมและรักษาวินัยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ
ตำรวจแห่งชาติโดยเคร่งครัด

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวทาง, การป้องกันตนเอง, ปัญหายาเสพติด, นักเรียนนายสิบตำรวจ

Abstract

This research aims to develop guidelines of self-protection from drug violence problems of police constable students. The research conducted by using qualitative documenting research, in-depth interviews and group discussion with 10 special professionals with descriptive analysis. The analysis demonstrated the guideline for self-protection such as 1) Awareness training, learning and practicing about drug violence, procedure of protection and solution of drug problem. The police student was simulated and role play in order to find problem and solution together with their peers and made responsible choices, thus, police students can learn and being aware of the dangers of drugs violence to acquire proficiency working under intense pressure. Moreover, the police student would be developed self-defense skills, realized their behavior and attitude in drug prevention without being persuaded or induce by friend or relative. It is important not try to use drugs or being persuaded in the wrong way. In addition, the factors of success of the police student to protect of themselves from drug violence is supervisory of supervisors which the police student should behave and strictly follow the regimen and discipline as provided in the National Police Act.

Keywords: Guidelines of development, self-defense, drug problem, police constable students.

บทนำ

ยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติและประชาคมโลกซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับ การแพร่ระบาดของปัญหาเสพติดได้แทรกซึมเข้าไปทุกชนชั้นทุกสาขาอาชีพ ปัจจุบันปัญหาเสพติดได้กลายเป็นปัญหาวิกฤตที่มีแนวโน้มการขยายตัวการแพร่ระบาดเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อและบ่อนทำลายเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติแม้จะได้มีการดำเนินการทั้งภายในประเทศและร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านมาอย่างต่อเนื่องแล้วก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมาทุกรัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับที่สูงมาก ยาเสพติดได้สร้างปัญหาใหญ่และเป็นภัยคุกคามกับประชากรโดยเฉพาะประชากรที่เป็นเยาวชนและทำให้เกิดผล

เสียหายต่อระบบเศรษฐกิจสังคมและความมั่นคงของทุกประเทศในโลกประเทศไทยเราเองก็เช่นกัน ยาเสพติดได้แพร่ระบาดและเป็นปัญหาต่อสังคมโดยเฉพาะเยาวชนของไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน

ปัญหาการเสพติดและการใช้ยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการที่ยังไม่มีมาตรฐานระบบการป้องกันและควบคุมที่ดี การแพร่ระบาดในหมู่บ้านชุมชน ซึ่งนำมาสู่ปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนจะเห็นได้จากผลการบำบัดรักษาในปีที่ผ่านมา ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาทุกระบบ รวม 177,731 คนส่วนใหญ่ยังคงเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน อายุ 15-24 ปี (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, 2560) หากไม่มีการแก้ไขยับยั้งปัญหาดังกล่าวอาจลุกลามมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ซึ่งยาเสพติดที่กำลังแพร่ระบาดอย่างหนักอยู่ในปัจจุบันคือยาบ้า หรือเมทแอมเฟตามีนเนื่องจากผู้เสพยาบ้า นิยมหรือความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ยาเช่นต้องการให้ร่างกายตื่น ตัวกระตุ้นอารมณ์ให้รู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน กระตุ้นประสาทและ สมรรถนะทางเพศ ช่วยลดความอ้วน เพราะเชื่อว่าการเสพยาสามารถทำให้น้ำหนักลดลง หน้าใส ไม่มีสิว เป็นต้น ซึ่งผู้เสพยาจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เป็นโรคขาดวิตามินและแร่ธาตุสำคัญต่อร่างกายเนื่องจากการรับประทานอาหารไม่เพียงพอ น้ำหนักจะลดลงอย่างรวดเร็ว ภูมิคุ้มกันโรคของร่างกายถดถอยลง หากเสพยาเป็นระยะเวลานาน ๆ จะทำให้ระบบการทำงานของปอด ตับและไตเสื่อมสภาพ มีปัญหาเกี่ยวกับหัวใจและเส้นเลือดในสมอง ซึ่งอาจถึงตายได้ นอกจากนี้ ยังทำให้ผู้เสพยามีอาการเสพติดทางจิตซึ่งนำไปสู่การฟันทอนทางจิต นอนไม่หลับกระวนกระวาย ซึมเศร้าและอ่อนเพลียผู้เสพยาต้องเพิ่มปริมาณการเสพยามากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งการติดนอกจากจะมีปัญหาสุขภาพและมีความผิดตามกฎหมายแล้ว ยังก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา อาทิ ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเงิน และปัญหาส่วนตัวต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐจะต้องรณรงค์แก้ไขปัญหาค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์หรือความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ยาของเด็กและเยาวชนดังกล่าว (ณิษฐ ปุณณะปัญญา, 2558) ตลอดถึงการป้องกันปราบปรามอย่างเด็ดขาดและจริงจัง

สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีหน้าที่หลักในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในราชอาณาจักรและเป็นหน่วยงานหลักที่ร่วมแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษ (ราชกิจจานุเบกษา, 2547) จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถหลากหลายเข้าไปร่วมแก้ปัญหการแพร่ระบาดของยาเสพติดดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นงานด้านการป้องกันโดยการออกบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้กับชุมชนหรือเยาวชนในสถานศึกษาหรือการเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงโดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ผู้ที่ออกไปปฏิบัติงานจำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจปัญหาการแพร่ระบาดและเข้าใจจิตวิทยามวลชนและจะต้องผ่านการฝึกอบรม อาทิ โครงการ 1 ตำรวจ 1 โรงเรียน คือ โครงการครูแดร์ หรือ D.A.R.E. (Drug Abuse Resistance Education) เป็นโครงการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน ซึ่งข้าราชการตำรวจที่รับผิดชอบโครงการเหล่านี้จะต้องรู้ถึงพฤติกรรมในการป้องกันยาเสพติดเพื่อสังเกตการณ์กลุ่มเสี่ยงหรือใช้กิจกรรมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของกลุ่มเสี่ยงหรือผู้ติดยาเพื่อคืนคนดีสู่สังคม ส่วนงานด้านการข่าวการ

สืบสวนปราบปรามผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความคล่องตัวมีปฏิภาณไหวพริบ มีความรู้เรื่องกฎหมาย และมียุทธวิธีที่เท่าทันกลุ่มนักค้าทั้งหลายจึงจะสามารถควบคุมสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจเป็นสถานศึกษาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน้าที่ในการฝึกอบรมข้าราชการตำรวจ นักเรียนนายสิบตำรวจ และหลักสูตรต่าง ๆ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนาข้าราชการตำรวจออกไปรับใช้สังคมบริการประชาชนให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการผลิตนักเรียนนายสิบตำรวจมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้มีความรู้รอบด้านครอบคลุมความต้องการของสังคม จากปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ผ่านมาจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนนายสิบตำรวจจะต้องมีความรอบรู้และเข้าใจการแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งระบบไม่ว่าจะเป็นงานด้านมวลชนสัมพันธ์งานการข่าว การสืบสวนปราบปราม ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดด้วย เพื่อนำความรู้ดังกล่าวออกไปรับใช้สังคมเมื่อสำเร็จการศึกษาและได้รับบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำรวจไปประจำสถานีตำรวจต่าง ๆ

จากเหตุการณ์ที่กล่าวมา การศึกษาวิจัยการพัฒนาแนวทางในการป้องกันตนเองจากปัญหายาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจ โดยการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องยาเสพติด และการให้นักเรียนนายสิบตำรวจรักษาวินัยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ โดยเคร่งครัด ซึ่งจะทำให้นักเรียนนายสิบตำรวจสามารถป้องกันตนเองจากปัญหายาเสพติดได้

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาแนวทางในการป้องกันตนเองจากปัญหายาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจ

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจาก หลักกฎหมาย ทฤษฎี วารสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สถิติ ข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ ที่มีอยู่ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารงานตำรวจ การสืบสวนสอบสวน การป้องกันและปราบปราม งานจราจรและงานฝ่ายอำนวยการ จำนวน 10 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) ด้านการเรียนการสอน ภาควิชาสืบสวน ภาควิชาการบริหารงานตำรวจ ภาควิชาป้องกันและปราบปราม ภาควิชาทั่วไป ฝ่ายปกครองและการฝึก ครุฝึกยุทธวิธีตำรวจ วิทยากรมวลชน และผู้ปฏิบัติหน้าที่ครู D.A.R.E. จำนวน 10 คน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Content Analysis) เพื่อหาข้อสรุปแบบอุปนัยอย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์ส่วนประกอบ มีเหตุผลอิงตามกรอบแนวคิดทฤษฎี แล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาแนวทางในการป้องกันตนเองจากปัญหายาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจ ประกอบด้วย

1. การฝึกอบรม การรับรู้ การเรียนรู้ และการฝึกฝน ซึ่งเป็นการให้ความรู้เรื่องยาเสพติด โดยผู้บรรยายควรให้ความรู้ในหัวข้อ ประวัติความเป็นมาของยาเสพติด สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด สถานการณ์การยาเสพติดในประเทศไทยความหมายของยาเสพติด ประเภทของยาเสพติด ปัญหาหรือสาเหตุของการติดยาเสพติด การสังเกตลักษณะของการติดยาเสพติด แนวคิดในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยใช้สถานการณ์จำลองและแสดงบทบาทสมมุติให้นักเรียนนายสิบตำรวจ ได้ฝึกปฏิบัติค้นหาวิธีแก้ปัญหาพร้อมกันกับเพื่อนและตัดสินใจเลือกทำอย่างมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจนั้น ๆ เพื่อให้ นักเรียนนายสิบตำรวจได้เรียนรู้ถึงพิษภัยของยาเสพติดและรู้เท่าทัน เพราะการเรียนรู้คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลจากประสบการณ์หรือจากการฝึกฝน ส่วนการฝึกฝนคือ การทำกิจกรรมที่เรียนรู้อมาแล้วเพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้ทั้งในเวลาที่มีการกดดันคับขัน นักเรียนนายสิบตำรวจจะเกิดทักษะในการป้องกันตนเอง รู้ถึงพฤติกรรมและทัศนคติของตนเองในการป้องกันยาเสพติด โดยไม่หลงคำชักชวน หลอกลวงหรือชักจูงของเพื่อนหรือญาติ ไม่ทดลองใช้ยาเสพติดกับตนเอง ไม่เลียนแบบเพื่อนในทางที่ไม่ถูกต้อง

2. ปัจจัยแห่งความสำเร็จการป้องกันตนเองจากปัญหายาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจ ประกอบด้วย 1) ผู้บังคับบัญชา ซึ่งกำกับ ดูแล ให้ประพฤติและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของสถานฝึกอบรม และรักษาวินัยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ 2) การแสวงหาความร่วมมือ จากนายเรียนนายสิบตำรวจและหน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านยาเสพติด 3) หัวข้อการฝึกอบรม นักเรียนนายสิบตำรวจจะได้รับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และพิษภัยของยาเสพติด 4) ยุทธวิธีตำรวจ ซึ่งเป็นวิธีการให้นักเรียนนายสิบตำรวจสามารถป้องกันยาเสพติดให้ห่างจากตนเองได้

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาแนวทางในการป้องกันตนเองจากปัญหายาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจ ประกอบด้วย 1) การฝึกอบรม การรับรู้ การเรียนรู้ และการฝึกฝน ซึ่งเป็นการให้ความรู้เรื่องยาเสพติดการฝึกอบรม 2) การกำกับ ดูแล ควบคุมของผู้บังคับบัญชา ซึ่งนักเรียนนายสิบตำรวจต้องประพฤติและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของสถานฝึกอบรม และรักษาวินัยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติโดยเคร่งครัด สอดคล้องกับการวิจัยของเจริญ แฉกพิมาย และปนัดดา ศรีธนสาร (2555) ได้ศึกษาวิจัย “ความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ” พบว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด ได้รับความรู้จากสื่อมากที่สุด 3 ลำดับ คือ วิทยุ/โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และหนังสือพิมพ์ และรู้จักยาเสพติดมากที่สุด 3 ลำดับ คือ ยาบ้า กัญชา และใบกระท่อม ส่วนพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด มีระดับ พฤติกรรมที่มีต่อการป้องกันยาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมที่มีต่อยาเสพติดอยู่ในระดับมากที่สุด และยังมีสอดคล้องกับแนวคิดของธีรศักดิ์ ชมพูบุตร (2540) กล่าวว่า วิธีการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากยา

เสพติดควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด, ไม่หลงคำชักชวน หลอกลวงหรือชักจูงของเพื่อนหรือญาติ, ไม่ทดลองใช้ยาเสพติดกับตนเอง ไม่ว่าจะอยากรู้อยากลองแค่ไหน, ไม่เลียนแบบเพื่อนในทางที่ไม่ถูกต้อง ถ้าถูกเพื่อนขอร้องให้ทดลอง หรือถูกบังคับต้อง หาวิธีหลีกเลี่ยง, ใกล้เคียงครอบครัว บิดามารดา ญาติพี่น้อง ถ้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ต้องการจะรู้หรือขอคำแนะนำจากบิดา มารดา หรือถ้าบุคคลในครอบครัวไม่สามารถให้คำตอบได้ก็ต้องศึกษาค้นคว้า จากหนังสือตำรา บทความ หรือโรงพยาบาลทั่วไป, ใช้เวลาว่างทำงานอดิเรกที่ตนเองสนใจและบางครั้งก็สามารถช่วยเสริมรายได้ให้กับ ครอบครัว, เมื่อรู้สึกเหน็ดเหนื่อย อ่อนเพลีย แสดงว่าร่างกายต้องการพักผ่อน ไม่ควรฝืนหรือใช้ยา กระตุ้น ควรพักผ่อนให้เต็มที่เพื่อร่างกายจะได้สดชื่นและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ, ตั้งใจเรียนหนังสือและเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อจะได้ไม่ต้องโหมดูหนังสือเฉพาะเวลา ใกล้สอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรภักดิ์ พานพิศ (2552) ได้ศึกษาวิจัย “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันปัญหา ยาเสพติดของนักเรียนนอกระบบของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ” พบว่า ทักษะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อปัจจัยในการป้องกันตนเองไม่ให้ใช้ยาเสพติด ส่วนของปัจจัยภายใน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะเห็นด้วยว่าการใช้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด เป็นปัจจัยในการป้องกันตนเองไม่ให้ใช้ยาเสพติด เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าทักษะชีวิตเป็นปัจจัยในการ ป้องกันตนเองไม่ให้ใช้ยาเสพติด ส่วนปัจจัยภายนอก พบว่า มีทักษะเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าปัจจัย ด้านครอบครัวเป็นปัจจัยในการป้องกันตนเองไม่ให้ใช้ยาเสพติด และเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสื่อเป็น ปัจจัยในการป้องกันตนเองไม่ให้ใช้ยาเสพติด วิธีการในการป้องกันตนเองไม่ให้ใช้ยาเสพติด ประกอบด้วยวิธีการ 4 วิธี ได้แก่ วิธีการปฏิเสธ การคบเพื่อน การเล่นเกม และการทำงานอดิเรก

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาแนวทางในการป้องกันตนเองจากปัญหาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจที่มีประสิทธิผล คือ 1) การฝึกอบรม การรับรู้ การเรียนรู้ และการฝึกฝน ซึ่งเป็นการให้ความรู้เรื่องยาเสพติด แนวคิดในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยใช้สถานการณ์จำลองและแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนนายสิบตำรวจ ได้ฝึกปฏิบัติค้นหาวิธีแก้ปัญหาร่วมกันกับเพื่อนและตัดสินใจเลือกทำอย่างมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจนั้น ๆ เพื่อให้ นักเรียนนายสิบตำรวจได้เรียนรู้ถึงพิษภัยของยาเสพติดและรู้เท่าทัน การฝึกฝนด้วยการทำกิจกรรมที่เรียนรู้มาแล้วเพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้ทั้งในเวลาที่มีการกดดันคับขัน นักเรียนนายสิบตำรวจจะเกิดทักษะในการป้องกันตนเอง รู้ถึงพฤติกรรมและทัศนคติของตนเองในการป้องกันยาเสพติดโดยไม่หลงคำชักชวนหลอกลวงหรือชักจูงของเพื่อนหรือญาติไม่ทดลองใช้ยาเสพติดกับตนเองไม่เลียนแบบเพื่อนในทางที่ไม่ถูกต้อง 2) การกำกับ ดูแล ควบคุมของผู้บังคับบัญชา ซึ่งนักเรียนนายสิบตำรวจ ต้องประพฤติและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของสถานฝึกอบรม และรักษาวินัยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติโดยเคร่งครัด โดยตั้งแต่เริ่มเข้ารับ การฝึกอบรม จะมีการตรวจเช็คร่างกายและค้นหาสารเสพติด และแบ่งนักเรียนนายสิบตำรวจเป็น

กองร้อย ซึ่งจะมีผู้บังคับกองร้อยคอยกำกับ ดูแล อย่างใกล้ชิด ซึ่งจะทำให้นักเรียนนายสิบตำรวจได้รับการดูแลและสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียนนายสิบตำรวจให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบ ซึ่งจะทำให้เรียนนายสิบตำรวจรู้จักการป้องกันตนเองและห่างไกลจากยาเสพติด

เอกสารอ้างอิง

- เจริญ แฉกพิมายและปนัดดา ศรีธนะสาร. (2555). ยาเสพติดและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (รายงานวิจัย). กองกิจการนักศึกษา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ณิชธร ปุณณะปัญญา. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนในจังหวัดบุรีรัมย์. (การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ธีรศักดิ์ ชมพูปุตร. (2540). ยาบ้า (Amphetamin). *วารสารความรู้คือประทีป*, 5(22), 12-16.
- พรภักดิ์ พานพิศ. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันปัญหาเสพติดของนักศึกษานอกระบบของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). บัณฑิตศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พุทธศักราช 2547 มาตรา 6. (2547, 14 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 121 ตอนที่ 18 ก, หน้า 3.
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม. (2560). *แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี 2560*. (อัดสำเนา).

รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

A Model of Pracharath School Management in the Digital Age Under the
Office of Basic Education Commission

ทิพวรรณ โพธิ์ขำ¹
Tippawan Phokham

Received: December 12, 2019

Revised: July 5, 2020

Accepted: July 12, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.18

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบ การบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบฯ โดย ศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 684 คน เครื่องมือ ที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่มีความเที่ยง 0.98 สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้คือ ร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเอกสารประกอบการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าความถี่และค่าร้อยละ ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียน พระราชรัฐในยุคดิจิทัล โดยการเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 20 คน โดยการเลือก แบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบประเมินรูปแบบ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุค ดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การ

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์: Faculty of Education, Nakorn Sawan Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: tippawan.pho@nsru.ac.th, Tel. 0839589393 (ผู้เขียนหลัก)

พัฒนาบุคลากร การบริหารจัดการ การใช้หลักธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วม การมีภาวะผู้นำ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2) รูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนการนำไปใช้ และ 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, โรงเรียนประชารัฐ, ยุคดิจิทัล

Abstract

The purpose of this research was to propose a model of pracharat school management in the digital age under the office of basic education commission. As specific three aims; 1) analyze the factors of pracharath school management in the digital age under the office of basic education commission 2) to construct a model of pracharath school management in the digital age under the office of basic education commission and 3) to evaluate a model of pracharath school management in the digital age under the office of basic education commission. The method of the study were divided into 3 steps. Step 1 was to analyze the factors of pracharath school management by using related documents, an interview 5 experts, and questionnaire results from 655 participants. The instruments used were interview forms and questionnaires with reliability 0.98. The statistics employed was content analysis, frequency, percentage, mean, standard deviation, and exploratory factors analysis. Step 2 was to construct a model of pracharath school management by holding a connoisseurship of 11 experts. The instruments used were a draft of pracharath school management in the digital age under the office of basic education commission and connoisseurship documents. The statistics employed was content analysis, frequency and percentage. Step 3 was to evaluate a model of pracharath school management by using a model evaluation form to collect the data from 20 school directors using purposive sampling. The instrument employed was a model evaluation form. The statistics were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results found that; 1) the components of a model of pracharath school management in the digital age under the office of basic education commission consisted of 6 components as shared norms & values, development, management, good governance, participation, leadership, and information and communication technology 2) a model of pracharath school management in the digital age under

the office of basic education commission consists of 3 parts; introduction, content and implementation and 3) the result of model evaluation found that in overall was at the highest level

Keywords: Administrative Model, Pracharath School, Digital Age

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาคและของโลกควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

“โครงการประชารัฐ” เป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากนโยบายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประชารัฐเพื่อ เศรษฐกิจฐานราก สมัยของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นการรวมพลังระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม เพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการศึกษาของประเทศ ซึ่งมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำโครงการโรงเรียนประชารัฐและมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงสานพลังประชารัฐ ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำระหว่างภาครัฐ 3 หน่วยงาน ประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภาคเอกชน 19 หน่วยงาน และภาคประชาสังคม 4 คน ในการร่วมกันขับเคลื่อนและยกระดับการศึกษาของประเทศไทย โครงการโรงเรียนประชารัฐ มีเป้าหมายในการขับเคลื่อนและยกระดับการศึกษาดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาและยกระดับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณลักษณะและสมรรถนะความเป็นผู้นำในการบริหารสถานศึกษา ทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรมและสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา 2) เพื่อจัดทำและเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ 3) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาระบบ ICT เพื่อการศึกษา

และการบริหารจัดการสื่อ 4) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Active Learning, Critical Thinking) จัดทำคู่มือการจัดการเรียนการสอนและจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นพัฒนาจิตสาธารณะ เพื่อการบริการชุมชนและสังคม 5) เพื่อยกระดับความสามารถด้านการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษในสถานศึกษาสู่ระดับนานาชาติ ซึ่งการดำเนินโครงการโรงเรียนพระราชวัง มุ่งเน้นการประสานความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมเพื่อแก้ไขปัญหา และพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศที่ครอบคลุม 6 ประเด็น ได้แก่ 1) หลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ 2) การผลิตและพัฒนาครู 3) การผลิตพัฒนากำลังคนและงานวิจัย 4) การบริหารจัดการ 5) การประเมินและการพัฒนามาตรฐานการศึกษาและ 6) ICT เพื่อการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

คุณลักษณะสำคัญของการใช้เทคโนโลยียุคดิจิทัลมีอยู่ 3 ประการ ได้แก่ 1) ความรวดเร็วในการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บหรือการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ ของผู้ใช้ 2) การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ไม่มีขอบเขตหรือข้อจำกัดในเรื่องเวลาหรือสถานที่ ทำให้สามารถเข้าถึง รับรู้และเรียนรู้ได้ทุกที่และทุกเวลา และ 3) การใช้เทคโนโลยีมาบูรณาการเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ ให้ทุกคนสามารถจัดเก็บ เข้าถึง ใช้พัฒนาความรู้ เผยแพร่และแบ่งปันความรู้ได้อย่างทั่วถึง โดยคุณลักษณะสำคัญของยุคดิจิทัลดังกล่าวมีผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของระบบสารสนเทศ (Information System) เพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ของสถานศึกษา และเพื่อการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลนี้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ มากมาย อาทิ การจัดบรรยากาศชั้นเรียนแบบดิจิทัล (Digital Classroom) การบริหารงานบุคคล การบริหารกิจการนักเรียน การบริหารงบประมาณ การเงิน งานธุรการ งานอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม ตลอดจนงานความสัมพันธ์กับชุมชน โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความทันสมัย และความคุ้มค่าในการใช้ประโยชน์เป็นสำคัญ (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2561) จากผลการดำเนินงานพัฒนาโครงการโรงเรียนพระราชวังรุ่นแรกที่ผ่านมาได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลให้ทุกห้องเรียนของโรงเรียน จัดอบรมกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันตามจุดเน้นของโรงเรียน ได้แก่ การจัดทำแผนการสอนแบบสไลด์ จูฬา โรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนที่ได้รับการพัฒนา STEM Education และสื่อการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษทุกโรงเรียน และกำหนดขยายจำนวนโรงเรียนพระราชวังเพิ่มขึ้น โดยเน้นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมในทางสังคม และสร้างความมั่นคงของสังคมและประเทศ โดยบูรณาการจุดเด่นของโครงการโรงเรียนดีใกล้บ้านที่มีคุณภาพดีด้านสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสม และโครงการโรงเรียนพระราชวังที่มีพลังพระราชวังสนับสนุนยกระดับคุณภาพโรงเรียนให้เป็น “โรงเรียนพระราชวัง” เพื่อการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการพัฒนาการศึกษาให้สถานศึกษามีความพร้อมด้านปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการศึกษายุคดิจิทัลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายผู้เรียนคุณภาพสู่อนาคตใหม่ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชวังในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็น

แนวทางในการให้โรงเรียนต่าง ๆ ได้นำรูปแบบการบริหารไปใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพที่สูงขึ้นและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยผู้วิจัยได้นำเสนอการดำเนินงานวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ การบริหารการศึกษา การศึกษายุคดิจิทัล และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ด้วยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้น 5 คน
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนพระราชรัฐของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3,093 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม จำนวน 342 โรงเรียนๆ ละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 684 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการหรือครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC เท่ากับ 0.80 ขึ้นทุกข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์ใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ใช้สถิติการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการดังนี้

1. นำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน

3. การสร้างคู่มือ และประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำรูปแบบที่ได้จากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมคู่มือการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการนำรูปแบบและคู่มือการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับผู้อำนวยการโรงเรียนพระราชรัฐ จำนวน 20 โรงเรียน ศึกษาและประเมินรูปแบบการบริหารและการจัดการยุคดิจิทัลของโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

1.1 ผลการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ได้ตัวแปรทั้งสิ้น จำนวน 119 ตัวแปร

1.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาบุคลากร 2) การบริหารจัดการ 3) การใช้หลักธรรมาภิบาล 4) การมีส่วนร่วม 5) การมีภาวะผู้นำ และ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยเลือกองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป และมีค่าไอแกน (Eigen Values) ที่มากกว่า 1 และมีตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ จำนวนตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ตามเกณฑ์ของไกเซอร์ (Kaiser's Criterion)

2. การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

2.1 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ส่วน 8 ด้าน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ คือ 1) แนวคิดและหลักการพื้นฐานของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา คือ

องค์ประกอบของรูปแบบ และส่วนที่ 3 ส่วนการนำไปใช้ คือ 1) แนวทางการบริหารโรงเรียนประชา รัฐในยุคดิจิทัล และ 2) เงื่อนไขความสำเร็จ

2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐใน ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 11 คน พบว่า มีความเหมาะสม

3. การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาบุคลากร 2) การ บริหารจัดการ 3) การใช้หลักธรรมาภิบาล 4) การมีส่วนร่วม 5) การมีภาวะผู้นำ และ 6) การใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกองค์ประกอบมีความสำคัญต่อการ บริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มี เป้าหมายสำคัญเพื่อการพัฒนาการศึกษาในยุคดิจิทัลและให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้อง ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภา ทองหง่า (2554) ได้ศึกษาวิจัย “รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” พบว่า องค์ประกอบ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การประกัน คุณภาพการศึกษา 2) การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน 3) การนิเทศการศึกษา 4) การ แขนงแนวการศึกษา 5) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ 6) สื่อการเรียนการสอน สอดคล้อง กับงานวิจัยของนิภาพร ตีมาก (2559) ได้ศึกษาวิจัย “รูปแบบการพัฒนาบุคลากรเพื่อเสริมสร้าง ประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” พบว่า รูปแบบการพัฒนา บุคลากรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการพัฒนาบุคลากร 2) วัตถุประสงค์การพัฒนาบุคลากร 3) ขอบข่าย การพัฒนาบุคลากร 4) แนวทางการพัฒนาบุคลากร และ 5) การประเมินผลการพัฒนาบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของนพพล บุญพงษ์ (2560) ได้ศึกษาวิจัย “การนำเสนอรูปแบบการบริหาร เครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” พบว่า องค์ประกอบของ รูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของเครือข่ายสถานศึกษา 2) โครงสร้างของเครือข่าย สถานศึกษา 3) บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายสถานศึกษา 4) คณะกรรมการเครือข่ายสถานศึกษา 5) การบริหารงานของเครือข่ายสถานศึกษา และ 6) การระดมทรัพยากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Evelina Du (2014) ได้ศึกษาวิจัย “Public Private Partnerships in Early Childhood

Education” พบว่า องค์ประกอบสำคัญของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้บริหารเด็กปฐมวัย 2) นักการศึกษา 3) ผู้สนับสนุน 4) ผู้ให้การสนับสนุน และ 5) การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Brooke C Towner (2018) ได้ศึกษาวิจัย “Examining the Process of Shared Use through Community-School Partnerships” พบว่า การวิเคราะห์โครงสร้างทางทฤษฎีมีกระบวนการที่สำคัญ ดังนี้ 1) การสื่อสารประสานงาน 2) ความร่วมมือ 3) ความมุ่งมั่นส่วนตัว 4) เงินทุนสนับสนุนเพิ่มขึ้น 5) ความเป็นเจ้าของชุมชน และ 6) โอกาส

2. การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.1 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย 1) แนวคิดและหลักการพื้นฐานของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย องค์ประกอบของรูปแบบ และส่วนที่ 3 ส่วนการนำไปใช้ ประกอบด้วย 1) แนวทางการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล 2) เงื่อนไขความสำเร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบหลักของรูปแบบ 3 ส่วน คือ ส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนเงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระพร อายุวัฒน์ (2552) ได้ศึกษาวิจัย “แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก” พบว่า แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 3 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนนำ กล่าวถึงความเป็นมา ความสำคัญและยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก 2) แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ประกอบด้วย แนวคิดและหลักการ ยุทธศาสตร์ และคุณลักษณะของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก และ 3) เงื่อนไขของการนำแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กไปใช้ สอดคล้องกับงานวิจัยของอร่าม วัฒนะ (2561) ได้ศึกษาวิจัย “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด” พบว่า ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และกระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ส่วนที่ 3 เงื่อนไขความสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Turnbull G. Verdin (2015) ได้ศึกษาวิจัย “The Profitability for Businesses in School Business Partnerships” พบว่า 1) ลักษณะของโรงเรียนและปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ เช่น ที่ตั้งของโรงเรียน 2) การปรับปรุงพื้นที่และปัจจัยความก้าวหน้า เช่น ทักษะด้านวิชาการและอาชีพของนักเรียน และ 3) เป้าหมายและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางธุรกิจ

2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในหลายมุมมองเพื่อให้ได้รูปแบบและคู่มือที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้กับโรงเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพร พงษ์กังสนานนท์ (2550) ได้ศึกษาวิจัย “การพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริม การศึกษาตลอดชีวิต” พบว่า การประเมินรูปแบบประกอบด้วยการประเมินรูปแบบเพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติในสถานศึกษา

3. การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัลในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการดำเนินการที่ผ่านกระบวนการต่าง ๆ มาอย่างเป็นขั้นตอนและเหมาะสม โดยเฉพาะการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้งในระดับนโยบาย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐ และได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องครอบคลุมโรงเรียนพระราชรัฐในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกภูมิภาค โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐ รวมทั้งสิ้น 20 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนพระราชรัฐในภาคเหนือจำนวน 4 โรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 4 โรงเรียน ภาคกลางจำนวน 4 โรงเรียน ภาคตะวันตก และตะวันออกจำนวน 4 โรงเรียน และภาคใต้ จำนวน 4 โรงเรียน รวมทั้งในการสร้างรูปแบบ มีกรอบแนวคิดหลักการ ทฤษฎี ของนักวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษา ทำให้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมัลลวีร์ รอชโพล (2554) ได้ศึกษาวิจัย “การพัฒนาโรงเรียนตีประจำตำบลผ่านกระบวนการภาคีเครือข่าย ในประเทศไทย” พบว่า คู่มือของรูปแบบการพัฒนากระบวนการภาคีเครือข่ายในโรงเรียนตีประจำตำบล มีความเหมาะสมถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภา ทองหง่า (2554) ได้ศึกษาวิจัย “รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 องค์กรประกอบ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และใช้ประโยชน์ได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของนพ ปฎล บุญพงษ์ (2560) พบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อร่าม วัฒนะ (2560) พบว่า การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน

สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jason Stamper (2015) ได้ศึกษาวิจัย “District Run Online High Schools: Best Practices and Challenges” พบว่าแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับโรงเรียนออนไลน์ประกอบด้วยปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โปรแกรมการศึกษาพิเศษ และรูปแบบทางการเงินที่ได้รับการสนับสนุนโดยมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้ยังพบประเด็นหลักที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของนักเรียน 2) การขาดเรียน และ 3) การเตรียมอาจารย์ โดยนำรูปแบบที่ได้มากำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานเพื่อนำไปใช้กับโรงเรียนมัธยมออนไลน์อื่น ๆ ที่จะปฏิบัติตาม

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนพระราชวังในทุกๆด้าน
2. ควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลให้กับโรงเรียนพระราชวัง
3. ควรพัฒนาคู่มือการบริหารโรงเรียนพระราชวังในยุคดิจิทัลที่สอดคล้องกับบริบทหรือสภาพจริง

หรือสภาพจริง

4. ควรมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนพระราชวังอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยความสำเร็จ เพื่อให้การบริหารโรงเรียนประชาธิรัฐในยุคดิจิทัลบรรลุตามเป้าหมาย การเพิ่มศักยภาพด้านเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีให้มีคุณภาพมากขึ้นการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถผู้บริหาร ครูและนักเรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน มีทักษะวิชาชีพในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสามารถใช้วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน และ School Partner ร่วมกับการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์และสื่อ ICT เพื่อการศึกษา มีการระดมความคิดเห็น แนวคิดที่หลากหลาย ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน
2. ผู้บริหารโรงเรียนประชาธิรัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องควรทำความเข้าใจ และจัดลำดับความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการบริหารโรงเรียนประชาธิรัฐในยุคดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *โรงเรียนประชาธิรัฐ*. เข้าถึงได้จาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=44709&Key=news_act.
- ธีระพร อายุวัฒน์. (2552). *แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นพปฎล บุญพงษ์. (2560). *การนำเสนอรูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. *ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 19(1), 14-20.
- นิภาพร ดีมาก. (2559). *รูปแบบการพัฒนาบุคลากรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มัลลวีร์ รอซโฟล. (2554). *การพัฒนาโรงเรียนตีประจำตำบลผ่านกระบวนการภาคีเครือข่ายในประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิภา ทองหง่า. (2554). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2561). *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล*. เข้าถึงได้จาก <http://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232-edu-teaartedu-teaart-teaartdir>

- อัมพร พงษ์กัสนนันท์. (2550). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อร่าม วัฒนะ. (2561). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Towner, Brooke C. (2018). *Examining the Process of Shared Use through Community-School Partnerships*. (Doctorate of Philosophy). College of Physical Activity and Sport Sciences: University of West Virginia.
- Du, Evelina. (2014). *Public Private Partnerships in Early Childhood Education*. (Doctoral dissertation). Oakland, CA: Mills College.
- Stamper, J. (2015). *District Run Online High Schools: Best Practices and Challenges*. (Doctoral dissertation). USA: University of West Georgia.
- Verdin G. Turnbull. (2015). *The Profitability for Businesses in School Business Partnerships*. (Doctoral dissertation). USA: University of Texas Southern.

การตลาดดิจิทัลและการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ขนมฝอยทอง จังหวัดเพชรบุรี

Digital Marketing and Packaging Development for Confectionery Products Phetchaburi Province

ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์¹, ชมพูนุท โภคณิตถานนท์², รุ่งทิวา ชูทอง³ และวันชัย ประเสริฐศรี⁴
Ntapat Worapongpat, Chompoonud Phokanittanon, Rungtiva Choothong and
Wanchai Prasertsri

Received: May 3, 2019

Revised: July 7, 2020

Accepted: July 12, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.19

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์และพัฒนาการตลาดดิจิทัลสำหรับผลิตภัณฑ์ขนมฝอยทองบ้านแม่อรมณ ตำบลสามะโรง อำเภอเมืองเพชรบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ด้วยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสำรวจออนไลน์ ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นผู้ประกอบการชุมชน จำนวน 10 คน และผู้เข้าชมสื่อดิจิทัลและลูกค้าผลิตภัณฑ์ จำนวน 100 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค SWOT Analysis ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิงร้อยละ 57 อายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 54 ส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี สื่อสังคมออนไลน์ที่เลือกใช้มากที่สุด ได้แก่ Facebook ผลการเปรียบเทียบปัจจัยด้านตราผลิตภัณฑ์ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีแนวโน้มไปสู่ความพึงพอใจ ระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล พบว่า โดยภาพรวมเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.30 S.D.=0.16 ด้านการใช้สื่อดิจิทัลผ่าน Facebook ประเภทเนื้อหาที่นำเสนอและการมีส่วนร่วมตอบกลับ พบว่ามีการ Engage 338 ครั้ง ประเภทคอนเทนต์บน Facebook มีการ Engage 322 ครั้ง ประเภทพาดหัว มีการ Engage 235 ครั้ง ด้านสื่อดิจิทัล Instagram มีการ Engage 119 ครั้ง

^{1,2} มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา; Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

³ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์; Rajamangala University of Technology Rattanakosin

⁴ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; Rajamangala University of Technology Thanyaburi

คำสำคัญ: การตลาดดิจิทัล, การพัฒนาบรรจุภัณฑ์, ขนมฝอยทอง, สื่อดิจิทัล

Abstract

The objective of this research is to study packaging development and manage digital marketing for earthworms of Community Waste Management Center of Fuzzy confectionery products, Ban Mae Aom, Sam Makrong Subdistrict, Mueang Phetchaburi District Method between qualitative Method and the quantitative Method by using in-depth Interview and questionnaire online by sample random sampling. The samples were then entrepreneurs and the farmers ten peoples and visited digital media and customer 100 peoples. The statistical analysis was the descriptive analysis, such as percentage, mean, standard deviation, and SWOT Analysis. The results showed that most of the respondents were female, about 57 percent, age between 21-30 years old, about 54 percent, most of them were the owner, bachelor's degree, most of the social media that they use Facebook. The comparison between brand, product, place tendency to satisfy. The level satisfaction of respondents in public relations through digital media overall strongly agreed with = 4.30 S.D.=0.16, digital media through Facebook for content and reaction found that they are engaged 338, content on Facebook are engage 322, headline are 235, and Instagram Was engaged 119.

Keywords: Digital marketing, The development of packaging, candy, digital media

บทนำ

“ขนมไทย” เป็นของหวานที่ทำและรับประทานกันหลังจากรับประทานอาหารคาวเพื่อเป็นของ หวาน มีเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมประจำชาติไทยคือ มีความละเอียดอ่อนประณีตในการเลือกสรร วัตถุดิบ วิธีการทำ ที่พิถีพิถัน รสชาติอร่อยหอมหวาน สี สันสวยงาม รูปลักษณ์ชวนรับประทาน ตลอดจนกรรมวิธีในการรับประทานที่ประณีตบรรจงของขนมในแต่ละชนิด ซึ่งยังมีความแตกต่างกัน ไปตามลักษณะของขนมในแต่ละชนิด ฝอยทองเป็นขนมไทยที่ได้รับอิทธิพลจากชาวโปรตุเกสมานานกว่า 500 ปี ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ฝอยทอง เป็นอาหารหวานที่ไทยได้วิธีการทำมาจากชาวโปรตุเกสชื่อ Maria Guyomar de (คุณท้าวทองกีบม้า) ภรรยาของเจ้าพระยาวิไชยนทรกงสุลโปรตุเกส ได้นำมาสอนฝ่ายในในสมัยสมเด็จพระเจ้านารายณ์มหาราช ชาวโปรตุเกสรับประทานฝอยทองแกลมกับเนื้ออย่างเป็นอาหารคาว ส่วนคนไทยนำมาเป็นอาหารหวาน นิยมใช้เป็นขนมเลี้ยงพระในงานมงคลต่าง ๆ เนื่องจากชื่อขนมมีคำว่าทองจึงถือเป็นมงคล ขนมฝอยทองในงานเหล่านี้ต้องเป็นเส้นที่ยาวมากเพราะถือเป็นเคล็ดตามชื่อและลักษณะของฝอยทองว่าทำให้อายุ

ยืนยาว จะตัดฝอยทองให้สั้นเป็นคำ ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการรับประทานไม่ได้กฎที่ถือกันมาจนเป็นประเพณีของไทย

การตลาดบนโลกดิจิทัลเป็นเรื่องธรรมดาไม่แปลกใหม่อีกต่อไป ธุรกิจไหนที่ไม่ตัดสินใจก้าวเข้าสู่พื้นที่บนโลกดิจิทัล ก็มีอันต้องเสียแต้มพ่ายให้กับคู่แข่งไม่มากก็น้อย การวางแผน Marketing Communication แบบฉบับเดิมหรือการวางแผน Digital Marketing แบบคร่าว ๆ ไม่มีการแบ่งแยกแคมเปญก็ใช้ไม่ได้อีกต่อไป เพราะพฤติกรรมที่หลากหลายเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วของผู้บริโภค แต่ละช่วงวัยมีผลกระทบต่อการวางแผนแต่ละช่องทางและกลยุทธ์ทางด้านคอนเทนต์อย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น GenMe ที่เริ่มเล่น Facebook น้อยลง และหันไปให้เวลากับ Instagram, Twitter, Youtube และ Netflix ตามลำดับโดยลูกค้าจะมีสถานะแตกต่างกันในแต่ละช่วง ตั้งแต่ไม่รู้จักรับแบรนด์ รู้จักแบรนด์ สนใจแบรนด์ ตัดสินใจซื้อสินค้า ชอบแบรนด์ ซื้อของซ้ำ บอกต่อแบรนด์ให้กับคนรอบตัว ซึ่งนักการตลาดต้องเข้าใจ และสื่อสารผ่านข้อความ รูปภาพ/วิดีโอและช่องทางให้เหมาะสมกับลูกค้าในแต่ละช่วง โดยในแต่ละช่วงการวัดผลก็จะแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็น การเข้าถึง Impression, Reach บน Social Media, Bounce rate, Time spent on website, การมีส่วนร่วม Like, Comment, Share, การให้ความสนใจ กดคลิก Link ส่งข้อความ หรือการรับชมวิดีโอไปจนถึงการซื้อ ยอดขาย และต้นทุนต่อการโฆษณาทั้งหมด (Step Academy, 2562) ขนมฝอยทองบ้านแม่อรุณ ตำบลสามะโรง อำเภอเมืองเพชรบุรีตั้งขึ้นเพื่อแก้ปัญหาการบริหารจัดการไข่เป็ดที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นทั้งประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญแห่งหนึ่ง (สำนักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี, 2556) จังหวัดจึงทำแผนปฏิบัติการผ่านกิจกรรมหลากหลายแต่ปัญหาหลักคือชุมชนขาดองค์ความรู้ในเรื่องช่องทางการจำหน่ายในสื่อสังคมออนไลน์ รูปแบบตรายี่ห้อและบรรจุภัณฑ์ล้ำสมัยไม่ดึงดูดใจ มีแต่ช่องทางออฟไลน์หรือขายหน้าร้าน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และพัฒนาและปรับปรุงสื่อดิจิทัลเพื่อเพิ่มช่องทางการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ของลูกค้าผลิตภัณฑ์ขนมฝอยทองบ้านแม่อรุณ ตำบลสามะโรง อำเภอเมืองเพชรบุรี

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์และพัฒนาการตลาดดิจิทัลผลิตภัณฑ์ขนมฝอยทองบ้านแม่อรุณ ตำบลสามะโรง อำเภอเมืองเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้ประกอบการและเกษตรกรชนมฝอยทองบ้านแม่อรรมณ์ ตำบลสามะโรง อำเภอเมืองเพชรบุรี การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้เข้าชมสื่อดิจิทัลและลูกค้าผลิตภัณฑ์

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้ประกอบการจำนวน 10 ราย ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้เข้าชมสื่อดิจิทัลและลูกค้าผลิตภัณฑ์ชนมฝอยทองบ้านแม่อรรมณ์ จำนวน 100 คน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบไร้โครงสร้าง (Unstructured Interview) เพื่อสอบถามถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดของส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์ชนมฝอยทอง สื่อดิจิทัลและบรรจุภัณฑ์ที่ต้องการ แล้วนำไปออกแบบบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ โลโก้ และภาชนะบรรจุ พัฒนาและปรับปรุงสื่อดิจิทัล ได้แก่ Facebook, Instagram, Line@, Youtube การขายในระบบออนไลน์ของ Shopee

2. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของการใช้สื่อดิจิทัลหลังการพัฒนาสื่อและบรรจุภัณฑ์ ด้วยแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ของ Likert ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการ หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้เกณฑ์แปลความหมายค่า Likert 5 ระดับที่ระดับ Interval เท่ากับ 0.8 ดังนี้ เห็นด้วยมากที่สุด (4.21-5.00) มาก (3.41-4.20) ปานกลาง (2.16-3.40) น้อย (1.89-2.60) และน้อยที่สุด (1.00-1.88) เกณฑ์การวัดความพึงพอใจก่อนและหลังการพัฒนาประยุกต์จากการวัดคุณภาพการบริการของ พาราสุรามัน เซทแฮล์ม และเบอร์รี่ (Parasuraman and Valarie A. Zeithaml and Leonard L. Berry, 1988) โดยการเปรียบเทียบก่อนและหลังการพัฒนาจะใช้เกณฑ์วัดคุณภาพโดยนำคะแนนก่อนพัฒนาลบด้วยคะแนนหลังพัฒนา ($\bar{x}_1 - \bar{x}_2$) ดังนี้ คะแนนบวกเท่ากับมีแนวโน้มสู่ความไม่พึงพอใจ คะแนนลบเท่ากับมีแนวโน้มไปสู่ความพึงพอใจในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสรุปด้วยเทคนิค SWOT Analysis

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและข้อจำกัดในด้านส่วนประสมทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ขนมผอยทองบ้านแม่อรรมณ์ ตำบลสามะโรง อำเภอมืองเพชรบุรี ด้วยเทคนิค SWOT Analysis

	Product	Price	Place	Promotion
S	<ul style="list-style-type: none"> - ผลิตภัณฑ์ที่ชาวชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ - ผลิตภัณฑ์ลงทุนต่ำ - ผลิตภัณฑ์สามารถรายได้เสริมให้เกษตรกรและพ่อค้า 	<ul style="list-style-type: none"> - การตั้งราคาขายไม่สูง - ใช้เงินลงทุนต่ำ - ลูกค้าสามารถตัดสินใจซื้อได้ง่ายเนื่องจากราคาไม่สูง 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดจำหน่ายภายในชุมชน - ออกบูธจำหน่ายตามงานนิทรรศการต่าง ๆ - ช่องทางการจัดจำหน่ายทางออนไลน์ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการจัดโปรโมชั่นส่งเสริมการตลาด - มีการแจกอาหารว่างที่มีส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้เยี่ยมชมศูนย์
W	<ul style="list-style-type: none"> - บรรจุภัณฑ์มีการรั่วเนื่องจากกระบวนการบรรจุและความพร้อมของเครื่องจักร - กระบวนการบรรจุยังขาดคุณภาพ - โลโก้ไม่ดึงดูดใจ สีส้น และวิธีการออกแบบเดิม 	<ul style="list-style-type: none"> - ช่องทางการชำระเงินสดอย่างเดียว ไม่มีการชำระผ่านระบบออนไลน์ 	<ul style="list-style-type: none"> - สถานที่ของวิสาหกิจชุมชนหาค่อนข้างยากและไม่มีตำแหน่งบอกบนแผนที่ออนไลน์ - สถานที่จัดจำหน่ายมีน้อย - หน้าร้านอยู่ห่างไกล อยู่ในต่างจังหวัด 	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดการประชาสัมพันธ์ - การออกบูธในที่ต่าง ๆ
O	<ul style="list-style-type: none"> - ผลิตภัณฑ์ผลิตจากวัสดุธรรมชาติ - ตลาดมีความต้องการสูง 	<ul style="list-style-type: none"> - ราคาถูกมากกว่าแหล่งผลิตอื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - ในปัจจุบันมีการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ปัจจุบันมีการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง
T	<ul style="list-style-type: none"> - หลีกเลียงการโดนแสงแดดความร้อนตอนอยู่ในบรรจุภัณฑ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนคู่แข่งชั้นสูงมีหลายแหล่งที่ผลิตสินค้า 	<ul style="list-style-type: none"> - ในช่องทางการจำหน่ายมีคู่แข่งมาก เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์หลักของประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเทศคู่แข่ง มีเทคโนโลยีในการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงมากกว่าประเทศไทย มีการแจกสินค้าตัวอย่าง

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	43	43
หญิง	57	57
อายุ		
อายุต่ำกว่า 20 ปี	7	7
21 - 30 ปี	54	54
31 - 40 ปี	28	28
41 - 50 ปี	9	9
51 - 60 ปี	2	2
60 ปีขึ้นไป	0	0
อาชีพ		
นักเรียน นิสิต นักศึกษา	5	5
พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการ	14	14
พนักงานบริษัทเอกชน	8	8
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	11	11
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	38	38
รับจ้างทั่วไป	24	24
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า	11	11
ปวช./ปวส./อนุปริญญา	33	33
ปริญญาตรี	42	42
สูงกว่าปริญญาตรี	14	14
สื่อสังคมออนไลน์ที่ท่านเลือกใช้มากที่สุดเมื่อต้องการซื้อหรือค้นหาผลิตภัณฑ์		
Facebook	43	43
Line	33	33
Twitter	8	8
Instagram	9	9
Youtube	7	7

จากตารางที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57 อายุระหว่าง 21-30 ปี ส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 42 สื่อสังคม

ออนไลน์ที่เลือกใช้มากที่สุดเมื่อต้องการซื้อหรือค้นหาผลิตภัณฑ์ได้แก่ Facebook รองลงมาเป็น Line@

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยด้านตราผลิตภัณฑ์ผอยทงก่อนและหลังการพัฒนา

ปัจจัยด้านตราผลิตภัณฑ์	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา		ค่าความแตกต่าง ($\bar{X}_1 - \bar{X}_2$)	แปลความหมาย
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.		
1. ตราสินค้ามีความโดดเด่น สวยงาม และมีเอกลักษณ์	1.77	0.42	4.11	0.32	-2.34	แนวโน้มไปสู่ความพึงพอใจ
2. ตราสินค้าจดจำได้ง่าย	1.85	0.36	4.44	0.61	-2.59	แนวโน้มไปสู่ความพึงพอใจ
3. ตราสินค้าช่วยให้ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ได้ง่าย	1.75	0.44	4.44	0.52	-2.69	แนวโน้มไปสู่ความพึงพอใจ
4. ตราสินค้าสร้างความน่าเชื่อถือให้ผลิตภัณฑ์	1.75	0.44	4.05	0.22	-2.30	แนวโน้มไปสู่ความพึงพอใจ
	1.78	0.04	4.26	0.18	-2.48	แนวโน้มไปสู่ความพึงพอใจ

จากตารางที่ 3 พบว่าโดยรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีแนวโน้มสู่ความพึงพอใจในตราผลิตภัณฑ์หลังจากพัฒนาตราผลิตภัณฑ์ใหม่แล้ว โดยปัจจัยด้านตราสินค้าช่วยให้ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ได้ง่ายมีแนวโน้มพึงพอใจเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นตราสินค้าจดจำได้ง่าย

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ของผอยทงก่อนและหลังพัฒนา

ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา		ค่าความแตกต่าง ($\bar{X}_1 - \bar{X}_2$)	แปลความหมาย
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.		
1. สินค้ามีการออกแบบที่ทันสมัย มีสีสัน ลวดลาย และรูปลักษณ์ภายนอกที่สวยงาม	1.80	0.40	4.05	0.22	-2.25	แนวโน้มไปสู่ความพึงพอใจ
2. มีการบอกรายละเอียดข้อมูลครบถ้วน เช่น วัตถุประสงค์ วิธีใช้ คำแนะนำ เครื่องหมายรับรอง	1.85	0.36	4.12	0.33	-2.27	แนวโน้มไปสู่ความพึงพอใจ
3. สินค้ามีให้เลือกหลากหลายขนาดตามความต้องการผู้ใช้	1.78	0.42	3.68	0.74	-1.90	แนวโน้มไปสู่ความพึงพอใจ
	1.81	0.03	3.95	0.27	-2.14	แนวโน้มไปสู่ความพึงพอใจ

จากตารางที่ 4 พบว่าปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ของฝอยทองหลังการพัฒนา โดยรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีแนวโน้มไปสู่ความพึงพอใจ โดยรายละเอียดข้อมูลครบถ้วน เช่น วัตถุประสงค์ คำแนะนำ เครื่องหมายรับรอง มีแนวโน้มสู่ความพึงพอใจเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ สินค้ามีการออกแบบที่ทันสมัย มีสีสัน ลวดลาย และรูปลักษณ์ภายนอกที่สวยงาม

ตารางที่ 5 ผลผลการเปรียบเทียบปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายของขนมฝอยทองก่อนและหลังพัฒนา

ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา		ค่าความแตกต่าง ($\bar{X}_1 - \bar{X}_2$)	แปลความหมาย
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.		
1. สามารถซื้อสินค้ากับศูนย์ได้หลากหลายทาง ได้แก่ หน้าศูนย์ทาง Social media	1.80	0.44	4.71	0.46	-2.91	แนวโน้มไปสู่ความพึงพอใจ
2. สะดวกในการเดินทางมาซื้อที่ศูนย์ เพราะมีการปักหมุดแผนที่ มีไลน์สอบถามเส้นทาง	1.68	0.47	4.01	0.30	-2.33	แนวโน้มไปสู่ความพึงพอใจ
3. สามารถเข้าถึงบริการสินค้าได้ง่ายด้วยการใช้สแกน QR Code	1.72	0.45	4.10	0.18	-2.38	แนวโน้มไปสู่ความพึงพอใจ
	1.73	0.01	4.27	0.18	-2.54	แนวโน้มไปสู่ความพึงพอใจ

จากตารางที่ 5 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมมีแนวโน้มสู่ความพึงพอใจหลังมีการพัฒนาด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยการสามารถซื้อสินค้ากับศูนย์ได้หลากหลายทาง ได้แก่ หน้าศูนย์ทาง Social media มีแนวโน้มพึงพอใจเป็นอันดับแรก รองลงมาคือการเข้าถึงบริการสินค้าได้ง่ายด้วยการใช้สแกน QR Code

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล

รายการ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านการให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล			
1. การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ Social Media ช่วยให้คุณเกิดความสนใจในการใช้บริการมากขึ้น	4.59	0.53	เห็นด้วยมากที่สุด
2. การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ด้วยการลงคลิปวิดีโอ ผ่านสื่อ Social Media ทำให้เกิดภาพลักษณ์เชิงบวก	4.01	0.10	เห็นด้วยมาก
3. การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อศูนย์	4.06	0.24	เห็นด้วยมาก

รายการ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านการขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัล			
4. การมี Page Admin ในการให้บริการผ่านออนไลน์ที่พร้อมตอบคำถาม ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ	4.56	0.50	เห็นด้วยมากที่สุด
5. การมี Page Admin ในการให้บริการผ่านออนไลน์ที่พร้อมตอบคำถามสามารถกระตุ้นการตัดสินใจในการใช้บริการได้	4.03	0.17	เห็นด้วยมาก
6. การที่สามารถเจรจาต่อรองพนักงานผ่านสื่อ เช่น Line, Inbox ช่วยสร้างแรงจูงใจให้ท่านเข้าใช้บริการ	4.19	0.40	เห็นด้วยมาก
7. การมีช่องทางให้เสนอความคิดเห็นผ่านการพูดคุยทาง Social Media Network เช่น Facebook ทำให้ท่านรู้สึกมั่นใจในการบริการมากขึ้น	4.50	0.50	เห็นด้วยมากที่สุด
8. การมี Chat bot ในการให้บริการผ่านออนไลน์ที่พร้อมตอบคำถาม ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ	4.50	0.50	เห็นด้วยมากที่สุด
9. การมี Chat bot ในการให้บริการผ่านออนไลน์ที่พร้อมตอบคำถามสามารถกระตุ้นการตัดสินใจในการใช้บริการได้	4.12	0.33	เห็นด้วยมาก
รวม	4.30	0.16	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่าระดับความพึงพอใจในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 4.30 S.D.=0.16 โดยปัจจัยด้านการให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ Social Media ช่วยให้คุณเกิดความสนใจในการใช้บริการมากขึ้น เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$ S.D.=0.53)

ตารางที่ 7 ผลการใช้สื่อดิจิทัลผ่าน Facebook ประเภทเนื้อหาที่น่าสนใจและปฏิกิริยาตอบกลับของผู้รับสารหลังการปรับปรุงสื่อดิจิทัล

ประเภทเนื้อหา	แนวคิดที่ปรากฏ (ครั้ง)	ร้อยละ	Like	Share	Engage
1. โฆษณา	130	56.52	229	5	234
2. เนื้อหาประเภท How-To	30	13.04	11	6	17
3. แนะนำสถานที่	70	30.43	79	8	87
รวม	230	100	319	19	338

จากตารางที่ 7 พบว่าผลการใช้สื่อดิจิทัลผ่าน Facebook ผู้เข้าใช้หลังการปรับปรุงสื่อดิจิทัล มีการกด Like โดยรวม 319 ครั้ง กด Share 19 ครั้ง และ engage 338 (engagement rate = 3.38% อยู่ในเกณฑ์ดี)

ตารางที่ 8 ผลการใช้สื่อดิจิทัลผ่าน Facebook ประเภทคอนเทนต์บน Facebook หลังการปรับปรุงสื่อดิจิทัล

ประเภทคอนเทนต์บน Facebook	แนวคิดที่ปรากฏ (ครั้ง)	ร้อยละ	Like	Share	Engage
1.เนื้อหาประเภท Photo	70	30.43	123	4	127
2.เนื้อหาประเภท Videos	80	34.78	134	8	142
3.เนื้อหาประเภท Link	80	34.78	52	1	53
รวม	230	100	309	13	322

จากตารางที่ 8 พบว่าผลการใช้สื่อดิจิทัลผ่าน Facebook ผู้เข้าใช้หลังการปรับปรุงสื่อดิจิทัล ประเภทคอนเทนต์ มีการกด Like โดยรวม 309 ครั้ง กด Share 13 ครั้ง และ engage 322 (engagement rate = 3.32% อยู่ในเกณฑ์ดี)

ตารางที่ 9 ผลการใช้สื่อดิจิทัลผ่าน Facebook ประเภทการพาดหัว Facebook ให้ผู้อ่านสนใจหลังการปรับปรุงสื่อดิจิทัล

การพาดหัว Facebook ให้ผู้อ่านสนใจ	แนวคิดที่ปรากฏ (ครั้ง)	ร้อยละ	Like	Share	Engage
1. ความสำคัญหรือโดดเด่น	130	56.52	162	8	170
2. ความใกล้ชิด	50	21.73	29	1	30
3. ความสดใหม่รวดเร็ว	50	21.73	34	1	35
รวม	230	100	225	10	235

จากตารางที่ 9 พบว่าผลการใช้สื่อดิจิทัลผ่าน Facebook ผู้เข้าใช้หลังการปรับปรุงสื่อดิจิทัล ประเภทการพาดหัว Facebook ให้ผู้อ่านสนใจ มีการกด Like โดยรวม 225 ครั้ง กด Share 10 ครั้ง และ engage 235 (engagement rate = 2.35% อยู่ในเกณฑ์ดี)

ตารางที่ 10 ผลการใช้สื่อดิจิทัลผ่าน Instagram

ประเภทเนื้อหา	แนวคิดที่ปรากฏ (ครั้ง)	ร้อยละ	Like	Engage
1. โฆษณา	30	23.08	19	19
2. เนื้อหาประเภท How-To	60	46.15	63	63
3. แนะนำสถานที่	40	30.77	37	37
รวม	130	100	119	119

จากตารางที่ 10 พบว่า การใช้สื่อดิจิทัลผ่าน Instagram โดยรวมมีผู้กด Like 119 ครั้ง กด Engage 119 โดยมีการใช้ Instagram ในเรื่องเนื้อหาประเภท How-to มากที่สุด 63 Like

ตารางที่ 11 ผลการใช้สื่อดิจิทัล Instagram ประเภทคอนเทนต์

ประเภทคอนเทนต์บน Instagram	แนวคิดที่ปรากฏ (ครั้ง)	ร้อยละ	Like	Engage
1. เนื้อหาประเภท Photo	120	92.31	108	108
2. เนื้อหาประเภท Videos	10	7.69	11	11
รวม	130	100	119	119

จากตารางที่ 11 พบว่ามีคนกดไลค์เนื้อหาประเภทรูปภาพมากที่สุดถึง 108 ครั้ง รองลงมาเป็นเนื้อหาประเภทวิดีโอ มีจำนวนกดไลค์เพียง 11 ครั้ง

ตารางที่ 12 ผลการใช้สื่อดิจิทัลผ่าน line@

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
1. เพิ่มเพื่อน	33	230
2. แอคทีฟแชท	16	300
3. ข้อความที่ได้รับ	38	216
4. ข้อความที่ส่ง	49	308

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการตลาดดิจิทัลและการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ขนมฝอยทองบ้านแม่ อารมณณ์ ตำบลสามะโรง อำเภอมืองเพชรบุรีมีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลส่วนมากเป็นหญิง โดยสื่อสังคมออนไลน์ ที่เลือกใช้มากที่สุดเมื่อต้องการซื้อหรือค้นหาผลิตภัณฑ์มักใช้ Facebook ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 21-30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย และรับจ้างทั่วไปมากกว่าพนักงาน รัฐวิสาหกิจหรือข้าราชการ เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบด้านตราผลิตภัณฑ์หลังการพัฒนาโลโก้ แล้วพบว่า มีแนวโน้มพึงพอใจเพราะตราสินค้าช่วยให้ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับ งานวิจัยของณัฐชยา ใจจูน (2559) ได้ศึกษาวิจัย “ภาพลักษณ์ตราสินค้าและการรับรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ตราสินค้า อันได้แก่ ชื่อตราสินค้า เครื่องหมายตราสินค้า เครื่องหมายรับรองคุณภาพ ประเทศผู้ผลิตสินค้า และปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่าได้แก่ อยุ่วะรับสัมผัส ประสบการณ์เดิม ทศนคติ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ

2. ระดับความพึงพอใจในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัลหลังพัฒนาสื่อแล้ว ในด้านการให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล ประเภทสื่อ Social Media ช่วยทำให้เกิดความสนใจในการใช้บริการมากขึ้น ในด้านการขายโดยใช้พนักงานผ่านสื่อดิจิทัลพบว่าการมี Page Admin ในการให้บริการผ่านออนไลน์ที่พร้อมตอบคำถามช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการสอดคล้องกับงานวิจัยของนภนัท หอมสุตและคณะ (2559) ได้ศึกษาวิจัย “อิทธิพลการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อการรับรู้ตราสินค้า 3CE ของผู้บริโภคเพศหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า ปัจจัยการประชาสัมพันธ์สื่อออนไลน์ผ่าน Website(X1) ปัจจัยการประชาสัมพันธ์ สื่อออนไลน์ผ่าน Facebook (X2) ปัจจัยการประชาสัมพันธ์สื่อออนไลน์ผ่าน Blog (X3) ปัจจัยการประชาสัมพันธ์สื่อ ออนไลน์ผ่าน Instagram(X4) ส่งผลต่อการรับรู้ตราสินค้า (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ0.05

3. ด้านการใช้สื่อดิจิทัลผ่าน Facebook Instagram ประเภทเนื้อหาที่นำเสนอและปฏิกริยาตอบกลับของผู้รับสารหลังปรับปรุงสื่อดิจิทัลพบว่า สื่อดิจิทัล Facebook มีการกด Like 319 ครั้ง กด share 19 ครั้ง และ Engage 338 ครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของเกศริน รัตนพรณทอง (2555) ได้ศึกษาวิจัย “การวิเคราะห์เนื้อหาสารประชาสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนการตลาดของสินค้าอุปโภคบริโภคบนเฟซบุ๊กแฟนเพจ” พบว่า แนวคิดเครือข่ายสังคมออนไลน์ (ประเภทคอนเทนต์บน Facebook) ที่นำเสนอและปฏิกริยาตอบกลับของผู้รับสารผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ ขนมหอยทองบ้านแม่อรมณ ตำบลสามะโรง อำเภอมืองเพชรบุรี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของตฤณธวัช วงษ์ประเสริฐ และกุลทิพย์ ศาสตรระรุจิ (2559) ได้ศึกษาวิจัย “ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้งานเฟซบุ๊ก (Facebook) ของวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร” พบว่า พฤติกรรมในการใช้งานเฟซบุ๊ก (Facebook) พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีการกดปุ่ม (Like) เพื่อแสดงความชื่นชอบ หัวข้อ รูปภาพ วิดีโอ หรือโพสต์ต่าง ๆ

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่ององค์ประกอบบรรจุภัณฑ์ และโลโก้ของขนมฝอยทองบ้านแม่อรมณ ตำบลสามะโรง อำเภอมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีพบว่าบรรจุภัณฑ์และโลโก้มีความสำคัญต่อผลิตภัณฑ์เป็นอย่างมาก เป็นส่วนช่วยในการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้นและดึงดูดความสนใจของลูกค้าสร้างความแตกต่างให้ผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่นกว่าคู่แข่ง รวมถึงใช้เทคโนโลยีมาช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้เกี่ยวข้องและผู้รับผิดชอบชุมชนควรมีการติดตามผลการใช้สื่อดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ มีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย ทั้งด้านสินค้า ราคา การส่งเสริมการขาย อีกทั้งควรใช้ช่องทางอื่น ๆ ร่วมด้วยเพื่อให้มีลักษณะเป็น digital ecosystem โดยชุมชนต้องตั้งผู้บริหารสื่อสังคมออนไลน์ มี

การโต้ตอบกับลูกค้าที่เข้ามาทักทายทันทีทั้งที่ ใช้สื่อเว็บไซต์และ inbox ในการสั่งซื้อควบคู่ไปกับ page facebook ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นช่องทางออนไลน์ที่เข้าถึงผู้บริโภคได้รวดเร็ว

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ควรศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในสื่ออื่น ๆ ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อหาความสัมพันธ์ของสื่อที่ใช้กับผลิตภัณฑ์และผู้บริโภค

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนการตีพิมพ์เผยแพร่จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

เอกสารอ้างอิง

- เกศริน รัตนพรรณทอง. (2555). การวิเคราะห์เนื้อหาสารประชาสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนการตลาดของสินค้าอุปโภคบริโภคบนเฟซบุ๊กแฟนเพจ. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). คณะนิเทศศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐชยา ใจจูน. (2559). ภาพลักษณ์ตราสินค้าและการรับรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ตฤณธวัช วงษ์ประเสริฐ และกุลทิพย์ ศาสตรระรุจิ. (2016). ทักษะคติและพฤติกรรมการใช้งานเฟซบุ๊ก (Facebook) ของวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร. *วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรม* นิต้า, 3(2), 29-46.
- นภานนท์ หอมสุต ธัญญา ชูศิริ และอภิชญา บางหลวง. (2559). อิทธิพลการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อการรับรู้ตราสินค้า 3CE ของผู้บริโภคเพศหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร. *ในการประชุมวิชาการระดับชาติ “นเรศวรวิจัย” ครั้งที่ 12*, (น. 1515-1525). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี. (2556). *การจัดการขยะมูลฝอย*. เข้าถึงได้จาก <http://www.phetchaburi.go.th/data/pd/d8.pdf>
- Step Academy. (2562). *5 เทรนด์อัปเดตสำหรับวางแผนกลยุทธ์การตลาดดิจิทัล*. เข้าถึงได้จาก <https://stepstraining.co/strategy/5-trend-strategy-for-digital-marketing>

ปรับปรุงการจัดเก็บเอกสารและอุบัติเหตุด้วยหลักการ 5ส 3E 3R 5w1h กรณีศึกษา: โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช

Improve accident and document storage with the principles of 5s 3E 3R 5w1h and staff Training. Case Study: Navaminda Kasatriyadhiraj Royal Air Force Academy

แก้ว ภูทองคำ¹, ณัฐฐา เต็กสี², ชลธิชา โพธิ์ใส³, ณัฐกานต์ ใหญ่ปราง⁴, อนันดา กำแก้ว⁵
และเมษา สุวรรณเดช⁶

Kap Phuthongkham, Nuttha Teksee, Chonticha Posod, Nuttakan Yaiparm
Ananda Kamkaew and Maesa Suwannadech

Received: March 13, 2019

Revised: April 23, 2020

Accepted: April 23, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.20

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการจัดเก็บเอกสารและอุบัติเหตุด้วยหลักการ 5ส 3E 3R 5w1h ของโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นกองวิชาวิศวกรรมเครื่องกลและอุตสาหกรรม กองการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช จำนวน 40 คน ผลการวิจัย พบว่า การจัดเก็บเอกสารและอุบัติเหตุ ประสบปัญหาด้านการค้นหาเอกสารที่ล่าช้า เนื่องจากการจัดเก็บเอกสารที่ไม่เป็นระบบ และยังมีเกิดการเกิดอุบัติเหตุเล็กน้อยจากการศึกษาของนักเรียนนายเรือ โดยได้มีการนำการวิเคราะห์ปัญหาแบบ 5w1h มาวิเคราะห์ปัญหาว่าเกิดจากอะไร และจากนั้นก็แก้ปัญหาด้วย หลัก Kaizen หลัก 5ส หลักการป้องกันอุบัติเหตุ 3E และหลักการจัดการขยะ 3R เพื่อให้เกิดประโยชน์และความคุ้มค่าของทรัพยากร และยังลดความเสียหายจากการเกิดอุบัติเหตุ จากการนำหลักการ 5ส มาใช้ในการแก้ปัญหาและลดปัญหาได้จริง ผลปรากฏว่า ระยะเวลาค้นหาเอกสารลดลงจาก 3,780 นาที เป็น 1,620 นาที คิดเป็นปรับปรุงร้อยละ 57.14 และยังมีผลลดค่าใช้จ่ายจากกระดาษที่ใช้ทำเอกสารและจากการปรับปรุงการเกิดอุบัติเหตุระยะใน

¹⁻⁶ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Corresponding author, e-mail: kapkap04536@gmail.com, Tel. 092-8076521

การสำรวจใน 1 เดือนก่อนปรับปรุง คือ 13 ครั้ง หลังทำการปรับปรุงใน 1 เดือน การเกิดอุบัติเหตุ ลดลงเหลือ 5 ครั้ง หรือลดลง คิดเป็นอัตราร้อยละ 61.53

คำสำคัญ: การปรับปรุง, การจัดเก็บเอกสารและอุบัติเหตุ, 5ส 3E 3R 5w1h, โรงเรียนนายเรือ อากาศนวมินทกษัตริยาธิราช

Abstract

The objective of this action research article is to improve document storage and accidents using the 5S, 3E, 3R, 5w1h principles of the Royal Thai Air Force Academy, Nawaminthasatthirathirat By participatory observation And in-depth interviews with key informants in the Division of Mechanical and Industrial Engineering The study department of the Royal Thai Air Force Academy, Nawaminthasatthiriyathirat was 40 people. The results showed that document storage and accidents Having trouble finding a delayed document Due to the systematic document storage And there was still a slight accident from the study of the Naval Cadet By using the 5w1h problem analysis to analyze the problem of what caused and then solve the problem with Kaizen Principle 5S, Accident Prevention 3E and Waste Management 3R. For the benefit and worthiness of resources And also reduce the damage from accidents From the use of 5-S principles to solve problems and actually reduce problems, results show that the search time of documents is reduced from 3,780 minutes to 1,620 minutes, representing 57.14% improvement and the cost of paper used has been reduced. Documents and from the accident improvements, the survey phase in 1 month before the improvement was 13 times. After the improvements in 1 month, the accidents were reduced to 5 times or reduced to a rate of 61.53 percent.

Keywords: improvement, document storage and accident, 5 S 3E 3R 5w1h, Royal Thai Air Force Academy Nawaminthasatthirathirat

บทนำ

กองวิชาวิศวกรรมเครื่องกลและอุตสาหกรรมของโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราชมีสาขาวิชาหลากหลายให้เลือกเรียนตามความสนใจ มีห้องเรียนและห้องปฏิบัติการที่ทันสมัยพร้อมด้วยคณาจารย์และผู้เชี่ยวชาญที่มากด้วยประสบการณ์ สนับสนุนกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อการพัฒนาทักษะ โดยภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล เป็นศาสตร์ทางวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง

กับการประยุกต์ใช้หลักการทางฟิสิกส์สำหรับการวิเคราะห์ออกแบบ ผลิต และบำรุงรักษาระบบทางกลวิศวกรรมเครื่องกลนั้นถือว่าเป็นสาขาวิชาหลักสาขาหนึ่งทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ หลักสูตรที่เปิดสอน ภาคปกติ ภาคพิเศษ นานาชาติ เนื้อหาที่สำคัญในหลักสูตร ปรับอากาศ ยานยนต์ ระบบพลศาสตร์ พลังงาน การป้องกันอัคคีภัย

จากการที่ได้เข้าไปทำการศึกษาข้อมูลพบว่าทางกองวิชาการมีปัญหาในเรื่องของนักเรียนใหม่ยังขาดทักษะในใช้เครื่องจักรให้มีประสิทธิภาพ เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตมีอายุการใช้งานที่นานอาจมีความล้าสมัยจึงทำให้เกิดอุบัติเหตุในบางครั้งทางผู้จัดทำจึงเล็งเห็นปัญหาและความสำคัญที่ทางกองวิชาการต้องเร่งแก้ไข จึงได้เอากลยุทธ์ของโคเซ็นโดยใช้หลักการ 5 ส (สุวัฒน์ แซ่ตัน, 2544) ในการดูแลทำความสะอาดหรือการจัดตั้งเครื่องจักรไว้ในที่ที่เหมาะสมกับการทำงานของเครื่องจักร และใช้ 4m มาใช้ในการแก้ไขปัญหาเรื่องนักเรียนขาดทักษะในการทำงาน ทั้งนี้ทางคณะผู้จัดทำได้ขอความอนุเคราะห์จากโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราชเพื่อเข้าไปศึกษาดูงานและวิจัยในเรื่องของวิธีการปรับปรุงผลิตภาพ ทางคณะผู้จัดทำได้นำหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ มารวมความคิดร่วมกัน หลักการในการเพิ่มผลิตภาพ คือ การขจัดความสูญเสียดังต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและสร้างทัศนคติที่ดีของพนักงานในการปรับปรุงผลิตภาพด้วยวิธีการของหลักโคเซ็นใช้การลดขั้นตอนส่วนเกิน แต่ลดจากเรื่องที่ไม่จำเป็น ด้วยการเปลี่ยนวิธีการทำงาน ทำด้วยความตั้งใจจริง และการเปลี่ยนแปลงในที่นี้ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ดีขึ้น จะเรียกว่าเป็น การปรับปรุงให้ดีขึ้น 5ส เป็นการจัดระเบียบเรียบร้อยในที่ทำงานก่อให้เกิดสภาพการทำงานที่ดีปลอดภัย มีระเบียบเรียบร้อย นำไปสู่การเพิ่มผลผลิต (กิตติศักดิ์ เอี่ยมชัย, 2546) จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยเรื่องนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อปรับปรุงการจัดเก็บเอกสารและอุบัติเหตุด้วยหลักการ 5ส 3E 3R 5w1h ของโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช

วิธีการดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้ได้เก็บข้อมูลจากบุคลากรภายในองค์กรและนักเรียน โดยการเก็บข้อมูลใช้วิธีสังเกต เพราะเป็นบุคลากรและนักเรียนที่ลงมือปฏิบัติงานจริง ได้ใช้อุปกรณ์เครื่องจักรและได้รับผลจากการเกิดอุบัติเหตุจริง มีการปรับปรุงการเพิ่มประสิทธิภาพการลดอุบัติเหตุปฏิบัติงานและการจัดเก็บเอกสาร ด้านบุคคล ด้านพฤติกรรมในการทำงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านอุปกรณ์ แนวทางในการป้องกันและการแก้ไขในการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน พื้นที่ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ กองวิชาวิศวกรรมเครื่องกลและอุตสาหกรรม กองการศึกษาของโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช จำนวน 40 คน

วิธีการเก็บและการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินการในการปรับปรุงผลิตภาพและการเพิ่มผลผลิตด้วยหลัก 5ส 3E 3R 5w1h ได้ผลจากการดำเนินการวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปรับปรุงและสรุปผลการดำเนินการตามแนวทางแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

1. การวิเคราะห์สาเหตุโดยการใช้แนวคิด 5w1h การหาคำตอบที่หลากหลาย แปลกใหม่ ในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่จำกัด สามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม มีเหตุมีผลสามารถอธิบาย กระบวนการแก้ปัญหาในแต่ละขั้นตอนได้ และสามารถอธิบายถึงผลกระทบจากการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สาเหตุโดยการใช้แนวคิด 5w1h

ปัญหา	การเกิดอุบัติเหตุ	การจัดการเอกสาร
Why	<ul style="list-style-type: none"> - การไม่มีอุบัติเหตุจะช่วยลดความสูญเสียและไม่เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน - จัดพื้นที่ทำงานเป็นสัดส่วนไม่เสียเวลาในการหาอุปกรณ์การทำงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - การค้นหาเอกสารที่ใช้ระยะเวลาไม่นานจะมีการใช้ข้อมูลของที่เอกสารได้ทันเวลาต้องการ - ปัญหาขยะ (กระดาษ) ที่ใช้ในการคลังจากทำงานมีมาก
What	<ul style="list-style-type: none"> - การลดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน - การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - การปรับปรุงการค้นหาเอกสารของบุคลากรให้มีระยะเวลาการค้นหาน้อยลง - ไม่มีการนำขยะที่ทิ้งแล้วมาใช้อย่างคุ้มค่า
Where	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่กองพัฒนาศึกษาของ โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช 	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่กองพัฒนาศึกษาของ โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช
When	<ul style="list-style-type: none"> - ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษารวบรวมข้อมูลและการปรับปรุง เริ่มตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2562 ถึง วันที่ 10 มกราคม พ.ศ.2563 - การปรับปรุงการทำงานตามหลัก 3E 	<ul style="list-style-type: none"> - ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษารวบรวมข้อมูลและการปรับปรุง เริ่มตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2562 ถึง วันที่ 10 มกราคม พ.ศ.2563 - การนำระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ มาประยุกต์ใช้ในการค้นหาข้อมูลเอกสาร - การปรับปรุงการทำงานตามหลัก 5ส
Who	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ควบคุมประจำกองหน่วยงานวิศวกรรมเครื่องกล - บุคลากรภายในหน่วยงานให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ควบคุมประจำกองหน่วยงานเอกสาร - บุคลากรของหน่วยงานทุกคนให้ความร่วมมือในการบันทึกการเข้าใช้งานของสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์
How	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้และให้บุคลากรได้ทำกิจกรรม 5ส. ร่วมกันในการปรับปรุงพื้นที่ในการทำงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้และสอนวิธีการใช้งานแก่บุคลากรในการเข้าระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ - ใช้หลักการลดขยะ3R

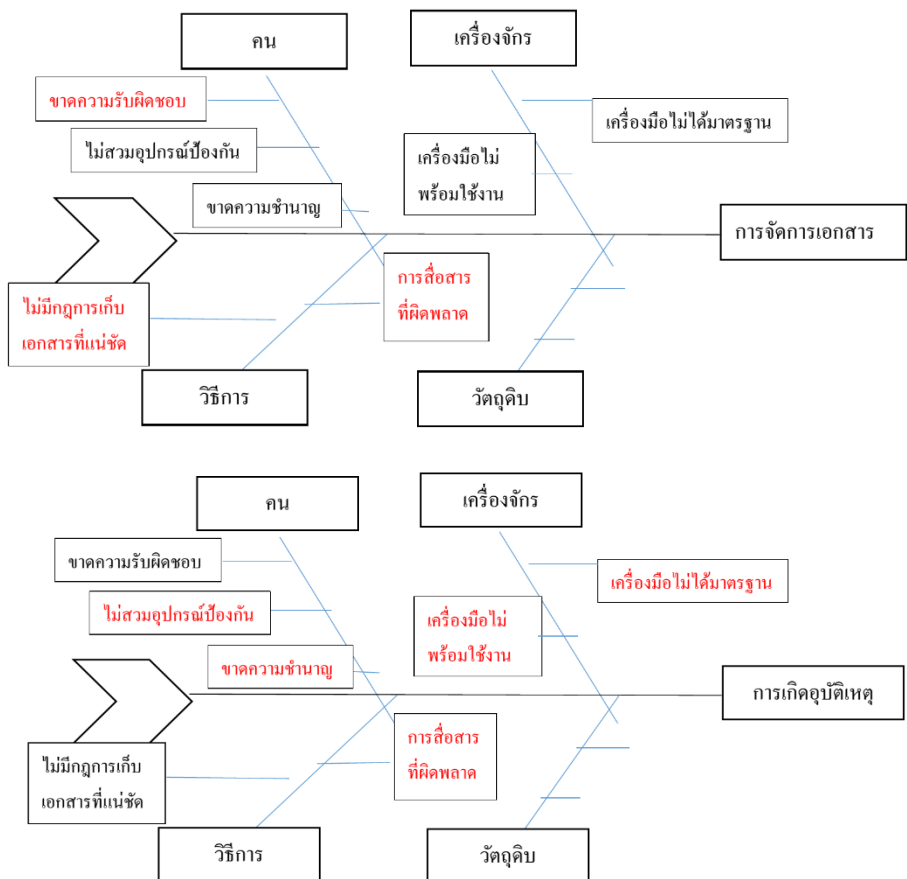
2. การแก้ปัญหาด้านความปลอดภัยโดยใช้แนวคิด 5ส 3R 3E และแผนผังก้างปลาเป็นแนวคิดและแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ดังนี้

ปัญหาที่ 1 การเกิดอุบัติเหตุในการศึกษาภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกลและอุตสาหกรรม

การปรับปรุงด้วยหลักการป้องกันอุบัติเหตุ 3E เพื่อเป็นการเสริมสร้างความปลอดภัยในภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกลและอุตสาหกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2554)

ปัญหาที่ 2 การจัดการเอกสารในกองวิชาการ

การปรับปรุงโดยใช้ Kaizen หลัก 5ส คือ (สร้างนิสัย) ในการจัดการเอกสารให้เป็นระบบค้นหาได้ง่ายและรวดเร็ว ใช้หลักการ 3R มาใช้ในการจัดการขยะจากเอกสารที่ไม่ใช้แล้ว

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์สาเหตุโดยใช้แผนภูมิก้างปลา (วันรัตน์ จันทกิจ, 2549)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบก่อนและหลังปรับปรุง

สาเหตุของปัญหา	ก่อนการปรับปรุง	หลังการปรับปรุง
1. การค้นหาเอกสารที่ใช้ ระยะเวลานาน	1. เอกสารมีการจัดเรียงไม่เป็น ระบบ ทำให้ใช้เวลาในการค้นหา	1. เอกสารจัดเรียงเป็นระบบมากขึ้น ทำ ให้ค้นหาได้ไวมากขึ้น
2. ปัญหาขยะ (กระดาษ) ที่ ใช้ในการกลังจากทำงานมี มาก	2. กระดาษจากเอกสารที่ใช้แล้วถูก ทิ้งโดยไม่เกิดประโยชน์	2. กระดาษที่ทิ้งใช้เพียงหน้าเดียวถูก นำมาใช้ประโยชน์โดยนำมาพิมพ์ใน งานที่ไม่สำคัญนัก
3. อุปกรณ์วางกีดขวาง ทางเดิน	3. อุปกรณ์วางกีดขวางทางเดินทำ ให้ดำเนินงานล่าช้า และอาจเกิด อุบัติเหตุ	3. พนักงานดำเนินงานเร็วมากยิ่งขึ้น ทางเดินเดินสะดวกมากยิ่งขึ้นและลด การเกิดอุบัติเหตุ

ผลของการปรับปรุง

ตารางที่ 3 การปรับปรุงของการจัดเก็บเอกสาร

ระยะเวลาในการค้นหา (ก่อนปรับปรุง) 540 ครั้ง/ เดือน	ระยะเวลาในการค้นหา (หลังปรับปรุง) 540 ครั้ง/เดือน	การเปรียบเทียบหลังการปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ
3,780 นาที	1,620 นาที	$\frac{1,620-3,780}{3,780} \times 100 = -57.14$

ตารางที่ 4 การปรับปรุงของอุบัติเหตุ

จำนวนอุบัติเหตุก่อนปรับปรุง (เดือน)	จำนวนอุบัติเหตุหลังปรับปรุง (เดือน)	การเปรียบเทียบหลังการปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ
13	5	$\frac{5-13}{13} \times 100 = 61.53$

ผลการเปรียบเทียบก่อนและหลังปรับปรุง เห็นได้ชัดว่าประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานเพิ่มมากขึ้นและลดอุบัติเหตุได้อีก พนักงานมีการใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า

สรุปผลการวิจัย

การปรับปรุงการจัดเก็บเอกสารและอุบัติเหตุด้วยหลักการ 5ส 3E 3R 5w1h ของโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช พบว่า มีปัญหาด้านการค้นหาเอกสารที่ล่าช้า เนื่องจากการจัดเก็บเอกสารที่ไม่เป็นระบบ และยังมีการเกิดอุบัติเหตุเล็กน้อยจากการศึกษาของนักเรียนนายเรือ โดยได้มีการนำการวิเคราะห์ปัญหาแบบ 5w1h มาวิเคราะห์ปัญหาว่าเกิดจากอะไร และจากนั้นก็แก้ปัญหาด้วย หลัก Kaizen หลัก 5ส หลักการป้องกันอุบัติเหตุ 3E และหลักการ

จัดการขยะ 3R เพื่อให้เกิดประโยชน์และความคุ้มค่าของทรัพยากร และยังลดความเสียหายจากการเกิดอุบัติเหตุ จากการนำหลักการ 5ส มาใช้ในการแก้ปัญหาและลดปัญหาได้จริง ผลปรากฏว่าระยะเวลาค้นหาเอกสารลดลงจาก 3,780 นาที เป็น 1,620 นาที คิดเป็นปรับปรุงร้อยละ 57.14 และยังมีการลดค่าใช้จ่ายจากกระดาษที่ใช้ทำเอกสารและจากการปรับปรุงการเกิดอุบัติเหตุระยะในการสำรวจใน 1 เดือนก่อนปรับปรุง คือ 13 ครั้ง หลังทำการปรับปรุงใน 1 เดือน การเกิดอุบัติเหตุลดลงเหลือ 5 ครั้ง หรือลดลง คิดเป็นอัตราร้อยละ 61.53

อภิปรายผลการวิจัย

หลังจากที่คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แล้วนำหลักการ 5w1h และแผนผังก้างปลามาประยุกต์ใช้ในงานวิจัย จึงทำให้ทราบต้นเหตุของปัญหา และทำการแก้ไขได้อย่างเป็นระบบ ด้วยกระบวนการตามหลัก 5ส 3R และ3E พบว่า กองวิชาการ มีปัญหาด้านการค้นหาเอกสารที่ล่าช้า เนื่องจากการจัดเก็บเอกสารที่ไม่เป็นระบบ และยังมีการเกิดอุบัติเหตุเล็กน้อยจากการศึกษาของนักเรียนนายเรือ โดยได้มีการนำการวิเคราะห์ปัญหาแบบ 5w1h มาวิเคราะห์ปัญหาว่าเกิดจากอะไร และจากนั้นก็แก้ปัญหาด้วย หลัก Kaizen หลัก 5ส หลักการป้องกันอุบัติเหตุ 3E และหลักการจัดการขยะ 3R เพื่อให้เกิดประโยชน์และความคุ้มค่าของทรัพยากร และยังลดความเสียหายจากการเกิดอุบัติเหตุ จากการนำหลักการ 5ส มาใช้ในการแก้ปัญหาและลดปัญหาได้จริง ผลปรากฏว่าระยะเวลาค้นหาเอกสารลดลงจาก 3,780 นาที เป็น 1,620 นาที คิดเป็นปรับปรุงร้อยละ 57.14 และยังมีการลดค่าใช้จ่ายจากกระดาษที่ใช้ทำเอกสารและจากการปรับปรุงการเกิดอุบัติเหตุระยะในการสำรวจใน 1 เดือนก่อนปรับปรุง คือ 13 ครั้ง หลังทำการปรับปรุงใน 1 เดือน การเกิดอุบัติเหตุลดลงเหลือ 5 ครั้ง หรือลดลง คิดเป็นอัตราร้อยละ 61.53 สอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิฒิ บุญมาพบ (2557) ได้ศึกษาวิจัย “การประยุกต์แนวคิดแบบลีนเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมก่อสร้างกรณีศึกษาบ้านเดี่ยว 2 ชั้น แบบมาตรฐาน บริษัท ภาพ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด” พบว่า จากการใช้แนวคิดแบบลีน (Lean) และนำไปประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงและลดความสูญเปล่าในการก่อสร้างบ้านจัดสรร 2 ชั้น แบบมาตรฐาน อีกทั้งยังใช้เพื่อหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากกระบวนการก่อสร้างจากการใช้ผังก้างปลา ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างผังกระบวนการก่อสร้างในแบบปัจจุบัน เพื่อใช้หาความสัมพันธ์ของกระบวนการ และทำการจัดสมดุลสายการผลิตที่ทำให้เกิดการไหลที่ ต่อเนื่องก่อนและหลังใช้ทฤษฎีของลีนเข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อนำมาหาค่าเปรียบเทียบ ผลการศึกษาพบว่า การให้ผลตอบแทนพิเศษเพื่อให้เกิดแรงจูงใจของพนักงาน ซึ่งผลของงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าวิธีการที่ นำเสนอสามารถลดรอบเวลาการผลิตจาก 187 วัน เหลือ 117.85 วัน หรือคิดเป็นร้อยละ 36.98 และสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ถึงร้อยละ 11.53 ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมจินต์ อักษรธรรม (2561) ได้ศึกษาวิจัย “การลดข้อบกพร่องในขั้นตอนการติดฉลากขวดแก้ว: กรณีศึกษาโรงงานน้ำตาลสดสเตอร์ไลส์” พบว่า การใช้แผนผังก้างปลา ทฤษฎีทำไม ทำไม และ 5W1H เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา จากการวิเคราะห์สาเหตุของการติดฉลากเอียง พบว่า เกิดจากเครื่องจักรขาดการบำรุงรักษา พนักงานปรับความเร็วเครื่องจักรด้วยความเคยชิน ดังนั้นผู้วิจัยแก้ปัญหาโดยจัดทำมาตรฐานในการ

ปรับความเร็วเครื่องจักร และบำรุงรักษาเครื่องจักร จากการแก้ปัญหาพบว่าข้อบกพร่องจากการติดฉลากเอียงก่อนปรับปรุง 4.70 เปอร์เซ็นต์ของยอดผลิต หลังปรับปรุงเหลือ 2 เปอร์เซ็นต์ของยอดผลิต ข้อบกพร่องลดลง 57.45 เปอร์เซ็นต์

องค์ความรู้ใหม่

5 ส. ช่วยจัดระเบียบเรียบร้อยในที่ทำงานก่อให้เกิดสภาพการทำงานที่ดีปลอดภัย มีระเบียบเรียบร้อย นำไปสู่การเพิ่มผลผลิต 3R และ 3E เป็นแนวคิดและแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า สามารถประหยัดค่าใช้จ่าย เป็นการลดต้นทุนและทำให้งานสำเร็จเร็วขึ้น เทคนิค 5W1H ใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาจะใช้ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูล และทดสอบสมมติฐานเพื่อให้ทราบว่าปัญหาคืออะไร และอะไรคือปัญหา และผังก้างปลา ช่วยในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาอันก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เทคนิคในระดมความคิดเพื่อให้ได้ ก้างปลาที่ละเอียดและถูกต้อง คือ การถามว่าทำไม ทำไม ทำไมในการเขียนแต่ละก้างย่อย ดังนั้นแล้วการนำหลักการ 5w1h หลัก 5ส 3R และ 3E และแผนผังก้างปลามาประยุกต์ใช้ในงานวิจัย จึงทำให้ทราบต้นเหตุของปัญหา และทำการแก้ไขได้อย่างเป็นระบบ ข้อเท็จจริงของปัญหาเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทราบ การวิเคราะห์งานวิจัยในการตั้งคำถาม ข้อมูลที่ได้มาจากผู้ประกอบการจะช่วยให้เกิดการนำไปแก้ไข วิเคราะห์ถึงสิ่งที่จะต้องนำมาบันทึกข้อเท็จจริงที่เกิดในกระบวนการทำงาน ออกแบบผลจากการวิเคราะห์การทำงานโดยรวมซึ่งจะช่วยให้เห็นขั้นตอนการปฏิบัติงาน ได้ชัดเจนขึ้น ช่วยให้การปรับปรุงวิธีการทำงานทำได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื่องจากเครื่องจักรที่ใช้ในภาควิชาวิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรมมีความเก่าและชำรุดจึงควรมีการตรวจเช็คและซ่อมแซมเป็นประจำ เพื่อความปลอดภัยของนักเรียนนายเรือและควรมีการฝึกอบรมหลักการป้องกันอุบัติเหตุ 3E เพื่อให้รู้จักการป้องกันอุบัติเหตุในแต่ละครั้ง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

เนื่องจากการผลการวิจัยด้วยหลักการ 5ส 3E 3R 5w1h และการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นมีผลดำเนินการที่ออกมาดีและสามารถทำได้จริง จึงควรมีการนำผลการวิจัยดังกล่าวนำมาใช้นำมาพัฒนาและเผยแพร่ความรู้ หลักการ และวิธีการแก่ผู้อื่นที่ต้องการใช้ประโยชน์ หรือเพื่อนำไปศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ เอี่ยมชัย. (2546). วิธีคิดเพื่อหาทางปรับปรุงตามแนวคิดของไคเซ็น. เข้าถึงได้จาก https://pasakompasi.tipab.blogspot.com/2016/09/kaizen_29.html.

- วรวิมล บุญมาพบ. (2557). *การประยุกต์แนวคิดแบบลีนเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมก่อสร้างกรณีศึกษา บ้านเดี่ยว 2 ชั้น แบบมาตรฐาน บริษัท ภาพร พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด*. (โครงการวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- วันรัตน์ จันทกิจ. (2549). *17 เครื่องมือนักคิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- สมจินต์ อักษรธรรม. (2561). การลดข้อบกพร่องในขั้นตอนการติดฉลากขวดแก้ว: กรณีศึกษา โรงงานน้ำตาลสดสเตอร์ไลส์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี (วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)*, 2(1), 9-21.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2554). *การดำเนินกิจกรรม 3E*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2554). *การดำเนินกิจกรรม 5ส ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สุวัฒน์ แซ่ตัน. (2544). *5ส ที่คนไทยไม่รู้จัก*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

การบูรณาการพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตในพระพุทธศาสนากับปรัชญากุญแจ เก้าดอกของสถาบัน พลังจิต ธรรมะ จักรवाल

Integration of Human behavior according to Carita in Buddhism and Nine
keys philosophy by palangjit dhamma jakrawan institute

ชนภา ปุณณันท์¹

Chonnapha Punnanan

Received: April 4, 2020

Revised: June 25, 2020

Accepted: July 12, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.21

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบูรณาการพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตในพระพุทธศาสนากับปรัชญากุญแจเก้าดอกของสถาบันพลังจิตธรรมะจักรवाल และนำเสนอแนวทางในการพัฒนาตนของบุคคลผ่านปรัชญากุญแจเก้าดอกของสถาบันพลังจิตธรรมะจักรवाल ผลการศึกษา พบว่า การบูรณาการพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตในพระพุทธศาสนากับปรัชญากุญแจเก้าดอกของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรवाल สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตเจริญปัญญาอีกรูปแบบหนึ่งเพื่อให้ปัจเจกบุคคลสามารถสำรวจตน แก่ไข และพัฒนาตนเอง เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วบุคคลสามารถมีจิตอยู่ในตัวได้มากกว่าหนึ่งจิต แต่ขึ้นอยู่กับว่าจิตใดที่จะเด่นออกมา ด้วยเหตุนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเพิ่มการสังเกตพฤติกรรมและเข้าใจจิตตนเองเพื่อเป็นฐานคิดในการวิเคราะห์ในการใช้ปรัชญา การปรับจิตต้องเริ่มจากการควบคุมโดยผู้ที่มีความรู้และต้องมีความเหมาะสมที่เมาะสม เช่น วิทยากรที่มีความรู้ เพราะจะช่วยแนะนำแนวทางอย่างถูกต้องและผู้ฝึกจะได้ฝึกอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและปรับพฤติกรรมภายในและควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่จะแสดงออกมาภายนอก จนทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและการดำรงชีวิตในสังคม

คำสำคัญ: การบูรณาการ, พฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิต, ปรัชญากุญแจเก้าดอก

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา; Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University

Corresponding Author, e-mail: cherryandrew@gmail.com, Tel. 062-5089727

Abstract

The purpose of this academic article was to study the Integration of human behavior according to Carita in Buddhism and Nine keys philosophy by palangjit dhamma jakrawan institute and present the guidelines for self-development to learning person through philosophy of palangjit dhamma jakrawan institute. The study was found that, the integration of Human behavior according to Carita in Buddhism and Nine keys philosophy of palangjit dhamma jakrawan institute can be used as another way to develop mental and intellectual development so that individuals can explore, correct, and develop themselves When considered in general a person can have more than oneself in their body. But depending on which ones will stand out for this reason, it is necessary to increase observation and self-understanding in order to be the basic for analytical thinking. Adjustment must begin with control only by knowledgeable people and must have a suitable environment, such as a knowledgeable speaker. It will help guide the trainers to follow the guidelines correctly and the trainers will train systematically to ensure continuity and result in changes and adjusting internal behavior and controlling unwanted behavior outside until resulting in work efficiency and Livelihood in society.

Keywords: Integration, Human behavior according to Carita, Nine keys philosophy

บทนำ

พฤติกรรมมนุษย์ หมายถึง ช่วงพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมา โดยได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมที่มีผลต่อทัศนคติ อารมณ์ คุณค่าและจริยธรรม พฤติกรรมโดยทั่วไปเป็นสิ่งที่ไม่มี ความหมาย แต่พฤติกรรมมนุษย์จะมีความหมายต่อเมื่อบุคคลได้แสดงออกมาเมื่อมีสิ่งเร้าเข้ามาและ บุคคลตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ๆ ด้วยลักษณะที่แตกต่างไปในแต่ละบุคคล ซึ่งพฤติกรรมสามารถแบ่ง ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมภายในหรือความในใจ (Cover Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ ปัจเจกบุคคลจะรู้ด้วยจิตใต้สำนึกของตนเอง เช่น การรับรู้ การเข้าใจ ความคิด อารมณ์โกรธ และ การตัดสินใจ พฤติกรรมสิ่งเร้าภายนอก ได้แก่ สิ่งกระตุ้นต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่สามารถ สัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง 5 คือ หู ตา คอ จมูก กลิ่นคือพฤติกรรมทั้งสองรูปแบบมีความสัมพันธ์ซึ่ง กันและกันอย่างปฏิเสธไม่ได้ (อลิสลา ผลาพล, 2558)

จริตเป็นหลักธรรมหมวดหนึ่งที่มีองค์ประกอบพื้นฐานในการปฏิบัติธรรมใน พระพุทธศาสนา แต่ละบุคคลย่อมมีจริตพฤติกรรมเฉพาะที่แตกต่างกันไปกล่าวคือ 1) รากจริต คือ ผู้ มีความประพฤตินักไปทางรักสวยรักงาม 2) โทสจริต คือ ผู้มีความประพฤตินักไปทางใจร้อน หงุดหงิด โกรธง่าย 3) โมหจริต คือ ผู้มีความประพฤตินักไปทางเขลา ง่วง ๆ ซึม ๆ งมง่าย 4) สัทธา

จริตคือ ผู้มีความประพฤติหนักไปทางมีจิตซาบซึ้ง ชื่นบาน น้อมใจเลื่อมใส โดยง่าย 5) พุทธิจริตหรือญาณจริต คือ ผู้มีความประพฤติหนักไปทางใช้ความคิดพิจารณา 6) วิตกจริต คือ ผู้มีความประพฤติหนักไปทางนึกคิดจับจด ฟุ้งซ่าน สาเหตุของการมีจริตมาจากความเคยชินในอดีตหรือจากกรรมที่เคยทำไว้ในอดีต (พระจินดา ฉนทธมโม, 2558) สังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและซับซ้อนมากขึ้น และรากเหง้าของวัฒนธรรมได้ถูกทำลายหายจนส่งผลให้เกิดปัญหาในสังคม ในส่วนของพฤติกรรม ผู้คนก็พบว่ามีระเบียบเบนไปจากบรรทัดฐานที่เคยยึดถือปฏิบัติ สาเหตุหนึ่งคงเป็นเพราะผู้คนคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม วิกฤตสังคมที่เกิดจากมนุษย์ส่วนใหญ่เกิดจากการขาดจิตสำนึก ขาดจริยธรรม จึงมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้น ทำให้สังคมเกิดปัญหา การเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วโดยมีเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน ทำให้สังคมต้องมีการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น หนึ่งในนั้น คือ ปัญหาด้านศีลธรรมที่นำไปประพฤติปฏิบัติได้ไม่ดีเท่าที่ควร จึงส่งผลทำให้เป็นปัญหาด้านพฤติกรรมตามมา การประพฤติทางกาย วาจา และจิตใจ ทำให้เกิดเป็นปัญหาของสังคม (พระครูใบฎีกาสุนัน โสภโณ และคณะ, 2560)

มนุษย์ไม่ได้มีลักษณะนิสัยเพียงอย่างเดียว หากบุคคลรู้สึกว่าตนเองมีปัญหาหรือเกิดความเครียดจากพฤติกรรมดังกล่าวไม่ว่าจะลักษณะใดที่ส่งผลต่อคนรอบข้างเช่น ดิตเที่ยวกลางคืนไม่มีเวลาพักผ่อนทำให้ส่งผลกระทบต่อการเรียน (หัตสดีน แก้ววิจิต, 2559) ทำให้มนุษย์ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาตนเองในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล โดยการปรับพฤติกรรมใหม่ของบุคคลให้เป็นคนที่มีบุคลิกและสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้นั้นคือการพัฒนาตนทางด้านจิตใจ ร่างกาย สังคม สติปัญญา เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมของโลกในปัจจุบัน (ราตรี พัฒนรังสรรค์, 2554) ดังนั้นการพัฒนาสังคมที่สำคัญนั้นจึงต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาพฤติกรรมตนเองเป็นอันดับแรกหรือในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า จริต 6 ประเภท นอกจากการพัฒนาความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพสาขาต่าง ๆ แล้วสิ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่ากันคือ การพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์หรือเรียกอีกนัยหนึ่งคือการพัฒนาจิตใจให้แข็งแรง สังคมจะพัฒนาสู่ความเจริญก้าวหน้าได้ต้องพัฒนาควบคู่กันไปไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุและจิตใจ การพัฒนาพฤติกรรมนั้นจำเป็นต้องรู้พฤติกรรมที่แสดงออกมา

ปรัชญาคุณแจ้แก้้ดอกของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาล เป็นแนวทางการปฏิบัติแบบศีลฆราวาส มีกระบวนการ และวิธีการ ในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาจิตและเจริญปัญญา ผ่านการใช้ปรัชญา ผู้ที่อยากที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองต้องทำควบคู่ทั้ง 2 อย่างคือ จิตและกาย เพราะมีความสัมพันธ์กันและเชื่อมโยงกัน ปรัชญาคุณแจ้แก้้ดอกสามารถนำมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้สามารถเกิดการเรียนรู้ แก่ไข พัฒนาตนเอง ไม่ให้เป็นภาระของสังคม มนุษย์ทุกคนมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็น อุปนิสัยส่วนตัว พื้นฐานทางครอบครัว พื้นฐานสังคม พื้นฐานทางเศรษฐกิจ พื้นฐานทางวัฒนธรรม

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์การบูรณาการพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจริตในพระพุทธศาสนากับปรัชญาคุณแจ้แก้้ดอกของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาล เพื่อนำเสนอ

แนวทางให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบ สามารถเข้าใจตนเอง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ปลอดภัยทั้งร่างกายและจิตใจในสังคมโดยรวม

พฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตในพระพุทธศาสนา

พฤติกรรมในพระพุทธศาสนาแสดงออกตามลักษณะจิต ตามคัมภีร์วิสุทธิมรรค ได้แบ่งประเภทพฤติกรรมของมนุษย์ตามลักษณะจิตเป็น 6 ลักษณะ ที่มีความแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้ (ชานาญ วรศรีมีเดือน, 2562)

1) พฤติกรรมราคะจิต จุดเด่นคือ มีความประณีต, ช่างสังเกต, เก็บข้อมูลเก่ง, วาจาไพเราะ, เก่งในการประสานงาน จุดอ่อนคือ ไม่มีสมาธิ ไม่มีเป้าหมายในชีวิต ไม่มีความเป็นผู้นำ ชี้แจงใจคน ขาดหลักการ มุ่งแต่บำเรอผัสสะทั้ง 5

2) พฤติกรรมโทสะจิต จุดเด่นคือ อุทิศตนในการทำงาน ระเบียบวินัยสูง วิเคราะห์เก่ง มีความจริงใจ ไม่โลภ จุดอ่อนคือ จิตขุ่นมัว ร้อนรุ่ม ไม่มีความเมตตา ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ มีลักษณะพฤติกรรมหนักไปทางค่อนข้างใจร้อน หงุดหงิด โกรธง่าย ตัดสินใจกระทำการใด ๆ ว่างามรวดเร็ว พุดตรงไปตรงมา ชอบชี้ถูกชี้ผิด คาดหวังโลกจะเป็นดังที่ตนปรารถนา

3) พฤติกรรมโมหะจิต จุดเด่นคือ นุ่มนวลอ่อนโยน ยิ้มง่าย ไม่ค่อยโกรธใคร ไม่ฟุ้งซ่าน เข้าใจง่าย ไม่ค่อยทุกข์หรือเครียด ไม่ทำร้ายใคร ทำงานเก่งโดยเฉพาะงานประจำ จุดอ่อนคือ ดวงตาดูเศร้า ไม่มีความมั่นใจ มองตัวเองต่ำกว่าความจริง หมกมุ่นแต่เรื่องตนเอง ไม่จัดระบบความคิดไม่มีความเป็นผู้นำ ขึ้น้อยใจ

4) พฤติกรรมสัทธาจิต จุดเด่นคือ มีลักษณะความเป็นผู้นำ เชื่อมมั่นในตนเอง มีความมุ่งมั่นสูง ยึดมั่นแรงกล้าในบุคคล มีความเชื่อและความศรัทธาสูง เป็นคนจริงจัง พุดมีหลักการ รู้จักการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคมเพื่อสภาพที่ดีกว่าเดิม จุดอ่อนคือ หูเบา ความเชื่ออยู่เหนือเหตุผล ถูกหลอกลวงง่ายเพราะศรัทธา ไม่ยอมรับความคิดที่ต่าง ไม่ประนีประนอม มองโลกในแง่ลบคิดว่าตนเองเก่ง ไม่ค่อยมีมนุษยสัมพันธ์ต่อคนรอบข้าง

5) พฤติกรรมพุทธิจิต จุดเด่นคือ ชอบค้นคว้าแสวงหาความรู้ เป็นคนมีปัญญาฉลาดใช้ความคิดประกอบด้วยปัญญาและเหตุผล จิตอยู่ในปัจจุบัน พัฒนาปรับปรุงตนเองเสมอ จุดอ่อนคือ เอาตัวไม่รอดเมื่อเจอพลังด้านลบ ไม่มีความสามารถดึงดูดให้คนล้อยตาม

6) พฤติกรรมวิตกจิต จุดเด่นคือ ละเอียดรอบคอบ เจาะลึกในรายละเอียด พุดเก่ง จูงใจคนได้ จุดอ่อนคือ จุดยีนกลับไปกลับมา เอาเปรียบผู้อื่น เห็นแต่ปัญหาแต่หาทางแก้ไขไม่ได้ เปลี่ยนแปลงความคิดตลอดเวลา มักตัดสินใจพลาด

กล่าวโดยสรุปคือ จิตทั้ง 6 ประการต่างมีจุดเด่นและจุดอ่อนภายในซึ่งอยู่ที่ว่าในสถานการณ์ใดจะเปิดเผย แอบแฝง ปกปิด ซ่อนเร้น จิตนั้น ๆ ซึ่งจิตที่เป็นจุดเด่นสามารถพัฒนาต่อไปให้เกิดประสิทธิผลและศักยภาพสูงสุดในตนเอง ขณะที่จิตที่เป็นจุดอ่อนจะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แก้ไขและพัฒนา เพื่อเพิ่มศักยภาพและความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล

ปรัชญากุญแจแก้ดอก

หลักปรัชญากุญแจแก้ดอก เป็นแนวทางการพัฒนาตนเองในรูปแบบของฆราวาส ซึ่งเป็นปรัชญาเฉพาะของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาล โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ เป็นปรัชญาที่ใช้ในการอบรมพัฒนาจิตเจริญปัญญา ซึ่งที่ผ่านมาพบว่า มีการนำปรัชญาไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันและพัฒนาตนเองให้เข้มแข็ง จนเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบไปด้วย (สถาบันพลังจิต ธรรมะ จักรวาล, 2558)

1) กุญแจแห่งความเพียร (The key of perseverance) คือ การมีความอดทนเป็นที่ตั้ง จุดกำเนิดของกุญแจดอกที่ 1 เกิดจากการที่มนุษย์ขาดความอดทนในงาน ในตน ขาดประสิทธิภาพของงาน และขาดการควบคุมตนเอง จนเกิดผลกระทบต่อส่วนรวม ซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาต่อตนเองและผู้อื่น ดังนั้นเมื่อ มนุษย์ขาดความอดทน จึงเป็นผู้ที่ขาดสติ และเกิดการสูญเสียได้

2) กุญแจแห่งปัญญา (The key of intellectual) คือ การมีสติและปัญญาเป็นที่ตั้ง จุดกำเนิดของกุญแจดอกที่ 2 เกิดจากการที่มนุษย์ถ้าพึงปฏิบัติได้ในขั้นตอนแรก ก็จะสามารถมีปัญญาในการคิดหาทางออกในการแก้ไขปัญหาก็ได้ แต่ถ้าขาดสติซึ่งกุญแจดอกที่ 1 กุญแจดอกที่ 2 จะเกิดขึ้นไม่ได้ เนื่องจากเมื่อขาดความอดทน หมายถึง การขาดสติ จึงไม่สามารถมาใช้กุญแจดอกที่ 2 ให้เกิดผลได้

3) กุญแจแห่งการสำรวจตน (The key of self-exploration) คือ การรู้จักวิเคราะห์และสำรวจตนเองเป็นที่ตั้ง จุดกำเนิดของกุญแจดอกที่ 3 เป็นผลต่อเนื่องจากการที่มนุษย์เมื่อมีปัญหา มีสติ จะรู้จักการวิเคราะห์และสำรวจจุดบกพร่องในตน และหาทางแก้ไขปัญหาดตนเองอย่างมีสติ ดังนั้นเมื่อขาดสติจากกุญแจดอก ที่ 3 จึงไม่สามารถใช้กุญแจดอกที่ 3 ได้ เพราะเมื่อขาดปัญญา การสำรวจตนจะพึงกระทำมิได้

4) กุญแจในการสื่อสารและทักษะทางปัญญา (The key of communication and intellectual skills) คือ มีทักษะการสื่อสารที่ดีเป็นที่ตั้ง จุดกำเนิดของกุญแจดอกที่ 4 เป็นผลต่อเนื่องจากการสำรวจตน เมื่อวิเคราะห์ตนได้แล้ว จึงเป็นการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ผ่านวาจา สร้างมิตรผ่านการสื่อสาร รู้จักสำรวจในวาจา ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่น คิดก่อนที่จะพูดหรือสื่อสารออกไป ดังนั้นเมื่อไม่สามารถสำรวจตนจากกุญแจดอกที่ 3 ได้ จะไม่สามารถสร้างมิตรจากคำพูดได้เลย เพราะคำพูดเป็นนายที่สร้างมิตร หรือสร้างศัตรูได้ในเวลาเดียวกัน และทักษะทางปัญญาก็คือ ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) เพราะเมื่อสามารถจัดการกับสิ่งเร้าที่เข้ามากระทบและรู้สาเหตุแห่งปัญหาจะสามารถแก้ไขปัญหาก็ได้ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของกุญแจดอกที่ 5

5) กุญแจแห่งการแก้ไขปัญหา (The key of problem solving) คือ สามารถแก้ปัญหาก่อนเกิดเหตุ และทำงานเป็นทีมได้ จุดกำเนิดของกุญแจดอกที่ 5 เป็นผลต่อเนื่องจากการใช้วาจาเป็นมิตร และการใช้สติให้เกิดผล กล่าวคือ เมื่อมีสติจะเกิดการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามาได้ เพราะความนิ่ง ความสงบจากการใช้กุญแจดอกที่ 2 และเมื่อผ่านกุญแจดอกที่ 4 คือวาจาเป็นมิตร จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

6) กุญแจแห่งการคิดบวกและการให้อภัย (The key of Positive Thinking and Forgiveness) คือ การคิดบวกและมีความเมตตาธรรมเป็นที่ตั้ง จุดกำเนิดของกุญแจ ดอกที่ 6 เป็นผลต่อเนื่องมาจากกุญแจดอกที่ 5 คือ การคิดบวกต่อเพื่อนมนุษย์ และรู้จักเมตตาผู้อื่น ให้อภัยผู้อื่น เพราะในสังคมการมีเรื่องกระทบกันเป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่เมื่อคิดบวกและมีเมตตาซึ่งกันและกัน จะไม่เกิดศัตรู และจะเกิดความรักสีขาว คือ ความจริงใจซึ่งกันและกัน

7) กุญแจแห่งภาวะผู้นำ (The key of leadership) คือ การมีความคิดสร้างสรรค์ การสร้างตนให้แข็งแรงและช่วยเหลือผู้อื่นได้ จุดกำเนิดของ กุญแจดอกที่ 7 เป็นผลต่อเนื่องมาจาก กุญแจดอกที่ 1-6 เมื่อมนุษย์มีการพัฒนายกระดับจิตใจขึ้นมาในระดับหนึ่งจะเกิดความแข็งแรงในตน หรือที่เรียกว่า “พลังจิตเชิงบวก” เมื่อมีพลังจึงถ่ายโอนพลัง ดังกล่าวให้ผู้อื่นเช่น การให้ความรู้ในสิ่ง ที่ผู้อื่นไม่รู้ การช่วยเหลือในงานที่ผู้อื่นทำไม่ได้ให้ทำได้ กุญแจดอกนี้เรียกว่า “กุญแจแห่งภาวะผู้นำ” (Keys of leadership) เมื่อตนเองแข็งแรง จึงรู้จักถ่ายโอนความแข็งแรงให้ผู้อื่นได้

8) กุญแจแห่งการยอมรับความหลากหลาย (The key of accepting diversity) คือ การยอมรับในความแตกต่างหลากหลายเป็นที่ตั้ง จุดกำเนิดของกุญแจดอกที่ 8 เกิดขึ้นจาก กุญแจดอกที่ 7 คือ “กุญแจแห่งภาวะผู้นำ” เมื่อเป็นผู้นำสิ่งสำคัญคือ จะพบเจอมนุษย์ที่แตกต่าง หลากหลายทั้งเพศ ศักยภาพ เชื้อชาติ วัฒนธรรม ดังนั้นภาวะผู้นำ คือ ต้องยอมรับในความแตกต่างหลากหลายทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ให้มองที่จุดเด่นเพื่อนำมาใช้งาน และจุดด้อยของแต่ละบุคคลเพื่อนำมาพัฒนา หลอมรวมสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จได้

9) กุญแจแห่งการเป็นผู้ให้ (The key of Giving and Sharing) คือ การรู้จักแสดงความยินดีกับผู้อื่น จุดกำเนิดของกุญแจดอกที่ 9 เกิดขึ้นจากกุญแจดอกที่ 1-8 เมื่อผ่านการยกระดับ จิต จนสามารถสร้างตน สร้างคน สร้างงาน ให้แข็งแรง มีจริยธรรมในตน มีศักยภาพ และสามารถช่วยเหลืองานของตนเองได้ จึงยอมรับและแสดงความยินดีในผลผลิต เพราะนั่นหมายถึงการพัฒนา มนุษย์ที่ประเสริฐและพึ่งตนเองได้อย่างสมบูรณ์แบบและเป็นที่ยอมรับของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

กล่าวโดยสรุปคือ ปรัชญากุญแจเก้าดอกเป็นปรัชญาที่สามารถนำไปใช้ได้จริงใน สังคมไทย และเป็นหลักในการพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามลำดับขั้นของกุญแจและ ยังสามารถใช้ตามบริบทสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมหรือเป็นแนวทางพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

การบูรณาการพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิต 6 ลักษณะกับปรัชญากุญแจเก้าดอก

จากการศึกษาและทบทวนพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตในพระพุทธศาสนาบูรณาการ กับหลักปรัชญากุญแจเก้าดอก ส่งผลดังนี้

ตารางที่ 1 การบูรณาการพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตในพระพุทธศาสนากับปรัชญาญาณแจ้งแก้ดอก

แนวจิต 6	จุดเด่น	จุดอ่อน	การปรับ พฤติกรรมด้วย ปรัชญาญาณแจ้ง แก้ดอก	ผลลัพธ์
ราคจริต	<ul style="list-style-type: none"> - มีความประณีต - ช่างสังเกต - เก็บข้อมูลเก่ง - วาจาไพเราะ - เก่งในการประสานงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีสมาธิ - ไม่มีเป้าหมายในชีวิต - ไม่มีความเป็นผู้นำ - ชี้แจงใจคน - ขาดหลักการ - มุ่งแต่บำเรอผัสสะทั้ง 5 	<ul style="list-style-type: none"> - ญาณแจ้งแห่งความเพียร - ญาณแจ้งแห่งปัญญา - ญาณแจ้งแห่งการสำรวจตน 	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดประสิทธิผลในงาน - มีปัญหาในการไตร่ตรอง - รู้จักการสำรวจตน
โทสจริต	<ul style="list-style-type: none"> - อุทิศตนในการทำงาน - มีระเบียบวินัยสูง - วิเคราะห์เก่ง - มีความจริงใจ - ไม่โลภ 	<ul style="list-style-type: none"> - จิตขุ่นมัว - ร้อนรุ่ม - ไม่มีความเมตตา - ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ - ใจร้อน หงุดหงิด - โกรธง่าย - ตัดสินใจกระทำการใด ๆ ว่างาม รวดเร็ว - พุดตรงไปตรงมา ชอบชี้ถูกชี้ผิด คาดหวังโลกจะเป็นดังที่ตนปรารถนา 	<ul style="list-style-type: none"> - ญาณแจ้งแห่งการสำรวจตน - ญาณแจ้งแห่งการคิดบวกและการให้อภัย - ญาณแจ้งแห่งภาวะผู้นำ 	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าใจสิ่งเร้าที่เข้ามากระทบ - มีความเมตตา - รู้จักการให้อภัย - เกิดไอเดียใหม่ ๆ
โมหจริต	<ul style="list-style-type: none"> - นุ่มนวลอ่อนโยน - ยิ้มง่าย - ไม่ค่อยโกรธใคร - ไม่ฟุ้งซ่าน - เข้าใจง่าย - ไม่ค่อยทุกข์หรือเครียด - ไม่ทำร้ายใคร - ทำงานเก่งโดยเฉพาะงานประจำ 	<ul style="list-style-type: none"> - ดวงตาดูเศร้า - ไม่มีความมั่นใจ - มองตัวเองต่ำกว่าความจริง - หมกมุ่นแต่เรื่องตนเอง - ไม่จัดระบบความคิด - ไม่มีความเป็นผู้นำ - ขี้น้อยใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - ญาณแจ้งแห่งการคิดบวกและการให้อภัย - ญาณแจ้งแห่งการเป็นผู้ให้ - ญาณแจ้งแห่งปัญญา - ญาณแจ้งแห่งการยอมรับความหลากหลาย 	<ul style="list-style-type: none"> - คิดบวก - รู้จักคุณค่าในตน - มี Mindset - ยอมรับความแตกต่างทางความคิด

แนวจริต 6	จุดเด่น	จุดอ่อน	การปรับ พฤติกรรมด้วย ปรัชญาบุญแจ แก้ดอก	ผลลัพธ์
สัทธา จริต	<ul style="list-style-type: none"> - มีลักษณะความเป็นผู้นำ - เชื่อมั่นในตนเอง - มีความมุ่งมั่นสูง - ยึดมั่นแรงกล้าในบุคคล - มีความเชื่อและความศรัทธาสูง - เป็นคนจริงจัง - พูดมีหลักการ - รู้จักการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคมเพื่อสภาพที่ดีกว่าเดิม 	<ul style="list-style-type: none"> - หูเบา - ความเชื่ออยู่เหนือเหตุผล - ถูกหลอกลวงง่ายเพราะศรัทธา - ไม่ยอมรับความคิดต่าง - ไม่ประนีประนอม - มองโลกในแง่ลบ - คิดว่าตนเองเก่ง - ไม่ค่อยมีมนุษยสัมพันธ์ต่อคนรอบข้าง 	<ul style="list-style-type: none"> - บุญแจแห่งปัญญา - บุญแจแห่งการยอมรับความหลากหลาย - บุญแจแห่งการคิดบวกและการให้อภัย - บุญแจแห่งการสื่อสารและทักษะทางปัญญา 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ปัญญานำทางเหนือศรัทธา - เปิดรับความคิดใหม่จากการถูกวิจารณ์ - มองโลกในแง่บวก - รู้จักการเข้าหาด้วยวาจา
พุทธิจริต	<ul style="list-style-type: none"> - ชอบค้นคว้าแสวงหาความรู้ - เป็นคนมีปัญญาฉลาด - ใช้ความคิดประกอบด้วยปัญญาและเหตุผล - จิตอยู่ในปัจจุบัน - พัฒนาปรับปรุงตนเองเสมอ 	<ul style="list-style-type: none"> - เอาตัวไม่รอดเมื่อเจอพลังด้านลบ - ไม่มีความสามารถดึงดูดให้คนคล้อยตาม 	<ul style="list-style-type: none"> - บุญแจแห่งการคิดบวกและการให้อภัย - บุญแจแห่งการสื่อสารและทักษะทางปัญญา 	<ul style="list-style-type: none"> - คิดบวกเพื่อพัฒนาจิตให้มีพลังการขับเคลื่อน - มีทักษะการสื่อสารผ่านวาจา คือ การคิดก่อนสื่อสาร
วิตกจริต	<ul style="list-style-type: none"> - ละเอียดรอบคอบ - เจาะลึกในรายละเอียด - พูดเก่ง - จูงใจคนได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - จุดยืนกลับไปกลับมา - เอาเปรียบผู้อื่น - เห็นแต่ปัญหาแต่หาทางแก้ไม่ได้ - เปลี่ยนแปลงความคิดตลอดเวลา - มักตัดสินใจพลาด 	<ul style="list-style-type: none"> - บุญแจแห่งปัญญา - บุญแจแห่งการแก้ไขปัญหา 	<ul style="list-style-type: none"> - มีสติเพื่อพิจารณาตน - มีความจริงใจต่อตนเองและเพื่อนมนุษย์ - เพิ่มทักษะการเป็นผู้นำ

จากตารางที่ 1 ผู้เขียนได้วิเคราะห์จากจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละจริตทั้ง 6 ผู้เขียนมองว่าในส่วนที่เป็นจุดเด่นของในแต่ละจริตของบุคคล สามารถพัฒนาต่อไปได้เนื่องจากเป็นส่วนที่ดีอยู่แล้ว แต่ในขณะที่จุดด้อยของจริตทั้ง 6 จำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความสมดุลในชีวิต (Life Balance) ซึ่งผู้เขียนได้สังเคราะห์โดยการบูรณาการทั้งสองแนวคิดเพื่อสกัดมาเป็นผลลัพธ์ในการพัฒนาตนโดยนำปรัชญาบุญแจแก้ดอกมาปรับและเสริมในส่วนที่เป็นจุดอ่อนดังนี้

1) การปรับพฤติกรรมราคจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอกโดยใช้
คุณแจ้ดอกที่ 1 คุณแจ้แห่งความเพียร คุณแจ้ดอกที่ 2 คุณแจ้แห่งปัญญา คุณแจ้ดอกที่ 3 คุณแจ้แห่ง
การสำรวจตน ผลลัพธ์จากการปรับพฤติกรรมราคจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอกคือ
ทำให้บุคคลเกิดประสิทธิผลในงาน มีปัญญาในการไตร่ตรอง รู้จักการสำรวจตน

2) การปรับพฤติกรรมโทสจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอกโดยใช้
คุณแจ้ดอกที่ 3 คุณแจ้แห่งการสำรวจตน คุณแจ้ดอกที่ 6 คุณแจ้แห่งการคิดบวกและการให้อภัย
คุณแจ้ดอกที่ 7 คุณแจ้แห่งภาวะผู้นำ ผลลัพธ์จากการปรับพฤติกรรมโทสจริตบุรณาการกับหลัก
ปรัชญาคุณแจ้แก้ดอกคือ ทำให้เข้าใจสิ่งเร้าที่เข้ามากระทบ มีความเมตตาและรู้จักการให้อภัย เกิด
ไอเดียใหม่ ๆ ในการทำงาน

3) การปรับพฤติกรรมโมหจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอกโดยใช้
คุณแจ้ดอกที่ 6 คุณแจ้แห่งการคิดบวกและการให้อภัย คุณแจ้ดอกที่ 9 คุณแจ้แห่งการเป็นผู้ให้
คุณแจ้ดอกที่ 2 คุณแจ้แห่งปัญญา คุณแจ้ดอกที่ 8 คุณแจ้แห่งการยอมรับความหลากหลาย ผลลัพธ์
จากการปรับพฤติกรรมโมหจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอก คือ เกิดการคิดบวก รู้จัก
คุณค่าในตน มี Mindset และสามารถยอมรับความแตกต่างทางความคิด

4) การปรับพฤติกรรมสัทธาจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอกโดยใช้
คุณแจ้ดอกที่ 2 คุณแจ้แห่งปัญญา คุณแจ้ดอกที่ 8 คุณแจ้แห่งการยอมรับความหลากหลาย คุณแจ้
ดอกที่ 6 คุณแจ้แห่งการคิดบวกและการให้อภัย คุณแจ้ดอกที่ 4 คุณแจ้แห่งการสื่อสารและทักษะ
ทางปัญญา ผลลัพธ์จากการปรับพฤติกรรมสัทธาจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอก คือ
สามารถใช้ปัญญานำทางเหนือศรัทธา สามารถเปิดรับความคิดใหม่จากการถุวิจารณ์ มองโลกในแง่
บวก รู้จักการเข้าหาด้วยวาจา

5) การปรับพฤติกรรมพุทธิจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอกโดยใช้
คุณแจ้ดอกที่ 6 คุณแจ้แห่งการคิดบวกและการให้อภัย คุณแจ้ดอกที่ 4 คุณแจ้แห่งการสื่อสารและ
ทักษะทางปัญญา ผลลัพธ์จากการปรับพฤติกรรมพุทธิจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอก
คือ เกิดการคิดบวกเพื่อพัฒนาจิตให้มีพลังการขับเคลื่อน มีทักษะการสื่อสารผ่านวาจา คือ การคิด
ก่อนสื่อสาร

6) การปรับพฤติกรรมวิตกจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอกโดยใช้
คุณแจ้ดอกที่ 2 คุณแจ้แห่งปัญญา คุณแจ้ดอกที่ 5 คุณแจ้แห่งการแก้ไข้ปัญหา ผลลัพธ์จากการปรับ
พฤติกรรมวิตกจริตบุรณาการกับหลักปรัชญาคุณแจ้แก้ดอก คือ ทำให้มีสติเพื่อพิจารณาตน มีความ
จริงใจต่อตนเองและเพื่อนมนุษย์ เพิ่มทักษะการเป็นผู้นำเพราะการตั้งเป้าหมายทำให้รู้จัก
กล้าคิด กล้าตัดสินใจมากขึ้น

บทสรุป

การบูรณาการพฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตในพระพุทธานุศาสนากับปรัชญาคุณแจ้แก้ดอกของสถาบันพลังจิต ธรรมะ จักวาล สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตเจริญปัญญาอีก

รูปแบบหนึ่งเพื่อให้ปัจเจกบุคคลสามารถสำรวจตน แก้ไข และพัฒนาตนเองได้ เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วบุคคลสามารถมีจิตอยู่ในตนได้มากกว่าหนึ่งจิตอยู่ในตัว แต่ขึ้นอยู่กับว่าจิตตัวไหนที่จะเด่นออกมา ด้วยเหตุนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเพิ่มการสังเกตพฤติกรรมและเข้าใจจิตตนเองเพื่อเป็นฐานคิดในการวิเคราะห์ในการใช้ปรัชญา การปรับจิตต้องเริ่มจากการควบคุมโดยผู้ที่มีความรู้เท่านั้นและต้องมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น วิทยากรที่มีความรู้ เพราะจะช่วยแนะนำให้การฝึกเดินตามแนวทางอย่างถูกต้องและผู้ฝึกจะได้ฝึกอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกมาภายนอก จนทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและการดำรงชีวิตในสังคม

เอกสารอ้างอิง

- ชำนาญ วงศ์มีเดือน และคณะ. (2562). พฤติกรรมมนุษย์ตามแนวจิตในพระพุทธศาสนา. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, (7)3, 766-778.
- พระครูใบฎีกาสุนทร โสภโณและคณะ. (2560). แนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงราย. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, (10)2, 73-88.
- พระจินดา ฉันทมโม (สามเณร). (2558). *ศึกษาราคจริตในการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนาในพุทธศาสนาเถรวาท*, (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. (2554). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยจันเกษม.
- สถาบันพลังจิต ธรรมะ จักवाल. (2558). *หนังสือรวบรวมการอบรมรุ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สถาบันพลังจิต ธรรมะ จักवाल.
- หัสติน แก้ววิชิต. (2559). *พฤติกรรมมนุษย์เพื่อการพัฒนาตน*. เอกสารประกอบการสอนสำนักวิชาศึกษาทั่วไป อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- อลิสลา ผลาพล. (2558). *การกำหนดเงื่อนไขทางจิตและพฤติกรรมการแสดงออกของมนุษย์ในสังคม*. (ศิลปนิพนธ์ศิลปบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์). คณะจิตกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มุมมองใหม่เรียนรู้วิจัยอย่างมีความสุข

New Perspectives of Felicity Learning Research

วิโรจน์ หมั่นเทพ¹

Wirote Muenthep

Received: June 9, 2020

Revised: August 23, 2020

Accepted: August 24, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.22

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีในการทำวิจัย ซึ่งให้เห็นภาพและหลักการของการเกิดองค์ความรู้ในเรื่องของการทำวิจัยในมิติที่ไม่ซับซ้อน ทำให้เกิดกำลังใจในการทำงานวิจัย ทั้งยังส่งเสริมให้นักวิจัยตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของการเป็นนักวิจัยที่ดี ตลอดจนมองเห็นขั้นตอนของการทำวิจัยและนำการวิจัยไปปรับใช้ในการทำงานปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ: มุมมองใหม่, การเรียนรู้วิจัย, ความสุข

Abstract

The purpose of this article was creating good attitudes towards research and point out the principle of knowledge creation in conducting research with uncomplicated dimensions. This caused moral support in conducting research together with encouraging researchers to realize roles and responsibilities of being a good researcher. In addition, the findings also helped researchers understand the process of conducting research and effectively applying research in their work to maximize their outcome.

Keywords: New perspectives, Learning Research, Felicity

¹ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ; North Bangkok University

Corresponding author, e-mail: wirote.mu@northbkk.ac.th, Tel.093-5246514

บทนำ

ในหลาย ๆ ครั้งที่เราได้ยินคำว่า “การวิจัย” เรามักมีความรู้สึกว่าการวิจัยเป็นเรื่องที่ยุงยาก ซับซ้อน ยากต่อการเข้าถึงเพราะมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ กระบวนการคิด เรื่องของการเก็บข้อมูล เรื่องของการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะเรื่องของสถิติ จนทำให้นักวิจัยมือใหม่หลายคนล้มเลิกการทำวิจัย หากลองเปิดใจมองวิจัยด้วยใจจะพบว่า การวิจัย เป็นเรื่องใกล้ตัวที่พบอยู่ทุก ๆ วัน ทุก ๆ ที่ และตลอดเวลา เราลองย้อนกลับไปดูวิถีชีวิตของเราในอดีตคนไทยทำวิจัยมาเนิ่นนานเพียงแต่เราไม่รู้ว่ามีสิ่งที่เรา กำลังทำอยู่เรียกว่ากระบวนการทำวิจัย หลายคนคงเคยได้ยินคำว่าปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาชาวบ้านที่เกิดจากการเรียนรู้ของคนในชุมชนจนความรู้พัฒนาต่อยอดได้องค์ความรู้ที่มีคุณค่าปรับใช้ได้กับชุมชนที่ตนเองอยู่ในแต่ละท้องถิ่น การจะได้องค์ความรู้ที่มาเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านได้ผ่านกระบวนการวิจัยมาอย่างมากมาย หลายขั้นตอนและที่สำคัญเป็นการวิจัยซ้ำ ๆ จนค้นพบความรู้หรือข้อเท็จจริงและพัฒนาไปสู่ภูมิปัญญาชาวบ้านที่ใช้ปฏิบัติสืบทอดกันมา ในส่วนนี้หลายคนคงสงสัยว่าแล้วจริง ๆ วิจัยมันคืออะไร คำถามนี้เป็นคำถามที่ผู้เขียนได้ฟังและตอบมาเสมอ หากเราจะมองดี ๆ แล้วการวิจัยก็คือการค้นหาความจริงที่ถูกต้องอย่างเป็นระบบมีแบบแผนและสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้จนทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ ถ้าพูดประโยคนี้หลายคนยังคงรู้สึกแล้วว่าเมื่อไหร่ที่จะเรียกว่าการวิจัยนั้นถูกต้อง เชื่อถือได้ ที่จริงแล้วการวิจัยอย่างมีระบบเป็นการทำวิจัยอย่างมีแบบแผนเพื่อการตรวจสอบการทำวิจัยซ้ำ ๆ ในการได้มาซึ่งคำตอบและแนวทางแก้ปัญหาที่ชัดเจน ดังนั้นจะเห็นว่าการวิจัยไม่ใช่เรื่องที่ยากเหลือใกล้ตัวทุกคนเลยเพียงแต่เรามาปรับเปลี่ยนวิธีคิดและมุมมองใหม่ ๆ งานวิจัยก็จะเป็นเรื่องง่ายสำหรับทุกคน

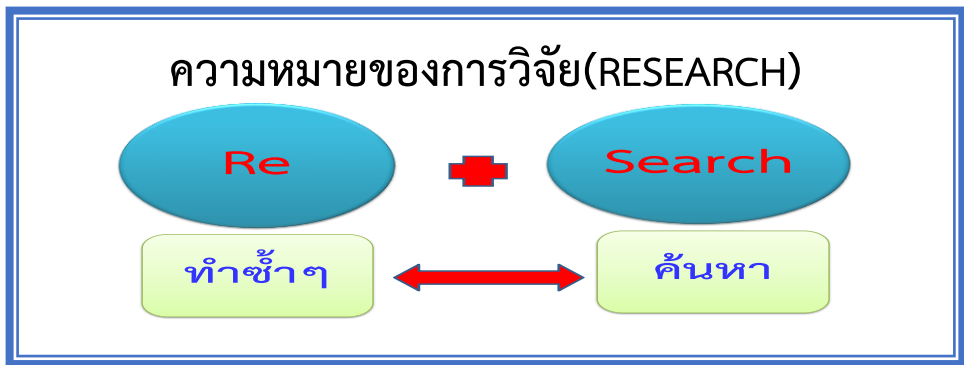
เมื่อเราปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่แล้วว่าการวิจัยคือชีวิตประจำวันของเราเราจะมีแนวทางอย่างไร เพื่อปรับใจไปสู่การทำวิจัยที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ ที่ผ่านมามีนักวิชาการท่านหนึ่งผู้เขียนเคารพนับถือมาตลอด คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ ท่านได้กล่าวไว้ว่า “งานวิจัยไม่ใช่เรื่องยากขอแค่ลงมือทำและรับคำปรึกษา” ครั้งแรกที่ได้ยินทำให้ผู้เขียนย้อนกลับมาคิดถึงเรื่องที่กำลังกล่าวมาเมื่อสักครู่นี้หลายคนจินตนาการว่าวิจัยเป็นเรื่องยาก ทำให้เรามีมุมมองว่าเราจะไม่ทำวิจัย แต่หากฟังนักวิชาการท่านนี้แล้วเราจะพบว่าสิ่งแรกที่เราต้องทำในการวิจัย คือ “เปิดใจ” และเริ่มลงมือทำงานวิจัย เมื่อไหร่ก็ตามที่เราเริ่มลงมือทำงานวิจัย เราจะมีหลักและแนวทางในการทำวิจัยต่อเรื่อย ๆ จนกระทั่งงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์ เมื่อใดก็ตามที่ผู้วิจัยเกิดติดขัดหรือไม่สามารถที่จะแก้ไขกระบวนการวิจัยได้ก็เพียงแค่อธิบายคำปรึกษาจากผู้มีความรู้เรื่องวิจัย มีประสบการณ์ในเรื่องการวิจัยหรือในเนื้อหาที่เรา กำลังทำวิจัยเพียงเท่านี้เราก็จะเป็นนักวิจัยมือใหม่ที่มีคุณภาพ และเพื่อให้นักวิจัยมือใหม่ทุกคนมองเห็นภาพการวิจัยในมิติที่ง่ายขึ้นและปรับใจก่อนเริ่มทำวิจัย ผู้เขียนจะขอแนะนำว่าการวิจัยแท้จริงคืออะไร การจะเป็นนักวิจัยที่ดีต้องมีคุณสมบัติอย่างไรและเราจะนำวิจัยไปปรับใช้ในงานประจำได้อย่างไร เพื่อเป็นกำลังใจและทำให้ผู้อ่านเห็นถึงแนวทางและเป้าหมายของการวิจัยก่อนเริ่มทำวิจัย

การวิจัยแท้จริงคืออะไร

อย่างที่กล่าวไว้ในส่วนนำว่า “การวิจัย” เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันที่เราอาจจะมองข้ามไป โดยแท้ที่จริงแล้วการวิจัยมีลักษณะของกิจกรรมที่พิสูจน์เพื่อหาข้อค้นพบที่เกิดขึ้น โดยการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนเกี่ยวกับปัญหาที่เฉพาะเจาะจงโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นคำถามเชิงระบบเพื่ออธิบาย ทำนายและควบคุมปรากฏการณ์ที่สังเกตได้ การวิจัยเกี่ยวข้องกับวิธีการอุปนัยและการอนุมาน โดยการวิจัยดำเนินการเพื่อประเมินความถูกต้องของสมมติฐานหรือกรอบการตีความ นอกจากนี้ยังเป็นการทำงานที่มีระบบแนวทางเพื่อค้นหาองค์ความรู้โดยลักษณะสำคัญของ การวิจัยคือการพยายามพิสูจน์ข้อค้นพบที่ได้ว่าเกิดมาจากสิ่งใดและเกี่ยวข้องกับองค์ความรู้อื่นอย่างไรบ้าง โดยระเบียบวิธีวิจัยจะเป็นเทคนิคที่ใช้สำหรับการทำวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องทำ การวิจัยนี้มีความพิเศษซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น เพื่อการจำแนกองค์ประกอบต่าง ๆ ของตัวแปร เพื่อบรรยายลักษณะของตัวแปรหรืออธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นจากตัวแปรการประเมินผลที่เกิดขึ้น การเปรียบเทียบ การหาความสัมพันธ์ การทำนายและการควบคุมสถานการณ์ เป็นต้น (Nicholas Walliman, 2018 และ Adi Bhat, 2019) โดยการวิจัยเป็นการทำงานที่อยู่บนพื้นฐานความเชี่ยวชาญอย่างหนึ่งซึ่งเกิดจากการวางแผนระบบการทำงานหรือแนวทางในการคิดการปฏิบัติและการค้นหาความรู้ความจริงตลอดจนการใช้ความรู้นั้นอย่างหลากหลาย (E DePoy and LN Gitli, 2016) และเป็น การวางแผนและการผลิตงานวิจัยบนพื้นฐานของขั้นตอนที่เกิดขึ้นร่วมกันระหว่างรายละเอียดของการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล การตีความข้อมูล และการสรุปผลของข้อมูลนั้นตามวิธีการที่เหมาะสมที่กำหนดขึ้นอย่างเป็นระบบ (John W. Creswell and David Creswell, 2018 และ Hampshire College, 2018)

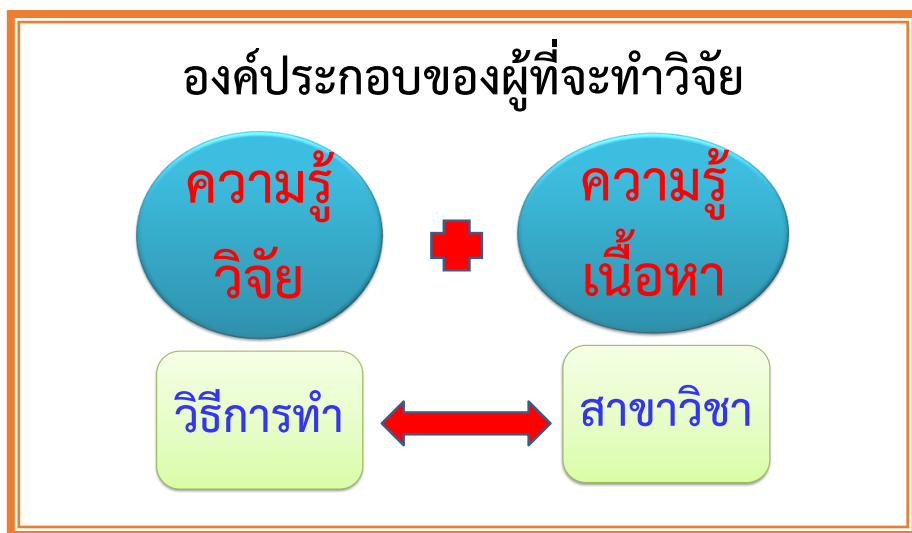
โดยสรุปแล้ว การวิจัยเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าหรือหาองค์ความรู้ในเรื่องที่สนใจหรือในประเด็นที่เกิดเป็นปัญหา โดยกระบวนการวิจัยในครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ตีความข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัยหรือผลการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบระเบียบ มีแบบแผนและมีวิธีการอันน่าเชื่อถือได้ว่าการวิจัยเป็นกระบวนการที่มีคุณภาพและนำไปสู่งานวิจัยที่มีคุณภาพและแสดงถึงคุณภาพของนักวิจัยทั้งในมิติของคุณค่าและมิติของคุณภาพในงานวิจัย

แต่หากเรามองที่มาที่ไปของคำว่าวิจัยจริง ๆ แล้วการวิจัยมาจากคำว่า Research ซึ่งในคำนี้ประกอบไปด้วยคำว่า Re หมายถึง การทำอะไรซ้ำ ๆ และคำว่า Search หมายถึง การค้นหา หากเรานำคำว่า Re และคำว่า Search มารวมกันเป็นคำว่า Research ซึ่งหมายถึง การค้นหาองค์ความรู้ซ้ำ ๆ เพื่อให้ได้คำตอบที่เกิดจากการวิจัยที่มีความถูกต้องและชัดเจนสามารถตรวจสอบและย้อนกลับไปตรวจสอบซ้ำได้ในหลายๆครั้ง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความหมายของการวิจัย(Research)

สำหรับผู้ที่จะสามารถทำวิจัยได้จะต้องมีความรู้ใน 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เนื้อหา หมายถึง องค์ความรู้ในสาขาที่นักวิจัยต้องการดำเนินการวิจัยหรือองค์ความรู้ในเรื่องที่จะทำวิจัย และ ส่วนที่ 2 องค์ความรู้ในเรื่องของวิจัย หมายถึง ระเบียบวิธีการทำวิจัยที่ส่งผลให้งานวิจัยในประเด็นต่าง ๆ มีคุณภาพ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบของผู้ที่จะทำวิจัย

ดังนั้นหากจะมองให้ชัดเจนสามารถมองการวิจัยออกไปเป็น 2 มิติ คือ มิติของคุณค่า ในมิตินี้จะว่าด้วยเรื่องของความจำเป็น ความสำคัญ และประโยชน์ที่นักวิจัยควรทำวิจัยและนำผลจากการทำวิจัยนั้นซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่สามารถแก้ปัญหาการทำงานหรือพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์ของนักวิจัย มิติที่สอง คือ มิติของคุณภาพ มิตินี้ว่าด้วยเรื่องของความถูกต้องในระเบียบวิธีการวิจัยเพื่อให้งานวิจัยนั้นมีความถูกต้องชัดเจน เชื่อถือได้และมีที่มาที่ไปสามารถตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบ จาก

ความหมายและองค์ประกอบของผู้ที่จะทำวิจัยดังกล่าวข้างต้น เป็นหลักสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจได้อย่างง่าย โดยองค์ความรู้ในศาสตร์ของตนเองและองค์ความรู้เรื่องระเบียบวิธีการวิจัยจะต้องสอดคล้องกันเป็นวงจรเพื่อให้การวิจัยนั้นมีความถูกต้องเหมาะสมและสมบูรณ์มากที่สุด

นักวิจัยที่ดีต้องมีคุณสมบัติอย่างไร

สำหรับคุณสมบัติของนักวิจัย หมายถึง คุณลักษณะของนักวิจัยที่ดีที่จะส่งผลให้งานวิจัยสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลให้การทำวิจัยเป็นไปอย่างมีความสุข ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ผู้เขียนขอแนะนำเสนอคุณสมบัติที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการเป็นนักวิจัยที่ดีได้แก่

1. **ความสงสัย** นักวิจัยที่ดีต้องมีความสามารถในการตั้งปัญหาในการวิจัยหรือคำถามในการวิจัยที่ต้องการค้นหาองค์ความรู้หรือคำตอบในงานวิจัยนั้นซึ่งการที่ผู้วิจัยจะสามารถตั้งปัญหาในการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพคุณสมบัติหนึ่งของการเป็นนักวิจัยก็คือความสงสัย ความสงสัยของนักวิจัยนี่เองที่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ให้นักวิจัยต้องการที่จะค้นหาองค์ความรู้หรือค้นหาความจริงที่เกิดขึ้นจากการวิจัย ความสงสัยเกิดขึ้นมาจากหลายองค์ประกอบ เช่น ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงานหรือข้อสงสัยที่เกิดจากการทำวิจัยหรือประเด็นที่ศึกษาในเรื่องที่ผ่านมาแล้วแต่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ให้นักวิจัยเกิดความสงสัยและเป็นคุณสมบัติแรกที่จะนำไปสู่การทำวิจัย

2. **การคิดอย่างมีวิจารณญาณ** เป็นการคิดที่เกิดจากการไตร่ตรองของผู้วิจัย การไตร่ตรองนี้เป็นผลมาจากการนำข้อมูลหลักฐาน ทฤษฎีหรือองค์ความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ค้นหามาเป็นองค์ประกอบในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การที่จะทำให้ผู้วิจัยมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้นั้นผู้วิจัยจะต้องถูกฝึกฝนเรื่องของการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยการคิดอะไรหลายคำตอบ คิดทบทวนหาเหตุและผลซ้ำ ๆ หรือคิดในหลายแง่มุมและดูอย่างเป็นเหตุและผลเพื่อนำมาประกอบเป็นองค์ความรู้หรือเป็นคำตอบของปัญหาที่เกิดขึ้น

3. **ใจกว้าง** นักวิจัยต้องมีใจกว้างในประเด็นนี้หมายความว่านักวิจัยต้องใจที่เปิดกว้างในการยอมรับการติชมหรือความคิดเห็นที่แตกต่างในการสร้างผลงานวิจัยซึ่งผลงานวิจัยที่นักวิจัยได้ทำและคิดว่าเป็นกระบวนการทำที่ส่งผลให้งานวิจัยนั้นมีคุณภาพมากที่สุดแล้ว แต่ในมุมมองของนักวิจัยท่านอื่นอาจจะมียางประเด็นหรือมีบางข้อคำถามหรือมีบางเรื่องที่เกิดเป็นข้อสงสัย ผู้วิจัยในฐานะผู้ที่เป็นคนค้นหาองค์ความรู้นั้นต้องมีใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของนักวิชาการหรือนักวิจัยท่านอื่นและพร้อมที่จะตอบคำถามหรือพร้อมที่จะแก้ไขและพัฒนางานวิจัยของตนเอง หากพบว่าการวิจัยดังกล่าวมีช่องว่างที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย ผู้วิจัยควรจะมีการปรับปรุงงานของตนเองให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นคุณสมบัติข้อนี้ของนักวิจัยจึงเป็นคุณสมบัติข้อหนึ่งที่จะส่งผลให้นักวิจัยมีความเป็นนักวิชาการเพิ่มมากขึ้นและทำให้งานวิจัยที่ผลิตขึ้นมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

4. **ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์** นักวิจัยต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เนื่องจากงานวิจัยแต่ละเรื่องแต่ละประเด็นวิจัยต้องการค้นหาองค์ความรู้ภายใต้ปัญหาที่เกิดขึ้นหรือภายใต้การค้นหา

ข้อเท็จจริงของผู้วิจัยที่มีบริบทแตกต่างกัน ดังนั้นปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการค้นหาองค์ความรู้หรือคำตอบนั้นจึงเป็นปัญหาใหม่ที่ผู้วิจัยต้องริเริ่มสร้างสรรค์จึงจะทำให้ผลงานนั้นเป็นผลงานวิจัยที่มีศักยภาพ และสามารถนำไปใช้ได้จริง ในปัจจุบันนี้มักจะพบว่างานวิจัยหลาย ๆ เล่มเป็นงานวิจัยที่มีลักษณะคงเดิมหรือเป็นงานวิจัยที่มีลักษณะคล้ายกับของเดิมหรือเหมือนกับผู้วิจัยท่านอื่นที่ทำมาส่งผลให้ความหลากหลายในการวิจัยมีน้อยลงและขาดการต่อยอดการวิจัย ดังนั้นคุณสมบัติข้อนี้ของนักวิจัยจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้งานวิจัยในเมืองไทยมีความหลากหลายและสามารถนำไปใช้ได้จริงในการพัฒนาองค์ความรู้ของประเทศ

5. ความซื่อสัตย์ หมายความว่านักวิจัยเมื่อทำการวิจัยจนค้นพบองค์ความรู้หรือข้อเท็จจริงแล้วนักวิจัยจะต้องรายงานองค์ความรู้หรือข้อค้นพบนั้นตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นโดยไม่บิดเบือนข้อเท็จจริงหรือองค์ความรู้ให้ผลแห่งการวิจัยเป็นไปตามที่ผู้วิจัยต้องการหรือเป็นไปตามที่สังคมต้องการ ความซื่อสัตย์ที่ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยนี้มีมาตั้งแต่ความซื่อสัตย์ในการเขียนปัญหาการวิจัย ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี เขียนระเบียบวิธีการวิจัยที่สำคัญ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยความซื่อสัตย์ถูกต้องและไม่บิดเบือนข้อมูลที่พบเพื่อให้ผลงานวิจัยมีความถูกต้องและมีความชัดเจน นอกจากนี้ความซื่อสัตย์ในประเด็นนี้ยังเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับความเป็นนักวิชาการของผู้วิจัย เมื่อผู้วิจัยมีการอ้างอิงหรือใช้อ้างอิงความรู้ แนวคิดหรือทฤษฎีจากการค้นพบของผู้อื่น ผู้วิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ในการอ้างอิงผลงานของผู้อื่นเพื่อเป็นการให้เกียรติและยกย่องนักวิชาการท่านนั้นในข้อนี้นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและนับเป็นวัฒนธรรมของนักวิจัยที่ดีที่ควรคำนึงถึงคุณสมบัติข้อนี้จะส่งผลให้งานวิจัยที่ค้นพบองค์ความรู้หรือค้นพบคำตอบนั้นมีทั้งความถูกต้องในผลแห่งการค้นพบและทั้งความถูกต้องในการอ้างอิงผู้อื่นในเชิงวิชาการ

6. ความขยันหมั่นเพียร ในประเด็นนี้เป็นที่ประจักษ์และมีความชัดเจนมาก เนื่องจากการทำงานวิจัยนับเป็นงานที่มีความสำคัญ ใช้ความละเอียดรอบคอบและใช้ระยะเวลาที่ยาวนานตลอดจนความทุ่มเทในการทำให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพ มีความถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อสังคมสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศชาติได้ ดังนั้นการที่จะทำงานวิจัยให้มีคุณค่าและมีคุณภาพผู้วิจัยต้องมีความขยันหมั่นเพียรมีความอดทนในการทำงานเป็นอย่างสูงเนื่องจากการทำงานวิจัยนั้นมักจะพบปัญหาและอุปสรรคอยู่ตลอดเวลาของการทำงานวิจัย ถ้าผู้วิจัยไม่มีความอดทนหรือย่อท้อต่ออุปสรรคที่เจอการทำวิจัยนั้นก็จะเป็นการไม่ประสบความสำเร็จหรือไม่ได้ผลแห่งการวิจัยที่มีคุณภาพและเกิดประโยชน์ต่อสังคม แต่หากในทางกลับกันผู้วิจัยมีความอดทนมีความขยันหมั่นเพียรผลจากการวิจัยก็จะเป็นประโยชน์ทั้งต่อวงวิชาการในศาสตร์ของผู้วิจัยและเป็นประโยชน์ต่อสังคมในการนำผลงานวิจัยนั้นไปใช้ในการพัฒนาต่อไปได้

7. ความสุขกับการทำงาน จากคุณสมบัติของนักวิจัยดังที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นส่งผลต่อคุณสมบัติของผู้วิจัยในข้อสุดท้ายคือ **การมีความสุขกับการทำงานวิจัย** ในส่วนตัวของผู้เขียนคุณสมบัติข้อนี้เป็นคุณสมบัติที่สำคัญสำหรับการทำงานวิจัยเป็นอย่างมาก เพราะจากที่กล่าวมาในหลาย ๆ ข้อว่างานวิจัยนั้นมีทั้งความยากมีองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างเข้ามาทำให้ผู้วิจัยรู้สึกเหนื่อยเกิดความท้อและหมดกำลังใจในการทำงานวิจัยอาจจนทำให้งานวิจัยไม่ประสบความสำเร็จได้ แต่

หากผู้วิจัยมีความสุขในการทำงานวิจัย มีความสุขในการได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ มีความสุขในการได้เจอประสบการณ์ใหม่ มีความสุขในการได้ลงพื้นที่ มีความสุขในการได้ผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ ถ้าผู้วิจัยมีความสุขดังที่ได้กล่าวมาแล้วการทำงานของผู้วิจัยก็จะเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่หากในทางกลับกันผู้วิจัยไม่มีความสุขในการทำงานวิจัยซึ่งอาจจะเกิดจากความจำเป็นในบางประการที่ต้องทำการวิจัยจะส่งผลให้การทำงานวิจัยนั้นเป็นเหมือนภาระ เป็นเหมือนแรงกดดันและเป็นเหมือนยาขมสำหรับผู้วิจัยตลอดไป ดังนั้นเพื่อให้งานวิจัยประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าต่อวงวิชาการผู้เขียนจึงขอให้กำลังใจนักวิจัยทุก ๆ ท่านในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยที่มีคุณค่าและมีคุณภาพที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์ของตนเองและนำไปใช้ในการพัฒนาชุมชนตลอดจนพัฒนาประเทศชาติ หากผู้วิจัยมองเห็นถึงประโยชน์ในปลายทางของงานวิจัยจะทำให้ผู้วิจัยมีความสุขกับการทำงานวิจัยมากขึ้น นอกจากนี้ผู้เขียนยังขอเสนอแนวทางที่จะทำให้ผู้วิจัยมีความสุขกับการทำวิจัยมากยิ่งขึ้น คือ การมีสังคมแห่งการวิจัย สังคมแห่งการวิจัยในที่นี้ หมายถึง การมีเพื่อนร่วมงานที่เป็นนักวิจัยที่มีความสุข การมีเพื่อนร่วมงานที่เป็นเพื่อนคู่คิดในการทำการวิจัย การทำงานวิจัยแบบเป็นทีมภายใต้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและความถนัดในแต่ละด้านของทีมวิจัยจะทำให้ผู้วิจัยทำงานวิจัยได้อย่างมีความสุขและมองว่าการวิจัยเป็นเรื่องไม่ยุ่งยากสามารถทำได้จริง ดังนั้นหากเป็นนักวิจัยมือใหม่หรือเป็นนักวิจัยที่เริ่มทำการวิจัยผู้เขียนขอแนะนำให้ทำงานวิจัยโดยทำเป็นทีมภายใต้ความถนัด ภายใต้ความเชี่ยวชาญและภายใต้ความสนใจของทีมเพื่อเป็นกลไกและฟันเฟืองในการเติมเต็มการทำงานวิจัยในทีมได้อย่างมีศักยภาพจะทำให้ผู้วิจัยทุกคนเกิดความสุข มีความรักในการทำวิจัยและมองวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในการทำงานเพื่อพัฒนาการทำงานหรือหากเป็นนักวิชาการจะทำให้การมองงานวิจัยนั้นเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของความเป็นนักวิชาการจนนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เราจะนำวิจัยไปปรับใช้ในงานประจำได้อย่างไร

สำหรับการวิจัยเป็นขั้นตอนที่นักวิจัยวางแผนเพื่อดำเนินการในระเบียบวิธีวิจัยอย่างถี่ถ้วนและเป็นระบบโดยพื้นฐานแล้วขั้นตอนในการทำวิจัยเกิดมาจากการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาเป็นแนวทางในการค้นหาองค์ความรู้ ซึ่งกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เกิดมาจากเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นลำดับต่อไปจึงมีการศึกษาทฤษฎีและองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมากำหนดเป็นสมมติฐานในการค้นหาองค์ความรู้เพื่อนำมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น หลังจากนั้นเมื่อเราได้สมมติฐานแล้วเราจึงเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นการยืนยันและพิสูจน์สมมติฐานที่ตั้งขึ้นว่าถูกต้องหรือไม่ แล้วจึงสรุปผลการศึกษาว่าสิ่งที่ค้นพบนั้นสอดคล้องกับสมมติฐานเพียงใด ถ้าผลการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้แสดงว่าผลจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ได้ศึกษานั้นสามารถนำไปบริหารและจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้หรือผลนั้นเป็นผลที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ต้องการศึกษา แต่เมื่อสรุปผลการศึกษาแล้วพบว่าผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้จึงมีการค้นหาองค์ความรู้และทฤษฎีต่าง ๆ เพิ่มเติมเพื่อกำหนดสมมติฐานใหม่ หลังจากนั้นจึงดำเนินการตามขั้นตอน

เดิม คือ เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นการพิสูจน์สมมติฐาน หลังจากนั้นจึงเป็นการสรุปผลการศึกษาเพื่อให้ได้แนวทาง วิธีการหรือรูปแบบการแก้ปัญหา ดังนั้นหากเราจะนำวิจัยไปปรับใช้ในการทำงานหรือในชีวิตประจำวันคงจะต้องนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ซึ่งขั้นตอนที่ถือว่ามีความสำคัญมาก ๆ ก็คือ การค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นให้มีความชัดเจน สำหรับการกำหนดปัญหาในการวิจัยผู้วิจัยจะต้องเลือกประเด็นปัญหาหรือเรื่องที่จะทำวิจัยโดยมีหลักในการเลือก คือ เรื่องที่จะทำวิจัยนั้นเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยมีประสบการณ์ มีความถนัดและมีความสนใจสามารถทำวิจัยได้อย่างมีความสุข มีองค์ความรู้และมีทักษะความเชี่ยวชาญและคลุกคลีอยู่กับเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี นอกจากนั้นในการเลือกทำการวิจัยผู้วิจัยจะต้องเลือกเรื่องที่มีความสำคัญที่สามารถเพิ่มพูนองค์ความรู้ในศาสตร์ของผู้วิจัยหรือเป็นปัญหาที่เร่งด่วนต้องการการแก้ไขและมีประโยชน์สามารถพัฒนาระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นผู้วิจัยจำเป็นต้องคำนึงถึงแนวทางการเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงระยะเวลาในการทำวิจัยเพื่อให้เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้อย่างทันท่วงที สำหรับประเด็นที่มีความสำคัญในการเลือกเรื่องที่จะทำวิจัย นอกจากที่กล่าวมาแล้วก็คือความปลอดภัยของผู้วิจัยในการทำวิจัยเรื่องนั้น ๆ ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากการวิจัยเป็นการศึกษาเพื่อค้นหาองค์ความรู้ แก้ปัญหาและพัฒนาระบบการทำงานโดยหลักในการเลือกปัญหาหรือเรื่องที่จะทำวิจัยต้องไม่เป็นประเด็นที่เป็นอันตรายต่อผู้วิจัยในการทำวิจัยให้ประสบความสำเร็จ แล้วผู้วิจัยจะค้นหาเรื่องหรือประเด็นในการทำวิจัยได้อย่างไร หลักการง่าย ๆ ผู้วิจัยควรเริ่มเขียนประเด็นหรือเรื่องที่สนใจหรือปัญหาที่อยากแก้ไขไว้อย่างกว้าง ๆ โดยทำเป็นรายการให้ได้ปัญหาที่ผู้วิจัยสนใจมากที่สุด โดยอาจจะเริ่มจากปัญหาที่ผู้วิจัยได้พบเจอในชีวิตการทำงานหรือปัญหาวิจัยที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาหรือเริ่มจากการพูดคุยกับผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงค้นหาประเด็นที่สนใจว่ามีบุคคลใดทำได้บ้างน้อยเพียงใดหรือมีองค์ความรู้เชิงทฤษฎีใดที่เกี่ยวข้องบ้าง สำหรับในส่วนนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะบ่งบอกผู้วิจัยว่างานวิจัยที่ผู้วิจัยกำลังจะทำหรือมีความสนใจที่จะทำมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดที่งานวิจัยนั้นจะสามารถทำได้และส่งผลให้ประสบความสำเร็จ โดยแหล่งที่เข้าไปควรเพื่อเป็นองค์ประกอบในการเลือกเรื่องที่จะทำวิจัยอย่างเช่น ห้องสมุด ได้แก่ เอกสารงานวิจัยต่าง ๆ หนังสือที่เป็นตำราหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นผู้วิจัยอาจจะได้เรื่องที่จะทำวิจัยมาจากองค์ประกอบอื่น ๆ หรือแหล่งที่มาของปัญหาในการวิจัย เช่น การศึกษาเอกสารตำรา บทความบทความย่อในงานวิจัยหรือตัวรายงานวิจัยของบุคคลอื่นที่ทำในประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจ นอกจากนั้นปัญหาอาจมาจากการทำงานในชีวิตประจำวันของผู้วิจัยซึ่งเกิดจากประสบการณ์หรือความสนใจของผู้วิจัยรวมกับความขัดข้องที่ทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ การอ่านข้อเสนอแนะของผู้รู้หรือผู้ที่มีความชำนาญในปัญหาที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา นอกจากนั้นยังมีแหล่งที่มาของปัญหาวิจัยอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น เว็บไซต์สมาคมนักการอภิปรายหรือการนำเสนอ งานวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การนำเสนองานวิจัยในการประชุมระดับชาติและระดับนานาชาติทั้งในรูปแบบของการนำเสนอในห้องนำเสนอหรือการนำเสนอผ่านโปสเตอร์ในการจัดงานประชุมครั้งนั้น นอกจากนั้นปัญหาการวิจัยที่ดีต้องสามารถหาข้อสรุปหรือข้อยุติได้ มีขอบเขตที่เหมาะสมแก่

ความสามารถและทรัพยากรของผู้วิจัยที่ส่งผลให้ผู้วิจัยทำงานวิจัยนั้นสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามระยะเวลาที่กำหนดสำหรับประเด็นที่มีความสำคัญมาก ๆ คือ ปัญหาที่จำเป็นต้องเป็นปัญหาที่ไม่ซ้ำซ้อนกับงานวิจัยของผู้อื่นในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านสถานที่ ประชากรและวิธีการศึกษา แต่หากเป็นงานวิจัยที่มีประเด็นปัญหาลักษณะคล้ายกันผู้วิจัยควรคำนึงถึงระเบียบวิธีการวิจัยที่จะศึกษาประชากรกลุ่มตัวอย่าง สถานที่ที่ต้องมีความแตกต่างจากงานวิจัยที่มีบุคคลอื่นทำวิจัยและค้นพบองค์ความรู้หรือผลที่เกิดจากการวิจัยแล้วเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือเป็นการพัฒนาระบบการทำงานที่มีการต่อยอดจากงานวิจัยเดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยการทำงานวิจัยที่นำมาปรับใช้ในงานประจำเป็นความพยายามทำงานประจำจนกลายเป็นงานวิจัยหรือการทำงานวิจัยให้เป็นส่วนหนึ่งของงานประจำ เป็นการนำปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานมาแก้ไขด้วยกระบวนการและวิธีการที่เป็นระบบ จะเกิดการแก้ไขปัญหาและพัฒนางานประจำที่ทำอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หากจะขยายความในประเด็นนี้ คือ เมื่อผู้วิจัยมองปัญหาและค้นพบปัญหาพร้อมหาสาเหตุของปัญหาที่ชัดเจนด้วยกระบวนการหรือหลักการค้นหาปัญหาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงนำปัญหาดังกล่าวมาสู่กระบวนการวิจัยอย่างมีคุณภาพจนได้องค์ความรู้หรือวิธีการพัฒนาและแก้ปัญหาในการทำงานแล้วจึงใช้กระบวนการดังกล่าวเป็นแนวทางในการพัฒนา หรือที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “Routine to research to routine” ย่อว่า R2R2R ซึ่งแตกต่างจาก “Routine to research” หรือ R2R เนื่องจากผลที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นเพียงแค่การนำวิจัยมาเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานเท่านั้น แต่วิธีการนี้จะนำการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงงานประจำให้งานประจำเกิดประสิทธิภาพสูงสุดอย่างต่อเนื่องจนเป็นวงจรของการพัฒนากระบวนการทำงานอย่างมีระบบที่ตรวจสอบได้ ส่งผลให้การทำงานประจำมีศักยภาพและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งกับตัวผู้วิจัยและองค์กรที่ทำงานอยู่ (วิโรจน์ หมั่นเทพ, 2561) ดังภาพ

ภาพที่ 3 Routine to research to routine หรือ R2R2R (ปรัชญนันท์ นิลสุข, 2558)

ที่มา : <https://www.slideshare.net/prachyanun/routine-to-research1>

บทสรุป

การวิจัยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและอยู่คู่กับการใช้ชีวิตประจำวันของทุกคนเพียงแต่เรามองการวิจัยเป็นรูปแบบที่ซับซ้อนและแยกออกจากการใช้ชีวิตประจำวันหรือการทำงานประจำจึงทำให้ดูเหมือนว่างานวิจัยเป็นเรื่องที่ไกลตัว แต่แท้ที่จริงแล้วการวิจัยเป็นเรื่องที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา การที่เราจะเกิดทัศนคติที่ดีกับการวิจัย เราต้องปรับมุมมองใหม่ว่าการวิจัยคือชีวิตประจำวันของเราและเรามีความสุขกับการได้ทำงานวิจัยในทุก ๆ วัน เพราะงานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในงานประจำของเรา โดยเฉพาะการนำวิจัยไปปรับใช้ในการทำงาน หรือ **“Routine to Research to Routine”** เป็นประเด็นที่มีความสำคัญและสามารถทำให้ผู้วิจัยนำไปพัฒนางานของตนเองได้อย่างเป็นระบบและเกิดประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง โดยใช้คุณสมบัติของนักวิจัยที่ดี ได้แก่ ความสงสัย การคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีใจกว้าง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร และการมีความสุขกับการทำงานวิจัย โดยเฉพาะการมีความสุขกับการทำงานวิจัยจะช่วยให้งานวิจัยกับงานประจำดำเนินไปได้พร้อม ๆ กันอย่างลงตัวจนกลายเป็นวิถีชีวิตการทำงานและส่งผลให้ผู้วิจัยมีความสุขและมีมุมมองที่ดีกับการวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ปรัชญนันท์ นิลสุข. (2558). *Routine to research to routine หรือ R2R2R*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.slideshare.net/prachyanun/routine-to-research1>.
- วิโรจน์ หมื่นเทพ. (2561). *การพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยกระบวนการวิจัยก่อรูป*. (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยวัดผลและสถิติการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bhat, A. (2019). *What is Research – Definition, Methods, Types & Examples*. Retrieved from <https://www.questionpro.com/blog/what-is-research/>
- Creawell, J.W. & Creawell, J.D. (2018). *Research Design: Qualitative Quantitative and Mixed Methods Approaches*. (5th ed.) California: SAGE Publication, Inc.
- DePoy, E. & Gitlin, L.N. (2016). *Introduction to Research: understanding and Applying Multiple Strategies*. (5th ed.) Missouri: Elsevier Inc.
- Hampshire College. (2018). *What is Research?.* Retrieved from <https://www.Hampshire.edu/dof/what-is-research>
- Williman, N. (2018). *Research Methods*. (2nd ed.) New York: Routledge.

รัฐศาสตร์แนวพุทธว่าด้วยการปกครองตามหลักทศพิธราชธรรม

Buddhistic Political Science According to Governance the Rajadhamma

สุมาลี บุญเรือง¹ และพระอโณทัย กตปุญโญ (อุนเรือน)²

Sumalee Boonrueang and Phra Anothai Gataponyo (Aunruean)

Received: November 24, 2019

Revised: March 13, 2020

Accepted: March 13, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.23

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารัฐศาสตร์แนวพุทธว่าด้วยการปกครองตามหลักทศพิธราชธรรม พบว่า สังคมไทยได้รับอิทธิพลคำสอนของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการบริหารและการปกครอง โดยเฉพาะที่นำมาจากคัมภีร์ชาดก เช่น ทศพิธราชธรรม ซึ่งเป็นธรรมของพระราชาผู้นำ ผู้ปกครองโดยตรง เมื่อมองในแง่รัฐศาสตร์ ก็คือหลักแห่งการบริหารและการปกครองกายและใจ ซึ่งเมื่อนำปฏิบัติตามแล้วจะทำให้ชีวิตดำเนินไปในแนวทางที่ถูกต้องและก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคม ทศพิธราชธรรมเป็นหลักธรรมกลุ่มเกลาอารมณ์ หรือเป็นธรรมที่หล่อเลี้ยงอารมณ์ของคนที่เป็ผู้นำ เพื่อให้ผู้นำมีความสามารถในการกำกับและควบคุมอารมณ์ของผู้นำ อีกทั้งสามารถบริหารจัดการอารมณ์ และความรู้สึกของตัวเองให้มีสมรรถภาพจิตดี มีสุขภาพจิตดี และคุณภาพจิตดี จะเห็นว่าทศพิธราชธรรมเป็นหลักปฏิบัติสำหรับกลุ่มเกลาจิตใจเพื่อให้สามารถปรับใจให้สอดคล้องกับวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบจิตใจ ทดสอบจิตใจและสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องไม่มีอคติและมุ่งประโยชน์ส่วนรวมที่จะเกิดขึ้นแก่สังคมเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: รัฐศาสตร์แนวพุทธ, การปกครอง, ทศพิธราชธรรม

Abstract

The objectives of this Academic Article was Buddhistic Political Science According to Governance the Rajadhamma. The study indicated that; Thai social has been influenced by Buddhist teaching about administration and government

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkorn-rajavidyalaya University.

² สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดน่าน; Nan Provincial Office of Buddhism

Corresponding author, e-mail: sumalee31130@hotmail.com, Tel.088-3445035

especially from the Jakata such as the Rajadhamma which is the duties of the king (government). In terms of political science, it's a rulers of administration and government to hold for all the comforts of life and happiness. The Rajadhamma or 10 Royal Virtues of the King is an important part of self-contained for leaders. The leaders seized by Buddhist principles to social acceptance. Leaders need to sacrifice personal gain for the public benefit.

Keywords: Buddhist Political Science, Governance, Rajadhamma

บทนำ

ในพระไตรปิฎกได้กล่าวไว้หลายสถาน หลายแห่งว่า สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงให้ความสำคัญเกี่ยวกับการดำรงชีพในสังคมมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวข้องกับการเมือง การปกครอง ดังตัวอย่างที่พระพุทธองค์ได้ตรัสสอนเรื่องของสมาชิกของรัฐผู้มีส่วนร่วมให้เกิด การปกครองที่ดี ฟังรู้หลักและปฏิบัติในหลักอริยสัจ ๔ แม้ในการมีส่วนร่วมในการปกครอง โดยปฏิบัติตามหลักการร่วมรับผิดชอบที่จะช่วยป้องกันความเสื่อม นำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ตนเอง และสังคม ซึ่งพระพุทธองค์ได้ตรัสสอนไว้ ในหลักอภิธานิยธรรม แม้ในส่วนของผู้นำหรือผู้ปกครอง ประเทศตั้งแต่พระเจ้าจักรพรรดิ พระมหากษัตริย์ ตลอดจนนักปกครองทั่วไป พระพุทธองค์ก็ตรัส หลักธรรม มีทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตร ราชสังคหวัตถุและการละเว้นอกติ เป็นต้น

ปราชญ์ทางด้านรัฐศาสตร์ เช่น Plato and Aristotle มองเห็นตรงกันว่าการเมือง การปกครอง เป็นเรื่องของ การแสวงหาความยุติธรรมและการดำรงชีวิตที่ดี และย้ำว่ามนุษย์ เป็นสัตว์การเมือง จากแนวคิดที่มาจากพระพุทธศาสนาและจากปราชญ์ทางด้านรัฐศาสตร์ ชี้ให้เห็น ว่า มนุษย์เป็นผู้ที่อยู่ร่วมกันในสังคม จำจกต้องเรียนรู้และดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีระเบียบแบบ แแผน ทั้งที่เพื่อให้สังคมมีความสงบสุขก็โดยอาศัยการเรียนรู้วิชารัฐศาสตร์ เพื่อนำไปเป็นเครื่องมือใน การ ครองตนและช่วยเหลือสังคมนั่นเอง

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยที่มีส่วนช่วยให้สังคมไทยมีความสันติสุข ช่วยสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย ที่ช่วยในการ จรรโลงสังคม และสร้างสรรค์สังคมให้น่าอยู่ด้วยการยกระดับประคองสังคมของประเทศให้เป็น ปึกแผ่น เป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจของประชาชนชาวไทยทั้งประเทศ และยังเป็นแหล่งหล่อหลอม เอกลักษณ์ของชาติโดยที่หลักคำสอนทางพุทธศาสนาได้สอนให้คนไทยมีนิสัยรักอิสระ มีจิตใจที่รัก สงบและยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ รวมทั้งยังสอนให้คนเรามีจิตใจที่มีความเมตตา กรุณา เสียสละ และไม่เบียดเบียนผู้อื่น (รัชนิกร เศรษฐ, 2532) นอกจากนี้หลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนายังช่วย ทำให้เกิดความรู้จัก เข้าใจคนและชุมชน รวมทั้งจะช่วยให้เกิดการ ทำงานร่วมกัน เกิดความสามัคคี อันเป็นพลังทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายแห่งการพัฒนาที่ตั้งไว้ได้ ทั้งนี้เพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์ความ ทุกข์ยากเดือดร้อน อันเหตุจากประการต่าง ๆ ทั้งปวงที่เกิดขึ้นในสังคม ให้บรรเทาเบาบางลง ในอัน

ที่จะช่วยนำชาติและสังคมไปสู่ความสงบร่มเย็นต่อไป (อรณี ฝูงวรรณลักษณ์, 2538) ทศพิธราชธรรม เป็นข้อปฏิบัติดีปฏิบัติชอบสำหรับพระมหากษัตริย์ที่ทรงใช้ปกครองพระราชอาณาจักร เป็นคุณธรรมที่โบราณบัณฑิตได้บัญญัติไว้ก่อนสมัยพุทธกาล ซึ่งพระมหากษัตริย์ในอดีตได้ทรงถือปฏิบัติมาเป็นพระราชจริยาวัตร แม้บุคคลผู้มิใช่พระเจ้าแผ่นดินก็ควรเจริญรอยตาม โดยนำเอาหลักธรรม 10 ประการนี้มาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเกิดความสุขสวัสดิ์ในสังคม ตามอุดมการณ์แห่งการปกครองยิ่ง ๆ ขึ้นไป อันว่าคุณสมบัติของนักปกครอง หรือ ผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดินตั้งแต่พระราชามหากษัตริย์ตลอดจนนักปกครองทั่วไป (พระพิจิตรธรรมพาที (ชัยวัฒน์ ธมฺมวฑฺฒโน), 2552) ทศพิธราชธรรมเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในอดีต ทศพิธราชธรรมเชื่อกันว่าเป็นหลักธรรมที่เป็นของพระราชอาหรือผู้นำประเทศใช้ยึดถือปฏิบัติในการบริหารประเทศเท่านั้นแต่ในปัจจุบัน ได้มีการทำความเข้าใจและขยายขอบเขตการนำทศพิธราชธรรมไปปรับใช้ในวงกว้างมากขึ้น ทั้งนักวิชาการ นักบริหาร และประชาชนธรรมดา ก็สามารถยึดถือและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นแนวทางในการทำมาหากิน ก่อให้เกิดความสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าในชีวิตได้เช่นเดียวกัน (เนตรดาว จิระกิจ, 2550)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้กับการปกครองในยุคปัจจุบันจึงจะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการประทุพติมิชอบทางราชการได้อย่างดีที่สุด สามารถป้องกันปัญหาการทุจริตประทุพติมิชอบทางราชการได้และจะเป็นการช่วยลดปัญหาด้านการขัดแย้งในสังคมเกิดประโยชน์สุขแก่สังคม การมีองค์ความรู้และความสามารถทางการปกครองอย่างเดียวโดยไม่มีหลักคุณธรรมสำหรับนักบริหารจึงไม่สามารถที่จะทำให้เกิดการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำหลักทศพิธราชธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปกครองจึงถือเป็นหัวใจของนักปกครอง ที่จะปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาหรือประชาชนให้เกิดความสุขจึงก่อให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศได้

รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธ

มนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่มีความเชื่อ แนวคิด อุปนิสัย ทัศนคติและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มารวมกันอยู่ภายในอาณาเขตเดียวกัน จึงทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องหาการปกครองที่เหมาะสมมาใช้ในสังคม เพื่อให้สังคมนั้น ๆ ดำเนินไปได้ด้วยดี คือมีความสงบเรียบร้อย มีความยุติธรรม มีความสามัคคี ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม หากสังคมที่มีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย ไม่มีการนำการปกครองที่เหมาะสมมาใช้แล้ว ก็อาจทำให้สังคมนั้นประสบกับความสับสนยุ่งเหยิง เกิดความแตกแยก แย่งชิงผลประโยชน์ตามมาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังที่เห็นได้ในสังคมต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้ รัฐศาสตร์ (Political Science) มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมาย แต่โดยอริยาบถรวม ๆ คือเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวกับการควบคุม เกี่ยวกับการอิทธิพล เกี่ยวกับอำนาจหรือสิทธิ โดยเฉพาะในระดับที่เกี่ยวข้องกับรัฐ

พระพุทธศาสนาบัญญัติหลักธรรมต่าง ๆ ที่สามารถใช้ในการปกครองรัฐในอันจะก่อความผาสุกของประชาชน อันเป็นจุดหมายปลายทางของการศึกษาเกี่ยวกับรัฐ หลักธรรมต่าง ๆ

ในพระพุทธศาสนาสามารถนำมาประยุกต์กับวิชารัฐศาสตร์ในทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีรัฐศาสตร์ สถาบันการเมือง กฎหมายสาธารณะ รัฐประศาสนศาสตร์ กระบวนการทางการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพราะพระพุทธศาสนาเน้นการใช้ธรรมะ ที่สามารถนำมาประยุกต์กับการศึกษาเกี่ยวกับรัฐและการปกครองได้เป็นอย่างดี พระพุทธเจ้าในสมัยที่ยังไม่ได้ออกผนวชได้ทรงศึกษา ได้ทราบระบบการปกครองต่าง ๆ ในครั้งพุทธกาล ทุกรูปแบบ เมื่อทรงสั่งสอนพระพุทธศาสนา จึงทรงสั่งสอนนักปกครองให้สร้างความผาสุกสมบูรณ์แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้นำ ผู้ปกครองโดยตรงเมื่อมองในแง่รัฐศาสตร์ ก็คือหลักแห่งการบริหารและการปกครองกายและใจ ซึ่งเมื่อนำมาปฏิบัติตามแล้วจะทำให้ชีวิตดำเนินไปในแนวทางที่ถูกต้องและก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคม พระพุทธศาสนา คือ คำสั่งสอนทั้งหมดของพระพุทธเจ้า เป็นประมวลความรู้ทางศาสนาระบบหนึ่ง

พระมหากษัตริย์ไทยกับการปกครองตามแนวพุทธ

หลักทศพิธราชธรรมเป็นหลักในการปกครองของผู้ปกครอง ซึ่งกล่าวว่าผู้นำด้านการปกครองทั่วไป จะต้องยึดเป็นข้อปฏิบัติในการปกครองเป็นสำคัญ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 และตลอดระยะเวลากว่า 60 ปี ที่ทรงครองราชย์ทุกคนก็ได้ประจักษ์แล้วว่าพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่และประเสริฐ ทรงครองแผ่นดินนี้โดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนมาโดยตลอด ได้เรียนรู้จากการประกอบพระราชกรณียกิจต่าง ๆ มากมาย สมดังที่พระปฐมบรมราชโองการ ที่พระราชทานไว้เมื่อทรงขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ท่านทราบหรือไม่ว่าในวันนั้น พระองค์ได้ประกาศ Good Governance แล้ว Governance หรือหลักธรรมาภิบาลนั่นเอง พระองค์ทรงประกาศว่า เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม ธรรมะ ก็คือ ธรรมาภิบาล พระองค์ทรงประกาศ ก่อนที่ต่างชาติจะบัญญัติคำว่า Governance เสียอีก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันทรงประกาศพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ก็เท่ากับเป็นการประกาศเจตนารมณ์ในการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น (ปรหิตปฏิบัติ) นั่นเอง ราชธรรมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถือปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวไทยตลอดระยะเวลากว่า 60 ปีที่ผ่านมา ก็คือทศพิธราชธรรมหรือธรรมของพระราชา 10 ประการ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตฺโต), 2550)

1. ทาน การให้ทรัพย์สินสิ่งของและธรรมเพื่อช่วยเหลือประชาชน รวมทั้งการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่างๆ เป็นการให้เพื่อสงเคราะห์อนุเคราะห์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นสำคัญ วิธีการให้ทานแบ่งออกเป็น 2 อย่างคือ (1) อามิสทาน การให้สิ่งของ และ (2) ธรรมทาน (การให้ธรรมเป็นทาน) หรือวิทยาทาน (การให้ความรู้เป็นทาน)

2. ศิล ความประพฤติเรียบร้อยดีงาม การสำรวมระวังรักษาพฤติกรรมทางกายและทางวาจาให้ถูกต้องเรียบร้อยดีงามทั้งที่เป็นอดีตหิตสมบัติคือความดีงามส่วนตัวและปรหิตปฏิบัติคือความดีงามเพื่อส่วนรวม การรักษาศิลที่เป็นทศพิธราชธรรมนั้นต้องเป็นปรหิตปฏิบัติด้วย คือผู้ปกครองต้องมีภาพแห่งความซื่อสัตย์สุจริต สามารถทำตนเป็นแบบอย่างและเป็นทีเคารพนับถือของคนทั่วไป ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน พุดง่าย ๆ ก็คือ ผู้ปกครองต้องมีชื่อเสียงเกียรติคุณอันดีงามโดยไม่มีประวัติต่างพร้อย

3. บริจาค เสียสละความสุขสบายส่วนตัวเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม ทศพิธราชธรรมข้อนี้เป็นเรื่องของกิเลสจากะคือสละกิเลส เช่นสละความเห็นแก่ตัวหรือความสุขสบายส่วนตัวเพื่อทำประโยชน์สุขให้แก่ประชาชน การปฏิบัติธรรมข้อนี้มุ่ง ปรหิตปฏิบัติคือยึดประโยชน์สุขของคนอื่นเป็นที่ตั้ง ดังพุทธพจน์ในธรรมบทที่ว่า

“ถ้าเห็นว่า จะได้สุขอันยิ่งใหญ่ด้วยการสละสุขเล็กๆ น้อยๆ นักปราชญ์ก็ควรสละสุขเล็กน้อยเพื่อเห็นแก่สุขอันยิ่งใหญ่”

4. อาชวะ ความซื่อสัตย์สุจริต บอกความจริงแก่ประชาชน ไม่ฉ้อฉลหลอกลวง ไม่ทุจริตคอร์รัปชันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงอธิบายความหมายของความซื่อสัตย์สุจริตในพระบรมราโชวาทที่พระราชทานไว้ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อ พ.ศ. 2497 ว่า “มีคุณธรรมข้อหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งท่านต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ประเทศบ้านเมืองจะวัฒนาถาวรอยู่ได้ ก็ย่อมอาศัยความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐาน ท่านทั้งหลายจะออกไปรับราชการก็ดี หรือประกอบกิจการงานส่วนตัวก็ดี ขอให้มั่นอยู่ในคุณธรรมทั้ง 3 ประการคือ สุจริตต่อบ้านเมือง สุจริตต่อประชาชน และสุจริตต่อหน้าที่”

5. มัทวะ ความอ่อนโยนเป็นการปฏิบัติต่อคนอื่นด้วยความอ่อนโยนสุภาพเรียบร้อย ไม่เย่อหยิ่งหลงตัวเอง มัทวะเป็นความแข็งแรงแต่ไม่แข็งกระด้างและเป็นความอ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ ผู้นำมี 2 ประเภทคือ (1) ผู้นำที่น้อมอยู่บนหัวคน และ (2) ผู้นำที่น้อมอยู่ในหัวใจคน ผู้นำที่น้อมอยู่บนหัวคนชอบใช้ความแข็งกระด้างกดขี่คนอื่นผู้นำที่น้อมอยู่ในหัวใจคนชอบใช้ความอ่อนโยนผูกมัดใจคน

6. ตบะ ความเพียรเพิกกิเลสตัณหา ไม่หลงระเหิงไปกับคำสรรเสริญเยินยอและความสำเร็จสำราญที่มาพร้อมกับอำนาจวาสนาจนลืมนิปฏิบัติหน้าที่ให้บริบูรณ์ ผู้นำที่มีตบะจะสามารถควบคุมจิตใจให้พอใจกับความเรียบง่าย เขาเป็นคนที่ได้ดีแล้วไม่ลืมตัว เขาอยู่อย่างไม่ตามใจกิเลสตัณหา แม้จะมีเงินทองมากมาย เขาก็ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย

8. อวิหิงสา ความไม่เบียดเบียน ความกรุณาต่อคนทั่วไป ไม่หาเรื่องกดขี่ข่มเหงหรือลงอาญาแผ่นดินโดยปราศจากเหตุอันควร สงสารห่วงใยเมื่อเห็นความทุกข์ของประชาชนและหาหนทางที่จะดับทุกข์เข็ญของพวกเขา

9. ขันติ ความอดทนต่ออนิฏฐารมณ์คือสิ่งที่ไม่น่าปรารถนาหรือไม่น่าพอใจ เมื่อต้องประสบสิ่งที่ไม่น่าปรารถนาหรือไม่น่าพอใจก็สามารถควบคุมกิริยาอาการให้สงบอยู่ได้ เป็นนายเหนือสถานการณ์ ไม่แสดงอาการหงุดหงิดทुरนทुरายหรือแสดงความไม่พอใจจนออกนอกหน้า

10. อวิโรธนะ ความไม่คลาดจากธรรม การยึดมั่นในหลักการปกครอง หลักนิติธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ โดยไม่ประพฤติปฏิบัติให้ผิดเพี้ยนไปจากหลักการเหล่านั้น ผู้ปกครองจะมั่นคงอยู่ในหลักการเช่นนั้นได้ต้องมีปัญญารู้เท่าทันสถานการณ์และตัดสินใจโดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจอคติคือความลำเอียง 4 ประการ ได้แก่ ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะชอบ โทสาคติ ลำเอียงเพราะชัง โมหาคติ ลำเอียงเพราะหลง และภยาคติ ลำเอียงเพราะกลัว

ตลอดระยะเวลาที่ทรงครองราชย์ พระองค์ทรงยึดมั่นในหลักธรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยเฉพาะหลักธรรมะ 10 ประการสำหรับพระราชอา หรือที่พวกเราเรียกกันว่า “ทศพิธราชธรรม” หลักธรรมะอันประเสริฐ 10 ประการ ดังนี้ (ประเทศไทยใสสะอาด, 2562)

คุณธรรมข้อที่ 1 คือ ทาน ซึ่งหมายถึง การให้ การให้ในที่นี้เป็นการให้แล้วมีผลผูกพัน พระองค์พระราชทานทรัพย์ สิ่งของ เพื่อนำไปช่วยเหลือประชาชน โดยมีได้เลือกเชื่อชาติหรือศาสนา เป็นการสร้างสรรค์ความสงบสุขให้เกิดขึ้นในบ้านเมือง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้วยธรรมะ ทรงรักและเมตตาพสกนิกรของพระองค์ ทรงมุ่งหวังให้พสกนิกรมีความสุขอย่างแท้จริง ดังนั้น ทานทั้งหลายซึ่งเป็นข้าราชการก็สามารถเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทในหลักธรรมข้อนี้ได้เช่นกัน หลักธรรมในข้อนี้ คือ ทาน อาจไม่จำเป็นต้องเป็นข้าวของเงินทองเสมอไป สำหรับข้าราชการการให้ในที่นี้อาจจะเป็นการให้บริการแก่ประชาชน บริกรด้วยความเต็มใจ ทำให้ประชาชนมีความสุข นั่นก็เป็นการให้ทานแล้ว

คุณธรรมข้อที่ 2 คือ ศิล ซึ่งหมายถึง ความประพฤติที่ดีงาม อันเกิดจากการรักษา ศิล เว้นจากการทำชั่วไม่ทำความเสียหาย หรือ ละเว้นในสิ่งที่ไม่เหมาะสม ไม่ควร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพุทธมามะกะที่ดีและทรงเคร่งครัดในการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนา พระจริยวัตรที่ดีงามของพระองค์ สามารถตรึงดวงใจทุกดวงของพสกนิกรให้เกิดความจงรักภักดีต่อพระองค์อย่างท่วมท้นเป็นที่ประจักษ์

คุณธรรมข้อที่ 3 คือ ปริจจาคะ ซึ่งหมายถึง การเสียสละ เป็นการให้ การเสียสละเพื่อให้เกิดประโยชน์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นผู้เสียสละเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง ทรงเสียสละความสำราญส่วนพระองค์ เสด็จพระราชดำเนินไปยังท้องถื่นทุรกันดาร และห่างไกลความเจริญเพื่อดูแลทุกข์สุขของประชาชน

คุณธรรมข้อที่ 4 คือ อาชชวะ หมายถึง ความเป็นคนตรง ซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจ ซื่อตรงในการวางแผนโครงการทุก ๆ โครงการ เพื่อไม่ให้มีการรั่วไหล เพื่อให้ผลประโยชน์ตกอยู่กับประชาชนอย่างแท้จริง

คุณธรรมข้อที่ 5 คือ มัททวะ หมายถึง ความสุภาพอ่อนโยน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ทรงถือว่าพระองค์เป็นพระราชอาเลย ภาพที่พระองค์ทรงโน้มพระวรกายเข้าหาประชาชนเพื่อรับการเคารพของประชาชนซึ่งบางคนก็เป็นคนเฒ่าคนแก่ นับเป็นภาพที่ประทับใจแก่ผู้ที่ได้พบเห็นอย่างยิ่ง

คุณธรรมข้อที่ 6 คือ ตปะ หมายถึง ความเพียรไม่ลดละเบื่อหน่าย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรคใด ๆ พระองค์ทรงอยู่ในฐานะที่สามารถทรงพระ

สำราญได้อย่างเต็มที่ แต่พระองค์ก็ไม่ทรงทำเช่นนั้น มีแต่ทรงริเริ่มโครงการต่าง ๆ ส่วนพระองค์มากมาย เพื่อให้ประชาชนได้อยู่ดีกินดี

คุณธรรมข้อที่ 7 คือ อักโกระ แปลว่าไม่โกรธ บุคคลที่ได้ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาท ล้วนแต่กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระอารมณ์ที่สุขุม ไม่ทรงกริ้ว ไม่ทรงโกรธ ทรงมีพระเมตตาที่สูงยิ่ง

คุณธรรมข้อที่ 8 คือ อวิหิงสา นั่นคือ การไม่เบียดเบียน ทรงมีแต่ความรัก ความห่วงใย ไม่เบียดเบียนประชาชน เปี่ยมด้วยพระเมตตากรุณา ด้วยเหตุนี้จึงทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เป็นที่เคารพของพสกนิกรชาวไทยทั้งมวล ทรงเป็นผู้ปกครองประเทศที่มีอำนาจได้โดยที่ไม่ต้องสร้าง ความหวาดกลัว กดขี่ข่มเหงประชาชน

คุณธรรมข้อที่ 9 คือ ขันติ ความอดทน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงไม่ย่อท้อ ไม่เคยหมดกำลังพระราชหฤทัย หรือทรงละทิ้ง ในการที่จะสร้างความอยู่ดีกินดีให้แก่ประชาชน หรือแม้แต่การเสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรในท้องถิ่นห่างไกล ต้องบุกป่าฝ่าดงไป แต่ก็ไม่ทรงมุ่งมันไปเพื่อพบราษฎรที่รอพระองค์อยู่

คุณธรรมประการสุดท้ายคือ อวิโรธนะ หมายถึงความยุติธรรม การไม่ทำผิด ทำนองคลองธรรมดำรงไว้ ซึ่งความถูกต้องตามศีลธรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีความยุติธรรมทรงรับฟังปัญหาของราษฎรด้วยพระองค์เอง

หลักทศพิธราชธรรมหรือหลักปฏิบัติ 10 ประการ ของพระมหากษัตริย์ เป็นหลักการปกครองของกษัตริย์ไทยนับตั้งแต่โบราณกาล นับแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ พระองค์ทรงดำรงอยู่ในทศพิธราชธรรม คือ ธรรมะ 10 ประการสำหรับพระมหากษัตริย์เสมอมา พระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ที่ทรงปฏิบัติและพระราชจริยวัตรมากมายที่ทรงประกอบนั้น ยังประโยชน์มหาศาลและเป็นທີ່ตระหนักในพระมหากษัตริย์คุณเป็นล้นพ้นว่าทรงอุทิศพระองค์เพื่อประเทศและพสกนิกร ทศพิธราชธรรม 10 ประการ หลักการทั้ง 10 ข้อนี้ เป็นหลักปฏิบัติสำหรับการกำกับควบคุม และพัฒนาอารมณ์ของผู้นำให้มีความฉลาดทางอารมณ์มากยิ่งขึ้น เหตุผลสำหรับผู้นำหรือผู้ที่จะทำให้ผู้อื่นเกิดความพอใจตามที่เรียกขานว่า “ราชา” นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะมี “จิตใจที่สงบนิ่ง” ในขณะที่เผชิญหน้ากับอารมณ์ต่างๆ ที่เข้ามากระทบจิตใจของตนเอง ความนิ่งจึงมีผลต่อการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นราชา (พระหรรษา ธมฺมหาโส, 2556, หน้า 83) สำหรับหลักทศพิธราชธรรมไม่ได้จำเพาะจงว่าต้องเป็นพระมหากษัตริย์เท่านั้นที่ต้องประพฤติปฏิบัติตาม แต่แท้จริงหลักทศพิธราชธรรมเป็นหลักคุณธรรมที่ผู้ปกครองพึงจะต้องปฏิบัติเพื่อเป็นพื้นฐานของความสุข ความเจริญก้าวหน้าขององค์กรอย่างแท้จริง (กฤษดา เขียววัฒน์ สุขและทัตทรวง บุญญาธิการ, 2558) หลักทศพิธราชธรรมนี้สามารถนำไปปรับใช้ได้ทั้งผู้บริหาร หัวหน้างาน พนักงานปฏิบัติการ ตลอดจนบุคคลทั่วไปทุกระดับชั้น และทุกองค์กรหน่วยงาน เพราะในการปฏิบัติงานในทุกองค์กรนั้นย่อมมีการทำงานกันเป็นทีม หรือกลุ่มคนไม่ว่าจะมีตำแหน่งเดียวกันหรือต่างกันมีผู้ใต้บังคับบาหรือไม่ ภาวะผู้นำตามหลักทศพิธราชธรรมในตัวบุคคลจะช่วยกระตุ้น

ชี้แนะ ผลักดันให้บุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่นปฏิบัติงานด้วยคุณธรรมจริยธรรมเพื่อความสำเร็จของกลุ่มและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กรที่วางไว้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทศพิธราชธรรม หลักธรรม 10 ประการ ประกอบด้วย มีทานต่อกัน มีศีลธรรมต่อกัน มีบริจาคต่อกัน มีความซื่อตรง อ่อนโยน ความเพียร ความไม่โกรธ เมตตาจิตต่อกัน มีความไม่เบียดเบียน ประกอบด้วยกรุณาต่อกัน มีความอดทนต่อกัน มีความประพฤติไม่ผิดต่อกัน ในหลักทศพิธราชธรรมนี้ เป็นคุณธรรมของผู้ปกครองบ้านเมืองหรือธรรมของผู้ปกครองซึ่งแต่ครั้งเดิมถือเป็นธรรมะ หรือพระราชกิจวัตรของพระมหากษัตริย์หรือนักการเมืองการปกครองทุกระดับชั้นควรนำไปปฏิบัติเพื่อเป็นหลักในการถือปฏิบัติต่อแนวทางในการปกครองตนเองและสังคมส่วนรวม

บทสรุป

ทศพิธราชธรรมเป็นคุณธรรมหลักแห่งพระราชจริยาวัตรในการทรงปกครองแผ่นดินเพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกรทั้งปวง คุณธรรมนี้ได้เป็นที่ทรงยึดถือปฏิบัติของพระมหากษัตริย์ไทยสืบเนื่องกันตลอดมาโดยมิได้ขาดสาย เพราะฉะนั้นการปกครองของเมืองไทยเราตั้งแต่โบราณกาลจึงกล่าวได้ว่า แม้องค์พระมหากษัตริย์จะทรงอยู่ในฐานะที่เรียกว่า “สมบูรณาญาสิทธิ” หรือ “ปริमितสิทธิ” ก็ตามก็จำกัดอยู่โดยธรรมคือทรงปกครองโดยธรรมคือธรรมปริमितะก็จำกัดอยู่โดยธรรมคือทรงปกครองโดยธรรมคือธรรมปริमितะ คือว่ากำหนดอยู่โดยธรรมทุกกาลสมัย

การเมืองการปกครองของประเทศไทยที่พระมหากษัตริย์ทรงยึดถือหลักธรรมของผู้ปกครองนี้จึงมีความแตกต่างกับการเมืองการปกครองของประเทศต่าง ๆ พระมหากษัตริย์ไทยนั้นมีพระราชจริยานุวัตรที่ทรงยึดมั่นหลักทศพิธราชธรรมในการปกครองเสมอมาทุกรัฐสมัย ในลักษณะที่ทรงเป็น “ธรรมราชา” ซึ่งมีความหมาย 4 ความหมายว่าทรง เป็นธรรมราชา เพราะทรงประพฤติอยู่ในธรรม เพราะชาวโลกพร้อมทั้งเทวดา และมนุษย์ยกย่องโดยธรรม เพราะทรงรุ่งเรืองโดยธรรม และเพราะทรงปกครองพสกนิกรโดยธรรม และหลักทศพิธราชธรรมสามารถนำไปปรับใช้ได้ทั้งผู้บริหาร หัวหน้างาน พนักงานปฏิบัติการ ตลอดจนบุคคลทั่วไปทุกระดับชั้น และทุกองค์กรหน่วยงาน เพราะในการปฏิบัติงานในทุกองค์นั้นย่อมมีการทำงานกันเป็นทีม หรือกลุ่มคนไม่ว่าจะมีตำแหน่งเดียวกันหรือต่างกันมีผู้ได้บังคับบัญชาหรือไม่ ภาวะผู้นำตามหลักทศพิธราชธรรมในตัวบุคคลจะช่วยกระตุ้น ชี้แนะ ผลักดันให้บุคคลอื่นปฏิบัติงานด้วยคุณธรรมจริยธรรมเพื่อความสำเร็จของกลุ่มและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กรที่วางไว้

เอกสารอ้างอิง

กฤษดา เขียววัฒนสุขและทัตพรวง บุญญาธิการ. (2560). ภาวะผู้นำตามหลักทศพิธราชธรรมที่มีผลต่อการจัดการความรู้อย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(2), 13-28.

- เนตรดาว จิระกิจ. (2550). การเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามแนวทางทศพิธราชธรรมระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากดกับองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระสอบ ในจังหวัดสมุทรปราการ. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประเทศไทยใสสะอาด. การเรียนรู้ทศพิธราชธรรมสู่การปฏิบัติ. เข้าถึงได้จาก <http://www.fact.or.th/king/>
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2550). ๕ ทรงครองแผ่นดิน ทศพิธราชธรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพิจิตรธรรมพาที (ชัยวัฒน์ ธมฺมวฑฺฒโน). (2552). ธรรมวาทะ-ข้อคิด. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ เลียงเชียงการพิมพ์.
- พระหรรษา ธมฺมหาโส. (2556). ทศพิธราชธรรม : 10 ตัวชี้วัดสำหรับผู้นำองค์กร. กรุงเทพฯ: ศรี เสน่ห์การพิมพ์.
- รัชนิกร เศรษฐ. (2532). โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.
- อรณี ผุ้จวรรณลักษณ์. (2538). การเปิดรับ การคาดหวังประโยชน์และความพึงพอใจ ในรายการธรรมะทางสื่อโทรทัศน์ของสมาชิกชมรมทางพระพุทธศาสนา ในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทบาทสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2560

The role of senators according to the 2017 Constitution

อัญธิษฐา อักษรศรี¹

Auntittha Aksornsri

Received: December 16, 2019

Revised: March 13, 2020

Accepted: March 13, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.25

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2560 พบว่า รัฐธรรมนูญกำหนดให้วุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญวุฒิสภาในฐานะองค์กรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติและในฐานะสภาที่สองมีหน้าที่ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ พิจารณากลับกรองร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปอย่างรอบคอบและถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมฯ ซึ่งเมื่อร่างพระราชบัญญัติมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้วกฎหมายเหล่านั้นจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญให้ฝ่ายบริหารและองค์กรผู้ใช้อำนาจรัฐที่เกี่ยวข้องได้ใช้บริหารและปกครองประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามหลักนิติธรรม วุฒิสภาเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐทางนิติบัญญัติจึงจำเป็นต้องมีที่มาจากความชอบธรรมตามหลักประชาธิปไตย แต่เดิมมาในรัฐธรรมนูญเกือบทุกฉบับบัญญัติถึงที่มาของสมาชิกวุฒิสภาไว้คล้าย ๆ กันว่ามาจากการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ อันจะยังประโยชน์ให้แก่การปกครองบ้านเมืองปกติแล้ววุฒิสภามีอำนาจเพียงคอยกลับกรองกฎหมายให้เกิดความรอบคอบ ระมัดกุม ให้กฎหมายมีผลบังคับใช้เพื่อความผาสุกของประชาชนและความมั่นคงของบ้านเมือง รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และสมาชิกวุฒิสภามีเอกสิทธิ์ ความคุ้มกัน รวมทั้งหลักประกันความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ด้านต่าง ๆ

¹ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตสิรินธรราชวิทยาลัย; Mahamakut Buddhist University, Sirindhorn College Campus

Corresponding author, e-mail: auntittha@hotmail.com, Tel. 085-0471225

คำสำคัญ: บทบาท, สมาชิกวุฒิสภา, รัฐธรรมนูญ

Abstract

The objectives of this Academic Article was the role of senators according to the 2017 Constitution. The study indicated that; the Constitution gives the Senate and the Senate has the authority to determine the constitutionality of the Senate as an organization and as the Legislative Council that is responsible for monitoring feedback and expedite reforms. Scrutinize the bill that passed the House of Representatives to carefully and accurately meet the spirit of the constitution and bylaws of the meeting. When the draft law is already in effect. These laws are an important tool for the management and organization of state power that is used to manage and govern the country efficiently and effectively, according to the rule of law. The Senate is a constitutional sovereignty of the state, the legislature must have the democratic principles of righteousness. Originally, in nearly every edition of the Constitution stipulates that the members of the Senate are similar. As well as the appointment of qualified persons with knowledge. Proficiency in academic affairs, which would also benefit the parents house usually just take the Senate has the power to scrutinize legislation carefully tightened the law in force for the welfare of the people and the stability of the country. The Constitution gives the Senate as a representative of the people of Thailand as well as MPs, not the obligation of the mandate assigned. Or any domination and must perform their duties with integrity. The interests of the people of Thailand. Without any conflict of interest. Immunities and privileges, including the senator has secured its independence in the performance aspects.

Keywords: Role, Senator, Constitution

บทนำ

วุฒิสภาเพิ่งจะถูกบัญญัติขึ้นมาหลังจากได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 แต่ก่อนหน้านั้น วุฒิสภา จะถูกเรียกว่า พฤษสภา ซึ่งเป็นข้าราชการที่พระมหากษัตริย์แต่งตั้งขึ้นมาเพื่อให้คำปรึกษา และแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อราชการวุฒิสภา มาถึงจุดเปลี่ยนสำคัญอีกครั้งหนึ่ง นั่นคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 ฉบับนี้ได้มีการปรับเปลี่ยนที่มาของวุฒิสภา จากเดิมที่พระมหากษัตริย์เป็นผู้แต่งตั้งแล้วให้ ประธานองคมนตรี เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เปลี่ยนให้ นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับ

สนองพระบรมราชโองการแทนที่ต้องเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการว่า พระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือการเมือง จัดว่าเป็นกลไกสำคัญเพียงหนึ่งในการขับเคลื่อนงานด้านการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน และการถ่วงดุลอำนาจของการเมืองไม่ให้มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับมากเกินไป การตั้งวุฒิสภาขึ้นมานั้น เรามาคำความเข้าใจแนวคิดกันก่อนว่ามันเกิดมาได้อย่างไร จริงแล้วมีแนวคิดหลายประเด็นในการตั้งวุฒิสภาขึ้นมา แนวคิดแรกเรารับวัฒนธรรมการปกครองมาจากต่างประเทศ ซึ่งต่างประเทศมีวุฒิสภาอยู่แล้วเราเลยหยิบเรื่องนี้มาประกอบด้วย อีกแนวคิดหนึ่งมาจากเหตุผลของนายปรีดี พนมยงค์ กล่าวแล้วสรุปได้ว่าประเทศไทยกำลังเริ่มต้นในการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่มาจากการเลือกตั้งแล้วจึงอาจจะมิชอบกำหนด ข้อปฏิบัติที่ยังไม่เข้าใจ หรือเข้าใจคลาดเคลื่อนอยู่ เลยต้องมีสภาอีกชุดหนึ่งเพื่อทำหน้าที่เป็นดั่งพี่เลี้ยง ให้คำปรึกษาในการดำเนินกิจการการเมืองให้เดินไปได้วุฒิสภาได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบที่มาจากอำนาจและหน้าที่ไปตามยุคสมัย และบริบทของการเมืองในสมัยนั้น แม้ว่าจะอยู่หลังฉาก แต่วุฒิสภาก็ถือว่าเป็นฟันเฟืองสำคัญของระบบการเมืองไทยอยู่ตลอด

มาตรา 269 ในวาระเริ่มแรก ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 250 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามที่ถวายคำแนะนำ มาตรา 270 นอกจากจะมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้วุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ในการนี้ ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อวุฒิสภาเพื่อทราบทุกสามเดือน

สมาชิกวุฒิสภามาตรัฐธรรมนูญ และที่มาของสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา 107 วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

สมาชิกวุฒิสภาเป็นตัวแทนของประชาชนเหมือนกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ก็ยังมีข้อที่แตกต่างกันเช่น จำนวน ที่มา การสังกัดพรรคการเมือง ซึ่งในรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับก็ได้กำหนดจำนวนและที่มาของสมาชิกวุฒิสภาไว้แตกต่างกันบ้างดังเช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้วุฒิสภามาจากการเลือกตั้งทั้งหมดจำนวน 200 คน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดให้วุฒิสภามีจำนวน 150 คน โดยมาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน และมาจากการสรรหาเท่ากับจำนวนรวมข้างต้นหักด้วยจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้จำนวนและที่มาของวุฒิสภาไว้สองช่วงเวลา คือ ช่วงที่ 1 ซึ่งเป็นไปตามบทเฉพาะกาลที่กำหนดให้วุฒิสภามีจำนวน 250 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ถวายคำแนะนำโดยมาจากการดำเนินการจัดให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาของคณะกรรมการการเลือกตั้งจำนวน 50 คน และมาจากการคัดเลือกของคณะกรรมการสรรหาสมาชิก

วุฒิสภาจำนวน 194 คน รวมกับผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ส่วนในช่วงที่ 2 คือเมื่อพ้นระยะเวลา 5 ปีนับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งดังกล่าวแล้วให้วุฒิสภามีจำนวน 200 คน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยในการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะ (แดนชัย ไชวิเศษ, 2560)

อำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภิตามรัฐธรรมนูญ

วุฒิสภาไทย ชุดที่ 12 (พ.ศ. 2562) เป็นสภาสูงของรัฐสภาไทย เป็นวุฒิสภาชุดแรกภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หลังรัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2557 ซึ่งมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะรัฐประหาร วุฒิสภามีสมาชิก 250 คน ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง สมาชิกวุฒิสภา 244 คนมาจากการสรรหา สมาชิก 6 คนเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง บทเฉพาะกาลมาตรา 269 ในรัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกภาพเริ่มนับตั้งแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง คือ 11 พฤษภาคม 2562 (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) วุฒิสภาชุดดังกล่าวมีอำนาจเพิ่มเติมตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญให้ร่วมเลือกนายกรัฐมนตรีและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศของคณะรัฐมนตรีตลอดจนพิจารณากฎหมายที่เห็นว่าเกี่ยวข้อง ได้มีการประชุมวุฒิสภาสมัยครั้งที่หนึ่งเมื่อวันศุกร์ที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 ภายหลังจากรัฐพิธีเปิดประชุมรัฐสภาเพื่อเลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภาอีก 2 คนซึ่งที่ประชุมมีมติเลือก ศาสตราจารย์ (พิเศษ) พรเพชร วิชิตชลชัย อดีต ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้ดำรงตำแหน่ง ประธานวุฒิสภา พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร ดำรงตำแหน่งรองประธานวุฒิสภาคนที่ 1 และ นาย ศุภชัย สมเจริญ อดีต ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดำรงตำแหน่งรองประธานวุฒิสภาคนที่ 2 โดยได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันอังคารที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

วุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว วุฒิสภาชุดแรกยังมีหน้าที่และอำนาจเพิ่มเติมตามบทเฉพาะกาลอีก ดังนี้

1. ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
2. พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศโดยให้เสนอและพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา
3. ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติใดที่คณะรัฐมนตรีมีได้แจ้งว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของแต่ละสภา อาจเข้าชื่อร่วมกันร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้วินิจฉัยการยื่นคำร้องดังกล่าวต้องยื่นก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี จะพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วเสร็จ (แดนชัย ไชวิเศษ, 2560)

คุณธรรมและจริยธรรม

1. ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาและกรรมการ พ.ศ. 2553 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 234 มาตรา 279 และมาตรา 304 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และข้อ 190 ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551 วุฒิสภาจึงตราข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาและกรรมการ พ.ศ. 2553 ขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาและกรรมการ พ.ศ. 2553”

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาและกรรมการ พ.ศ. 2545

ข้อ 4 ในข้อบังคับนี้ คำว่า

“ข้อบังคับ” หมายถึง ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภา และกรรมการ พ.ศ. 2553

“สมาชิก” หมายถึง สมาชิกวุฒิสภา

“กรรมการ” หมายถึง กรรมการสามัญและกรรมการวิสามัญ ซึ่งวุฒิสภาตั้งขึ้นและหมายความรวมถึงอนุกรรมการที่คณะกรรมการตั้งขึ้นด้วย

“การประชุม” หมายถึง การประชุมวุฒิสภาและการประชุมคณะกรรมการรวมทั้งการประชุมอื่นใดซึ่งเป็นหน้าที่ของสมาชิกและกรรมการ

ข้อ 5 ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามข้อบังคับนี้

หมวด 1 จริยธรรม ส่วนที่ 1 อุดมคติของสมาชิกและกรรมการ

ข้อ 6 สมาชิกและกรรมการจักต้องจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ทั้งสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ข้อ 7 สมาชิกและกรรมการจักต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนและรักษาไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ข้อ 8 สมาชิกและกรรมการจักต้องมีอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อประเทศชาติและประชาชนอย่างเต็มความสามารถด้วยความรับผิดชอบ ยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นสิ่งสูงสุดเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

ข้อ 9 สมาชิกจักต้องวางตัวเป็นกลางในทางการเมือง (ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาและกรรมการ พ.ศ. 2553, หน้า 74-78)

กระบวนการตราข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ พ.ศ. 2553 เป็นข้อบังคับที่กำหนดให้สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ ต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายและข้อบังคับสภาผู้แทนราษฎร โดยเคร่งครัด มีความรับผิดชอบซื่อสัตย์สุจริต ยึดถือประโยชน์

ประเทศชาติและประชาชน สุจริตเที่ยงธรรม เป็นอิสระ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น อุทิศเวลาให้แก่ การประชุมตรงต่อเวลา และต้องไม่ขาดการประชุมโดยไม่จำเป็น ดังนั้นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จะต้องเป็นบุคคลที่ต้องได้รับความไว้วางใจจากประชาชนและจำเป็นต้องสร้างความไว้วางใจให้ เกิดขึ้นแก่ประชาชน เพื่อมิให้ถูกตรวจสอบในทางสาธารณะในเรื่องส่วนตัวและความประพฤติที่ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่อย่างเปิดเผย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีความ เกี่ยวข้องกับภารกิจที่สำคัญของประเทศในเรื่องเกี่ยวข้องกับการอนุมัติเงินงบประมาณแผ่นดิน การ ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของฝ่ายบริหาร การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนการ ปฏิบัติหน้าที่ตราพระราชบัญญัติเพื่อให้ข้าราชการประจำที่มีหน้าที่รับไปปฏิบัติทางการปกครองให้ เป็นไปตามกรอบของกฎหมาย หากนักการเมืองใช้อำนาจหน้าที่โดยมีการฝ่าฝืนจริยธรรม ย่อมส่งผล กระทบต่อสังคมในขอบเขตที่กว้างขวาง

การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภานั้น สมาชิกและกรรมการจักต้องปฏิบัติหน้าที่ และแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต เที่ยงธรรม มีความเป็นอิสระ มีจิตสำนึกที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มี ความรับผิดชอบและเสียสละ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติ มีสำนึกในบทบาทหน้าที่ ดำรงไว้ซึ่งความสามัคคีในหมู่คณะเพื่อรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของวุฒิสภา สมาชิกและ กรรมการจักต้องเคารพและปฏิบัติตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาและมติของที่ประชุมโดย เคร่งครัด ส่วนในการพิจารณา สรรหา ถิ่นกรอง หรือแต่งตั้งบุคคลใดเข้าสู่ตำแหน่ง ตามบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่น สมาชิกและกรรมการจักต้องพิจารณาให้เป็นไปตามระบบ คุณธรรมและคำนึงถึงพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลดังกล่าวด้วย สมาชิกและกรรมการจัก ต้องให้เกิดเกียรติและเคารพสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ไม่แสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือ เสียดยิสบุคคลใดหรือนำเอาเรื่องที่เป็นเท็จมาอภิปรายแสดงความคิดเห็นในการประชุม ต้องเคารพใน ความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกและกรรมการอื่น รวมทั้งต้องอุทิศเวลาให้แก่การ ประชุม โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ตลอดจนต้องให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่ใช่หรือไม่บิดเบือนข้อมูล ข้อเท็จจริงหรือวิจารณ์ในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสียหายเพื่อให้ ผู้อื่นหรือประชาชนเข้าใจผิด หรือเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือบุคคลอื่นใด

ในการปฏิบัติหน้าที่ต้องมีจริยธรรมต่อประชาชน สมาชิกและกรรมการจักต้อง ประพฤติ และปฏิบัติตนเพื่อให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาและเป็นแบบอย่างที่ดีงามแก่ประชาชนในการ ปฏิบัติตามกฎหมาย ต้องพิจารณารับเรื่องร้องทุกข์ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของ ประชาชน ตลอดจนพึงให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัยเสมอภาค เท่าเทียม เป็น ธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ สมาชิกและกรรมการจักเป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม รวมทั้งการรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทยและการรักษา ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีของวุฒิสภา ข้อบังคับเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกและ กรรมการทั้งของสภาผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภาดังกล่าวข้างต้น ตามรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับ นั้น เมื่อนำมาประกาศใช้แล้ว ถือเป็นส่วนหนึ่ง ของข้อบังคับการประชุมของแต่ละสภา ซึ่ง

หมายความว่าสมาชิกผู้ใดฝ่าฝืนข้อบังคับเกี่ยวกับจรรยาบรรณของสมาชิก ก็ให้ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับการประชุมสภาด้วย

2. การควบคุมให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม

ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของแต่ละสภา กำหนดให้มีคณะกรรมการจริยธรรม เพื่อเป็นผู้ควบคุมการบังคับใช้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแล การรับเรื่องร้องเรียนจากผู้ตรวจการแผ่นดิน ในกรณีที่มีการกล่าวหาว่าสมาชิกหรือกรรมการกระทำความผิด การพิจารณา สอบสวน วินิจฉัยคำร้องเรียนและลงโทษ วางหลักเกณฑ์ วิธีการ และระเบียบในการพิจารณาและสอบสวน

3. วิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรม

วิธีพิจารณาของคณะกรรมการอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐาน เรื่องการพิจารณาโดยเปิดเผย การให้ออกาสคู่กรณีแสดงพยานหลักฐานและความเห็นของตนก่อนการวินิจฉัย การให้สิทธิคู่กรณีขอตรวจดูเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตน การเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านกรรมการ องค์ประชุมของคณะกรรมการต้อง ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของคณะกรรมการให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และอย่างน้อยจะต้องประกอบด้วยเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา ตลอดจนบทบัญญัติของกฎหมายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ให้กรรมการทำคำวินิจฉัยส่วนตนเป็น ลายลักษณ์อักษรไว้ด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่ามีความพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักรับฟังได้ และที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยว่า สมาชิกหรือกรรมการผู้ใดฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมข้อใด ให้คณะกรรมการมีอำนาจที่จะพิจารณาลงโทษสมาชิกหรือกรรมการผู้นั้น ในกรณีที่คณะกรรมการมีมติว่าเป็นความผิดไม่ร้ายแรงให้ลงโทษโดยการตักเตือน ดำเนินให้ขอโทษต่อที่ประชุมตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือประณามให้เป็นที่ประจักษ์ในกรณีที่คณะกรรมการมีมติว่าเป็นความผิดร้ายแรง ให้ลงโทษโดยการเสนอถอดถอนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

4. มาตรฐานทางจริยธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในมาตรา 279 ได้กำหนดให้มีการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย และมาตรา 280 กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีอำนาจหน้าที่ เสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมและส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ ของรัฐ มีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม วิธีพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดิน ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบรายงาน ถ้าเห็นว่าไม่ฝ่าฝืนก็เป็นอันยุติ ถ้าหากเห็นว่าฝ่าฝืนก็จะส่งเรื่องให้คณะกรรมการจริยธรรมในการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม และหากเป็นการกระทำผิดร้ายแรงให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการ

แล้วรายงานต่อรัฐสภา ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมมีลักษณะร้ายแรงหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการดำเนินการของผู้รับผิดชอบจะไม่เป็นไปด้วยความเป็นธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินจะไต่สวนและเปิดเผยผลการไต่สวนต่อสาธารณะก็ได้

ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เป็นกลไกสำคัญในการควบคุมดูแลความประพฤติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาซึ่งถือเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะนักการเมือง ซึ่งเป็นบุคคลสาธารณะและมีความเกี่ยวข้องกับภารกิจที่สำคัญในการบริหารและพัฒนาประเทศให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการอนุมัติเงินงบประมาณแผ่นดินต่าง ๆ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของฝ่ายบริหารการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ตราพระราชบัญญัติเพื่อให้ฝ่ายประจำที่มีหน้าที่รับผิดชอบรับไปปฏิบัติ นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้มีความสามารถในการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดีทั้งใน 3 ด้าน คือ บริหารงาน บริหารคน บริหารเศรษฐกิจ คือ สามารถบริหารได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทั้งต้องเป็นผู้ที่ขอเรียนรู้อรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น อยู่ตลอดเวลา เพื่อรู้จักพัฒนาตนเองให้ก้าวทันโลก ดังนั้น หากนักการเมืองที่อยู่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาใช้อำนาจและหน้าที่โดยมีการฝ่าฝืนจริยธรรม ย่อมส่งผลกระทบต่อสังคมและผู้คนภายในประเทศอย่างแน่นอน

แม้ว่าคำว่า “จริยธรรม” จะเป็นนามธรรม และอยู่ภายใต้จิตสำนึกของบุคคลแต่ละคน ซึ่งเป็นสิ่งที่วัดกันได้ยาก จะสามารถรู้หรือสัมผัสได้จากการสังเกตจากการกระทำหรือพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกมา แต่ก็มีควมจำเป็นอย่างยิ่งที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาควรมีการตรวจสอบจริยธรรมภายในตัวบุคคลของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาอยู่ตลอดเวลา เช่น การตรวจสอบการบันทึกกิจกรรมที่ได้กระทำแต่ละวัน ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงความรับผิดชอบ ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจะต้องยอมรับความผูกพันและความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ถ้าหากเกิดความผิดพลาดก็พร้อมที่จะออกมาแสดงความรับผิดชอบของการกระทำ และรับดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ซึ่งถ้าหากความผิดพลาดก่อให้เกิดความเสียหาย นักการเมืองต้องพร้อมที่จะพิจารณาตน และหลีกเลี่ยงให้ผู้อื่นที่มีความพร้อมและความสามารถในการแก้ไขปัญหาเข้ามาดำรงแทนตนเองโดยกระบวนการตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคมอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

การวิเคราะห์การนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้กับอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกวุฒิสภา

การนำหลักสัปปุริสธรรม 7 (ที.ปา.(ไทย) 11/331/264; 439/312) ไปใช้กับอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกวุฒิสภา คือ ความเป็นคนดีที่สมบูรณ์ เป็นธรรมที่เหมาะสมต่อการเป็นผู้นำ โดยเฉพาะผู้ที่เป็นหัวหน้าคน หรือ ผู้นำที่จะต้องเป็นผู้รู้จักเหตุผล รู้จักตัวเอง และผู้อื่น รู้จักกาลเทศะโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรู้จักนัยยะความต้องการ ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อจะได้เลือกใช้คนให้ถูกกับงานหรือใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

1. อัมมัญญาตา (การรู้จักเหตุ) คือ การรู้จักเหตุในเชิงที่ว่า คือ การรู้จัก และเข้าใจในหลักการ ระเบียบ และกฎเกณฑ์ของสิ่งต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต โดยรู้จักว่าตนจะต้องปฏิบัติให้ สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ที่มีอยู่อย่างไร สิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำภายใต้เหตุ และผลอันถูกต้อง การรู้จัก เหตุในเชิงที่ว่า ผู้นำต้องรู้จัก วิเคราะห์ในบทบาทหน้าที่ที่ตนมี พึงทำการใด พึงรับผิดชอบอย่างไร เพื่อให้ กิจการงานบรรลุถึงผลสำเร็จตัวอย่างการรู้จักเหตุ ตัวอย่างการรู้จักเหตุ 1) รู้จักว่าสิ่งที่ต้องทำมีวิธีการหรือ กระบวนการอย่างไร 2) รู้จักว่าเรื่องนั้น ๆ มีที่มาที่ไปอย่างไร 3) รู้จักว่าสิ่งนั้น ๆ มีความสัมพันธ์หรือ เกี่ยวข้องกันอย่างไร 4) รู้จักว่าผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำมีสาเหตุมาจากอะไร ดังนั้นผู้ที่รู้จักวิเคราะห์หา เหตุของสถานการณ์ และมีความรับผิดชอบในขณะปฏิบัติงาน เป็นการวางแผนการดำเนินงาน ย่อมทำให้ การทำหน้าที่บรรลุผลสำเร็จ

2. อัถถัญญาตา (การรู้จักผล) คือ การเป็นผู้รู้จักผลหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำ สามารถรู้ถึงความมุ่งหมายของธรรมแต่ละอย่างได้ชัดเจน เช่น รู้ว่าประพฤติตามธรรมข้อนี้จะได้รับผล อย่างไร และรู้จักที่จะแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง และผู้อื่น เพราะเห็นด้วยปัญญาว่าเกิดผลดีจากการ ปฏิบัติ การรู้จักผลในเชิงที่ว่า ผู้นำต้องยึดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ สามารถวิเคราะห์ผลที่จะได้รับการ การดำเนินงานต่าง ๆ อย่างถูกต้อง รู้จักและเข้าใจวัตถุประสงค์ของเป้าหมายของหลักสูตร ตัวอย่างการ รู้จักผล 1) รู้จักว่าเมื่อทำสิ่งนั้นจะเกิดผลดีหรือผลเสีย 2) รู้จักว่าเมื่อทำสิ่งนั้นจะเกิดผลดีแก่ใคร ผลเสีย แก่ใคร 3) รู้จักว่าเมื่อทำสิ่งนั้นจะเกิดผลดีหรือผลเสียมากน้อยเพียงใด 4) รู้จักว่าจะทำสิ่งใดจะต้องมี เป้าหมาย ดังนั้นผู้ที่รู้จักพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเสียก่อนจะลงมือปฏิบัติ ย่อมเข้าใจถึงผล ทั้งหลายที่มีมาแต่เหตุ การกระทำที่รู้จักความหมาย และความมุ่งหมายของหลักการในการปฏิบัติงาน รู้จัก และเข้าใจวัตถุประสงค์ของเป้าหมายในกิจการนั้น ย่อมสามารถวิเคราะห์ผลที่จะได้รับการ ดำเนินงานต่าง ๆ อย่างถูกต้อง

3. อัถตัญญาตา (การรู้จักตน) คือ ความรู้จักประมาณตนในเรื่องต่าง ๆ ทั้งฐานะทาง การเงิน และความเป็นอยู่ ฐานะหรือตำแหน่งในหน้าที่การงาน รวมไปถึงรู้จักสภาพความคิด และ จิตใจของตน เมื่อรู้ว่าตนมีกำลัง มีความคิดอย่างไร มีอุปนิสัยอย่างไร เมื่อนั้น ย่อมที่จะสามารถ วางตัวหรือปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมในสังคม การรู้จักตนเองในเชิงที่ว่า คือ ผู้นำต้อง วิเคราะห์ตนเองได้ว่า โดยฐานะ ภาวะกำลัง ความรู้ความถนัด ความสามารถ และคุณธรรมมีเท่าใด เพื่อจะได้พัฒนาตนแก้ไขปรับปรุงตน เป็นการเตรียมตัวให้สอดคล้องกับงานที่จะต้องปฏิบัติ ตัวอย่าง การรู้จักตน 1) รู้จักว่าตนมีความสามารถอย่างไร เก่งด้านใด ไม่เก่งด้านใด 2) รู้จักว่าตนมีนิสัย อย่างไร 3) รู้จักว่าตนชอบหรือไม่ชอบอะไร 4) จักว่าตนมีตำแหน่งหน้าที่ในการงานอย่างไร ดังนั้นผู้ที่ รู้จักตนเองจะสามารถวิเคราะห์ตนเองได้อย่างถูกต้องตรงกับความเป็นจริงแล้วประพฤติปฏิบัติให้ เหมาะสม รู้จักแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์อันจะเกิดผลดีต่องานในหน้าที่

4. มัตตัญญาตา (การรู้จักประมาณ) คือ การเป็นคนรู้จักความพอดี หรือ ความพอเพียงใน ทุก ๆ ด้าน ทั้งความพอดีในตน ความพอเพียงในชีวิต รู้จักความพอดีในการพูด พอดีในการทำงาน พอดีในการหาทรัพย์ และพอดีในการจ่ายทรัพย์ ด้วยการรู้จักประมาณกำลังตนเอง การรู้จัก ประมาณในเชิงที่ว่า คือ ผู้นำต้องรู้จักความพอเหมาะพอดี ในการพูด รู้จักประมาณในการบริหาร

งบประมาณ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ใต้บังคับบัญชา โดยมุ่งพัฒนาประสิทธิภาพของการทำงาน และประโยชน์อื่นที่จะเกิดแก่ส่วนรวม ตัวอย่างการรู้จักประมาณ 1) รู้จักประมาณตนว่าอยู่ตำแหน่งใดเมื่อเทียบกับผู้อื่นที่ตำแหน่งสูงกว่าที่ควรนอนน้อมให้ความเคารพ 2) รู้จักประมาณกำลังทรัพย์ของตนในการซื้อสิ่งของ 3) รู้จักประมาณกำลังตนเองขณะทำงาน 4) รู้จักประมาณประโยชน์แก่ตนในปริมาณที่พอเหมาะ ดังนั้นผู้ที่รู้จักความพอเหมาะพอดีในการปฏิบัติงาน ย่อมทำให้กิจการงานเป็นไปตามระเบียบแบบแผนที่วางเอาไว้ ทั้งนี้ พึงใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาประยุกต์ใช้ยิ่งทำให้เกิดความเข้าใจ และปฏิบัติได้ง่ายขึ้น

5. กาลัญญตา (การรู้จักเวลา) คือ การเข้าใจในกาลเวลาอันสมควร และระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการทำกิจอันใด ๆ และพึงใช้กาลเวลานั้นให้เหมาะสม เช่น รู้ว่าเวลาไหนควร เวลาไหนไม่ควรทำ รู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไร อะไรควรทำก่อน อะไรควรทำหลัง ด้วยการจัดลำดับของงาน และเวลาให้สัมพันธ์กัน รวมถึงรู้จักประมาณเวลาขณะทำอะไร ๆ นั้นให้เหมาะสม การรู้จักเวลาในเชิงที่ว่า คือ การรู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่ต้องใช้ในการวางแผน การเตรียมการ หรือการกิจการนั้น ๆ ตัวอย่างการรู้จักกาลเวลา 1) รู้จักเวลาเข้างาน เวลาเลิกงาน 2) รู้จักงานใดทำก่อน งานใดทำหลัง 3) รู้จักเวลาอ่านหนังสือ เวลาเข้านอน 4) รู้จักเวลาพูด เวลาใดไม่ควรพูด ดังนั้น ผู้ที่เป็นคนรู้คุณค่าของเวลา รู้จักลำดับเวลาความสำคัญของงานที่สัมพันธ์กับเวลา ว่าควรทำหรือควรจะทำก่อน ว่าควรทำอันใดก่อนหลัง เมื่อถึงเวลาทำงานควรทำงานอย่างเต็มที่กำลังความสามารถ

6. ปริสัญญตา (การรู้จักชุมชน) คือ การเป็นผู้รู้จักชุมชน ถิ่นอาศัย หรือสังคมที่ตนอาศัยอยู่ รวมถึงรู้จักว่าชุมชนเหล่านั้นมีความต้องการอะไร มีความเห็นหรือข้อตกลงอย่างไร เมื่อทราบเช่นนั้นแล้ว ย่อมทำให้สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างมีความสุข และเกิดความร่วมมือจากชุมชนอย่างแท้จริง การรู้จักชุมชนในเชิงที่ว่า คือ ผู้นำต้องรู้จักถิ่น การปฏิบัติในถิ่นที่เป็นชุมชน ผู้นำควรจะต้องรู้ว่าชุมชนที่ตั้งอยู่นั้นมีระเบียบแบบแผน มีวัฒนธรรมประเพณีอย่างไร ผู้นำควรเข้าไปสอบถามถึงความต้องการ ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าควรจะทำอย่างไร ควรบำเพ็ญประโยชน์อย่างไร ตัวอย่างการรู้จักชุมชน 1) รู้จักว่าชุมชนมีกฎเกณฑ์หรือข้อตกลงร่วมกันอย่างไร 2) รู้จักว่าชุมชนมีขนบธรรมเนียม และประเพณีอย่างไร 3) รู้จักว่าชุมชนมีความขาดแคลนในด้านใด 4) รู้จักว่าชุมชนมีความต้องการอย่างไร ดังนั้นผู้ที่รู้จักปรับตัวให้เข้ากับชุมชน และเข้าใจในสภาพของชุมชนในด้านระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณีโดยการปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับชุมชนนั้น ๆ

7. บุคคโลปรปริญญตา (การรู้จักบุคคล) คือ การเป็นผู้รู้จักเลือกคบคน ใครควรคบหรือไม่ควรคบ และรู้จักว่าคนแต่ละคนมีอุปนิสัยใจคอที่แตกต่างกัน มีคุณธรรมต่างกัน มีความประพฤติต่างกัน มีหน้าที่การงานต่างกัน ดังนั้น จึงควรรู้จักเลือกคบหาคนที่ควรคบ ทำให้ได้คนดี คนทำงานเก่ง และเหมาะสมกับงาน การรู้จักบุคคลในเชิงที่ว่า คือ ผู้นำต้องรู้จัก และเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากผู้นำนั้นจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลหลายฝ่าย โดยส่วนใหญ่จะเป็นการทำงานในรูปคณะกรรมการ ผู้นำจะต้องรู้จัก และเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลว่าแต่ละบุคคลมีอัธยาศัย ความสามารถ และคุณธรรม จึงจะสามารถปฏิบัติต่อบุคคลอื่นสัมพันธ์เกี่ยวข้องจะ

ให้เกียรติยกย่องตามสมควรแห่งสถานภาพ ตัวอย่างการรู้จักคน 1) รู้จักว่าคนนั้นมีนิสัยอย่างไร 2) รู้จักว่าคนนั้นมีประวัติเสื่อมเสียหรือไม่ 3) รู้จักว่าคนนั้นมีความสามารถอย่างไร 4) รู้จักว่าคนนั้นไม่เก่งในด้านใด ดังนั้นผู้ที่รู้จักบุคคล และเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยรู้จักเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา (พระมหาสมควร ศรีสงคราม, 2550)

กล่าวโดยสรุปว่า สัปบุริสธรรม 7 ประการ นอกจากจะทำให้ผู้นำหรือผู้ปฏิบัติงานสามารถบริหารงานได้ดีแล้ว ยังเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้สามารถรักษาความเป็นมนุษย์ของตนไว้ได้ รวมถึงคุณสมบัติของคนดีที่สมบูรณ์ คือ เป็นคนดี คนฉลาด และเหมาะสมอย่างเสมอดั้นเสมอปลาย

บทสรุป

1. สมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2560 นั้นเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยความสุจริต เทียงธรรม ความเป็นอิสระ มีจิตสำนึกที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบและเสียสละ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติ

2. สมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2560 สามารถพัฒนาบ้านเมืองให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้ หน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา 1.กลั่นกรองกฎหมาย ที่ผ่านการพิจารณาของ ส.ส. 2. ตรวจสอบและควบคุม การบริหารราชการแผ่นดิน 3.ให้ความเห็นชอบบุคคล ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

3. สมาชิกวุฒิสภาเป็นกลไกสำคัญหนึ่งในการขับเคลื่อนงานด้านการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน และการถ่วงดุลอำนาจของการเมืองไม่ให้มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับมากเกินไป

เอกสารอ้างอิง

แดนชัย ไซวิเศษ. (2560). *สมาชิกวุฒิสภา 250 คนมาอย่างไรและทำอะไร*. เข้าถึงได้จาก <http://www.library2.parliament.go.th/ebook/content-issue>

ประกาศ แต่งตั้งประธานและรองประธานวุฒิสภา. (2562, 31 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 136 ตอนที่ 140 ง, หน้า 2.

ประกาศ แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา. (2562, 16 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 136 ตอนที่ 121 ง, หน้า 1-9.

พระมหาสมควร ศรีสงคราม. (2550). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัปบุริสธรรมและพละธรรมกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (6 เมษายน 2560), *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 134 ตอนที่ 40ก.

วิวัฒนาการของการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมไทย

Evolution of Government, Economy and Society of Thailand

สิงห์คำ มณีจันสุข¹ และพระสมุห์บุญโชค กิตติสารโร²

Singkam Manachansuk and Phrasamu Bunchok Kittisaror

Received: December 29, 2019

Revised: April 13, 2020

Accepted: April 13, 2020

DOI: 10.14456/jra.2021.24

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย เป็นการกล่าวถึงการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยตั้งแต่ในสมัยสุโขทัย อยุธยา จนถึงปัจจุบัน บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมไทย ความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบ ด้านการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในลักษณะการปกครองไทย เศรษฐกิจไทย พัฒนาการทางเศรษฐกิจของไทยในทางที่ดีขึ้นมากกว่าอดีต

คำสำคัญ: การพัฒนา, การปกครอง, เศรษฐกิจ, สังคม

Abstracts

The objectives of this Academic Article was Evolution of Government, Economy and Society of Thailand that refers to the Government, Economy and Society of Thailand during the Sukhothai, Ayutthaya to the present. Therefore, this article aims to the factors effecting of Development of Government, Economy and Society of Thailand and the effecting to Thailand's economy, moreover Thai society is forward to the Asean community and bringing to the change of Development of Governance and Society of Thailand are well more than period.

Keywords: Evolution, Government, Economy, Society

¹⁻² มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkorn-rajavidyalaya University.

Corresponding author, e-mail: sumalee31130@hotmail.com, Tel. 088-3445035

บทนำ

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศเก่าแก่ มีประวัติความเป็นมายาวนานชาติหนึ่ง แม้ว่าหลักฐานเกี่ยวกับปฐมกำเนิดของชาติไทยจะไม่สามารถยืนยันได้แน่ชัดว่า ชาชาติไทยเป็นผู้ที่อพยพมาจากทางตอนใต้ของประเทศจีนแถบมณฑลยูนนาน หรือมีรากอาศัยในสุวรรณภูมิแห่งนี้มาแต่เก่าก่อนก็ตาม การศึกษาวิวัฒนาการทางการเมืองการปกครองสมควรจะเริ่มต้นตั้งแต่ประเทศไทยตั้งอาณาจักรมั่นคงขึ้นในแหลมทอง เมื่อ พ.ศ. 1781 อาณาจักรแรกของชาติไทย คือ อาณาจักรสุโขทัย ซึ่งสถาปนาโดยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ต้นราชวงศ์พระร่วง ประกาศตนเป็นอิสระจากขอมซึ่งยึดครองดินแดนแถบนั้นอยู่ในสมัยนั้น การเมืองการปกครองไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนกระทั่งถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ก่อนหน้ามีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 อยู่ในรูปแบบระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับระบอบเผด็จการ เพราะใช้อำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของพระมหากษัตริย์เพียงพระองค์เดียวเท่านั้น พระมหากษัตริย์ได้อำนาจมาด้วยการสืบสันตติวงศ์ หรือการปราบดาภิเษก ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการสถาปนาหรือคัดเลือกพระมหากษัตริย์ เศรษฐกิจสังคมไทยเป็นกระบวนการที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง ไม่ได้หยุดนิ่งอยู่ในสภาพที่เราเข้าใจในปัจจุบัน เศรษฐกิจไทยมีลักษณะเฉพาะเจาะจงที่ต่างจากประเทศอื่นในเอเชียแอฟริกา ลาตินอเมริกา การที่นักวิชาการตะวันตกกระแสหลักมักชอบกล่าวรวมๆ ว่าในอดีตประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายรวมทั้งประเทศไทยล้วนเป็นประเทศด้อยพัฒนาถ้าหลัง และปัจจุบันกำลังอยู่ในระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจให้ทันสมัยตามประเทศพัฒนาอุตสาหกรรมตะวันตก จึงเป็นการสรุปจากปรากฏการณ์บางอย่างในปัจจุบันอย่างรีบด่วนเกินไป และไม่ถูกต้องมากนัก (ธนศ ศรีวิชัยลำพันธ์, 2554) เศรษฐกิจสังคมไทยในอดีตจะด้อยพัฒนาหรือไม่อย่างไร ขึ้นอยู่กับการให้คำนิยามว่าความด้อยพัฒนาและการพัฒนาคืออะไร หากเรานิยามแบบตะวันตกว่าการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมคือ การพัฒนาแบบทุนนิยมอุตสาหกรรมตะวันตกที่ต้องมีการผลิตและบริโภคสินค้าในระบบตลาด ผู้คนมีรายได้บริโภคมากก็จะมองว่า ประเทศไทยในสมัยก่อนการพัฒนาแบบทุนนิยมนั้นเป็นประเทศที่ด้อยพัฒนาถ้าหลังมาโดยตลอด

พัฒนาการทางเศรษฐกิจของไทย

ชนชาติไทยมีพัฒนาการความเจริญในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ศิลปวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับรัฐ เพื่อนบ้านใกล้เคียง และรัฐที่อยู่ไกลในเอเชีย และซีกโลกตะวันตก ทำให้เกิดการผสมผสานอารยธรรมต่าง ๆ รวมกันเป็นเอกลักษณ์ไทย ซึ่งถือเป็นความภาคภูมิใจของชาวไทย โดยมีสองอารยธรรมใหญ่ที่มีอิทธิพลต่ออารยธรรมไทยคือ อารยธรรมตะวันออกกับอารยธรรมตะวันตก ซึ่งเป็นผลให้อารยธรรมไทยมีพัฒนาการความเจริญ ทางสังคม ศิลปวัฒนธรรม ด้านการเมืองการปกครองและเศรษฐกิจ สืบทอดกันมายาวนาน อันส่งผลต่อความเจริญงอกงามทางความคิด รูปแบบ การดำเนินชีวิต เทคโนโลยี และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในระยะต่อมา

เศรษฐกิจไทยสมัยสุโขทัย

สัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ทางเศรษฐกิจของกรุงสุโขทัย คือ ข้อความใน หลักศิลาจารึกหลักที่ 1 กล่าวว่า “เมืองสุโขทัยนี้ดี ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” (อัสวิน โกมนเมนะ, 2517) พื้นฐานทางเศรษฐกิจการยังชีพของกรุงสุโขทัยอยู่ที่การเกษตร การค้า และการทำเครื่องสังคโลก การเกษตรของกรุงสุโขทัย มีการผลิตแบบดั้งเดิม พึ่งธรรมชาติ พื้นที่เพาะปลูกเป็นที่ราบลุ่ม คือ ที่ราบลุ่มแม่น้ำยม แม่น้ำ่าน และที่ราบเชิงเขา ซึ่งดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีการสร้างเขื่อน (สรีดงค์) หรือถนนพระร่วง พืชสำคัญที่ปลูกกันมาก คือ ข้าว มะม่วง มะพร้าว มะขาม ขนุน หมากพลู พืชไร่และไม้ผลอื่น ๆ ด้านการค้า มีการค้าภายในอย่างเสรี มีตลาดที่สำคัญ เรียกว่า ตลาดปสาน มีการติดต่อการค้ากับ ล้านนา มอญ และอินเดีย ส่วนการค้าทางเรือมุ่งสู่จีน ญี่ปุ่น มลายู สุมาตรา และชวา สินค้าส่งออกได้แก่ ผลผลิตของป่า เครื่องเทศ เครื่องสังคโลก เป็นต้น สมัยสุโขทัยใช้เงินพดด้วง เป็นสื่อกลาง ในการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าต่าง ๆ

เศรษฐกิจไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา

ด้านการเกษตรกรรม ขึ้นอยู่กับลักษณะการเกษตรแบบดั้งเดิม คือยังอาศัยธรรมชาติ พืชเศรษฐกิจสำคัญ เช่น ข้าว พริกไทย ฝ้าย หมาก มะพร้าว ไม้ฝาง นอแรด หนังสัตว์ และงาช้าง ด้านการต่างประเทศ กรุงศรีอยุธยาติดต่อค้าขายกับอินเดีย จีน ญี่ปุ่น และอาหรับ การค้าขายกับจีน เรียกว่า จัมก้อง (การยอมรับเป็นเมืองขึ้นของจีนโดยต้องส่งเครื่องราชบรรณาการ แล้วจีนจะตอบแทนคืนที่มากกว่าในฐานะประเทศที่ยิ่งใหญ่) สินค้าออก ที่สำคัญ เช่น ของป่า ดีบุก เงิน พลอย และเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น สินค้าเข้าที่สำคัญ เช่น แพร เครื่องถ้วยชาม ดาบ ทองแดง และเกราะ เป็นต้น การค้ากับชาติตะวันตก เริ่มปรากฏตั้งแต่หลังสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 เป็นต้นมา ชาติตะวันตกชาติแรกที่เข้ามาติดต่อค้าขาย ได้แก่ โปรตุเกส สเปน อังกฤษ ฮอลันดา ฝรั่งเศส และเดนมาร์ก สินค้าออกที่ชาวตะวันตกต้องการ เช่น งาช้าง ไม้กฤษณา ไม้จันทน์ และไม้หอม เป็นต้น สินค้าเข้า เช่น กระสุนดินดำ ปืนไฟ และกำมะถัน เป็นต้น (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2551)

ในสมัยของสมเด็จพระเจ้าปราสาททองได้มีการตั้งพระคลังสินค้า เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการซื้อขายสินค้า ทำให้การค้าของกรุงศรีอยุธยาเป็นระบบผูกขาดมากขึ้น การค้ากับต่างประเทศ ของกรุงศรีอยุธยาเจริญรุ่งเรืองที่สุดในสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิและ สมเด็จพระเอกาทศรถ และการค้ากับต่างประเทศของกรุงศรีอยุธยาเสื่อมลง ในสมัยสมเด็จพระเพทราชา เพราะนโยบาย ของผู้นำที่ไม่ต้องการจะคบค้ากับชาติตะวันตก จนเกิดความขัดแย้งระหว่างกรุงศรีอยุธยากับฝรั่งเศส รายได้แผ่นดินของกรุงศรีอยุธยา รายได้ของกรุงศรีอยุธยาแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ 3 ประเภท คือ รายได้จากภาษีอากรประเภทต่าง ๆ ได้แก่ จังกอบ คือค่าผ่านด่านขนอนทั้งทางบกและทางน้ำ รับจะเก็บจากราชภฏในอัตรา 10 ซัก 1 ถ้าเป็นภาษีขาเข้า เรียกว่า ภาษีร้อยชัก ถ้าเก็บตามความกว้างของปากเรือ เรียกว่า ภาษีปากเรือ หรือภาษีเบิกร่อง อากร คือ การเก็บภาษีจากราชภฏที่ไม่ได้ประกอบอาชีพค้าขายโดยตรง เช่น ทำนา ทำสวน และทำไร่ ส่วย คือการเก็บสิ่งของแทนการเกณฑ์แรงงานไพร่หลวง เช่น ดีบุก มูลค่างควา รังนก และส่วยบรรณาการที่ได้จาก เมืองประเทศราช ฤชา คือ ค่าธรรมเนียมที่รัฐเก็บจากประชาชนที่มาใช้บริการจากรัฐ เช่น การออกโฉนด

และค่าธรรมเนียมในการฟ้องร้อง ผลกำไรจากการค้าขายพระคลังสินค้า พระคลังสินค้ามีกำไรมากจากการซื้อขายสินค้าต้องห้าม เช่น มุลค่างควา งาช้าง และกระสุนดินดำ ซึ่งถือว่าเป็นรายได้หลักที่สำคัญอย่างหนึ่งของแผ่นดิน รายได้จากการค้ากับต่างประเทศ กรุงศรีอยุธยาค้าขายกับประเทศทั้งในเอเชียและยุโรป จึงมีรายได้เข้าประเทศทั้งผลกำไร จากการค้า ภาษีขาเข้า และภาษีขาออก

เศรษฐกิจไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ลักษณะเศรษฐกิจแบบยังชีพ สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 4 ก่อนเกิดสัญญาเบาว์ริง) สภาพเศรษฐกิจของไทยมีลักษณะเป็น “เศรษฐกิจแบบยังชีพ” เป็นการผลิตเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนและนำไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าอื่น ๆ ภายในท้องถิ่น ในส่วนรายได้ของหลวงได้มาจากภาษีประเภทต่าง ๆ เป็นหลัก ได้แก่ จังกอบ คือ ภาษีที่เก็บจากสินค้าขาเข้า-ขาออก อากร คือ ภาษีที่เรียกเก็บจากการประกอบอาชีพของราษฎรที่ไม่ใช่การค้า เช่น ทำนา ต้องเสียอากรนา ฤชา คือ ค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากราษฎร เมื่อขอให้ทางการจัดทำสิ่งใดได้ เช่น การออกโฉนดที่ดิน ส่วย มีหลายประเภทที่สำคัญ ได้แก่ สิ่งของ หรือเงินทดแทนค่าแรงงานที่ราษฎรจ่ายให้เพื่อไม่ต้องเข้ามาทำงานให้ทางการ นอกจากนี้ในสมัยรัชกาลที่ 3 มีรายได้มาจาก กำไรจากการผูกขาดการค้าโดย “พระคลังสินค้า” เป็นหน่วยราชการที่ทำหน้าที่ค้าขายกับต่างประเทศ (สังกัดกรมคลังหรือกรมท่า) การค้าเรือสำเภาลอง โดยพระคลังทำหน้าที่แต่งเรือสำเภาลองนำสินค้าไปขายยังต่างแดน เช่น จีน ซวา มลายู การปรับปรุงการจัดเก็บภาษีอากรและรายได้เพิ่มเติมในสมัยรัชกาลที่ 3 การประมุขผูกขาดการเก็บภาษีอากร เรียกว่า “ระบบเจ้าภาษีนายอากร” เงินค่าผูกซื้อมือเงินเป็นเงินที่ชาวเงินต้องเสียให้รัฐแทนการถูกเกณฑ์แรงงาน เงินค่าราชการ เป็นเงินที่ไพร่หรือราษฎรชายชาวไทยต้องให้รัฐแทนการเข้าเวรรับราชการ

เศรษฐกิจไทยยุคทุนนิยมโดยรัฐ

สมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ระหว่าง พ.ศ. 2481 - 2487 มีนโยบายพัฒนาประเทศ คือ นโยบายส่งเสริมลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจ ภายใต้คำขวัญ “ไทยทำ ไทยใช้ ไทยเจริญ” ด้านพาณิชย์กรรม รัฐบาลต้องการสนับสนุนให้คนไทยประกอบอาชีพค้าขาย ด้านอุตสาหกรรม รัฐบาลจะลงทุนดำเนินการผลิตในอุตสาหกรรมที่เอกชนไม่มีทุน หรือขาดความชำนาญ (กฤษณา วิเชียรเพชร, 2553) สภาพเศรษฐกิจไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภายหลังจากที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ทำการปฏิวัติเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 แล้วได้นำเอาความคิดเกี่ยวกับการวางแผนเศรษฐกิจมาใช้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ การยกมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้ดีขึ้น ดังนั้น รัฐบาลจึงได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรก เมื่อ พ.ศ. 2504-2509 มีระยะเวลา 6 ปี จนมาถึงปัจจุบันประเทศไทยประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ตัวอย่างปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบัน

ช่วงปี พ.ศ. 2510-2514 ขาดดุลการค้ามากขึ้น

ช่วงปี พ.ศ. 2516-2518 การขึ้นราคาน้ำมันเป็นผลให้สินค้ามีราคาแพง

ช่วงปี พ.ศ. 2518-2519 เกิดปัญหาเงินเฟ้ออย่างรุนแรง

ช่วงปี พ.ศ. 2525-2527 วิกฤตการณ์การเงินในเอเชียและขาดแคลนเงินตราต่างประเทศทำให้รัฐบาลต้องประกาศ “ลดค่าเงินบาท”

ช่วงปี พ.ศ. 2531-2534 เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว รัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ประกาศนโยบาย “เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า”

ช่วงปี พ.ศ. 2539-2540 เกิดปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน

ช่วงปี พ.ศ. 2540-2543 เกิดปัญหาทุนสำรองระหว่างประเทศตกต่ำและปัญหาการขาดความเชื่อมั่นต่อค่าเงินบาท

ช่วงปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมารัฐบาลต้องดำเนินนโยบายอย่างประหยัด เพื่อแก้ไขปัญหาทางการเงินและการคลัง และมีมาตรการใหม่ ๆ ออกมาใช้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมไทย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางการปกครองของไทย

ลักษณะการปกครองของไทยสมัยสุโขทัย ลักษณะการปกครองจะเป็นแบบ “บิดาปกครองบุตร” คือ พระมหากษัตริย์จะถือพระองค์เป็นพ่อของราษฎรมีหน้าที่ให้ความคุ้มครองป้องกัน และส่งเสริมความสมบูรณ์พูนสุขให้ราษฎรส่วนการจัดการปกครองอาณาจักรสุโขทัย แบ่งการปกครอง ดังนี้ การปกครองราชธานี พระมหากษัตริย์ดำ เนินการปกครองเอง และเป็นศูนย์กลางการปกครองอำนาจการวินิจฉัยสั่งการอยู่ที่เมืองหลวง การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งหัวเมืองการปกครองออกเป็น 3 ประเภท คือ หัวเมืองชั้นใน ได้แก่ เมืองหน้าด่าน หรือเมืองลูกหลวง จัดเป็นเมืองในเขตรอบพระราชธานี 4 ด้าน คือ เมืองศรีสัชชนาลัย (สวรรคโลก) สองแคว (พิษณุโลก) สระหลวง (พิจิตร) ชากังราว (กำแพงเพชร) หัวเมืองชั้นนอก หรือเมืองพระยามหานคร ที่มีผู้ปกครองดูแลที่ขึ้นตรงต่อสุโขทัยแต่อยู่ไกลออกไป เช่น เมืองแพรง (สรรคบุรี) อุทอง (สุพรรณบุรี) ราชบุรี ตะนาวศรี แพร่ หล่มสักเพชรบูรณ์ ศรีเทพเมืองประเทศราช ส่วนใหญ่เป็นเมืองที่ชาวต่างชาติ ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม มีกษัตริย์ปกครองแต่ขึ้นกับสุโขทัยในฐานะประเทศราช เช่น นครศรีธรรมราช ยะโฮร์ ทวาย เมาะตะมะ หงสาวดี น่าน เวียงจันทน์

ลักษณะการปกครองของไทยสมัยอยุธยา การปกครองของอยุธยาจะมีลักษณะแตกต่างจากสมัยสุโขทัยกล่าวคือพระมหากษัตริย์จะมีพระราชอำนาจมากและได้รับการเปรียบเทียบกับเสมือนเป็นสมมุติเทพ ลักษณะการปกครองเป็นแบบเทวสิทธิ์ ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากขอมและอินเดีย ยึดหลักการปกครองแบบนายปกครองบ่าว เจ้าปกครองข้า กษัตริย์ทรงมีฐานะเป็นเทวราชหรือสมมุติเทพเป็นเจ้าชีวิต ลักษณะความสัมพันธ์ของพระมหากษัตริย์กับราษฎรไม่ได้ใกล้ชิดเหมือนกับสมัยสุโขทัย สมัยพระเจ้าอู่ทองมีการจัดระเบียบการปกครองส่วนกลางแบบ จตุสดมภ์ คือ เวียง วัง คลัง นา (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2548)

ลักษณะการปกครองของไทยสมัยกรุงรัตนสินทร์ตอนต้น การดำเนินการด้านการปกครอง ระเบียบบริหารราชการแผ่นดินที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงใช้ในการปกครองประเทศนั้น ทรงเอาแบบอย่างซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถแห่งกรุง

ศรีอยุธยา กล่าวคือ พระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจสูงสุดและเด็ดขาดในการปกครองประเทศ มีอัครมหาเสนาบดี 2 ตำแหน่ง คือ สมุหพระกลาโหม และ สมุหนายก ตำแหน่งสมุหนายก มีเสนาบดี 4 ตำแหน่ง ที่เรียกว่า จตุสดมภ์ ขึ้นอยู่ในบังคับบัญชาโดยตรงที่แตกต่างออกไปคือ ทรงแบ่งการปกครองพระราชอาณาเขตออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การปกครองส่วนกลาง การปกครองส่วนหัวเมือง และการปกครองเมืองประเทศราช (ประเสริฐ วิทยารัฐและคณะ, 2542)

การปกครองส่วนกลาง สมุหพระกลาโหม มียศและพระราชทินนามว่า เจ้าพระยามหาเสนา ใช้ตราราชสีห์เป็นตราประจำตำแหน่งมีอำนาจบังคับบัญชาหัวเมืองฝ่ายใต้ทั้งด้านการทหารและพลเรือน สมุหนายก มียศและพระราชทินนามไม่ทรงกำหนดแน่นอน ที่ใช้อยู่ได้แก่ เจ้าพระยาจักรี บดินทร์เดชาฯ รัตนาพิพิธ ฯลฯ ใช้ตราราชสีห์เป็นตราประจำตำแหน่ง มีอำนาจบังคับบัญชาหัวเมืองฝ่ายเหนือและอีสานทั้งด้านการทหารและพลเรือน จตุสดมภ์ มีดังนี้

- 1) กรมเวียง หรือ กรมเมือง เสนาบดี คือ เจ้าพระยาอมราช มีตราพระยมทรงสิงห์ เป็นตราประจำตำแหน่ง มีหน้าที่ดูแลกิจการทั่วไปในพระนคร
- 2) กรมวัง เสนาบดี คือ พระยารัชมังคลาจารย์ ใช้ตราเทพดาทรงพระนนทิการ (พระโค) เป็นตราประจำตำแหน่ง มีหน้าที่ดูแลพระราชวังและตั้งศาลชำระความ
- 3) กรมคลัง หรือ กรมท่า ใช้ตราบัวแก้ว เป็นตราประจำตำแหน่งมีเสนาบดีดำรงตำแหน่งตามหน้าที่รับผิดชอบ คือ ฝ่ายการเงิน ตำแหน่งเสนาบดี คือ พระยาราชภักดี ฝ่ายการต่างประเทศ ตำแหน่งเสนาบดี คือ พระยาศรีพิพัฒน์ และฝ่ายตรวจบัญชีและดูแลหัวเมืองชายทะเล ตะวันออก ตำแหน่งเสนาบดีคือ พระยาพระคลัง
- 4) กรมนา เสนาบดีมีตำแหน่ง พระยาพลเทพ ใช้ตราพระพิรุณทรงนาค เป็นตราประจำตำแหน่ง มีหน้าที่ดูแลนาหลวง เก็บภาษีข้าว และพิจารณาคดีความเกี่ยวกับที่นา (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2552)

การปกครองหัวเมือง คือ การบริหารราชการแผ่นดินในหัวเมืองต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็นหัวเมืองชั้นในและหัวเมืองชั้นนอก หัวเมืองชั้นใน (เดิมเรียกว่า เมืองลูกหลวง หรือเมืองหน้าด่าน) ได้แก่ หัวเมืองที่กระจายอยู่รายล้อมเมืองหลวง ถือเป็นเมืองบริวารของเมืองหลวง ไม่มีศักดิ์เป็นเมืองอย่างแท้จริง เพราะไม่มีเจ้าเมือง มีเพียง ผู้รั้ง (ซึ่งไม่มีอำนาจอย่างเจ้าเมือง จะต้องฟังคำสั่งจากเมืองหลวง) หัวเมืองชั้นนอก ได้แก่ เมืองทั้งปวง (นอกจากเมืองหลวง เมืองชั้นใน และเมืองประเทศราช) เมืองเหล่านี้จัดแบ่งระดับเป็นเมืองชั้น เอก โท ตรี ตามขนาด จำนวนพลเมืองและความสำคัญ แต่ละเมืองยังอาจมีเมืองเล็ก ๆ (เมืองจัตวา) อยู่ได้สังกัดได้อีกด้วย เจ้าเมืองของเมืองเหล่านี้ มีอำนาจสิทธิ์ขาดในเมืองของตน แต่ต้องปฏิบัติตามพระบรมราชโองการและนโยบายของรัฐบาลที่เมืองหลวง ตามเขตการรับผิดชอบ คือ หัวเมืองเหนือและอีสาน อยู่ในความรับผิดชอบของสมุหนายก หัวเมืองใต้ (ตั้งแต่เมืองเพชรบุรีลงไป) อยู่ในความรับผิดชอบของสมุหพระกลาโหม หัวเมืองชายทะเล ตะวันออก (นนทบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สาครบุรี ชลบุรี บางละมุง ระยอง จันทบุรี และ

ตราด) อยู่ในความรับผิดชอบของ เสนาบดีกรมพระคลัง คือ พระยาพระคลัง (ประเสริฐ วิทยาลัย และคณะ, 2542)

ลักษณะการปกครองของไทยหลังการปฏิวัติ 2475 พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ภายใต้รัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ อำนาจอธิปไตย เป็นของปวงชนชาวไทยและเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทางรัฐสภา รัฐบาลและศาล ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน ประชาชนเลือกตัวแทนในการบริหารประเทศ ซึ่งเรียกว่า รัฐบาล หรือคณะรัฐมนตรี ในการบริหารราชการแผ่นดิน แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ การปกครองส่วนกลาง แบ่งเป็น กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งเป็น จังหวัด และอำเภอ การปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา การเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทยเป็นไปอย่างสงบไม่รุนแรงเหมือนบางประเทศ แต่อย่างไรก็ตามลักษณะการเมืองการปกครอง มิได้เป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ อำนาจบางส่วนตกอยู่กับผู้นำทางการเมือง หรือผู้บริหารประเทศ มีการขัดแย้งกันในด้านนโยบาย มีการแย่งชิงผลประโยชน์ เป็นเหตุให้เกิดการปฏิวัติรัฐประหารขึ้นหลายครั้ง ระบบการปกครองของไทยจึงมีลักษณะกลับไปกลับมาระหว่างประชาธิปไตยกับคณาธิปไตย (การปกครองโดยคณะปฏิวัติ)

ลักษณะการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎรซึ่งนำโดยพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดในการเมืองการปกครองของไทย เพราะเป็นการเปลี่ยนจากระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยรัฐธรรมนูญมีเป้าหมายจะสถาปนาระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นหลักในการปกครอง เมื่อคณะราษฎรทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้สำเร็จแล้วก็มี การประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475 เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรก แม้จะเป็นกฎหมายที่ใช้ชั่วคราวก็ตาม และหลังจากนั้นประเทศไทยก็ปกครองโดยมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักมาโดยตลอด แม้จะมีการยุบเลิก รัฐธรรมนูญบ้างก็เป็นการชั่วคราว ในที่สุดก็ต้องมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นมาทดแทนเสมอไป คงกล่าวได้ว่า การปกครองของไทยนั้นพยายามที่จะยึดหลักการปกครองโดยกฎหมาย คือ ให้มี บทบัญญัติ กฎเกณฑ์ กติกาที่แน่นอนเป็นแนวทางในการปกครอง

ประเทศไทยมีการใช้รัฐธรรมนูญและธรรมนูญการปกครอง จนกระทั่งถึงฉบับปัจจุบัน ทุกฉบับจะประกาศเจตนารมณ์ที่จะสร้างการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขขึ้น แม้บทบัญญัติของธรรมนูญแต่ละฉบับจะเป็นประชาธิปไตยไม่สมบูรณ์ตามหลักสากลเช่น ในทุกฉบับจะต้องมีสมาชิกรัฐสภาประเภทแต่งตั้งเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยร่วมกัน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากเลือกตั้งอยู่เสมอ รัฐสภาบางสมัยมีสมาชิกที่มาจากแต่งตั้งทั้งหมด เป็นต้น ก็เป็นเพราะเหตุผลและความจำเป็นบางประการตามสถานการณ์ในขณะนั้น การปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย ตามที่กล่าวมาแล้วว่า รัฐธรรมนูญและธรรมนูญการปกครองทุก

ฉบับประกาศเจตนารมณ์ไว้ชัดเจนว่าต้องการให้ประเทศไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งอาจวิเคราะห์แยกแยะหลักการสำคัญ ๆ ของการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยได้ดังนี้

1) อำนาจอธิปไตยและการใช้อำนาจอธิปไตย รัฐธรรมนูญและธรรมนูญการปกครองทุกฉบับ กำหนดอำนาจอธิปไตยซึ่งถือเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครอง ให้มีการแบ่งแยกการใช้ออกเป็น 3 ส่วน คือ อำนาจนิติบัญญัติ หรืออำนาจในการออกกฎหมาย อำนาจบริหาร หรืออำนาจในการนำกฎหมายไปบังคับใช้ และบำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชนและอำนาจตุลาการ หรืออำนาจในการตัดสินคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย เมื่อมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น องค์กรที่ใช้อำนาจทั้ง 3 ส่วนนี้ คือ รัฐสภา เป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ รัฐบาล หรือคณะรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร และ ศาลเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการ โดยใช้ในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์การกำหนดให้มีการแยกการใช้อำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ส่วน และให้มีองค์กร 3 ฝ่าย รับผิดชอบไปองค์กรแต่ละส่วนนี้ เป็นไปตามหลักการประชาธิปไตย ที่ไม่ต้องการให้มีการรวมอำนาจแต่ต้องการให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน เพราะถ้าให้องค์กรใดเป็นผู้ใช้อำนาจมากกว่าหนึ่งส่วนแล้วอาจเป็นช่องทางให้เกิดการใช้อำนาจแบบเผด็จการได้ เช่น ถ้าให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร คณะรัฐมนตรีก็อาจจะออกกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และนำกฎหมายนั้นไปบังคับใช้เพื่อประโยชน์ของตนเพียงฝ่ายเดียว การแยกอำนาจนั้นเป็นหลักประกันให้มีการค้ำอำนาจซึ่งกันและกัน และป้องกันการใช้อำนาจเผด็จการ

2) รูปของรัฐ ประเทศไทยจัดว่าเป็นรัฐเดี่ยว รัฐธรรมนูญและธรรมนูญการปกครองทุกฉบับกำหนดไว้ว่า ประเทศไทยเป็นอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกมิได้ ศูนย์อำนาจทางการเมืองและการปกครองมาจากแหล่งเดียวกับประชาชนทั้งหมดอยู่ภายใต้เอกราชซึ่งจะต้องปฏิบัติตามอำนาจหนึ่งอำนาจเดียว พร้อมทั้งอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญและกฎหมายเดียวกันการใช้อำนาจอธิปไตยทั้งภายในและภายนอกประเทศเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งประเทศการปกครองภายในประเทศแม้จะมีการแบ่งอำนาจการปกครองไปตามเขตการปกครอง เช่น จังหวัด อำเภอ ก็เป็นเพียงการแบ่งอำนาจตามลักษณะการปกครองส่วนภูมิภาค เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในส่วนกลางและความสะดวกของประชาชนในการรับบริการจากรัฐ อำนาจที่แท้จริงยังคงอยู่ที่รัฐบาลในส่วนกลาง หน่วยงานในภูมิภาคเป็นเพียงผู้รับเอาไปปฏิบัติเท่านั้น ไม่สามารถที่จะกำหนดการดำเนินการในความรับผิดชอบของตนโดยอิสระ การปกครองระดับท้องถิ่น อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล รวมทั้งการปกครองรูปกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา นั้น แม้จะมีอิสระพอสมควรในการดำเนินการ และมีการเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง มีลักษณะในการกระจายอำนาจ การปกครองแต่ก็ยังไม่เป็นอิสระหรือการปกครองตนเองอย่างแท้จริง รัฐบาลในส่วนกลางยังมีส่วนเข้าไปควบคุมหรือร่วมในการดำเนินการอยู่ด้วย อย่างไรก็ดี ตามการปกครองระดับท้องถิ่นนี้มีส่วนในการฝึกประชาชน ให้รู้จักการปกครองตนเองตามหลักการประชาธิปไตย

3) ประมุขแห่งรัฐ รัฐธรรมนูญและธรรมนูญการปกครองทุกฉบับกำหนดรูปแบบการปกครองไว้ว่าเป็น แบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และกำหนดไว้อย่างชัดเจน เกิดทุนพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันสูงสุด ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะผู้ใดจะละเมิดมิได้ รัฐธรรมนูญกำหนดว่า ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ จึงมีกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญโดยปกติรัฐธรรมนูญกำหนดให้พระมหากษัตริย์เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นของประชาชนโดยใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านทางรัฐสภา อำนาจบริหารผ่านทางคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการผ่านทางศาล การกำหนดเช่นนี้หมายความว่าอำนาจต่าง ๆ จะใช้ในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ซึ่งในความเป็นจริงอำนาจเหล่านี้มีองค์กรเป็นผู้ใช้ ฉะนั้นการที่บัญญัติว่าพระมหากษัตริย์เป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการผ่านทางองค์กรต่าง ๆ นั้นจึงเป็นการเฉลิมพระเกียรติ แต่อำนาจที่แท้จริงอยู่ที่องค์กร ที่เป็นผู้พิจารณานำขึ้นทูลเกล้าฯถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

อย่างไรก็ตาม แม้กระทั่งพระมหากษัตริย์ในระบอบรัฐธรรมนูญ จะได้รับการเชิดชูให้อยู่เหนือการเมือง และกำหนดให้มีผู้รับสนองพระบรมราชโองการในการปฏิบัติการทางการปกครองทุกอย่าง แต่พระมหากษัตริย์ก็ทรงมีพระราชอำนาจบางประการที่ได้รับการรับรองโดยรัฐธรรมนูญและเป็นพระราชอำนาจที่ทรงใช้ได้ตามพระราชอัธยาศัยจริง ๆ ได้แก่ การตั้งคณะองคมนตรี การพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เป็นต้น พระราชอำนาจที่ส่งผลกระทบต่อการเมืองการปกครองอย่างแท้จริง คือ พระราชอำนาจในการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติ ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ทรงไม่เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการเห็นชอบของรัฐสภามาแล้ว และนายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้ ก็อาจใช้พระราชอำนาจยับยั้งเสียก็ได้ ซึ่งรัฐสภาจะต้องนำร่างพระราชบัญญัติที่ถูกยับยั้งนั้นไปพิจารณาใหม่

2. ปัจจัยที่ส่งผลทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของไทย

ลักษณะเศรษฐกิจสมัยสุโขทัยขึ้นอยู่กับอาชีพหลักของราษฎร คือ การเกษตรกรรม หัตถกรรม และ ค้าขายการเกษตร อาชีพหลักของ ชาวสุโขทัย คือ เกษตรกรรมได้แก่ ทำนา ทำไร่ ทำสวน และการเลี้ยงสัตว์ ชาวสุโขทัยมีการสร้างระบบชลประทานที่เป็น พื้นฐานที่สำคัญในการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม เนื่องจากสุโขทัยมีปัญหาความแห้งแล้งในฤดูแล้ง เพราะดินเป็นดินปนทราย ทำให้ดินไม่อุ้มน้ำจึงมีการสร้างเขื่อนดินทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของตัวเมืองสุโขทัย เขื่อนดินนี้เรียกว่า สรีดภงส์ หรือทำนบพระร่วง สำหรับเก็บกักน้ำไว้ภายในหุบเขา และขนระบายน้ำเข้าไปใช้ภายในตัวเมือง และบริเวณใกล้เคียงตัวเมือง นอกจากนี้ภายในตัวเมืองยังมีการขุดสระน้ำที่เรียกว่า ตระพัง เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้สอย พืชที่ปลูกมาก คือ ข้าว รองลงมาเป็นผลไม้ เช่น มะม่วง มะขาม มะพร้าว หนากพลู เป็นต้น โดยพื้นที่เพาะปลูกที่สำคัญ ได้แก่ บริเวณที่ราบลุ่มทางแถบเมืองศรีสัชชนาลัย ซากังราว สองแคว และนครชุม อุตสาหกรรมผลผลิตทางด้าน อุตสาหกรรมที่มีชื่อเสียงมากของสุโขทัยคือ เครื่องสังคโลก มีแหล่งผลิตอยู่ที่เมืองศรีสัชชนาลัย และเมืองสุโขทัย สินค้าเครื่องสังคโลกที่ผลิต ได้แก่ ถ้วย โถ จาน ไห กระปุก เป็นต้น นอกจากนี้ค้าขายกันภายในประเทศแล้ว ยังส่งออกไปขายต่างประเทศอีกด้วย ซึ่งจากการสำรวจทางโบราณคดีได้พบแหล่งเตาเผามากมาย โดยเฉพาะ

บริเวณทิศเหนือนอกกำแพงเมืองสุโขทัย น้ำโจน และเมืองศรีสขนาลัย ริมฝั่งแม่น้ำยมที่รู้จักกันดี คือ เตาทุเรียงสุโขทัย เตาทุเรียงป่ายาง และเตาทุเรียงเกาะน้อย การค้าขายการค้าขายในสุโขทัยมีการค้าขายอยู่ 2 ประเภท คือการค้าขายภายในอาณาจักรและการค้าขายกับต่างประเทศการค้าภายในอาณาจักร เป็นการค้าแบบเสรี มีตลาดเป็นศูนย์กลางการค้า เรียกว่า ปสาน ไว้สำหรับประชาชนจากถิ่นต่าง ๆ ที่เดินทางมาแลกเปลี่ยนสินค้ากัน การค้าขายระหว่างเมืองจะไม่มี การเก็บภาษีผ่านด่าน ที่เรียกว่า จกอบ ดังศิลาจารึก กล่าวไว้ว่า เจ้าเมืองบ่เอาจกอบในไพร่รู้ลูทาง ทำให้ประชาชนค้าขายได้อย่างเสรี

ลักษณะทางเศรษฐกิจสมัยอาณาจักรอยุธยา เศรษฐกิจของอยุธยาขึ้นอยู่กับภาคเกษตร และการค้ากับต่างประเทศ ความรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาเป็นผลมาจากความเจริญทางด้าน เศรษฐกิจการค้าดำเนินงานด้านเศรษฐกิจของอยุธยามีลักษณะเป็นการค้าแบบผูกขาดและการค้า สำเภาล่วงกับต่างประเทศ ซึ่งทำรายได้จำนวนมากแก่อยุธยา การค้ากับต่างประเทศซึ่งทำรายได้ จำนวนมากแก่อยุธยา การค้ากับต่างประเทศเป็นแหล่งรายได้สำคัญที่นำความมั่งคั่งมาสู่ประเทศ กรมพระคลังสินค้าทำหน้าที่ดูแลการค้าผูกขาดและจัดเรือสำเภาล่วงไปค้าขายกับเมืองต่าง ๆ คน อยุธยาทำเกษตรกรรมเป็นหลัก มีการเพาะปลูกสำคัญ อาทิ ข้าว พืชและผลไม้ชนิดอื่น เช่น ทุเรียน มะพร้าว ส้ม มะม่วง และมังคุด เป็นต้นนอกจากการเกษตร คนอยุธยายังมีฝีมือเรื่องงานหัตถกรรม ด้วยเช่นกัน โดยมีชุมชนช่างฝีมือที่เป็นแรงงานชั้นดีและผลิตสินค้าออกขายอยู่หลายชุมชน อาทิ ย่าน ตำบลบ้านกระเบื้อง บ้านศาลาปูน ตลาดตะกั่ว และย่านตำบลบ้านหม้อ ฯลฯ รายได้หลักของกรุงศรี อยุธยาหลังการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 คือการค้า สังเกตได้จากเริ่มมีไพร่ส่วยเกิดขึ้นหลังจากกลาง พุทธศตวรรษที่ 22 (วรรณศิริ เดชะคุปต์ และปรีดี พิศภูมิวิถิ, 2554)

ลักษณะทางเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจ แบบเปิด (Open Economy) คือเป็นประเทศที่ติดต่อทำการซื้อขายสินค้าและบริการกับประเทศ เพื่อนบ้าน การค้าระหว่างประเทศจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะกลไกในการพัฒนาและนำความ เจริญรุ่งเรืองมาสู่ประเทศ รวมทั้งมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวอย่าง รวดเร็ว นับตั้งแต่ พ.ศ. 2504 ซึ่งเป็นปีที่รัฐบาลประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 มาเป็นแนวทางในประเทศ การค้าระหว่างประเทศของไทยที่ผ่านประเทศไทยส่วนใหญ่จะ ขาดดุลการค้า และได้ดุลการค้าการชำระเงินเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากสินค้าส่งออกของไทยส่วนใหญ่ จะเป็นสินค้าเกษตรกรรม ได้แก่ ข้าว ยางพารา ไม้สัก ดีบุก ข้าวโพด ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง กุ้งสด ทุเรียน มังคุดและที่ส่งออกมากขึ้นโดยเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่ ซีเมนต์ อัญมณี ชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์ ผ้าไหมไทย แต่ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยก็ได้นำเข้าสินค้าเยอะมาก เป็นเหตุให้ เราขาดดุลการค้า สามารถจำแนกสินค้านำเข้าได้ดังนี้ สินค้าอุปโภคบริโภคประเภทอาหาร ผลิตภัณฑ์นม เครื่องดื่ม เครื่องใช้ในบ้าน มีแนวโน้มลดลงเพราะมีการผลิตทดแทนการนำเข้า และ พัฒนาไปสู่การผลิตเพื่อการส่งออก สินค้ากึ่งสำเร็จรูปและวัตถุดิบ เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมภายใน มี แนวโน้มสูงขึ้น สินค้าประเภททุน ได้แก่ เครื่องจักร เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องทุนแรงรถแทรกเตอร์ ปู่เคมี มีแนวโน้มสูงขึ้น สินค้าอื่น ๆ ได้แก่ รถยนต์ เชื้อเพลิง อะไหล่รถยนต์ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ใน

รอบระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาอัตราการนำเข้าสินค้าของไทยสูงมากขึ้น เนื่องจากการเร่งพัฒนาประเทศมีความจำเป็นต้องนำเข้าสินค้าทุนมากขึ้น การบริโภคของคนในประเทศเพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากพฤติกรรมกรรมการบริโภคเลียนแบบ ซึ่งมักจะเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยและมีราคาสูง นอกจากนี้ประเทศไทยส่งเสริมการค้าเสรี ควบคุมการนำเข้าเพียงไม่กี่รายการ จึงมีการนำเข้าสินค้าอย่างมาก จากสาเหตุเหล่านี้ เป็นเหตุให้ประเทศไทยขาดดุลการค้ามาตลอด

ภาวการณ์เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองนั้น ย่อมก่อให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตามลักษณะแห่งปัจจัยในแต่ละด้าน สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ นับได้ว่ามีความสำคัญ ใหญ่หลวง จะมีผลกระทบเช่นไรต่อการดำรงชีพของประชาชนโดยส่วนรวมในแต่ละช่วงเวลา ตลอดจนจะต้องพิจารณาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศด้วยว่ามีแนวโน้มดำเนินไปอย่างไร ประสานสอดคล้องกับปัจจัยต่าง ๆ ในขณะนั้นหรือไม่เพียงใด สมควรที่จะได้ปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องด้านใดบ้าง ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมส่วนรวมโดยแท้จริง ปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในขณะนี้ มีสาเหตุมาจากการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจที่มุ่งจะรักษาอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราสูง จึงทำให้มีการพึ่งพาปัจจัยภายนอกประเทศเกินสมควร จากการติดตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะคงอยู่ต่อไป และจะทวีความรุนแรงมากขึ้น หากไม่มีการปรับปรุงโครงสร้างการผลิต การนำเข้า และการส่งออก ตลอดจนการแก้ไขนโยบายเศรษฐกิจหลาย ๆ ด้านอย่างมีระเบียบแบบแผน ปัญหาเหล่านี้ก็จะยิ่งสะสมเพิ่มพูนขึ้นจนยากที่จะแก้ไข (พัชรี สุวรรณศรี และสุภัทณี เปี่ยมสุวรรณกิจ, 2543)

ความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบ ด้านการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมของไทยในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

ผลกระทบด้านการปกครองและความมั่นคง ผลกระทบในด้านบวกและด้านลบ คือ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน และชุมชนจะได้รับการปกป้องให้ดีขึ้น เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปกป้องผลประโยชน์ของชุมชนตนเอง ลดข้อขัดแย้งต่าง ๆ ในภูมิภาค โดยการจัดทำข้อตกลงและกลไกในการแก้ปัญหาและมาตรการป้องกันความขัดแย้ง ผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ ปัญหาความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้แก่ ปัญหาแรงงานข้ามชาติ ปัญหาชุมชนชาวต่างชาติในภูมิภาคต่าง ๆ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด การค้าอาวุธและการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบในด้านบวกและด้านลบ โอกาสในการประกอบอาชีพที่เปิดกว้าง มีการจ้างงาน การขยายตัวของการลงทุน ซึ่งจะเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน สินค้าจากต่างประเทศที่มีคุณภาพดี ราคาต่ำเข้ามาในตลาดไทยทำให้ประชาชนมีโอกาสในการเลือกซื้อสินค้ามากขึ้นเกิดการพัฒนาสินค้าและศักยภาพการแข่งขันในพื้นที่สูงขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพสินค้าและการผลิตสินค้าใหม่ ๆ ตามความต้องการของตลาดก่อให้เกิดความร่วมมือทางการค้าและการบริการ ซึ่งจะสร้างความแข็งแกร่งในด้านอำนาจการต่อรอง และการขับเคลื่อนทางการค้าและทางเศรษฐกิจ เกิดตลาดขนาดใหญ่ในภูมิภาค ซึ่งจะสร้างประโยชน์สูงสุด

ทางการผลิต การค้า และการลงทุน เกิดการขยายตัวทางการค้าและการลงทุน จากการยกเลิกอุปสรรคด้านภาษีหรือมาตรการทางการค้า รวมทั้งการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครองจากการบริโภคสินค้าและบริการ จากข้อตกลงอาเซียน การสร้างเครือข่ายการผลิต และการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนเทคโนโลยีที่ทันสมัยระหว่างกัน การได้รับประโยชน์จากระบบโลจิสติกส์ที่มีสะดวกและราคาที่ถูกลง จากความร่วมมือทางการค้า และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาการท่องเที่ยวจากการเดินทางที่สะดวกขึ้น และการเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคของไทย

ผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ การเคลื่อนย้ายฐานการผลิต ทำให้สินค้าภายในประเทศถูกดีตลาด ส่งผลกระทบต่อการทำงานของงานเกิดปัญหาการว่างงานการถูกเลิกจ้าง และการเปลี่ยนอาชีพ การเป็นคู่แข่งทางเศรษฐกิจ มากกว่าที่จะเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระหว่างกันของประเทศสมาชิก การเป็นคู่แข่งทางการค้า และการแข่งขันในตลาดที่สูงขึ้น ทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าได้หลากหลาย นำไปสู่การกดดันราคาสินค้า และการปรับตัวของผู้ประกอบการ นโยบายของรัฐบาลไทยด้านค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท ทำให้ต้นทุนการผลิตในประเทศสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อการย้ายฐานการผลิตในประเทศ กลุ่มธุรกิจขนาดเล็กและผู้ประกอบการในชุมชน จะได้รับผลกระทบจากการแข่งขันที่สูงขึ้น ทำให้ผู้ผลิตและผู้ประกอบการในชุมชนเสียเปรียบด้านเงินทุน และการแย่งการตลาด

บทสรุป

การเมืองการปกครองไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ก่อนหน้ามีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 อยู่ในระบอบระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับระบอบเผด็จการ เพราะใช้อำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของพระมหากษัตริย์เพียงพระองค์เดียวเท่านั้น พระมหากษัตริย์ใช้อำนาจมาด้วยการสืบสันตติวงศ์ หรือการปราบดาภิเษก ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการสถาปนาหรือคัดเลือกพระมหากษัตริย์เลย ระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 มีลักษณะที่ไม่ราบรื่นและพัฒนาช้า แม้ว่าจะดำเนินมาเป็นเวลากว่า 86 ปี แต่ก็พอจะอนุมานได้ว่าระบอบประชาธิปไตยได้หยั่งลึกพอสมควร การศึกษาการเมืองการปกครองไทยหากจะแบ่งยุคสมัยให้เหมาะสมแก่การศึกษาแล้วจะแบ่งออกได้เป็น 3 ยุคสมัยด้วยกัน คือ สมัยสุโขทัย ระหว่าง พ.ศ. 1781-1921 สมัยอยุธยา พ.ศ. 1893-2310 และสมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325-2475 และหลักจาก พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน

เศรษฐกิจสังคมไทย สมัยพันกว่าปีที่แล้วถึงเมื่อราว 150 ปีที่แล้วเป็นเศรษฐกิจการเกษตรที่ผลิตแบบพึ่งตนเองตามธรรมชาติหรือเศรษฐกิจพอเพียง มีอาหารการกินและปัจจัยที่จำเป็นสนองความต้องการของสมาชิกได้ดีพอสมควร เพราะธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ประชากรมีไม่มากการจัดองค์กรทางเศรษฐกิจสังคมมีรูปแบบง่ายๆ ก็มีกฎระเบียบ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ที่ทำให้สมาชิกในชุมชนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขจะมีปัญหาบ้างก็เวลาเกิดสงคราม เกิดทุพภิกขภัยและโรคระบาดหรือการข่มเหงรังแกของผู้มีอำนาจ แต่สภาพชีวิตประชาชนโดยทั่วไปมีเศรษฐกิจแบบพอเพียงประชาชนไม่ได้ยากจน ขาดแคลนปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เมื่อ

ประเทศไทยเริ่มเปิดประตูการค้าและพัฒนาประเทศแบบทุนนิยมอุตสาหกรรมในสมัยรัชกาลที่ 4 กรุงรัตนโกสินทร์สภาพเศรษฐกิจและสังคมของไทยได้เปลี่ยนแปลงขนานใหญ่จากการทำการเกษตรและการผลิตเพื่อใช้เป็นการผลิตเพื่อขายทั้งเกษตรและอุตสาหกรรม มีการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการลงทุนผลิตแบบอุตสาหกรรมที่ทำให้ประชาชนมีสินค้าและบริการใช้มากขึ้น แต่ก็ทำให้ทรัพยากรถูกทำลาย สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อมลง วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบชุมชนเมืองที่ภาคอุตสาหกรรม การค้าบริการเจริญเติบโตมากขึ้น

สังคมไทยนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นอกเหนือจากวัฒนธรรมของประเทศไทยเองแล้วเรายังได้อิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอกที่เข้ามาผสมผสานอีกด้วย กล่าวคือ ในสมัยสุโขทัยสังคมไทยได้รับวัฒนธรรมหลักๆมาจากอินเดียและขอม โดยเฉพาะด้านศาสนา แบบแผนการปกครองกฎหมาย โดยมีวัฒนธรรมจีนเข้ามาผสมผสานอยู่ในช่วงปลายสุโขทัย ต่อมาในสมัยอยุธยา นอกเหนือจากวัฒนธรรมอินเดีย ขอม และจีนแล้วก็เริ่มมีวัฒนธรรมจากชาติตะวันตก เช่น อังกฤษ โปรตุเกส ฮอลันดาเข้ามาเผยแพร่จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ วัฒนธรรมตะวันตก ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทย ทำให้ความสลับซับซ้อนของลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

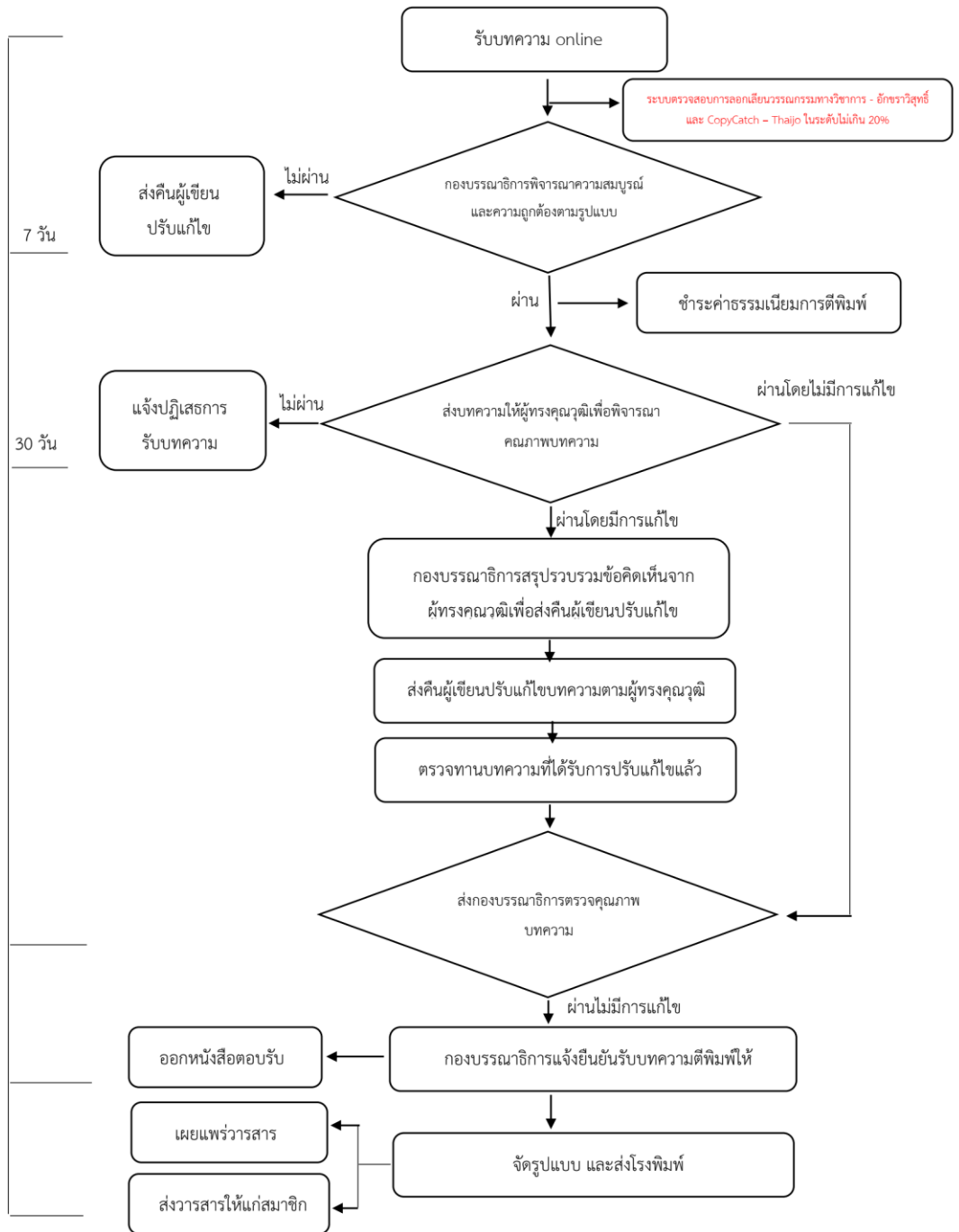
เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา วิเชียรเพชร. (2553). *ประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์เซ็นเตอร์.
- ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. (2554). *เศรษฐกิจไทย*. คณะเศรษฐศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประเสริฐ วิทยารัฐและคณะ. (2542). *หนังสือเรียน ส306 ประเทศของเรา 4 สมบูรณ์แบบ*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- พัชรี สุวรรณศรี และสุภัทณี เปี่ยมสุวรรณกิจ. *ประชาคมโลก (Global Community) เศรษฐกิจโลก*. คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วรรณศิริ เดชะคุปต์ และปรีดี พิศภูมิวิถิ.(2554). *กรุงเก่าเล่าเรื่อง*. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2551). *อยุธยา พรรณานุกรมสถานและมรดกความทรงจำแห่งพระนครศรีอยุธยา*. กรุงเทพฯ: อุษาคเนย์.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2548). *กรุงศรีอยุธยาของเรา*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มติชน.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2552). *อยุธยา ยศยิ่งฟ้า*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มติชน.
- อัสวิน โกมนเมณะ. (2517). *เศรษฐกิจสุโขทัยสมัยพ่อขุนรามคำแหง*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต). คณะโบราณคดี: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาคผนวก

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิจัยวิชาการ

แนวปฏิบัติในการเตรียมต้นฉบับบทความเพื่อลงตีพิมพ์ใน วารสารวิจัยวิชาการ

การส่งบทความต้องจัดพิมพ์ตามรูปแบบที่กำหนด และต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ จึงจะได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร ผู้เขียนต้องส่งต้นฉบับผ่านทาง Online โดยแนบไฟล์ (Word) ของบทความต้นฉบับส่งมาที่ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra> การเตรียมต้นฉบับที่จะมาลงตีพิมพ์ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำ ดังนี้

1. ประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 วารสารวิจัยวิชาการตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1.1.1 บทความทางวิชาการ หมายถึง งานเขียนทางวิชาการในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่มีการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็น ข้อยุติ ข้อเสนอแนะและประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งเข้าไว้ด้วยกันอย่างเป็นระบบโดยผู้เขียนค้นคว้าจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นต้น แล้ววิเคราะห์อย่างสมเหตุสมผล บทความวิชาการมีหลายลักษณะ เช่น บทความแสดงความคิดเห็นที่วิเคราะห์ผลงานใหม่ ๆ ที่มีความสำคัญในสาขาวิชาของวารสารนั้น บทความจากบรรณาธิการที่แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง บทความวิจารณ์ที่อาจเป็นการแสดงข้อสนับสนุนหรือข้อโต้แย้งเชิงเหตุผลโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิต นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไป

1.1.2 บทความวิจัย (Research Article) หมายถึง บทความที่นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าใหม่ ๆ ทั้งในด้านทฤษฎี และด้านปฏิบัติที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในศาสตร์สาขาต่าง ๆ มากขึ้นกว่าเดิม โดยมีข้อมูลและเนื้อหาที่ทำให้ผู้อ่านมีความรู้ในศาสตร์สาขานั้นสามารถศึกษาในลักษณะเดียวกันและสามารถตัดสินใจได้ว่าบทความนั้นมีความสำคัญต่อสาขาวิชาเพียงใด บทความวิจัยมีลักษณะเด่นตรงที่เป็นการนำเสนอปัญหาที่ผู้เขียนได้ศึกษาหรือประเด็นที่ต้องการคำตอบ มีการกำหนดกรอบแนวคิด การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งสรุปปัญหาอย่างชัดเจน อันเป็นการสร้างฐานความรู้ที่มีคุณค่าทางวิชาการ

1.1.3 บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) หมายถึง บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระคุณค่า และคุณูปการของหนังสือ บทความ หรือผลงานด้านศิลปะ เช่น นิทรรศการทัศนศิลป์ และการแสดงละครหรือดนตรี โดยใช้หลักวิชา และดุลยพินิจอันเหมาะสม

1.2 การตรวจสอบบทความ และพิสูจน์อักษร

วารสารวิจัยวิชาการได้กำหนดการตรวจสอบการลอกเลียนวรรณกรรมทางวิชาการ (อักษราวิสูทธิ์) และการตรวจสอบการคัดลอกเอกสารอิเล็กทรอนิกส์แบบอัตโนมัติ

CopyCatch (Copyright, Academic Work and Thesis Checking System) โดยจะต้องมีระดับความซ้ำซ้อน ไม่เกิน 20%

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับกองบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์บทความมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

2. การเตรียมบทความ

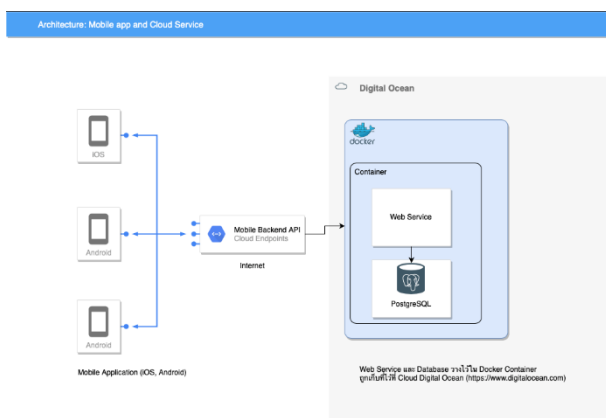
รูปแบบการเตรียมต้นฉบับของวารสารวิจัยวิชาการ ประกอบด้วย

2.1 บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK)

2.2 เนื้อหา (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ให้จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และจัดพิมพ์เนื้อหาภาษาอังกฤษให้จัดพิมพ์เป็น Single Space

2.3 ถ้ามีรูปภาพ/ตารางประกอบ ควรมีภาพที่ชัดเจน ถ้าเป็นรูปถ่ายควรมีภาพถ่ายจริงแนบด้วย ให้จัดพิมพ์แยกออกจากเนื้อหา ให้ระบุคำว่า “**ภาพที่**” จัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษได้ภาพ และ “**ตารางที่**” จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ บนตาราง ตามด้วยหมายเลขกำกับใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวหนา แสดงเนื้อหาสำคัญของเรื่องด้วยข้อความที่กะทัดรัด ชัดเจน ส่วนคำอธิบายใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ รูปภาพ/ตารางที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพ/ตารางทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

ตัวอย่างการเขียน "ภาพที่"

ตัวอย่างการเขียน "ตารางที่"

ตัวแปร	ดัชนี	ตัวชี้วัด
ตารางที่ 1	ตัวแปร	ดัชนี
ตัวแปร	ดัชนี	ตัวชี้วัด
การจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนเชิง สร้างสรรค์	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้าม วัฒนธรรม (Reciprocating)	1. มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน 2. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรม 3. ให้คนหลากหลายทักษะ หลากหลายวิถีคิดทำงาน ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ 4. ความผูกพันระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้าน 5. มีระบบเครือข่ายช่วยสนับสนุนการเรียนรู้
	การมีประสบการณ์ตรงใน พื้นที่ท่องเที่ยว (Experiencing)	1. ประสบการณ์การสัมผัส (ประสาทสัมผัส) 2. ประสบการณ์ทางอารมณ์ (ความรู้สึก) 3. ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ (ความคิด) 4. ประสบการณ์ทางกายภาพ พฤติกรรม และวิถี ชีวิต (การปฏิบัติ) 5. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม (สังคม)
	การชื่นชมเข้าใจจิต วิญญาณของพื้นที่ (Appreciating)	1. เข้าใจในคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม 2. เข้าใจสภาพแวดล้อมของพื้นที่การท่องเที่ยว 3. มีความจริงแท้ทั้งในกระบวนการการผลิต ผลิตภัณฑ์ และประสบการณ์จริง 4. ไม่ทำลายคุณค่าของชุมชน และวิถีชีวิต 5. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างความประทับใจ ทำ ให้จดจำและเกิดความเข้าใจในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น
	การเรียนรู้สิ่งใหม่ (Lifelong Education)	1. ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ (ความคิด) 2. นักท่องเที่ยวมีโอกาสพัฒนาศักยภาพในการ สร้างสรรค์ของตนเอง 3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกับเจ้าของพื้นที่ 4. การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดจากภูมิ ปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่เดิม 5. การแสวงหาประสบการณ์ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตและ วัฒนธรรมที่แท้จริงของนักท่องเที่ยว

2.4 พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สันขนาดบีห้า (B5) ขนาดของตัวอักษรเท่ากับ 16 ส่วนเลขหน้าขนาด 14 และใส่เลขหน้าตั้งแต่ต้นจนจบบทความ ยกเว้นหน้าแรก โดยมีเนื้อหาบทความรวมบรรณานุกรม ระหว่าง 8-15 หน้า

2.5 การตั้งค่าน้ำกระดาษพิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษซ้ายกับด้านบน 1 นิ้ว และด้านขวากับด้านล่าง 0.5 นิ้ว

2.6 การเตรียมข้อมูลต้นฉบับบทความตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้

2.6.1 ชื่อบทความภาษาไทย ใช้รูปแบบอักษรขนาด 18 หนา

2.6.2 ชื่อบทความภาษาอังกฤษ ใช้รูปแบบอักษรขนาด 18 ปกติ

2.6.3 ชื่อผู้เขียน และผู้ร่วมเขียน ใช้รูปแบบอักษรขนาด 16 ปกติ

2.6.4 หัวข้อหลัก ใช้รูปแบบอักษรขนาด 18 หนา

2.6.5 หัวข้อย่อย ใช้รูปแบบอักษรขนาด 16 หนา

2.6.6 เนื้อเรื่อง ใช้รูปแบบอักษรขนาด 16 ปกติ

2.7 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกชิดขวาหน้ากระดาษ

2.8 ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใส่ให้ครบทุกคน แต่ไม่เกิน 5 รูปหรือคน ใช้รูปแบบอักษรขนาด 16 ปกติ จัดชิดกันหน้าซ้าย และใส่ Footnote เป็นตัวเลขอารบิกต่อท้ายแต่ละชื่อโดยระบุสังกัด หากเป็นมหาวิทยาลัยให้ระบุ คณะและมหาวิทยาลัย หากเป็นหน่วยงานราชการให้ระบุกรมและกระทรวงที่สังกัด หากเป็นคณะสงฆ์ให้ระบุวัดและจังหวัด แต่หากเป็นภาคเอกชนให้ระบุบริษัทหรือองค์กรและจังหวัด ให้ตรงกับเครื่องหมายที่กำกับไว้ข้างบน โดยให้ระบุเป็นรายบุคคลภาษาไทยและคั่นด้วย (;) ก่อนระบุเป็นภาษาอังกฤษและขึ้นบรรทัดใหม่เพื่อระบุ Corresponding author, e-mail:, Tel. ของผู้เขียนหลัก

2.9 บทคัดย่อภาษาไทย และ Abstract ภาษาอังกฤษ ควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ (Objective) วิธีดำเนินการวิจัย (Methods) ผลการวิจัย (Results) ผลการวิจัยโดยสรุปให้สั้นกะทัดรัด หรือไม่เกิน 500 คำ และคำสำคัญ (Keywords) ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา และจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมาย (.)

2.10 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ตั้งระยะย่อหน้า 0.7” หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 และหัวข้อย่อยถัดไปตั้งระยะย่อหน้า 1.1” หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 16 เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด

3. ส่วนประกอบของบทความ

3.1 บทความวิจัย ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

3.1.1 บทนำ (Introduction) เขียนให้เห็นความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา การวิจัย หรือโจทย์วิจัย

3.1.2 วัตถุประสงค์ (Objective) ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

3.1.3 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุรูปแบบของการวิจัย การคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1.4 สรุปผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Research) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์ การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน

3.1.5 อภิปรายผลการวิจัย/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียงและให้เชื่อมโยงกับผลการวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน

3.1.6 องค์ความรู้ใหม่ เป็นการนำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการวิจัย สามารถนำเสนอรูปแบบของการเขียนความเรียง หรือโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย (ปรับปรุงและกำหนดใช้กับวารสารปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (2563) เป็นต้นไป)

3.1.7 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ให้นำเสนอใน 2 ประเด็น คือ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 2) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

3.1.8 กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement) (ถ้ามี) เป็นส่วนที่กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัย (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีชื่อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัย วิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์)

3.1.9 เอกสารอ้างอิง (References) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 และจะต้องตรงกันกับการอ้างอิงในเนื้อหา ซึ่งผู้นิพนธ์บทความต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารการอ้างอิงทั้งหมด

ตั้งค่าน้ำกระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดขวาหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาไทย

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวปกติ ชิดขวาหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

(TH SarabunPSK ขนาด
16 point ตัวปกติ

ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาไทย)
ชื่อผู้เขียน, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2 และผู้ร่วมเขียนคนที่ 3 (ภาษาอังกฤษ)

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point

ย่อหน้า 0.7" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ

ควรระบุว่า **บทความวิจัย/วิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ (Objective)** สรุปลงให้สั้นกะทัดรัด หรือไม่เกิน 300-500

คำ

คำสำคัญ: 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมาย (,)

Abstract (TH SarabunPSK ขนาด 18 point

ย่อหน้า 0.7" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ เขียนให้ตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย

Keywords: 3-5 Words

¹ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

² สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

³ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

Corresponding author, e-mail:, Tel. (ผู้เขียนหลัก)

บทนำ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดซ้ายหน้ากระดาษ)

ย่อหน้า 0.7" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ

เขียนให้เห็นความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย หรือโจทย์วิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อ TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ
2. เพื่อ
3. เพื่อ

วิธีดำเนินการวิจัย

ระบุรูปแบบของการวิจัย การคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย

เสนอเป็นความเรียงและให้เชื่อมโยงกับผลการวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ว่ามีความ
สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของใคร เป็นไปตามแนวคิด ทฤษฎีของใคร
เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

องค์ความรู้ใหม่

นำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการวิจัย สามารถนำเสนอ
รูปแบบของการเขียนความเรียง หรือโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย

ตั้งสำเนากระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

ข้อเสนอแนะ

ให้นำเสนอใน 2 ประเด็น คือ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และ 2) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัย (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีขอบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัย วิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์)

เอกสารอ้างอิง

รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 และจะต้องตรงกันกับการอ้างอิงในเนื้อหา ซึ่งผู้พิมพ์บทความต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารการอ้างอิงทั้งหมด

3.2 บทความวิชาการและบทความวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

3.2.1 บทนำ (Introduction) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอในบทความตามลำดับ ควรอธิบายว่าเรื่องที่ต้องการศึกษามีความสำคัญ วัตถุประสงค์ หรือเค้าโครงของบทความเป็นอย่างไร

3.2.2 เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ สามารถแบ่งเป็นส่วนย่อย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนย่อยที่ 1 ปูพื้นฐานความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องที่จะกล่าวถึง

ส่วนย่อยที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล ได้แย้งข้อเท็จจริง ใช้เหตุผล หลักฐานเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน

ส่วนย่อยที่ 3 เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เขียนต่อประเด็นที่นำเสนอ

3.2.3 สรุปผล (Conclusion) สรุปสาระสำคัญที่ต้องสรุปให้เห็นความสำคัญของบทความตามลำดับ โดยการเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท หรืออาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป เพื่อเป็นการสรุปจุดยืนของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องที่เขียน

3.2.4 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับโดยให้แยกออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ ให้ชัดเจน เช่น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ หรือข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

3.2.5 เอกสารอ้างอิง (References) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 และจะต้องตรงกันกับการอ้างอิงในเนื้อหา ซึ่งผู้นิพนธ์บทความต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารการอ้างอิงทั้งหมด

ตั้งค่าน้ำกระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

วารสารวิจัยวิชาการ วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย | 1

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดขวาหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาไทย

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวปกติ ชิดขวาหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

(TH SarabunPSK ขนาด
16 point ตัวปกติ

ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาไทย)
ชื่อผู้เขียน, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2 และผู้ร่วมเขียนคนที่ 3 (ภาษาอังกฤษ)

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point

ย่อหน้า 0.7" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ

ควรระบุว่า **บทความวิจัย/วิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ (Objective)** สรุปลงให้สั้นกะทัดรัด หรือไม่เกิน 300-500

คำ

คำสำคัญ: 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมาย (,)

Abstract (TH SarabunPSK ขนาด 18 point

ย่อหน้า 0.7" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ เขียนให้ตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย

Keywords: 3-5 Words

¹ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

² สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

³ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย: สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

Corresponding author, e-mail:, Tel. (ผู้เขียนหลัก)

บทนำ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดซ้ายหน้ากระดาษ)

ย่อหน้า 0.7" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ

ควรอธิบายว่าเรื่องที่ต้องการศึกษามีความสำคัญ วัตถุประสงค์ หรือเค้าโครงของบทความเป็นอย่างไร

เนื้อเรื่อง

สามารถแบ่งเป็นส่วนย่อย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนย่อยที่ 1 ปูพื้นฐานความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องที่จะกล่าวถึง

ส่วนย่อยที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล โต้แย้งข้อเท็จจริง ใช้เหตุผล หลักฐานเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน

ส่วนย่อยที่ 3 เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เขียนต่อประเด็นที่นำเสนอ

สรุปผล

การเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท หรืออาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปทำอะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป เพื่อเป็นการสรุปจุดยืนของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องที่เขียน

เอกสารอ้างอิง

รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA (American Psychological

Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 และจะต้องตรงกันกับการอ้างอิงในเนื้อหา ซึ่งผู้

นิพนธ์บทความต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารการอ้างอิง

ทั้งหมด

4. การเขียนหนังสืออ้างอิง

การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) 6th edition มีการปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยเพื่อรองรับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทั้งนี้ผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือเลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป รวมทั้งทัศนคติและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารวิจัยวิชาการถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนคติและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารวิจัยวิชาการ รวมทั้งผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย ไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม การตรวจสอบการลอกเลียนวรรณกรรมทางวิชาการ (อักขราวิสุทธิ์) และการตรวจสอบการคัดลอกเอกสารอิเล็กทรอนิกส์แบบอัตโนมัติ CopyCatch (Copyright, Academic Work and Thesis Checking System) โดยจะต้องมีระดับความซ้ำซ้อน ไม่เกิน 20%

1. ผู้แต่งชาวไทยให้ใส่ชื่อและนามสกุลโดยไม่ต้องใส่คำนำหน้าชื่อ ยกเว้นราชทินนามฐานันดรศักดิ์ ให้นำไปใส่ท้ายชื่อโดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างชื่อกับราชทินนามและฐานันดรศักดิ์ ส่วนสมณศักดิ์ให้คงรูปตามเดิม

2. กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้ใส่ชื่อทั้งสองคนตามลำดับที่ปรากฏ เชื่อมด้วยคำว่า “และ” สำหรับเอกสารภาษาไทย และใช้เครื่องหมาย “&” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ ระหว่างคนที่ 1 และคนที่ 2 โดยเว้น 1 ระยะเวลาก่อนและหลัง

3. ผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้นโดย เว้น 1 ระยะเวลา และอักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี) ทั้งนี้การกลับชื่อสกุลให้ใช้ตามความนิยมของคนในชาตินั้น โดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างชื่อสกุลและอักษรย่อชื่อต้น อักษรย่อชื่อกลาง หากกรณีที่มีผู้แต่งมีคำต่อท้าย เช่น Jr. หรือคำอื่น ๆ ให้ใส่คำดังกล่าวต่อท้ายอักษรย่อชื่อต้นหรืออักษรย่อชื่อต้น (ถ้ามี) โดยคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค

4. ผู้แต่งที่เป็นสถาบัน ให้ลงรายการโดยเรียงลำดับจากหน่วยงานใหญ่ไปหาหน่วยงานย่อย และเว้นวรรคจากชื่อหน่วยใหญ่ไปหาชื่อหน่วยงานย่อย

5. การอ้างอิงจากเอกสารภาษาไทยประเภทพระไตรปิฎกและอรรถกถา ให้อ้างอิงย่อ คัมภีร์ เล่ม/ข้อ/หน้า. และให้วงเล็บ คำว่า (บาลี) ไว้หลังคำย่อ ในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี หรือวงเล็บคำว่า (ไทย) ไว้หลังคำย่อ ในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย เช่น ขุ.ชา. (บาลี) 27/87/53, ขุ.ชา. (ไทย) 27/87/87. และให้เขียนอ้างอิงไว้ท้ายบทความตามพระไตรปิฎกฉบับที่อ้างอิง เช่น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

คู่มือการอ้างอิงแบบ American Psychological Association 6th edition

อ้างอิงมาจาก Publication Manual of the American Psychological Association (American Psychological Association, 2010)

(สำหรับบทความตีพิมพ์ในวารสารวิจัยวิชาการ)

รูปแบบ	การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
หนังสือ	(ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์)	ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อนหนังสือ/(พิมพ์ครั้งที่)/สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.
ผู้แต่ง 1 คน	(อัครเดช พรหมกัลป์, 2559) (Driscoll, M., 2002)	อัครเดช พรหมกัลป์. (2559). <i>ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์</i> . นครสวรรค์: นครสวรรค์ บรอดแคสต์ติ้งซิสเต็ม. Driscoll, M. (2002). <i>Web-Based Training: creation e-learning experience</i> . (2 nd ed). San Francisco: John Wiley & Sons.
ผู้แต่ง 2 คน	(กาญจนา แก้วเทพ และที่พิมพ์ เอี่ยมเรไร, 2554) (Cohen, J.M. and Uphoff, N.T., 1977)	กาญจนา แก้วเทพ และที่พิมพ์ เอี่ยมเรไร. (2554). <i>การสื่อสาร ศาสนา กีฬา</i> . กรุงเทพฯ: โครงการเนอีวิจัยอาวุโส Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1977). <i>Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specific</i> . New York : Cornell University.

2 | The Journal of Research and Academics, Graduate Programme, MCU Nakhonsawan Campus

รูปแบบ	การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
ผู้แต่ง 3-6 คน		ผู้แต่ง1,ผู้แต่ง2,/และผู้แต่ง3./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อนหนังสือ/(พิมพ์ครั้งที่)/สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์. กรณีที่มีผู้แต่ง 6 คนหรือมากกว่า 6 คนขึ้นไปลงเฉพาะผู้แต่งคนแรกตามด้วยคำว่า et al. หรือ และคณะ
ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์เหมือนกัน แต่ต่างชื่อเรื่อง	(สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2551 ก) (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2551 ข) กรณีภาษาต่างประเทศใช้ a, b ตามหลัง ค.ศ.	สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2551 ก). <i>ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม</i> . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2551 ข). <i>สังคมวิทยาองค์การ</i> . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
หนังสือแปล ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือทั่วไป	(คอตเลอร์, ฟิลิป และเลวิตต์, ซีโอเตอร์, 2557)	คอตเลอร์, ฟิลิป และเลวิตต์, ซีโอเตอร์. (2557). <i>การบริหารการตลาด [Harvard business review on reinventing your marketing]</i> (ณัฐยา สันตระการผล, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท
การอ้างอิงเอกสาร ทฤษฎี (อ้างถึงใน)	(Bazzano, 2011 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2556) (Bennett, 2000 as cited in Stone, 2013)	วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). <i>กระบวนการค้นคว้าใหม่ทางการศึกษา: กรณีที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21</i> . กรุงเทพฯ: ทัพยาวิสุทธิ์. Stone, R. J. (2013). <i>Managing human resources</i> . (4 th ed.). Milton, Australia: Wiley.

รูปแบบ	การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
วิทยานิพนธ์/ คุณภูมินิพนธ์	(ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์) (อัครเดช พรหมกัลป์, 2557) (Johnson, M. D., 2004)	ผู้แต่ง./ปีที่พิมพ์./ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์./วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตหรือวิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต./สถานที่พิมพ์./สำนักพิมพ์หรือชื่อมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษา. อัครเดช พรหมกัลป์. (2557). <i>การพัฒนารูปแบบการแก้ไขปัญหาคอมพิวเตอร์ตามหลักพุทธธรรม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</i> . (ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสน ศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาลงกรณราชวิทยาลัย. Johnson, M. D. (2004). <i>A methodology for determining engineering costs and their effects on the development of product families</i> . (Dissertation Doctor of Philosophy. Mechanical Engineering Department of Mechanical Engineering). Massachusetts: Massachusetts Institute of Technology.
รายงานการวิจัย	(ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์) (อัครเดช พรหมกัลป์ และคณะ, 2559)	ผู้แต่ง./ปีที่พิมพ์./ชื่อเรื่อง./รายงานการวิจัย./สถานที่พิมพ์./สำนักพิมพ์. อัครเดช พรหมกัลป์ และคณะ. (2559). <i>การจัดการชุมชนพื้นที่กลางน้ำเชิงกลยุทธ์กับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอุทกภัย</i> . (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหา ลงกรณราชวิทยาลัย.

รูปแบบ	การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
	(Lipsey, M. W., Farran, D. C., & Hofer, K. G., 2015)	Lipsey, M. W., Farran, D. C., & Hofer, K. G. (2015). <i>A randomized control trial of a statewide voluntary prekindergarten program on children's skills and behaviors through Third Grade</i> . (Research Report). Nashville, TN: Vanderbilt University, Peabody Research Institute.
บทความวารสาร	(ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์) (พระมหาชุตินันท์ อภินันโท (แหม ทอง) และรัตติยา เหนืออำนาจ, 2562, หน้า 1-17) (Ar, Ilker Murat and Birdogan Baki, 2011, pp. 172-206).	ชื่อผู้แต่ง./ปีที่พิมพ์./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่)/เลขหน้า. พระมหาชุตินันท์ อภินันโท (แหมทอง) และรัตติยา เหนืออำนาจ. (2562). การจัดการเครือข่าย วัฒนธรรมเชิงพุทธของคณะสงฆ์จังหวัดนครพนม เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ทาง วัฒนธรรมกับประชาคมอาเซียน. <i>วารสารวิจัยวิชาการ</i> , 2(3), 1-17. Ar, Ilker Murat and Birdogan Baki. (2011). Antecedents and performance impacts of product versus process innovation. <i>European Journal of Innovation Management</i> , 14(2), 172-206.
หนังสือพิมพ์	(ชื่อผู้แต่ง/ผู้เขียน/ปีที่พิมพ์) (สมหมาย จันทร์เรือง, 2559) (Erlich, 1994)	ชื่อผู้แต่ง./ปีที่พิมพ์, วัน เดือน./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./หน้า. สมหมาย จันทร์เรือง. (2559, 21 ธันวาคม). กฎมนเฑียรบาล. <i>มติชน</i> . น. 15. Erlich, R.S. (1994, June 28). Chain a paradise for counterfeit CDs. <i>Bangkok Post</i> , p. 4.

รูปแบบ	การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
ราชกิจจานุเบกษา	(ชื่อพระราชบัญญัติ./ปีที่พิมพ์) (พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. 2559, 2559)	ชื่อพระราชบัญญัติ./ปีที่พิมพ์./วันที่/เดือน./ราชกิจจานุเบกษา./เล่มที่/.../ตอนที่/.../หน้า... พระราชบัญญัติ มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. 2559. (2559, 29 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 133 ตอนที่ 38 ก, หน้า 39-48.
การสัมภาษณ์	(ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ปีพิมพ์, วัน เดือนที่สัมภาษณ์) (ภาวิ พงษ์จตุรา, 2562, 17 กุมภาพันธ์)	ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ปีพิมพ์, วัน เดือน./ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์./ชื่อผู้สัมภาษณ์) ภาวิ พงษ์จตุรา. (2562, 17 กุมภาพันธ์). กระบวนการและเป้าหมายในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลท่าไม้. (นางสาวรัตติยา เหนืออำนาจ, ผู้สัมภาษณ์).
สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์	(ชื่อผู้แต่ง./ปีที่จัดทำ) (กระทรวงพาณิชย์, 2559) (World Health Organization, 2014)	ผู้แต่ง./ปีที่พิมพ์./ชื่อบทความ./เข้าถึงได้จาก/http://www.xxxxxxxx (ใช้คำว่า เข้าถึงได้จากสำหรับเอกสารภาษาไทย และคำว่า Retrieved from สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ) กระทรวงพาณิชย์. (2559). สถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย. เข้าถึงได้จาก http://www2.ops3.moc.go.th World Health Organization. (2014). <i>Pneumonia</i> . Retrieved from http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs331/en/

รูปแบบ	การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง	รายการอ้างอิง (ท้ายบทความ) สัญลักษณ์ / หมายถึง การเว้นวรรค
เอกสารการประชุมวิชาการ	(ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์, น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า) (พระมหาชุตีภัก อภินันโท, อัครเดช พรหมกัลป์ และรัตติยา พรหมกัลป์, 2561, น. 1892) (Soutar & Mazzarol, 1995, pp. 85-110)	ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความหรือชื่อเรื่องของบท. ใน หรือ In ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก. หรือ Ed. หรือ Eds.), ชื่อการประชุม (น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์ พระมหาชุตีภัก อภินันโท, อัครเดช พรหมกัลป์ และรัตติยา พรหมกัลป์. (2561). คณะสงฆ์กับการจัดการเครือข่ายวัฒนธรรมเชิงพุทธในอนุภูมิภาคสุมาตรา. ใน <i>การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 INC2019</i> (น. 1892). น่าน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. Soutar, G., & Mazzarol, T. W. (1995). Gaining competitive advantage in education services exports: Forward integration and strategic alliances in a maturing market. In G. Tower (Ed.), <i>Proceeding of the Academy of International Business Southeast Asia Regional Conference, Asia Pacific International Business: Regional integration and global competitiveness</i> (pp. 85-110). Perth: Murdoch University.

สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับ APA Style 6th edition เช่น APA Formatting and Style Guide. from [https://owl.english.purdue.edu/owl/resource/560/01/American Psychological Association \(APA\) 6th edition style Examples](https://owl.english.purdue.edu/owl/resource/560/01/American%20Psychological%20Association%20(APA)%206th%20edition%20style%20Examples). from www.lib.monash.edu.au/tutorials/citing/apa-a4.pdf

5. ลิขสิทธิ์

เนื้อหาและข้อมูลในบทความที่ลงพิมพ์กับวารสารวิจัยวิชาการ ถือเป็นข้อคิดเห็น และความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความโดยตรงซึ่งกองบรรณาธิการวารสารไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย หรือร่วมรับผิดชอบใด ๆ บทความ ข้อมูล เนื้อหา รูปภาพ ฯลฯ ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิจัยวิชาการ ถือเป็นลิขสิทธิ์ของวารสารวิจัยวิชาการ หากบุคคลหรือหน่วยงานใดต้องการนำทั้งหมดหรือส่วนหนึ่ง ส่วนใดไปเผยแพร่ต่อหรือเพื่อการกระทำการใด ๆ จะต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากวารสารวิจัยวิชาการก่อนเท่านั้น

6. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารวิจัยวิชาการ กรุณาติดต่อ “บรรณาธิการวารสารวิจัยวิชาการ” กรุณาติดต่อสำนักงานวารสารวิจัยวิชาการ หลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ เลขที่ 999 หมู่ 6 ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000 โทรศัพท์ 056-219999, 099-2969229 โทรสาร 056-219998 E-mail journal.jra@gmail.com

8. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 4 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 250 บาท ไม่รวมค่าส่ง

9. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 300 บาท

หนังสือขอส่งบทความเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์ในวารสารวิจัยวิชาการ

ชื่อเรื่องภาษาไทย:

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ:

ชื่อผู้เขียน (ทุกคน): 1. ชื่อ-สกุล (ไทย)

(อังกฤษ)

E-mail Address:

2. ชื่อ-สกุล (ไทย)

(อังกฤษ)

E-mail Address:

3. ชื่อ-สกุล (ไทย)

(อังกฤษ)

E-mail Address:

ที่อยู่/สถานที่ทำงาน :

หมายเลขโทรศัพท์: E-mail Address:

ระบุประเภทของต้นฉบับ

บทความทางวิชาการ (Academic Article) จำนวนหน้าต่อบทความ

บทความวิจัย (Research Article) จำนวนหน้าต่อบทความ

..... จำนวนหน้าต่อบทความ

คำรับรองของผู้เขียน: ผู้เขียนทุกคน ขอรับรองว่า

บทความที่เสนอมานี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

หากผู้เขียนต้องการถอนบทความไม่ว่ากรณีใด ๆ ผู้เขียนยินดีชดใช้ค่าดำเนินการพิจารณาบทความ

ผู้เขียนยินดีให้กองบรรณาธิการสรรหาผู้กลั่นกรองโดยอิสระ เพื่อพิจารณาบทความนี้ และสามารถตรวจแก้ไขบทความดังกล่าวได้ตามที่เห็นสมควร

ลิขสิทธิ์ในการทำซ้ำ ตัดแปลง หรือนำออกโฆษณา ไม่ว่าในรูปแบบลักษณะอย่างไร หรือวิธีใด เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ลายมือชื่อผู้เขียน (ทุกคน)

วันที่.....

กองบรรณาธิการวารสารตรวจสอบความ
สมบูรณ์และความถูกต้องของต้นฉบับ

ลงชื่อ.....กองบรรณาธิการ
(.....)

ตำแหน่ง

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ยินดีรับบทความเพื่อเสนอให้ Peer Review
พิจารณาก่อนการตอบรับให้ตีพิมพ์บทความลงวารสาร

ลงชื่อ.....
(.....)

ตำแหน่ง

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ใบสมัครสมาชิก

ที่.....
วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

กราบพนมัสการ/เรียน บรรณาธิการวารวิจัยวิชาการ

ข้าพเจ้า ชื่อ-ฉายา/นามสกุล (ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่/สถานที่ทำงาน :.....

หมายเลขโทรศัพท์:E-mail Address:.....

มีความประสงค์จะขอสมัครเป็นสมาชิกวารสารวิจัยวิชาการ

สมาชิกประเภทรายปี 750 บาท (จำนวน 3 เล่ม)

เล่มละ 250 บาท

พร้อมนี้ข้าพเจ้าได้ส่ง

เงินสด

ธนาคาณัติ สั่งจ่าย.....

.....

โปรดนำส่งวารสารวิจัยวิชาการ

.....
.....

ลงชื่อ

(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ค่าบำรุงปี พ.ศ..... เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่..... เดือน..... พ.ศ..... ลงบัญชีแล้ว.....